

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 29.6.2026
COM(2026) 341 final

ANNEX 1

ANEXĂ

la

Propunerea de decizie a Consiliului

**privind semnarea Acordului de parteneriat economic cuprinzător dintre Uniunea
Europeană și Indonezia**

ACORD DE PARTENERIAT ECONOMIC CUPRINZĂTOR
ÎNTRE UNIUNEA EUROPEANĂ
ȘI REPUBLICA INDONEZIA

PREAMBUL

UNIUNEA EUROPEANĂ (denumită în continuare „Uniunea” sau „UE”),

și

REPUBLICA INDONEZIA, denumită în continuare „Indonezia”,

denumite în continuare în mod individual „partea” și în mod colectiv „părțile”,

RECUNOSCÂND existența unui parteneriat solid și de lungă durată între părți, bazat pe principiile și valorile comune reflectate în Acordul-cadru de parteneriat și de cooperare globală între Comunitatea Europeană și statele sale membre, pe de o parte, și Republica Indonezia, pe de altă parte, semnat la Jakarta la 9 noiembrie 2009 (denumit în continuare „Acordul-cadru”), precum și importanța relațiilor lor economice, comerciale și de investiții,

DORIND să își consolideze în continuare relația în cadrul relațiilor lor generale și în mod coerent cu acestea și convingse că prezentul acord va crea un nou climat pentru dezvoltarea comerțului și a investițiilor între părți,

HOTĂRÂTE să își consolideze relațiile economice, comerciale și de investiții în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile, sub aspect economic, social și de mediu, și să promoveze comerțul și investițiile în temeiul prezentului acord,

DORIND să ridice nivelul de trai, să promoveze creșterea economică și stabilitatea, să creeze noi perspective de locuri de muncă și să îmbunătățească bunăstarea generală și, în acest scop, reafirmându-și angajamentul de a promova comerțul și investițiile,

DORIND să promoveze competitivitatea propriilor întreprinderi în cadrul relațiilor lor comerciale și de investiții;

CONVINSE că prezentul acord va crea o piață extinsă și sigură pentru bunuri și servicii și un mediu stabil și previzibil pentru investiții, oferind astfel o oportunitate de a spori competitivitatea întreprinderilor lor pe piețele mondiale,

RECUNOSCÂND importanța transparenței în comerțul internațional, în avantajul tuturor părților interesate,

URMĂRIND să stabilească reguli clare și reciproc avantajoase care să reglementeze comerțul și investițiile între părți și să reducă sau să elimine obstacolele din calea comerțului și a investițiilor,

HOTĂRÂTE să abordeze provocările specifice cu care se confruntă întreprinderile mici și mijlocii în ceea ce privește contribuția la dezvoltarea comerțului și a investițiilor și să sprijine creșterea acestora prin consolidarea capacității lor de a participa la oportunitățile create de prezentul acord și de a beneficia de acestea,

REAFIRMÂNDU-ȘI angajamentul în favoarea Cartei Organizației Națiunilor Unite semnate la San Francisco la 26 iunie 1945 și ținând seama de principiile formulate în Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în Paris la 10 decembrie 1948,

BAZÂNDU-SE pe drepturile și obligațiile care le revin în temeiul Acordului de la Marrakesh privind constituirea Organizației Mondiale a Comerțului, încheiat la Marrakesh la 15 aprilie 1994 (denumit în continuare „Acordul OMC”), precum și în temeiul altor acorduri și înțelegeri multilaterale, regionale și bilaterale la care au aderat ambele părți,

CONVIN DUPĂ CUM URMEAZĂ:

CAPITOLUL 1

DISPOZIȚII INIȚIALE ȘI DEFINIȚII GENERALE

ARTICOLUL 1.1

Obiective

Obiectivele prezentului acord sunt liberalizarea și facilitarea comerțului și a investițiilor, precum și promovarea unei relații economice mai strânse între părți.

ARTICOLUL 1.2

Instituirea unei zone de liber schimb

Părțile la prezentul acord instituie o zonă de liber schimb, în conformitate cu articolul XXIV din GATT 1994 și cu articolul V din GATS.

ARTICOLUL 1.3

Definiții generale

În sensul prezentului acord și cu excepția cazului în care se prevede altfel:

- (a) „Acordul privind agricultura” înseamnă Acordul privind agricultura inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (b) „Acordul antidumping” înseamnă Acordul privind punerea în aplicare a articolului VI din GATT 1994, inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (c) „Statutul Fondului Monetar Internațional” înseamnă statutul Fondului Monetar Internațional, adoptat la Bretton Woods, New Hampshire, la 22 iulie 1944;
- (d) „întreprindere vizată” înseamnă o întreprindere care este deținută, în mod direct sau indirect, sau controlată, în mod direct sau indirect, de investitori ai uneia dintre părți pe teritoriul celeilalte părți, înființată în conformitate cu legislația aplicabilă¹, indiferent dacă a fost înființată înainte sau după intrarea în vigoare a prezentului acord; o persoană juridică este:
 - (i) „deținută” de o persoană fizică sau juridică a unei părți dacă mai mult de 50 % din participațiile în capitalurile proprii au ca beneficiar real o persoană fizică sau juridică a părții respective sau

¹ În cazul investițiilor efectuate în Indonezia, „în conformitate cu legislația aplicabilă” poate include o aprobare specifică în scris, dacă este cazul.

- (ii) „controlată” de o persoană fizică sau juridică a unei părți dacă această persoană fizică sau juridică are puterea de a numi majoritatea administratorilor săi sau de a dirija legal activitățile sale în orice alt mod;
- (e) „CPC” înseamnă Clasificarea centrală provizorie a produselor (Statistical Papers, seria M, nr. 77, Departamentul Afaceri Sociale și Economice Internaționale, Oficiul de Statistică al Organizației Națiunilor Unite, New York, 1991);
- (f) „autoritate vamală” înseamnă:
 - (i) în cazul Uniunii, serviciile Comisiei Europene competente în domeniul vamal sau, după caz, administrațiile vamale și orice alte autorități împuternicite în statele membre sau la nivelul Uniunii să aplice și să asigure respectarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative în domeniul vamal și
 - (ii) în cazul Indoneziei, autoritățile care sunt responsabile, în temeiul legislației indoneziene, pentru administrarea și asigurarea respectării actelor cu putere de lege și a normelor sale administrative în domeniul vamal;
- (g) „taxă vamală” înseamnă orice taxă sau impunere de orice tip, care se aplică la importul unei mărfi sau în legătură cu acesta, însă nu include:
 - (i) nicio impunere echivalentă unei taxe interne aplicate în conformitate cu articolul 2.4;

- (ii) nicio taxă antidumping, de salvagardare specială, compensatorie sau de salvagardare aplicată în conformitate cu GATT 1994, cu Acordul antidumping, cu Acordul privind agricultura, cu Acordul privind subvențiile și măsurile compensatorii și cu Acordul privind măsurile de salvagardare, după caz, și
- (iii) nicio taxă sau altă impunere la import sau în legătură cu acesta, care este limitată ca valoare la costul aproximativ al serviciilor furnizate;
- (h) „acte cu putere de lege și norme administrative în domeniul vamal” înseamnă orice acte cu putere de lege și norme administrative aplicabile pe teritoriul oricăreia dintre părți, care reglementează intrarea sau importul, ieșirea sau exportul și tranzitul mărfurilor, precum și plasarea lor sub orice alt regim sau procedură vamală, inclusiv măsurile de interdicție, de restricție și de control;
- (i) „zile” înseamnă zile calendaristice, inclusiv weekenduri și sărbători;
- (j) „MSL” înseamnă Memorandumul de înțelegere privind regulile și procedurile de soluționare a litigiilor, inclus în anexa 2 la Acordul OMC;
- (k) „existent” înseamnă în vigoare la data intrării în vigoare a prezentului acord;
- (l) „monedă liber convertibilă” înseamnă o monedă care poate fi schimbată liber cu monede care sunt tranzacționate pe scară largă pe piețele valutare internaționale și utilizate pe scară largă în tranzacțiile internaționale¹;

¹ Pentru mai multă certitudine, monedele care sunt tranzacționate pe scară largă pe piața valutară internațională și utilizate pe scară largă în tranzacțiile internaționale includ monede liber utilizabile, astfel cum au fost desemnate de FMI în conformitate cu Statutul Fondului Monetar Internațional.

- (m) „GATS” înseamnă Acordul general privind comerțul cu servicii inclus în anexa 1B la Acordul OMC;
- (n) „GATT 1994” înseamnă Acordul general pentru tarife și comerț din 1994 inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (o) „sistem armonizat” sau „SA” înseamnă Sistemul armonizat de denumire și codificare a mărfurilor, inclusiv toate notele juridice și modificările acestuia, elaborat de Organizația Mondială a Vămirilor; „capitole”, „poziții” și „subpoziții” înseamnă capitolele, pozițiile (codurile din patru cifre) și subpozițiile (codurile din șase cifre) utilizate în nomenclatura care constituie sistemul armonizat;
- (p) „FMI” înseamnă Fondul Monetar Internațional;
- (q) „investitor” înseamnă o persoană fizică sau juridică a unei părți care dorește să stabilească¹, stabilește sau a stabilit deja o întreprindere pe teritoriul celeilalte părți;
- (r) „persoană juridică” înseamnă orice entitate juridică înființată în mod corespunzător sau organizată în alt mod în temeiul legislației aplicabile, cu sau fără scop lucrativ, aflată în proprietate privată sau publică, inclusiv orice corporație, trust, societate în nume colectiv, întreprindere comună, societate cu asociat unic sau asociație;

¹ Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că, în sensul definiției „investitorului”, un investitor care „dorește să stabilească” o întreprindere se referă la un investitor care a luat măsuri concrete pentru a stabili o întreprindere. În cazul în care este necesar un proces de notificare sau de aprobare pentru stabilirea unei întreprinderi, un investitor care „dorește să stabilească” o întreprindere se referă la un investitor care a inițiat un astfel de proces de notificare sau de aprobare.

- (s) „măsură” înseamnă orice măsură a unei părți, sub formă de act cu putere de lege, act administrativ, normă, procedură, decizie, acțiune administrativă, cerință, practică sau oricare altă formă;
- (t) „măsură luată de una dintre părți”¹ înseamnă orice măsură adoptată sau menținută de:
- (i) administrații publice și autorități centrale, regionale sau locale;
 - (ii) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor care le-au fost delegate de administrațiile publice sau autoritățile centrale, regionale sau locale și
 - (iii) orice entitate care acționează conform instrucțiunilor unei părți sau sub conducerea sau controlul unei părți în ceea ce privește măsura respectivă;
- (u) „stat membru” înseamnă un stat membru al Uniunii;
- (v) „persoană fizică a unei părți”² înseamnă:
- (i) în cazul Uniunii, un resortisant al unuia dintre statele membre ale Uniunii³ în conformitate cu legislația sa și

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „măsură luată de una dintre părți” include omisiunea unei părți de a întreprinde acțiuni care sunt necesare pentru îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului acord.

² Pentru mai multă certitudine, în sensul capitolului 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), în cazul în care o persoană deține dubla cetățenie a ambelor părți, se consideră că persoana respectivă este exclusiv resortisant al țării a cărei cetățenie o deține în mod dominant și efectiv.

³ În sensul capitolului 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), definiția noțiunii de „persoană fizică a unei părți” include, de asemenea, o persoană fizică având reședința permanentă în Republica Letonia, care nu este cetățean al Republicii Letonia sau al altui stat, dar care are dreptul, în conformitate cu legislația Republicii Letonia, să i se elibereze un pașaport pentru non-cetățeni.

- (ii) în cazul Indoneziei, un resortisant al Indoneziei în conformitate cu legislația sa;
- (w) „OCDE” înseamnă Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică;
- (x) „originar(ă)” sau „marfă originară” înseamnă o marfă care se încadrează în regulile de origine prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
- (y) „Acordul de la Paris” înseamnă Acordul de la Paris adoptat de Conferința părților la Convenția-cadru a Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, încheiat la Paris, la 12 decembrie 2015;
- (z) „persoană” înseamnă o persoană fizică sau juridică;
- (aa) „tratament tarifar preferențial” înseamnă aplicarea taxei vamale în temeiul prezentului acord unei mărfi originare în conformitate cu articolul 2.5;
- (bb) „Acordul privind măsurile de salvagardare” înseamnă Acordul privind măsurile de salvagardare inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (cc) „măsură sanitară sau fitosanitară” înseamnă orice măsură menționată la punctul 1 din anexa A la Acordul SPS;
- (dd) „Acordul SMC” înseamnă Acordul privind subvențiile și măsurile compensatorii inclus în anexa 1A la Acordul OMC;

- (ee) „serviciu furnizat în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă orice serviciu care nu este furnizat nici pe bază comercială, nici în concurență cu unul sau mai mulți furnizori de servicii;
- (ff) „furnizor de servicii” înseamnă o persoană care furnizează sau intenționează să furnizeze un serviciu;
- (gg) „întreprindere mică și mijlocie” sau „IMM” înseamnă o întreprindere mică și mijlocie, care include microîntreprinderile, întreprinderile mici și mijlocii și antreprenorii;
- (hh) „Acordul SPS” înseamnă Acordul privind aplicarea măsurilor sanitare și fitosanitare inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (ii) „Acordul BTC” înseamnă Acordul privind barierele tehnice în calea comerțului inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (jj) „TFUE” înseamnă Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, încheiat la Roma, la 25 martie 1957;
- (kk) „țară terță” înseamnă o țară sau un teritoriu care se situează în afara domeniului de aplicare teritorială al prezentului acord, astfel cum este prevăzut la articolul 25.11;
- (ll) „Acordul TRIPS” înseamnă Acordul privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală inclus în anexa 1C la Acordul OMC;

(mm) „UNCLOS” înseamnă Convenția Națiunilor Unite asupra dreptului mării, încheiată la Montego Bay, la 10 decembrie 1982;

(nn) „Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor” înseamnă Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor, încheiată la Viena, la 23 mai 1969 și

(oo) „OMC” înseamnă Organizația Mondială a Comerțului.

CAPITOLUL 2

TRATAMENTUL NAȚIONAL ȘI ACCESUL PE PIAȚĂ AL MĂRFURILOR

ARTICOLUL 2.1

Obiectiv

Părțile liberalizează progresiv și reciproc comerțul cu mărfuri în conformitate cu prezentul acord.

ARTICOLUL 2.2

Domeniu de aplicare

Cu excepția unor dispoziții contrare din prezentul acord, prezentul capitol se aplică în ceea ce privește comerțul cu mărfuri dintre părți.

ARTICOLUL 2.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, se aplică următoarele definiții:

- (a) „Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import” înseamnă Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import inclus în anexa 1-A la Acordul OMC;
- (b) „tranzacții consulare” înseamnă procedura de obținere, din partea unui consul al părții importatoare pe teritoriul părții exportatoare sau pe teritoriul unei terțe părți, a unei facturi consulare sau a unei vize consulare pentru o factură comercială, un certificat de origine, un manifest, o declarație de export a unui expeditor sau orice alt document vamal în legătură cu importul mărfii;

- (c) „procedură de acordare a licențelor de export” înseamnă o procedură administrativă care necesită depunerea unei cereri sau a altor documente (altele decât cele necesare în general în scopul vămuirii) la organul (organele) administrativ(e) competent(e), ca o condiție prealabilă pentru exportul de pe teritoriul părții exportatoare;
- (d) „marfă a unei părți” sau „marfă a celeilalte părți” înseamnă o marfă internă în sensul GATT 1994 și include mărfurile originare din partea respectivă și
- (e) „procedură de acordare a licențelor de import” înseamnă o procedură administrativă care necesită depunerea unei cereri sau a altor documente (altele decât cele necesare în general în scopul vămuirii) la organul (organele) administrativ(e) competent(e), ca o condiție prealabilă pentru importul pe teritoriul părții importatoare.

ARTICOLUL 2.4

Tratamentul național în materie de fiscalitate și reglementare internă

Fiecare parte acordă tratament național mărfurilor celeilalte părți în conformitate cu articolul III din GATT 1994, inclusiv în conformitate cu notele explicative și dispozițiile suplimentare ale acestuia. În acest scop, articolul III din GATT 1994 și notele explicative și dispozițiile suplimentare ale acestuia sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 2.5

Reducerea sau eliminarea taxelor vamale

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, fiecare parte reduce sau elimină taxele vamale aplicate mărfurilor originare din cealaltă parte în conformitate cu lista sa din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale).
- (2) În sensul alineatului (1), nivelul de bază al taxelor vamale este cel specificat pentru fiecare marfă în listele din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale).
- (3) Dacă una dintre părți își reduce nivelul taxei vamale aplicabile națiunii celei mai favorizate, nivelul taxei respective se aplică pentru mărfurile originare din cealaltă parte atât timp cât acesta se situează sub nivelul taxei vamale stabilit în temeiul listei sale din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale).
- (4) La patru ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, la cererea uneia dintre părți, părțile se consultă pentru a analiza posibilitatea de a accelera reducerea sau eliminarea taxelor vamale prevăzute în listele din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) sau extinderea domeniului de aplicare al reducerii sau eliminării tarifelor în temeiul prezentului acord. În temeiul articolului 24.2, Comitetul pentru comerț poate lua o decizie de modificare a anexei 2-A (Eliminarea taxelor vamale), inclusiv a apendicelui 2-A-1 (Lista tarifară a UE) și a apendicelui 2-A-2 (Lista tarifară a Indoneziei), pentru a accelera reducerea sau eliminarea taxelor vamale sau pentru a extinde domeniul de aplicare al reducerii sau eliminării tarifelor.

(5) O parte poate, în orice moment, să accelereze unilateral reducerea sau eliminarea taxelor vamale pentru mărfurile originare din cealaltă parte prevăzute în lista sa din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale). Partea respectivă informează cealaltă parte cât mai curând posibil înainte ca noul nivel al taxei la import să intre în vigoare. Partea respectivă poate majora o taxă la import înapoi la nivelul stabilit în lista sa din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) pentru perioada respectivă de eliminare în urma unei reduceri unilaterale.

(6) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, o parte nu adoptă și nu majorează o taxă vamală stabilită ca nivel de bază pentru o marfă originară din cealaltă parte într-un mod incompatibil cu lista sa de angajamente tarifare din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale).

(7) Pentru mai multă certitudine, mărfurile originare clasificate la liniile tarifare marcate cu „X” din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) sunt excluse de la orice reducere sau eliminare a taxelor vamale care are loc după intrarea în vigoare a prezentului acord și de la orice angajament de negociere viitoare, astfel cum se menționează la prezentul articol.

ARTICOLUL 2.6

Taxe, impozite sau alte impuneri la export

- (1) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține nicio taxă, niciun impozit și nicio altă impunere de orice tip care se aplică la exportul unei mărfi către cealaltă parte sau în legătură cu acesta și nicio taxă internă sau altă impunere pentru o marfă exportată către cealaltă parte care să fie în plus față de taxa sau impunerea care s-ar aplica mărfurilor similare atunci când sunt destinate consumului intern.
- (2) Alineatul (1) nu se aplică:
- (a) măsurilor adoptate sau menținute înainte de 13 iulie 2025¹, cu excepția mărfurilor care fac obiectul angajamentelor din anexa 2-B [Lista contingentelor pentru taxele la export în temeiul articolului 2.6 alineatul (2) litera (b)];
 - (b) continuării sau reînnoirii măsurilor menționate la litera (a), în măsura în care aceasta nu reduce conformitatea în ceea ce privește domeniul de aplicare al mărfurilor care fac obiectul măsurilor menționate la litera (a) sau
 - (c) măsurilor viitoare, în ceea ce privește mărfurile obținute prin prelucrarea mineralelor în faza de pre-topire².

¹ Pentru Indonezia, acestea sunt următoarele măsuri în vigoare la 13 iulie 2025: Regulamentul nr. 38/2024 al ministrului de finanțe și Regulamentul nr. 30/2025 al ministrului de finanțe.

² „Prelucrarea mineralelor în faza de pre-topire” este definită ca procesul care separă mineralele de minereul brut și le transformă într-un produs concentrat, diferit. Aceasta corespunde domeniului de aplicare al capitolelor 25 și 26 din SA și deșeurilor și resturilor de materiale care pot fi reciclate și comercializate de la capitolele 72-81 din SA.

(3) În pofida alineatului (1), în cazul în care o parte aplică alte măsuri decât cele de la alineatul (2), taxa aplicată exporturilor către cealaltă parte se reduce cu 50 %. Această reducere se aplică, de asemenea, exporturilor efectuate de investitorii oricăreia dintre părți care au investit în cealaltă parte, indiferent de destinația exporturilor.

(4) Orice continuare sau reînnoire a măsurilor menționate la alineatul (2) se notifică de către partea care aplică măsura celeilalte părți cu cel puțin 60 de zile înainte de adoptarea măsurii. În urma unei astfel de notificări, partea care a transmis notificarea îi oferă celeilalte părți posibilitatea de a se consulta cu privire la noile măsuri în temeiul alineatului (2) litera (c). În cazul în care circumstanțe excepționale și critice care necesită o acțiune imediată împiedică o astfel de notificare a măsurilor care intră sub incidența alineatului (2) litera (c), o astfel de notificare se efectuează cât mai curând posibil.

(5) În cazul în care oricare dintre părți aplică un nivel mai scăzut al taxei, al impozitului sau al altei impuneri pentru exportul unei mărfi sau în legătură cu acesta către orice altă țară terță și atât timp cât acesta este mai mic decât nivelul aplicat celeilalte părți, se aplică respectivul nivel mai scăzut. Pentru mai multă certitudine, partea respectivă poate majora nivelul taxei, al impozitului sau al altei impuneri pentru exportul unei mărfi sau în legătură cu acesta în urma unei reduceri unilaterale.

(6) La cererea oricăreia dintre părți sau anual, Comitetul pentru comerț revizuieste orice taxă, impozit sau altă impunere de orice tip aplicată la exportul de mărfuri către teritoriul celeilalte părți sau în legătură cu acesta. În temeiul articolului 24.2, Comitetul pentru comerț poate lua o decizie de modificare a alineatului (2) de la prezentul articol sau a anexei 2-B [Lista contingentelor pentru taxele la export în temeiul articolului 2.6 alineatul (2) litera (b)].

(7) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să aplice la exportul unei mărfi o taxă sau o impunere permisă în temeiul articolului 2.7.

ARTICOLUL 2.7

Taxe și formalități

(1) Fiecare parte se asigură că taxele și impunerile la import și export sau în legătură cu acestea sunt conforme cu drepturile și obligațiile care îi revin în temeiul articolului VIII din GATT 1994. Niciuna dintre părți nu percepe taxe sau alte impuneri la import sau export sau în legătură cu acesta pe o bază *ad valorem*.

(2) Fiecare parte publică prompt detalii privind taxele și impunerile la import și export sau în legătură cu acestea și, în măsura posibilului, pune la dispoziție aceste informații pe internet, astfel încât să permită administrațiilor publice, comercianților și altor părți interesate să ia cunoștință de acestea.

(3) Niciuna dintre părți nu prevede tranzacții consulare și nici taxe și impuneri conexe în legătură cu importul oricărei mărfi a celeilalte părți¹.

¹ Prezentul alineat nu se aplică importului de mărfuri ale celeilalte părți în scopul unor donații sau granturi acordate pentru a le permite mărfurilor respective să beneficieze de scutirea de taxe.

ARTICOLUL 2.8

Restricții la import și la export

(1) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține interdicții sau restricții privind importul oricărei mărfi provenite din cealaltă parte sau privind exportul sau vânzarea pentru export a oricărei mărfi destinate teritoriului celeilalte părți decât în conformitate cu articolul XI din GATT 1994, inclusiv cu notele explicative și dispozițiile suplimentare ale acestuia. În acest scop, articolul XI din GATT 1994 și notele și dispozițiile suplimentare ale acestuia sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.

(2) Niciuna dintre părți nu adoptă și nu menține:

- (a) cerințe privind prețurile la export și la import¹, cu excepția cazurilor permise în executarea ordinelor și a angajamentelor privind taxele antidumping și compensatorii sau
- (b) utilizarea obligatorie a inspecțiilor înainte de expediere, astfel cum sunt definite în Acordul privind inspecția înainte de expediere inclus în anexa 1A la Acordul OMC sau a oricărei alte activități de inspecție efectuate la destinație, înainte de vămuire, de către societăți private asupra mărfurilor exceptate de la inspecțiile înainte de expediere pentru orice țară terță.

¹ Pentru mai multă certitudine, această dispoziție nu este menită să împiedice o parte să se bazeze pe prețul importurilor pentru a determina nivelul aplicabil al unei taxe vamale în conformitate cu prezentul acord.

ARTICOLUL 2.9

Monopoluri la import și la export

(1) Niciuna dintre părți nu desemnează și nu menține un monopol desemnat la import sau la export, cu excepția cazului în care o astfel de desemnare se face în scopuri de politică publică¹, cum ar fi securitatea alimentară, pentru comerțul cu orice marfă. În sensul prezentului articol, monopol la import sau la export înseamnă dreptul exclusiv sau autorizarea exclusivă, acordată de una dintre părți unei entități, de a importa orice marfă din cealaltă parte sau de a o exporta către cealaltă parte.

(2) Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu aduce atingere dispozițiilor din capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), din anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune) și din anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia), precum și din anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) și din anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia) și nu include un drept care rezultă din acordarea unui drept de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 2.10

Tranzit

Articolul V din GATT 1994 este încorporat în prezentul acord *mutatis mutandis*.

¹ În sensul prezentului articol, excluderea în scopuri de politică publică nu se aplică materiilor prime și produselor energetice, altele decât energia electrică, astfel cum sunt definite în capitolul 14 (Energie și materii prime).

ARTICOLUL 2.11

Marcajul originii

(1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord și în cazul în care Indonezia solicită o marcă de origine la importul de mărfuri din Uniune, Indonezia acceptă marca de origine „Made in the EU” („Fabricat în UE”) sau echivalentul acesteia într-o limbă impusă de cerințele indoneziene privind marcajul originii în condiții care nu sunt mai puțin favorabile decât cele aplicate mărcilor de origine ale statelor membre ale Uniunii. Această acceptare nu aduce atingere dreptului Indoneziei de a solicita informații privind originea mărfurilor importate.

(2) Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu este menit să confere caracterul originar în temeiul capitolului 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii).

ARTICOLUL 2.12

Proceduri de acordare a licențelor de import

(1) Părțile se asigură că toate procedurile de acordare a licențelor de import sunt aplicate în mod neutru, administrate într-un mod corect, echitabil, nediscriminatoriu și transparent și în concordanță cu angajamentele lor din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale).

(2) Fiecare parte adoptă și administrează orice procedură de acordare a licențelor de import în conformitate cu articolele 1-3 din Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import. În acest scop, articolele 1-3 din Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import sunt încorporate în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.

(3) O parte care instituie proceduri de acordare a licențelor sau modificări ale procedurilor existente de acordare a licențelor notifică acest lucru celeilalte părți în termen de 60 de zile de la publicare. Notificarea include informațiile specificate la articolul 5 alineatul (2) din Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import. Se consideră că o parte respectă prezenta dispoziție dacă a notificat procedura relevantă de acordare a licențelor de import sau orice modificare a acesteia Comitetului pentru licențele de import prevăzut la articolul 4 din Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import, inclusiv informațiile specificate la articolul 5 alineatul (2) din acordul respectiv.

(4) La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează cu promptitudine informațiile relevante specificate la articolul 5 alineatul (2) din Acordul privind procedurile de acordare a licențelor de import, cu privire la orice procedură de acordare a licențelor de import pe care a adoptat-o sau o menține sau la modificările procedurilor existente de acordare a licențelor.

(5) Fiecare parte pune la dispoziția publicului și asigură accesul prin internet la:

- (a) toate normele, informațiile, procedurile și alte condiții relevante, inclusiv eventualele excepții de la acestea, pentru depunerea și aprobarea unei cereri de licență de import;
- (b) punctul sau punctele de contact de unde persoanele interesate pot obține mai multe informații referitoare la condițiile pentru obținerea unei licențe de import; și

- (c) organul sau organele administrative la care trebuie să se depună cererea pentru obținerea unei licențe sau alte documente relevante.
- (6) În cazul în care o parte a refuzat parțial sau integral o cerere de licență de import cu privire la o marfă a celeilalte părți, aceasta îi furnizează solicitantului, la cererea solicitantului și în termen de cel mult 15 zile de la primirea cererii, o explicație scrisă a motivelor refuzului și, dacă este cazul, procedurile de redepunere a unei cereri.
- (7) Fiecare parte se asigură că:
 - (a) solicitantul nu este împiedicat să depună o altă cerere pe baza unicului motiv că o cerere anterioară a fost respinsă și
 - (b) solicitantul are dreptul la o cale de atac sau de revizuire prin intermediul unor instanțe sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative care sunt independente de agențiile însărcinate cu asigurarea respectării normelor administrative, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective.

ARTICOLUL 2.13

Proceduri de acordare a licențelor de export

- (1) Fiecare parte publică orice nouă procedură de acordare a licențelor de export sau orice modificare a unei proceduri existente de acordare a licențelor de export, astfel încât să le permită administrațiilor publice, comercianților și altor părți interesate să ia cunoștință de acestea. Această publicare are loc ori de câte ori este posibil și nu mai târziu de data la care o astfel de procedură sau modificare intră în vigoare.

(2) Fiecare parte se asigură că publicarea procedurilor de acordare a licențelor de export include următoarele informații:

- (a) textele procedurilor sale de acordare a licențelor de export sau ale oricăror modificări pe care le aduce procedurilor respective, inclusiv o descriere a mărfurilor care fac obiectul fiecărei proceduri de acordare a licențelor, procesul de solicitare a unei licențe și criteriile pe care trebuie să le îndeplinească un solicitant pentru a fi eligibil să solicite o licență, precum și organismul sau organismele administrative la care ar trebui depusă o cerere sau alte documente relevante și
- (b) punctul sau punctele de contact de unde persoanele interesate pot obține mai multe informații referitoare la condițiile pentru obținerea unei licențe de export.

(3) În termen de 60 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului acord, fiecare parte îi notifică celeilalte părți procedurile proprii existente de acordare a licențelor de export. O parte care instituie proceduri noi de acordare a licențelor de export sau care aduce modificări procedurilor existente de acordare a licențelor îi notifică acest lucru celeilalte părți în termen de 60 de zile de la publicare. Notificarea include o trimitere la sursa sau sursele unde sunt publicate informațiile menționate la alineatul (2) și, după caz, adresa site-ului sau a site-urilor web guvernamentale relevante.

ARTICOLUL 2.14

Schimb de informații și date

- (1) Cu scopul de a monitoriza funcționarea prezentului acord și de a calcula ratele de utilizare a preferințelor tarifare, părțile fac anual schimb de statistici în materie de importuri pentru o perioadă care începe la un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord și se încheie la 10 ani de la finalizarea eliminării tarifelor pentru toate mărfurile în conformitate cu listele din anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale). Cu excepția cazului în care Comitetul pentru comerț decide altfel, perioada respectivă se prelungește automat cu cinci ani. Comitetul pentru comerț poate decide, în temeiul articolului 24.2, să prelungească suplimentar această perioadă.
- (2) Schimbul de statistici în materie de importuri cuprinde datele referitoare la cel mai recent an disponibil, inclusiv valoarea și, dacă este cazul, volumul la nivelul liniei tarifare pentru importuri de mărfuri provenite de la cealaltă parte care beneficiază de un tratament preferențial privind taxele vamale în temeiul prezentului acord, precum și pentru cele care nu au beneficiat de un tratament preferențial.

ARTICOLUL 2.15

Măsuri specifice privind gestionarea tratamentului preferențial

(1) Părțile cooperează pentru prevenirea, depistarea și combaterea încălcărilor actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal, astfel cum sunt definite în Protocolul privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal, legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol, în conformitate cu obligațiile specifice care le revin în temeiul capitolului 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) și al Protocolului privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal.

(2) Fără a aduce atingere suspendării temporare prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), o parte poate, în conformitate cu procedura prevăzută la alineatul (3), să suspende, pentru o perioadă limitată de timp, tratamentul tarifar preferențial relevant al mărfurilor în cauză dacă:

- (a) partea respectivă a constatat, pe baza unor informații obiective, convingătoare și verificabile, că au fost comise încălcări sistematice și la scară largă ale actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol și
- (b) cealaltă parte refuză sau nu cooperează în mod repetat și nejustificat cu partea respectivă, astfel cum se prevede la alineatul (1)¹.

¹ Pentru mai multă certitudine, se înțelege că există cooperare, de exemplu, atunci când au loc schimburi între părți în vederea abordării celor menționate la alineatul (1), inclusiv în cadrul Comitetului pentru comerț.

(3) Partea care a făcut constatarea menționată la alineatul (2) îi notifică acest lucru, fără întârzieri nejustificate, Comitetului pentru comerț și începe consultări cu cealaltă parte în cadrul Comitetului pentru comerț pentru a ajunge la o soluție acceptabilă pentru ambele părți.

(4) În termen de două luni de la notificarea menționată la alineatul (3), cealaltă parte poate prezenta observații scrise cu privire la această constatare.

(5) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la o soluție acceptabilă în termen de trei luni de la notificarea menționată la alineatul (3), partea care a făcut constatarea poate decide să suspende, pentru o perioadă limitată de timp, tratamentul tarifar preferențial relevant acordat mărfurilor în cauză. Suspendarea se aplică numai comercianților pe care, în cursul consultărilor menționate la alineatul (3), ambele părți i-au identificat și cu privire la care acestea au convenit că au fost implicați în încălcări ale actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal. O astfel de decizie de suspendare se notifică fără întârzieri nejustificate Comitetului pentru comerț.

(6) În cazul în care o parte a făcut o constatare și, în termen de trei luni de la notificarea menționată la alineatul (5), a stabilit că suspendarea menționată la alineatul (5) a fost ineficăce în combaterea încălcărilor actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal legate de tratamentul preferențial acordat în temeiul prezentului capitol, partea respectivă poate decide să suspende, pentru o perioadă limitată de timp, tratamentul preferențial relevant acordat mărfurilor în cauză. O astfel de decizie de suspendare se notifică fără întârzieri nejustificate Comitetului pentru comerț.

(7) Partea care a făcut constatarea menționată la alineatul (2) poate decide să suspende, pentru o perioadă limitată de timp, tratamentul preferențial relevant acordat mărfurilor în cauză dacă, în cursul consultărilor menționate la alineatul (3), părțile nu au fost în măsură să identifice și să convină cu privire la comercianții implicați în încălcări ale actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal. O astfel de decizie de suspendare se notifică fără întârzieri nejustificate Comitetului pentru comerț.

(8) Suspendările menționate la alineatele (5), (6) și (7) se aplică numai pentru o perioadă necesară protejării intereselor financiare ale părții în cauză, care nu depășește șase luni, și pot fi revocate de partea care a făcut constatarea menționată la alineatul (2) în orice moment înainte de sfârșitul perioadei notificate. Comitetul pentru comerț este înștiințat cu privire la orice modificare a perioadei de suspendare.

(9) În cazul în care condițiile menționate la alineatul (2) care au condus la suspendarea inițială persistă la expirarea perioadei notificate Comitetului pentru comerț, partea în cauză poate decide să reînnoiască suspendarea. Partea în cauză îi notifică acest lucru Comitetului pentru comerț cel târziu cu o lună înainte de reînnoire. Suspendarea reînnoită trebuie să facă obiectul unor consultări periodice în cadrul Comitetului pentru comerț.

(10) Fiecare parte publică, în conformitate cu procedurile sale interne, avize destinate importatorilor privind orice notificare și decizie referitoare la suspendările menționate la alineatele (5), (6), (7), (8) și (9).

(11) În pofida alineatelor (3)-(9), în cazul în care un importator convinge autoritatea vamală a părții importatoare că mărfurile sale respectă actele cu putere de lege și normele administrative în domeniul vamal ale părții importatoare, cerințele prezentului acord și orice altă condiție adecvată legată de suspendarea limitată în timp instituită de partea importatoare în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, partea importatoare îi permite importatorului să solicite tratamentul preferențial și să recupereze eventualele taxe vamale plătite în plus față de taxele vamale preferențiale aplicabile la momentul la care au fost importate mărfurile.

ARTICOLUL 2.16

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare în configurația sa specifică pentru capitolele 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor),

5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului)

(1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, în configurația sa specifică pentru capitolele 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), 5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului), instituit în temeiul articolului 24.4 (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), examinează orice chestiune legată de punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol, a capitolului 5 (Instrumente de apărare comercială) și a capitolului 7 (Bariere tehnice în calea comerțului).

(3) Comitetul este alcătuit din reprezentanți ai Uniunii și ai Indoneziei, inclusiv punctele de contact ale fiecărei părți, astfel cum se prevede la alineatul (4).

(4) Fiecare parte desemnează, în termen de 90 de zile de la data intrării în vigoare a prezentului acord, un punct de contact responsabil cu facilitarea comunicării dintre părți cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol, de capitolul 5 (Instrumente de apărare comercială) și de capitolul 7 (Bariere tehnice în calea comerțului). Fiecare parte îi notifică celeilalte părți, cu promptitudine, orice modificare cu privire la punctul său de contact.

(5) Comitetul se reunește în conformitate cu articolul 24.4 alineatul (4).

(6) Comitetul are următoarele atribuții:

(a) promovează comerțul cu mărfuri dintre părți, inclusiv prin consultări privind accelerarea reducerii sau a eliminării taxelor vamale în conformitate cu prezentul acord și alte aspecte, după caz;

(b) analizează și monitorizează punerea în aplicare sau funcționarea prezentului capitol și a capitolului 5 (Instrumente de apărare comercială);

(c) abordează cu promptitudine barierele din calea comerțului cu mărfuri dintre părți, în special pe cele legate de aplicarea măsurilor netarifare, și, dacă este cazul, supune aceste aspecte atenției Comitetului pentru comerț spre a fi examinate;

(d) examinează aspectele legate de capitolul 7 (Bariere tehnice în calea comerțului) care îi sunt sesizate de coordonatorii pentru capitolul privind BTC stabiliți în temeiul articolului 7.11 alineatul (1);

- (e) asigură consultări cu privire la orice problemă legată de prezentul capitol și depune eforturi în vederea soluționării acesteia, inclusiv în ceea ce privește diferențele care pot apărea între părți cu privire la aspecte legate de clasificarea mărfurilor în Sistemul armonizat și în anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) și anexa 2-B [Lista contingentelor pentru taxele la export în temeiul articolului 2.6 alineatul (2) litera (b)] sau modificarea structurii codurilor Sistemului armonizat sau a nomenclaturilor fiecărei părți, inclusiv în ceea ce privește metodologiile și procedurile utilizate de fiecare parte, pentru a se asigura că obligațiile prevăzute în anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) și în anexa 2-B [Lista contingentelor pentru taxele la export în temeiul articolului 2.6 alineatul (2) litera (b)] nu se modifică; consultările în temeiul prezentei litere nu înlocuiesc consultările în temeiul capitolului 22 (Soluționarea litigiilor) sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel;
- (f) monitorizează ratele de utilizare a preferințelor tarifare și statisticile, ale căror date îi pot fi prezentate Comitetului pentru comerț în vederea unui schimb de opinii;
- (g) după caz, sesizează Comitetul pentru comerț cu privire la aspectele luate în considerare, inclusiv cu privire la orice recomandări sau concluzii și
- (h) la cererea unei părți, analizează și face schimb de informații statistice cu privire la ratele de aprobare și de refuz al licențelor de import ale fiecărei părți.

CAPITOLUL 3

REGULI DE ORIGINE ȘI PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

SECȚIUNEA A

REGULI DE ORIGINE

ARTICOLUL 3.1

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- (a) „clasificat” se referă la clasificarea unui produs sau a unui material la un anumit capitol sau o anumită poziție sau subpoziție din Sistemul armonizat;
- (b) „autoritate competentă” înseamnă:
 - (i) în cazul Uniunii, autoritățile vamale; și
 - (ii) în cazul Indoneziei, Ministerul Comerțului sau autoritatea vamală, după caz;

- (c) „transport” înseamnă produsele care fie sunt expediate simultan de la un exportator la un destinatar, fie sunt însoțite de un document de transport unic care acoperă transportul lor de la exportator la destinatar sau, în absența unui astfel de document, de o factură unică;
- (d) „valoare în vamă” înseamnă valoarea determinată în conformitate cu Acordul privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 inclus în anexa 1A la Acordul OMC;
- (e) „EXW” sau „preț franco fabrică” înseamnă:
 - (i) prețul produsului plătit efectiv sau de plătit producătorului¹ în întreprinderea căruia s-a efectuat ultima prelucrare sau transformare, cu condiția ca prețul să includă valoarea tuturor materialelor utilizate și toate celelalte costuri suportate pentru fabricarea produsului, minus taxele interne care sunt sau pot fi restituite dacă produsul obținut este exportat sau
 - (ii) în cazul în care nu există un preț plătit efectiv sau de plătit sau în cazul în care prețul plătit efectiv nu reflectă toate costurile aferente fabricării produsului care au fost suportate efectiv pentru fabricarea acestuia, valoarea tuturor materialelor utilizate și toate celelalte costuri suportate pentru fabricarea produsului în partea exportatoare:
- (A) inclusiv costurile de vânzare, cheltuielile administrative și alte costuri generale, precum și profitul, care pot fi alocate în mod rezonabil produsului și

¹ În sensul subpunctului (i), în cazul în care ultima fabricare a fost contractată unui producător, termenul „producător” se referă la persoana care a angajat subcontractantul.

- (B) exclusiv costul transportului, al asigurării, toate celelalte costuri suportate pentru transportul produsului și eventualele taxe interne ale părții exportatoare care sunt sau pot fi restituite dacă produsul obținut este exportat;
- (f) „exportator” înseamnă o persoană situată pe teritoriul unei părți, care, în conformitate cu cerințele prevăzute de actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective, exportă sau fabrică produsul originar și întocmește un atestat de origine;
- (g) „importator” înseamnă o persoană situată pe teritoriul unei părți, care, în conformitate cu cerințele prevăzute în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective, importă produsul originar și solicită un tratament tarifar preferențial pentru acesta;
- (h) „material” înseamnă orice ingredient, componentă, parte sau produs care se utilizează pentru fabricarea altui produs;
- (i) „tratament tarifar preferențial” înseamnă nivelul taxelor vamale aplicabil unei mărfi originare, în conformitate cu articolul 2.5;
- (j) „produs” înseamnă rezultatul fabricării;
- (k) „fabricare” înseamnă orice metodă de obținere sau prelucrare a mărfurilor, inclusiv cultivarea, reproducerea, mineritul, extracția, creșterea, recoltarea, adunarea, colectarea, pescuitul, instalarea de capcane, vânărea, capturarea, producerea, asamblarea sau dezasamblarea unui produs și

- (l) „valoarea materialelor” înseamnă valoarea în vamă, în momentul importului, a materialelor neoriginare utilizate sau, dacă aceasta nu este cunoscută și nu poate fi stabilită, primul preț verificabil plătit pentru aceste materiale în Uniune sau în Indonezia.

ARTICOLUL 3.2

Cerințe aplicabile mărfurilor originare

(1) În scopul aplicării tratamentului tarifar preferențial de către una dintre părți pentru mărfurile originare din cealaltă parte, în conformitate cu prezentul acord, cu condiția ca produsele să satisfacă toate celelalte cerințe aplicabile prevăzute în prezentul capitol, se consideră ca fiind originare din cealaltă parte următoarele produse:

- (a) produsele care sunt obținute în întregime în partea respectivă în temeiul articolului 3.4;
 - (b) produsele fabricate în partea respectivă exclusiv din materiale originare din partea respectivă și
 - (c) produsele fabricate în partea respectivă prin încorporarea de materiale neoriginare, cu condiția ca acestea să îndeplinească cerințele prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului).
- (2) În cazul în care un produs a dobândit caracterul originar, materialele neoriginare utilizate la fabricarea produsului respectiv nu sunt considerate ca fiind neoriginare atunci când produsul respectiv este încorporat ca material într-un alt produs.

(3) Cerințele pentru dobândirea caracterului originar trebuie să fie îndeplinite fără întrerupere în Indonezia sau în Uniune.

ARTICOLUL 3.3

Cumul de origine

(1) În pofida articolului 3.2, produsele se consideră ca fiind originare din una dintre părți în cazul în care produsele în cauză sunt obținute în acea parte prin încorporarea unor materiale originare din cealaltă parte, cu condiția ca prelucrarea sau transformarea realizată să nu se limiteze la operațiunile menționate la articolul 3.6.

(2) Materialele originare din Japonia și din țări terțe care sunt membre ale Asociației Națiunilor din Asia de Sud-Est (denumite în continuare „statele membre ale ASEAN”) sunt considerate, în conformitate cu apendicele 2 la anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), materiale originare din Indonezia atunci când sunt transformate ulterior și încorporate într-unul dintre produsele enumerate în apendicele 2 la anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), cu condiția să fi fost supuse în Indonezia unei prelucrări sau transformări care nu se limitează la operațiunile menționate la articolul 3.6.

(3) În sensul alineatului (2), originea materialelor se determină în conformitate cu regulile de origine preferențiale aplicabile în cadrul Acordului dintre Uniunea Europeană și Japonia pentru un parteneriat economic semnat la Tokyo, la 17 iulie 2018 și statelor membre ale ASEAN.

(4) În sensul alineatului (2), caracterul originar al materialelor exportate din Japonia sau din statele membre ale ASEAN către Indonezia pentru a fi utilizate în prelucrări și transformări ulterioare se stabilește printr-o dovadă de origine pe baza căreia aceste materiale ar putea fi exportate direct către Uniune.

(5) Atestatele de origine emise prin aplicarea alineatului (2) trebuie să cuprindă următoarea mențiune: „Aplicarea articolului 3.3 alineatul (2) din capitolul 3 din Acordul de parteneriat economic cuprinzător dintre UE și Indonezia în cazul XXX [țara (țările) de cumul]”.

(6) Alineatele (2)-(5) se aplică dacă:

(a) Japonia și statele membre ale ASEAN aplică în cazul Uniunii un acord comercial preferențial în conformitate cu articolul XXIV din GATT 1994 și

(b) Japonia, statele membre ale ASEAN și Indonezia s-au angajat și au notificat Uniunii angajamentul lor:

(i) să asigure respectarea cumulului prevăzut la prezentul articol;

(ii) să stabilească o dovadă de origine privind caracterul originar al materialelor din Japonia și din statele membre ale ASEAN și

(iii) să instituie cooperarea administrativă necesară pentru a asigura punerea în aplicare corectă a prezentului capitol atât în cadrul Uniunii, cât și între ele.

ARTICOLUL 3.4

Produse obținute în întregime

- (1) Se consideră ca fiind obținute în întregime în una dintre părți:
 - (a) plantele sau produsele vegetale cultivate, recoltate, culese sau colectate pe teritoriul părții respective;
 - (b) animalele vii născute și crescute pe teritoriul părții respective;
 - (c) produsele obținute de la animale vii crescute pe teritoriul părții respective;
 - (d) produsele obținute de la animale sacrificate care au fost născute și crescute pe teritoriul părții respective;
 - (e) produsele obținute prin activități de vânatoare, de instalare de capcane, de pescuit, de colectare sau de capturare desfășurate pe teritoriul părții respective, fără a depăși însă limitele exterioare ale apelor teritoriale ale acesteia;
 - (f) produsele obținute din acvacultură pe teritoriul părții respective, în cazul în care organismele acvatice, inclusiv pești, moluște, crustacee, alte nevertebrate acvatice și plante acvatice, sunt născute și crescute din stocuri de reproducere, precum ouă, icre, pești mici, puiet sau larve, prin intervenții în procesul de creștere sau de dezvoltare în scopul îmbunătățirii producției, de exemplu prin repopulare periodică, hrănire sau protejare de prădători;

- (g) mineralele sau alte substanțe prezente în stare naturală, altele decât cele incluse la literele (a)-(f), extrase sau obținute din sol sau de pe fundul mării, care nu depășesc limitele apelor teritoriale ale părții respective;
- (h) produsele de pescuit maritim și alte produse obținute de navele sale din mările aflate în afara oricăror ape teritoriale;
- (i) produsele fabricate la bordul navelor sale fabrică exclusiv din produsele prevăzute la litera (h);
- (j) alte produse decât peștii, crustaceele și alte specii marine extrase de pe fundul mării sau din subsolul marin situat în afara oricăror ape teritoriale, dar pentru care partea respectivă deține drepturi de exploatare în conformitate cu dreptul internațional;
- (k) un produs care constituie:
 - (i) deșeuri sau resturi provenite din activitățile de fabricare desfășurate pe teritoriul părții respective sau
 - (ii) deșeuri sau resturi provenite de la produsele uzate colectate pe teritoriul părții respective, cu condiția ca aceste produse să servească doar la recuperarea materiilor prime;
- (l) un produs fabricat pe teritoriul părții respective exclusiv din produsele menționate la literele (a)-(k) sau din derivați ai acestor produse.

(2) Termenii „nave” și „nave fabrică” utilizați la literele (h) și (i) de la alineatul (1) se aplică numai navelor și navelor fabrică:

(a) care sunt înmatriculate într-un stat membru al Uniunii sau în Indonezia;

(b) care navighează sub pavilionul unui stat membru al Uniunii sau sub pavilionul Indoneziei și

(c) care sunt deținute:

(i) în proporție de cel puțin 50 % de către un resortisant al unui stat membru al Uniunii sau al Indoneziei sau

(ii) de persoane juridice:

(A) care își au sediul social și locul principal de desfășurare a activității într-un stat membru al Uniunii sau în Indonezia și

(B) care sunt deținute în proporție de cel puțin 50 % de un stat membru al Uniunii sau de Indonezia ori de o entitate publică sau de un resortisant al uneia dintre părțile respective.

ARTICOLUL 3.5

Toleranțe

- (1) În cazul în care un material neoriginar utilizat la fabricarea unui produs nu îndeplinește cerințele prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), materialul respectiv poate fi utilizat dacă:
- (a) pentru un produs clasificat la capitolele 2 și 4-24 din Sistemul armonizat, altul decât produsele pescărești prelucrate de la capitolul 16, valoarea totală a materialelor respective nu depășește 10 % din prețul franco fabrică al produsului;
 - (b) pentru un produs clasificat la capitolul 1 și la capitolul 3, pentru produsele pescărești prelucrate de la capitolul 16, respectiv pentru un produs clasificat la capitolele 25-49 sau la capitolele 64-97 din Sistemul armonizat, valoarea totală a materialelor respective nu depășește 15 % din prețul franco fabrică al produsului sau
 - (c) pentru un produs clasificat la capitolele 50-63 din Sistemul armonizat, toleranța se aplică astfel cum se prevede în notele 7 și 8 din anexa 3-A [Note introductive la lista din anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului)].
- (2) Alineatul (1) nu se aplică în cazul în care valoarea sau greutatea totală a materialelor neoriginare depășește oricare dintre procentele specificate în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului).

(3) Alineatul (1) nu se aplică produselor care îndeplinesc cerințele de la articolul 3.4 alineatul (1). În cazul în care anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului) prevede că materialele utilizate la fabricarea produsului respectiv trebuie să îndeplinească cerințele de la articolul 3.4 alineatul (1), toleranța prevăzută la alineatul (1) se aplică sumei acestor materiale.

ARTICOLUL 3.6

Prelucrare sau transformare insuficientă

(1) Prin derogare de la articolul 3.2 alineatul (1) litera (c), un produs nu este considerat originar din una dintre părți dacă prelucrarea sau transformarea realizată pe teritoriul părții respective constă numai în una sau mai multe dintre următoarele operațiuni efectuate asupra materialelor neoriginare:

- (a) operațiuni pentru asigurarea menținerii în stare bună a produselor pe durata transportului și a depozitării;
- (b) desfacerea și asamblarea ambalajelor;
- (c) spălarea, curățarea sau îndepărtarea prafului, a oxidului, a uleiului, a vopselei sau a altor straturi acoperitoare;
- (d) călcarea sau presarea textilelor și a articolelor textile;
- (e) operațiuni simple de vopsire și lustruire;

- (f) decorticarea și măcinarea parțială sau totală a orezului ori lustruirea și glasarea cerealelor și a orezului;
- (g) colorarea sau aromatizarea zahărului sau formarea bucăților de zahăr ori măcinarea totală sau parțială a zahărului cristalizat;
- (h) înlăturarea pielii, scoaterea sâmburilor și cojirea fructelor, a fructelor cu coajă lemnoasă și a legumelor;
- (i) ascuțirea, măcinarea simplă sau tăierea simplă;
- (j) simpla cernere, triere, sortare, clasificare, aranjare pe categorii, aranjare pe sortimente, inclusiv alcătuirea de seturi de articole;
- (k) simpla punere în sticle, doze, flacoane, saci, lăzi, cutii, simpla fixare pe cartoane sau planșete și toate celelalte operațiuni simple de ambalare;
- (l) aplicarea sau imprimarea pe produse sau pe ambalajele lor a mărcilor, a etichetelor, a siglelor și a altor semne distinctive;
- (m) simpla amestecare a produselor, din aceeași categorie sau din categorii diferite ori amestecarea zahărului cu orice alt material;
- (n) simpla adăugare de apă, diluarea, deshidratarea sau denaturarea produselor;
- (o) simpla asamblare a părților de articole în vederea constituirii unui articol complet sau demontarea produselor în părți componente și

(p) sacrificarea animalelor.

(2) În sensul alineatului (1), operațiunile sunt considerate simple dacă nu necesită nici calificări speciale, nici mașini, aparate sau instrumente produse sau instalate special pentru realizarea operațiunilor respective.

ARTICOLUL 3.7

Unitatea de luat în considerare

(1) Unitatea de luat în considerare pentru aplicarea dispozițiilor prezentului capitol este produsul reținut ca unitate de bază pentru determinarea încadrării în conformitate cu nomenclatura Sistemului armonizat.

(2) În cazul în care un transport constă într-un număr de produse identice clasificate la aceeași poziție din Sistemul armonizat, fiecare articol individual este luat în considerare în scopul aplicării prezentului capitol.

ARTICOLUL 3.8

Accesorii, piese de schimb, unelte și instrucțiuni sau alte materiale de informare

- (1) Prezentul articol se aplică accesoriilor, pieselor de schimb, uneltelor și instrucțiunilor sau altor materiale de informare în cazul în care:
 - (a) accesoriile, piesele de schimb, unelte și instrucțiunile sau alte materiale de informare sunt clasificate și livrate împreună cu produsul și nu sunt facturate separat de produs și
 - (b) tipurile, cantitățile și valoarea accesoriilor, pieselor de schimb, uneltelor și instrucțiunilor sau ale altor materiale de informare sunt uzuale pentru produsul respectiv.
- (2) În cazul în care produsul este originar în conformitate cu articolul 3.4 alineatul (1) sau în cazul în care produsul îndeplinește o cerință privind un proces sau o modificare a clasificării tarifare, astfel cum se prevede în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), accesoriile, piesele de schimb, unelte și instrucțiunile sau alte materiale de informare, astfel cum sunt descrise la alineatul (1), nu sunt luate în considerare.
- (3) Pentru a determina dacă un produs îndeplinește o cerință privind valoarea prevăzută în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), valoarea accesoriilor, a pieselor de schimb, a uneltelor și a instrucțiunilor sau a altor materiale de informare, astfel cum sunt descrise la alineatul (1), se ia în considerare la calcularea cerinței privind valoarea produsului ca materiale originare sau neoriginare, după caz.

(4) Accesoriiile, piesele de schimb, uneltele, instrucțiunile sau alte materiale de informare ale unui produs, astfel cum sunt descrise la alineatul (1), au caracterul originar al produsului împreună cu care sunt livrate.

ARTICOLUL 3.9

Seturi

Un set, astfel cum este definit în regula generală nr. 3 din Sistemul armonizat, este considerat originar atunci când toate produsele componente sunt originare. În cazul în care un set este alcătuit din componente originare și neoriginare, setul, în ansamblul său, este considerat originar, cu condiția ca valoarea componentelor neoriginare să nu depășească 20 % din prețul franco fabrică al setului.

ARTICOLUL 3.10

Materiale și elemente neutre

Pentru a determina dacă un produs se califică drept produs originar din una dintre părți, nu se ia în considerare originea următoarelor elemente:

(a) energie și combustibili;

- (b) instalații și echipamente, inclusiv materialele utilizate și care urmează să fie utilizate pentru întreținerea acestora;
- (c) mașini, unelte, matrițe și tipare;
- (d) piese de schimb și materiale folosite la întreținerea echipamentelor și a clădirilor;
- (e) lubrifianți, grăsimi, materiale pentru amestecuri și alte materiale utilizate în fabricare sau pentru funcționarea echipamentelor și a clădirilor;
- (f) mănuși, ochelari, încălțăminte, îmbrăcăminte, echipament de protecție și furnituri;
- (g) echipamente, dispozitive și furnituri utilizate pentru testarea sau inspectarea materialelor sau a produsului; catalizatori și solvenți și
- (h) alte materiale care nu sunt încorporate în alcătuirea finală a produsului, dar a căror utilizare în fabricarea produsului poate fi demonstrată în mod rezonabil ca făcând parte din aceasta.

ARTICOLUL 3.11

Separare contabilă

- (1) Materialele fungibile originare și neoriginare se separă fizic pe timpul depozitării pentru a-și menține caracterul original.
- (2) În sensul prezentului articol, „materiale fungibile” înseamnă materialele de aceeași natură și calitate comercială, având aceleași caracteristici tehnice și fizice și neputând fi deosebite unele de altele odată încorporate în produsul finit.
- (3) În pofida alineatului (1), materialele fungibile originare și neoriginare pot fi utilizate la prelucrarea sau transformarea unui produs fără a fi separate fizic, cu condiția utilizării unei metode de separare contabilă.
- (4) Metoda separării contabile pentru gestionarea stocurilor prevăzută la alineatul (3) se aplică în conformitate cu o metodă de gestionare a stocurilor în temeiul principiilor contabile general acceptate pe teritoriul părții.
- (5) O parte poate solicita ca utilizarea metodei separării contabile în temeiul alineatului (3) să facă obiectul autorizării prealabile de către autoritatea competentă a părții respective. Autoritatea competentă poate acorda autorizația respectivă sub rezerva oricăror condiții considerate adecvate. Autoritatea competentă monitorizează utilizarea autorizației și o poate retrage în orice moment în cazul în care beneficiarul o utilizează abuziv sau nu îndeplinește oricare dintre celelalte condiții prevăzute în prezentul capitol.

(6) Metoda separării contabile garantează că, în orice moment, numărul de materiale cărora li se conferă caracterul originar nu este mai mare decât ar fi în cazul în care materialele ar fi fost separate fizic.

ARTICOLUL 3.12

Ambalaje și recipiente pentru comerțul cu amănuntul

(1) Ambalajele și recipientele în care este ambalat un produs pentru vânzarea cu amănuntul, dacă sunt clasificate împreună cu marfa respectivă, nu sunt luate în considerare pentru a stabili dacă toate materialele neoriginare utilizate la fabricarea produsului au fost supuse modificării aplicabile care vizează clasificarea tarifară sau unei operațiuni specifice de fabricare sau de prelucrare prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului) sau dacă marfa respectivă respectă cerințele de la articolul 3.4 alineatul (1).

(2) În cazul în care un produs face obiectul unei cerințe privind valoarea prevăzute în anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), valoarea ambalajelor și a recipientelor în care este ambalat produsul pentru vânzarea cu amănuntul, dacă sunt clasificate împreună cu marfa respectivă, este luată în considerare ca fiind originară sau neoriginară, după caz, la calcularea cerinței privind valoarea produsului.

ARTICOLUL 3.13

Ambalaje și recipiente pentru transport

Ambalajele și recipientele pentru transport care sunt utilizate pentru a proteja o marfă în timpul transportului nu sunt luate în considerare când se determină dacă un produs este originar.

ARTICOLUL 3.14

Nemodificare

- (1) Un produs originar declarat la import pe teritoriul unei părți este același produs precum cel exportat de cealaltă parte pe teritoriul căreia a obținut caracterul originar. Acesta nu trebuie să fi fost modificat, transformat în vreun fel sau supus altor operațiuni în afara celor necesare păstrării sale în stare bună sau în afara adăugării sau aplicării de mărci, etichete, sigilii sau orice alt document necesar pentru a asigura respectarea cerințelor specifice ale părții importatoare, înainte de a fi declarat la import pe teritoriul unei părți.
- (2) Depozitarea sau expunerea produselor poate avea loc într-o țară terță, cu condiția ca acestea să rămână sub supraveghere vamală în țara terță respectivă.
- (3) Fără a aduce atingere dispozițiilor articolului 3.24, divizarea transporturilor poate avea loc pe teritoriul unei țări terțe, dacă este efectuată de către exportator sau sub responsabilitatea acestuia și cu condiția ca transporturile să rămână sub supraveghere vamală în țara terță.

(4) În cazul în care autoritatea vamală a părții importatoare are motive să creadă că nu sunt respectate condițiile prevăzute la alineatul (1), (2) sau (3), aceasta îi poate solicita declarantului să facă dovada conformității, care poate fi prezentată prin orice mijloace, inclusiv prin documente contractuale de transport, cum ar fi conosamentele, sau dovezi faptice sau concrete bazate pe marcarea sau numerotarea coletului sau orice dovezi legate de marfa în sine.

ARTICOLUL 3.15

Produse returnate

În cazul în care un produs originar exportat de pe teritoriul unei părți către o țară terță este returnat în țara de origine, acesta se consideră ca fiind neoriginar, cu excepția cazului în care se poate demonstra, într-un mod considerat satisfăcător de către autoritatea vamală, că produsul returnat:

- (a) este identic cu cel exportat și
- (b) nu a fost supus niciunei operațiuni în afara celor necesare pentru păstrarea lui în stare bună în perioada în care s-a aflat pe teritoriul țării terțe sau pe durata exportului.

SECȚIUNEA B

PROCEDURI DE DETERMINARE A ORIGINII

ARTICOLUL 3.16

Cerere de tratament tarifar preferențial

- (1) Partea importatoare acordă un tratament tarifar preferențial unui produs originar din cealaltă parte, în înțelesul prezentului capitol, pe baza unei cereri de tratament tarifar preferențial prezentate de importator. Importatorul este responsabil pentru corectitudinea cererii de tratament tarifar preferențial și pentru respectarea cerinței prevăzute în prezentul capitol.
- (2) O cerere de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe un atestat de origine, întocmit de exportator, prin care se declară că produsul este originar.
- (3) În pofida alineatului (2), o parte poate permite, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și cu normele sale administrative, ca o cerere de tratament tarifar preferențial să se întemeieze pe informațiile deținute de importator conform cărora produsul este originar în conformitate cu articolul 3.20.
- (4) Importatorul care prezintă o cerere de tratament tarifar preferențial pe baza unui atestat de origine menționat la alineatul (2) păstrează atestatul de origine și îi pune la dispoziție acest atestat sau o copie a acestuia autorității vamale a părții importatoare în conformitate cu actele sale cu putere de lege și cu normele sale administrative.

ARTICOLUL 3.17

Momentul prezentării cererii de tratament tarifar preferențial

- (1) Cererea de tratament tarifar preferențial și elementele pe care se întemeiază aceasta, astfel cum se menționează la articolul 3.16 alineatele (2) și (3), se includ în declarația vamală la momentul importului, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții importatoare.
- (2) În pofida alineatului (1), în cazul în care importatorul nu a prezentat o cerere de tratament tarifar preferențial la momentul importului, partea importatoare acordă un tratament tarifar preferențial și rambursează sau remite orice taxă vamală plătită în plus sau eliberează garanția, cu condiția ca:
 - (a) respectiva cerere de tratament tarifar preferențial să fie depusă în termenul specificat în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții importatoare;
 - (b) importatorul să furnizeze elementele pe care se întemeiază cererea, astfel cum se menționează la articolul 3.16 alineatele (2) și (3) și
 - (c) produsul să fi fost considerat originar în temeiul prezentului capitol, dacă tratamentul tarifar preferențial ar fi fost solicitat de importator la momentul importului.
- (3) Fără a aduce atingere alineatului (2), obligațiile aplicabile importatorului în temeiul articolului 3.16 se aplică în sensul prezentului alineat.

(4) Alineatul (2) este aplicabil cu condiția ca Indonezia să îi fi notificat Uniunii faptul că actele cu putere de lege și normele administrative din Indonezia permit acordarea unui tratament tarifar preferențial și rambursarea sau remiterea oricăror taxe vamale plătite în plus după import.

ARTICOLUL 3.18

Atestat de origine

(1) Atestatul de origine se întocmește de către exportatorul unui produs pe baza informațiilor care demonstrează că produsul este originar dintr-o parte, inclusiv, dacă este cazul, a informațiilor privind caracterul originar al materialelor utilizate la fabricarea produsului. Exportatorul este responsabil pentru corectitudinea atestatului de origine întocmit și a informațiilor furnizate.

(2) Atestatul de origine se întocmește în una sau mai multe dintre versiunile lingvistice incluse în anexa 3-C (Textul atestatului de origine), dintre care cel puțin una este în limba engleză, pe o factură sau pe orice alt document care descrie produsul originar suficient de detaliat pentru a permite identificarea acestuia. Partea importatoare nu îi solicită importatorului să prezinte o traducere a atestatului de origine. Uniunea îi notifică Indoneziei orice altă versiune lingvistică a atestatului de origine cel târziu la momentul aderării unui nou stat membru la Uniune.

(3) Un atestat de origine este valabil timp de 12 luni de la data întocmirii.

(4) Un atestat de origine se aplică unui singur transport al unui sau al mai multor produse către o parte. Autoritatea vamală a părții importatoare poate permite aplicarea unui atestat de origine mai multor transporturi de produse originare identice care au loc într-o perioadă de timp care nu depășește 12 luni, astfel cum indică exportatorul în atestatul respectiv.

(5) La cererea importatorului și sub rezerva cerințelor și a condițiilor prevăzute de partea respectivă, partea importatoare permite utilizarea unui singur atestat de origine pentru produsele nemontate sau demontate în sensul regulii generale nr. 2 litera (a) din Sistemul armonizat, care se încadrează la secțiunile XVI și XVII sau la pozițiile 7308 și 9406 din Sistemul armonizat, atunci când sunt importate eşalonat.

(6) Alineatul (4) se aplică cu condiția ca Indonezia să îi fi notificat Uniunii faptul că actele cu putere de lege și normele administrative din Indonezia permit aplicarea unui atestat de origine în cazul mai multor transporturi de produse originare identice.

ARTICOLUL 3.19

Neconcordanțe și erori minore

Autoritatea vamală a părții importatoare nu respinge o cerere de tratament tarifar preferențial din cauza unor neconcordanțe sau erori minore în atestatul de origine.

ARTICOLUL 3.20

Informațiile deținute de importator

Informațiile deținute de importator conform cărora un produs este originar trebuie să se bazeze pe informații care demonstrează că produsul este originar în sensul prezentului capitol.

ARTICOLUL 3.21

Cerințe privind păstrarea evidențelor

- (1) Un importator care solicită tratament tarifar preferențial pentru un produs importat pe teritoriul unei părți:
 - (a) în cazul în care cererea se întemeiază pe un atestat de origine, păstrează atestatul de origine sau o copie a atestatului de origine întocmit de exportator timp de cel puțin trei ani de la data cererii de tratament tarifar preferențial, cu excepția cazului în care actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți impun o perioadă mai lungă și
 - (b) în cazul în care cererea se întemeiază pe informațiile deținute de importator, păstrează informațiile care demonstrează că produsul îndeplinește cerințele pentru dobândirea caracterului originar timp de cel puțin trei ani de la data cererii de tratament tarifar preferențial, cu excepția cazului în care actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți impun o perioadă mai lungă.

(2) Un exportator care a întocmit un atestat de origine păstrează, timp de cel puțin patru ani de la întocmirea atestatului de origine respectiv, cu excepția cazului în care actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți impun o perioadă mai lungă, copii ale atestatului de origine și toate celelalte evidențe care demonstrează că produsul îndeplinește cerințele pentru dobândirea caracterului originar.

(3) Evidențele care trebuie păstrate în temeiul prezentului articol pot fi păstrate în format electronic.

ARTICOLUL 3.22

Transporturi mici

(1) În pofida articolelor 3.16-3.20, partea importatoare acordă un tratament tarifar preferențial:

(a) unui produs expedit într-un colet mic de la o persoană fizică la o persoană fizică și

(b) unui produs care face parte din bagajul personal al unui călător,

cu condiția ca produsul să fi fost declarat ca îndeplinind cerințele prezentului capitol, iar autoritatea vamală a părții importatoare să nu aibă îndoieli cu privire la veridicitatea unei astfel de declarații.

- (2) Următoarele produse sunt excluse de la aplicarea alineatului (1):
- (a) un produs al cărui import are caracter comercial; pentru mai multă claritate, se consideră lipsite de caracter comercial importurile care au caracter ocazional și care constau doar în produse rezervate uzului personal sau familial al destinatarilor sau al călătorilor, în măsura în care este evident prin natura și cantitatea produselor că acestea nu au un scop comercial;
 - (b) produsele al căror import face parte dintr-o serie de importuri care pot fi considerate în mod rezonabil a fi fost efectuate separat cu scopul de a se evita cerințele prevăzute la articolul 3.16 și
 - (c) produsele a căror valoare totală depășește limitele stabilite în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative relevante ale unei părți.
- (3) Fiecare parte îi notifică celeilalte părți limitele menționate la alineatul (2) litera (c) și orice modificare ulterioară a acestora. Pentru Uniune, Comisia Europeană este responsabilă pentru notificările respective.
- (4) Importatorul este responsabil pentru corectitudinea declarației și pentru respectarea cerințelor prevăzute în prezentul capitol. Cerințele privind păstrarea evidențelor prevăzute la articolul 3.21 nu i se aplică importatorului care intră sub incidența prezentului articol.

ARTICOLUL 3.23

Verificare

- (1) Autoritatea vamală a părții importatoare poate efectua o verificare pentru a determina dacă un produs este originar sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe din prezentul capitol pe baza unor metode de evaluare a riscurilor, care pot include selecția aleatorie. O astfel de verificare se poate efectua printr-o solicitare de informații adresată importatorului care a prezentat cererea menționată la articolul 3.16 la momentul prezentării declarației de import, înainte de acordarea liberului de vamă pentru produse sau după acordarea liberului de vamă pentru produse.
- (2) Informațiile solicitate în temeiul alineatului (1) se limitează la:
- (a) atestatul de origine menționat la articolul 3.16 alineatul (2), în cazul în care un astfel de atestat a stat la baza cererii;
 - (b) informații referitoare la îndeplinirea criteriilor de origine, respectiv:
 - (i) pentru produsele care îndeplinesc cerințele de la articolul 3.4 alineatul (1): categoria aplicabilă (cum ar fi recoltarea, mineritul, pescuitul) și locul de producție;
 - (ii) în cazul în care criteriul de origine se bazează pe modificarea clasificării tarifare: o listă a tuturor materialelor neoriginare, inclusiv clasificarea tarifară a acestora (în format cu două, patru sau șase cifre, în funcție de criteriul de origine);

- (iii) în cazul în care criteriul de origine se bazează pe o metodă care utilizează valoarea: valoarea produsului final, precum și valoarea tuturor materialelor neoriginare utilizate la fabricarea produsului final respectiv;
- (iv) în cazul în care criteriul de origine se bazează pe greutate: greutatea produsului final, precum și greutatea materialelor neoriginare relevante utilizate la fabricarea produsului final respectiv și
- (v) în cazul în care criteriul de origine se bazează pe un proces de producție specific: o descriere specifică a procesului respectiv și

(c) informații privind respectarea articolului 3.14.

(3) Atunci când furnizează informațiile solicitate, importatorul poate adăuga orice altă informație pe care o consideră relevantă în scopul verificării.

(4) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe un atestat de origine, importatorul prezintă respectivul atestat de origine, dar poate răspunde autorității vamale a părții importatoare că importatorul nu este în măsură să furnizeze informațiile menționate la alineatul (2) litera (b).

(5) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe informațiile deținute de importator menționate la articolul 3.16 alineatul (3), după ce a solicitat mai întâi informații în temeiul alineatului (1), autoritatea vamală a părții importatoare care efectuează verificarea îi poate transmite importatorului o solicitare de informații atunci când consideră că sunt necesare informații suplimentare pentru a verifica respectivul caracter originar al produsului sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe din prezentul capitol. Autoritatea vamală a părții importatoare îi poate solicita importatorului documente și informații specifice, dacă este cazul.

(6) În cazul în care autoritatea vamală a părții importatoare decide să suspende acordarea tratamentului tarifar preferențial produselor în cauză în așteptarea rezultatelor verificării, importatorului i se acordă liberul de vamă pentru produse. Ca o condiție pentru acordarea liberului de vamă, partea poate solicita plata taxelor vamale aplicabile națiunii celei mai favorizate, o garanție sau o altă măsură de precauție adecvată. Oricărei suspendări a tratamentului tarifar preferențial i se pune capăt, iar tratamentul tarifar preferențial se acordă cât mai curând posibil după ce autoritatea vamală a părții importatoare a confirmat caracterul originar al produselor în cauză sau îndeplinirea celorlalte cerințe prevăzute în prezentul capitol.

ARTICOLUL 3.24

Cooperare administrativă

- (1) Pentru a asigura aplicarea corespunzătoare a prezentului capitol, părțile cooperează între ele, prin intermediul autorității lor competente, pentru a verifica dacă produsele sunt originare și dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe prevăzute în prezentul capitol.
- (2) În cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe un atestat de origine menționat la articolul 3.16 alineatul (2), autoritatea vamală a părții importatoare care efectuează verificarea îi poate solicita documente sau informații autorității competente a părții exportatoare în termen de doi ani de la data cererii de tratament tarifar preferențial, atunci când autoritatea vamală a părții importatoare care efectuează verificarea consideră că are nevoie de informații suplimentare față de informațiile furnizate de importator pentru a verifica respectivul caracter originar al produsului sau dacă sunt îndeplinite celelalte cerințe prevăzute în prezentul capitol.
- (3) În cazul în care se formulează o solicitare în temeiul alineatului (2), autoritatea vamală a părții importatoare include următoarele informații:
- (a) atestatul de origine;
 - (b) identitatea autorității vamale care emite solicitarea;
 - (c) numele exportatorului;

(d) obiectul și sfera de aplicare ale verificării și

(e) după caz, orice documentație relevantă.

În plus, autoritatea vamală a părții importatoare îi poate solicita autorității competente a părții exportatoare să furnizeze documente și informații specifice.

(4) Autoritatea competentă a părții exportatoare poate, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, să ceară documente sau o examinare, solicitând orice dovadă, sau să viziteze sediul exportatorului pentru a verifica evidențele și pentru a inspecta instalațiile utilizate la fabricarea produsului.

(5) În urma cererii menționate la alineatul (2), autoritatea competentă a părții exportatoare furnizează următoarele informații:

(a) documentele solicitate, dacă sunt disponibile;

(b) un aviz cu privire la caracterul originar al produsului;

(c) descrierea produsului care face obiectul examinării și clasificarea tarifară care prezintă relevanță pentru aplicarea regulilor de origine;

(d) o descriere și o explicare a procesului de producție pentru a susține caracterul originar al produsului;

- (e) informații cu privire la modul în care a fost efectuată examinarea și
 - (f) orice documente justificative relevante.
- (6) Autoritatea competentă a părții exportatoare nu îi transmite informațiile menționate la alineatul (5) autorității vamale a părții importatoare înainte de a fi primit consimțământul exportatorului.
- (7) Părțile își comunică reciproc, prin intermediul Comitetului pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare în configurația sa specifică pentru capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală) în ceea ce privește aspectele legate de asigurarea respectării legislației la frontieră (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), datele de contact ale autorităților lor competente și orice modificare a acestora în termen de 30 de zile de la o astfel de modificare.

ARTICOLUL 3.25

Refuzul acordării tratamentului tarifar preferențial

- (1) Fără a aduce atingere alineatului (3), autoritatea vamală a părții importatoare poate refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial, dacă:
- (a) în termen de trei luni sau într-o perioadă mai scurtă în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții importatoare, în urma solicitării de informații în temeiul articolului 3.23 alineatul (1):

- (i) importatorul nu a oferit niciun răspuns;
 - (ii) în cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe un atestat de origine, atestatul de origine nu este pus la dispoziție, cu excepția cazului în care atestatul de origine a fost deja pus la dispoziție în temeiul articolului 3.18 alineatul (5) sau
 - (iii) în cazul în care cererea de tratament tarifar preferențial se întemeiază pe informațiile deținute de importator în conformitate cu articolul 3.20, informațiile furnizate de importator sunt inadecvate pentru a se putea confirma că produsul este originar din una dintre părți;
- (b) în termen de trei luni de la solicitarea de informații suplimentare în temeiul articolului 3.23 alineatul (5):
- (i) importatorul nu a oferit un răspuns sau
 - (ii) informațiile furnizate de importator sunt inadecvate pentru a se putea confirma că produsul este originar din una dintre părți;
- (c) în termen de 10 luni de la solicitarea de informații în temeiul articolului 3.24 alineatul (2):
- (i) autoritatea competentă a părții exportatoare nu a furnizat un răspuns sau
 - (ii) informațiile furnizate de autoritatea competentă a părții exportatoare sunt inadecvate pentru a se putea confirma caracterul originar al produsului.

(2) Autoritatea vamală a părții importatoare poate refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial unui produs în cazul în care importatorul nu respectă cerințele de la articolul 3.14.

(3) În cazul în care autoritatea vamală a părții exportatoare a furnizat un aviz în temeiul articolului 3.24 alineatul (5) litera (b) prin care confirmă caracterul original al produselor, dar autoritățile vamale ale părții importatoare au motive suficiente pentru a refuza acordarea tratamentului tarifar preferențial, autoritatea vamală a părții importatoare îi transmite autorității vamale a părții exportatoare o copie a deciziei sale de a refuza acordarea tratamentului preferențial.

ARTICOLUL 3.26

Confidențialitate

(1) Fiecare parte păstrează, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, confidențialitatea informațiilor care îi sunt furnizate de către cealaltă parte în temeiul prezentului capitol și protejează informațiile respective împotriva oricărei divulgări.

(2) Informațiile obținute de autoritatea părții importatoare în temeiul prezentului capitol nu pot fi utilizate decât de autoritatea respectivă în sensul prezentului capitol. Informațiile colectate în temeiul prezentului capitol pot fi utilizate în scopul oricăror proceduri administrative, judiciare sau cvasijudiciare inițiate pentru nerespectarea prezentului capitol, dacă persoana sau partea care a furnizat informațiile este notificată în prealabil.

(3) Informațiile comerciale confidențiale obținute de la exportator de către autoritatea competentă a părții exportatoare sau de către autoritatea vamală a părții importatoare în temeiul articolelor 3.23 și 3.24 nu se divulgă, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul capitol.

(4) Informațiile obținute de autoritatea vamală a părții importatoare în temeiul prezentului capitol nu se utilizează de către partea importatoare în cadrul niciunei proceduri penale desfășurate de o instanță sau de un judecător decât dacă permisiunea de a utiliza astfel de informații îi este acordată părții importatoare, la cererea acesteia, prin intermediul canalelor diplomatice sau al altor canale instituite în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții exportatoare.

ARTICOLUL 3.27

Măsuri și sancțiuni administrative

Fiecare parte se asigură că pot fi impuse măsuri administrative și sancțiuni, după caz, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, unei persoane care întocmește un document sau permite întocmirea unui document care conține informații incorecte furnizate în scopul obținerii unui tratament tarifar preferențial pentru un produs, care nu respectă cerințele de la articolul 3.21 sau care nu furnizează dovezile solicitate sau refuză o vizită menționată la articolul 3.24 alineatul (4).

SECȚIUNEA C

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 3.28

Ceuta și Melilla

- (1) În sensul prezentului capitol, termenul „Uniune” nu include Ceuta și Melilla.
- (2) Produsele originare din Indonezia, beneficiază în toate privințele, atunci când sunt importate în Ceuta și Melilla, de același regim vamal, inclusiv de tratamentul tarifar preferențial, care se aplică produselor originare de pe teritoriul vamal al Uniunii în temeiul Protocolului nr. 2 din Actul de aderare a Regatului Spaniei și a Republicii Portugheze la Comunitățile Europene.
- (3) Indonezia aplică importurilor de produse vizate de prezentul acord și originare din Ceuta și Melilla același regim vamal, inclusiv tratamentul tarifar preferențial, pe care îl aplică produselor importate și originare din Uniune.
- (4) Regulile de origine aplicabile Indoneziei în temeiul prezentului capitol se aplică la determinarea originii produselor exportate din Indonezia în Ceuta și Melilla. Regulile de origine aplicabile Uniunii în temeiul prezentului capitol se aplică la determinarea originii produselor exportate din Ceuta și Melilla în Indonezia.

- (5) Dispozițiile referitoare la cumulul de origine enunțate în prezentul capitol se aplică importurilor și exporturilor de produse realizate între Uniunea, Indonezia și Ceuta și Melilla.
- (6) Ceuta și Melilla sunt considerate un singur teritoriu.
- (7) Autoritățile vamale spaniole răspund de aplicarea prezentului capitol în Ceuta și Melilla.

ARTICOLUL 3.29

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare reunit în configurația sa specifică pentru capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii),

4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală)

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, reunit în configurația sa specifică pentru capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală) în ceea ce privește aspectele legate de asigurarea respectării legislației la frontieră (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), este responsabil pentru punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol și are următoarele atribuții în sensul prezentului capitol:

(a) revizuieste și formulează recomandări adecvate, după caz, pentru Comitetul pentru comerț cu privire la:

(i) punerea în aplicare și funcționarea prezentului capitol și

(ii) orice modificări, în temeiul articolului 24.2, ale dispozițiilor prezentului capitol și ale anexei 3-A (Note introductive la lista din anexa 3-B), inclusiv ale apendicelor la aceasta, ale anexei 3-B (Reguli de origine specifice produsului), ale anexei 3-C (Textul atestatului de origine), ale anexei 3-D (Note explicative), ale anexei 3-E (Aspecte privind Principatul Andorra) și ale anexei 3-F (Aspecte privind Republica San Marino), propuse de o parte;

(b) adoptă prin decizie note explicative în temeiul articolului 3.30 și

(c) examinează orice alte aspecte legate de prezentul capitol pe care reprezentanții părților le pot stabili de comun acord.

ARTICOLUL 3.30

Note explicative

Părțile pot conveni, prin decizie, asupra unor note explicative privind interpretarea și aplicarea prezentului capitol în cadrul comitetului.

ARTICOLUL 3.31

Dispoziții tranzitorii referitoare la produsele aflate în tranzit sau în antrepozit

Părțile pot aplica prezentul acord produselor care sunt conforme cu prezentul capitol și care, la data intrării în vigoare a prezentului acord, fie se află în tranzit din partea exportatoare către partea importatoare, fie se află sub control vamal în partea importatoare, fără să fi avut loc plata taxelor la import și a altor taxe, dacă importatorul depune o cerere de tratament tarifar preferențial în conformitate cu articolul 3.16 la autoritatea vamală a părții importatoare în termen de 12 luni de la data intrării în vigoare a prezentului acord.

CAPITOLUL 4

PROCEDURI VAMALE ȘI FACILITAREA COMERȚULUI

ARTICOLUL 4.1

Obiective

(1) Părțile recunosc importanța chestiunilor legate de procedurile vamale și de facilitarea comerțului în contextul evoluției mediului comercial mondial. Fiecare parte consolidează cooperarea în acest domeniu pentru a se asigura că actele cu putere de lege, normele administrative și procedurile relevante în domeniul vamal, precum și capacitatea administrativă a administrațiilor vamale îndeplinesc obiectivele de promovare a facilitării comerțului, asigurând totodată controale vamale eficace. Acest lucru poate implica următoarele acțiuni:

- (a) asigurarea previzibilității, a coerenței și a transparenței în aplicarea actelor lor cu putere de lege și a normelor lor administrative în domeniul vamal;
- (b) promovarea administrării eficiente a regimurilor vamale și vămuirea rapidă a mărfurilor;
- (c) simplificarea regimurilor lor vamale și armonizarea acestora cu standardele internaționale relevante, în măsura posibilului și
- (d) promovarea cooperării dintre autoritățile lor vamale.

(2) Părțile convin că actele lor cu putere de lege și normele lor administrative lor trebuie să fie nediscriminatorii și că regimurile vamale trebuie să se bazeze pe folosirea unor metode eficiente și pe controale eficace menite să combată fraudă și să promoveze comerțul legitim.

(3) Părțile recunosc că obiectivele legitime de politică publică, inclusiv cele legate de securitate, siguranță și combaterea fraudei, astfel cum sunt prevăzute în capitolul 23, nu trebuie să fie compromise.

ARTICOLUL 4.2

Domeniu de aplicare

Prezentul capitol se aplică aspectelor legate de actele cu putere de lege și normele administrative ale părților în domeniul vamal și în alte domenii legate de comerț aplicate de autoritățile vamale, inclusiv în ceea ce privește aplicarea acestora în cazul mărfurilor comercializate între părți, precum și cooperării dintre părți în domeniul vamal.

ARTICOLUL 4.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, „Acordul privind determinarea valorii în vamă” înseamnă Acordul privind punerea în aplicare a articolului VII din GATT 1994 inclus în anexa 1-A la Acordul OMC.

ARTICOLUL 4.4

Cooperare vamală și asistență administrativă reciprocă

- (1) Părțile asigură cooperarea în domeniul vamal între autoritățile lor, după cum se consideră adecvat, cu scopul de a garanta îndeplinirea obiectivelor prevăzute la articolul 4.1., inclusiv prin:
- (a) schimbul de informații cu privire la actele cu putere de lege și normele administrative în domeniul vamal, la punerea în aplicare a acestor acte și la regimurile vamale, în principal în următoarele domenii:
 - (i) simplificarea și modernizarea regimurilor vamale;
 - (ii) asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile lor vamale și combaterea comerțului ilicit;
 - (iii) facilitarea operațiunilor de tranzit și de transbordare;
 - (iv) relațiile cu mediul de afaceri și
 - (v) securitatea lanțului de aprovizionare și gestionarea riscurilor;

- (b) colaborarea cu privire la aspectele vamale legate de securizarea și facilitarea lanțurilor de aprovizionare comerciale internaționale în conformitate cu cele mai bune practici, standarde și tehnici relevante, în special cu cele elaborate de Organizația Mondială a Vămirilor (denumită în continuare „OMV”), în măsura în care acestea au fost ratificate sau adoptate de către părți;
- (c) luarea în considerare a inițiativelor privind cele mai bune practici și tehnici în domeniul vamal, inclusiv asistență tehnică, eforturi de simplificare și armonizare a regimurilor vamale, precum și furnizarea de servicii eficiente mediului de afaceri;
- (d) dezvoltarea cooperării în domenii de interes reciproc în domeniul vamal în cadrul organizațiilor internaționale, cum ar fi OMC și OMV;
- (e) stabilirea, acolo unde este relevant și adecvat, a recunoașterii reciproce a programelor de parteneriat comercial și a controalelor vamale, inclusiv a măsurilor echivalente de facilitare a comerțului;
- (f) schimbul, atunci când este relevant și adecvat, printr-o comunicare structurată și recurentă între autoritățile vamale ale părților, de anumite categorii de informații din domeniul vamal cu scopul de a îmbunătăți gestionarea riscurilor și eficacitatea controalelor vamale, de a viza mărfurile expuse riscurilor în ceea ce privește colectarea veniturilor sau siguranța și securitatea și de a facilita comerțul legitim; aceste schimburi nu aduc atingere schimburilor de informații care pot avea loc între părți în temeiul Protocolului privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal;

- (g) încurajarea, atunci când este relevant și adecvat, a cooperării dintre autoritățile vamale și alte autorități guvernamentale în legătură cu programele privind operatorii autorizați; această colaborare poate fi realizată, printre altele, prin alinierea cerințelor, facilitarea accesului la beneficii și reducerea la minimum a suprapunerilor inutile și
 - (h) alte aspecte pe care părțile le pot stabili de comun acord.
- (2) Părțile își acordă reciproc asistență administrativă în domeniul vamal în conformitate cu dispozițiile Protocolului privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal.

ARTICOLUL 4.5

Acte cu putere de lege, norme administrative și proceduri în domeniul vamal

- (1) Fiecare parte se asigură că regimurile sale vamale, precum și punerea în aplicare a acestora, sunt previzibile, coerente și transparente și facilitează comerțul, asigurând în același timp controale eficiente, precum și că se bazează pe:
- (a) instrumentele și standardele internaționale care sunt aplicabile în domeniul vamal și comercial, în special pe cele încheiate în cadrul OMC și OMV, și care respectă, în măsura permisă de actele sale cu putere de lege și normele sale administrative în domeniul vamal, practicile recomandate de OMV;

- (b) acte cu putere de lege și norme administrative în domeniul vamal și punerea în aplicare a acestora care:
 - (i) sunt proporționale și nediscriminatorii;
 - (ii) evită sarcini inutile pentru operatorii economici;
 - (iii) oferă facilități suplimentare operatorilor cu niveluri ridicate de conformitate, inclusiv un tratament favorabil în ceea ce privește controalele vamale înainte de acordarea liberului de vamă pentru mărfuri și
 - (iv) asigură garanții împotriva fraudei și a activităților ilegale sau prejudiciabile și
- (c) norme prin care se asigură că orice sancțiune impusă pentru încălcări ale actelor cu putere de lege și ale normelor administrative în domeniul vamal sau ale cerințelor de procedură sunt proporționale și nediscriminatorii și că aplicarea acestora nu produce întârzieri nejustificate la acordarea liberului de vamă pentru mărfuri.
- (2) Fiecare parte ar trebui să își revizuiască periodic actele cu putere de lege și normele administrative și regimurile vamale în vederea simplificării acestora pentru a facilita comerțul și a asigura controale eficiente.
- (3) Pentru a îmbunătăți metodele de lucru, garantând totodată nediscriminarea, transparența, eficiența, integritatea și responsabilitatea operațiunilor sale, fiecare parte:
 - (a) simplifică și revizuieste, ori de câte ori este posibil, cerințele și formalitățile în vederea acordării rapide a liberului de vamă și a vămuirii rapide a mărfurilor și

- (b) depune eforturi în vederea simplificării și a standardizării în continuare a datelor și a documentației cerute de autoritățile vamale și de alte agenții.

ARTICOLUL 4.6

Acordarea liberului de vamă

- (1) Fiecare parte adoptă sau menține regimuri vamale care prevăd acordarea liberului de vamă pentru mărfuri cât mai rapid posibil într-un termen care nu depășește perioada necesară pentru a asigura respectarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative. Fiecare parte depune eforturi pentru a reduce și mai mult termenele de acordare a liberului de vamă și acordă liberul de vamă pentru mărfuri fără întârzieri nejustificate. În pofida primei teze de la prezentul alineat, fiecare parte poate solicita mai mult timp pentru a asigura respectarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative în cazul în care intervine una dintre următoarele situații:
 - (a) importatorul nu furnizează nicio informație solicitată de partea importatoare la momentul primei intrări;
 - (b) informațiile conțin o eroare;
 - (c) mărfurile sunt selectate pentru o examinare mai atentă de către autoritățile vamale ale părții importatoare prin aplicarea unui sistem de gestionare a riscurilor pentru controlul vamal sau
 - (d) din motive de forță majoră, regimurile vamale necesare nu au putut fi finalizate fără întârzieri nejustificate sau acordarea liberului de vamă pentru mărfuri este întârziată în alt mod.

- (2) În cazul în care mărfurile sunt selectate pentru o examinare mai atentă în conformitate cu alineatul (1) litera (c), examinarea mai atentă se limitează la ceea ce este rezonabil și necesar și se efectuează și se finalizează fără întârzieri nejustificate.
- (3) Fiecare parte prevede transmiterea și prelucrarea în prealabil, pe cale electronică, a documentelor și a oricăror alte informații necesare înainte de sosirea mărfurilor, pentru a permite acordarea liberului de vamă pentru mărfuri la sosire, cu condiția să fie îndeplinite condițiile necesare pentru acordarea liberului de vamă pentru mărfuri.
- (4) Fiecare parte adoptă sau menține regimuri vamale care permit acordarea liberului de vamă pentru mărfuri fie înainte de stabilirea finală a taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe și impuneri aplicabile, în cazul în care această stabilire nu are loc înainte de sosire sau la sosire, fie cât mai repede posibil după sosire, cu condiția respectării tuturor celorlalte cerințe de reglementare.
- (5) Fiecare parte poate condiționa acordarea liberului de vamă înainte de stabilirea finală a acestora de furnizarea unei garanții pentru orice sumă încă nestabilită, sub formă de cauțiune, depozit sau un alt instrument adecvat prevăzut în actele sale cu putere de lege și normele sale administrative în domeniul vamal. O astfel de garanție nu poate fi mai mare decât suma pe care partea o solicită pentru a asigura plata taxelor vamale, a impozitelor și a altor taxe și impuneri datorate, în cele din urmă, pentru mărfurile acoperite de garanție. Garanția este eliberată în momentul în care nu mai este necesară.

ARTICOLUL 4.7

Regimuri vamale simplificate

Fiecare parte prevede regimuri vamale simplificate care sunt transparente și eficiente, cu scopul de a reduce costurile și de a spori previzibilitatea pentru agenții economici, inclusiv pentru IMM-uri.

ARTICOLUL 4.8

Tranzit și transbordare

- (1) Fiecare parte asigură facilitarea și controlul efectiv al operațiunilor de transbordare și al celor de tranzit pe teritoriul său.
- (2) Fiecare parte promovează și pune în aplicare regimuri de tranzit regionale cu scopul de a facilita comerțul.
- (3) Fiecare parte asigură cooperarea și coordonarea între toate autoritățile și agențiile implicate de pe teritoriul său pentru a facilita tranzitul.
- (4) Fiecare parte permite ca mărfurile destinate importului să fie deplasate pe teritoriul său, sub control vamal, de la un birou vamal de intrare către alt birou vamal situat pe teritoriul său, de unde mărfurile urmează să primească liberul de vamă sau să fie vămuite.

ARTICOLUL 4.9

Gestionarea riscurilor

- (1) Fiecare parte adoptă sau menține un sistem de gestionare a riscurilor pentru controlul vamal.
- (2) Fiecare parte concepe și aplică gestionarea riscurilor astfel încât să evite discriminarea arbitrară ori nejustificată sau restricțiile disimulate ale comerțului internațional.
- (3) Fiecare parte concentrează controlul vamal și, în măsura în care este posibil, alte controale la frontieră relevante asupra transporturilor care prezintă un risc ridicat și accelerează acordarea liberului de vamă pentru transporturile care prezintă un risc redus. De asemenea, fiecare parte poate selecta, în mod aleatoriu, transporturi care să fie supuse controalelor respective, ca parte a gestionării riscurilor.
- (4) Fiecare parte își bazează gestionarea riscurilor pe evaluarea riscurilor realizată cu ajutorul unor criterii de selecție adecvate.

ARTICOLUL 4.10

Audit postvămuire

- (1) În vederea accelerării acordării liberului de vamă pentru mărfuri, fiecare parte adoptă sau menține audituri postvămuire pentru a asigura respectarea actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative din domeniul vamal și din alte domenii conexe.

- (2) Fiecare parte selectează o persoană sau un transport pentru auditul postvămuire într-un mod bazat pe riscuri, care poate include criterii de selecție corespunzătoare. Fiecare parte efectuează auditurile postvămuire într-un mod transparent. În cazul în care o persoană participă la procesul de audit și s-au obținut rezultate concludente, partea respectivă îi notifică fără întârziere persoanei ale cărei documente sunt auditate rezultatele, drepturile și obligațiile sale, precum și motivarea rezultatelor.
- (3) Părțile recunosc că informațiile obținute în contextul auditurilor postvămuire pot fi utilizate în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare ulterioare.
- (4) Ori de câte ori este posibil, fiecare parte utilizează rezultatele auditurilor postvămuire în aplicarea gestionării riscurilor.

ARTICOLUL 4.11

Operatori autorizați

- (1) Fiecare parte prevede măsuri suplimentare de facilitare a comerțului referitoare la formalitățile și procedurile de import, export sau tranzit, în conformitate cu alineatul (3) de la prezentul articol, pentru operatorii care îndeplinesc anumite criterii (denumiți în continuare „operatori autorizați”). În mod alternativ, o parte poate acorda astfel de măsuri de facilitare a comerțului prin intermediul regimurilor vamale aflate în general la dispoziția tuturor operatorilor, neavând, în acest caz, obligația să instituie un sistem separat.

(2) Criteriile specificate pentru a se califica drept operator autorizat se referă la respectarea sau la riscul de nerespectare a cerințelor prevăzute în actele cu putere de lege, normele administrative sau procedurile fiecărei părți. Criteriile specificate, care se publică, pot include:

- (a) un istoric corespunzător de respectare a actelor cu putere de lege și a normelor administrative din domeniul vamal și din alte domenii conexe;
- (b) un sistem de gestionare a evidențelor care să permită efectuarea controalelor interne necesare;
- (c) solvabilitatea financiară, inclusiv, după caz, constituirea unei cauțiuni sau garanții suficiente și
- (d) securitatea lanțului de aprovizionare.

(3) Criteriile specificate pentru calificarea ca operator autorizat nu trebuie să fie concepute sau aplicate astfel încât să permită sau să creeze discriminări arbitrare sau nejustificate între operatori în cazul în care prevalează aceleași condiții și, în măsura posibilului, trebuie să permită participarea IMM-urilor.

(4) Măsurile de facilitare a comerțului prevăzute în temeiul alineatului (1) de la prezentul articol trebuie să includă cel puțin trei dintre următoarele măsuri:

- (a) cerințe reduse privind documentele și datele, după caz;
- (b) un nivel redus al inspecțiilor și examinărilor fizice, după caz;

- (c) o durată scurtă pentru acordarea liberului de vamă, după caz;
 - (d) plata amânată a taxelor, a impozitelor și a altor taxe și impuneri;
 - (e) utilizarea garanțiilor globale sau a garanțiilor reduse;
 - (f) o declarație vamală unică pentru toate importurile sau exporturile efectuate într-o anumită perioadă;
 - (g) vămuirea mărfurilor la sediul operatorului autorizat sau în orice alt loc autorizat de autoritățile vamale;
 - (h) notificarea prealabilă în cazul selecției pentru controlul fizic sau alt control vamal și
 - (i) tratament prioritar, în cazul selectării pentru control.
- (5) Fiecare parte este încurajată să elaboreze sisteme pentru operatorii autorizați pe baza standardelor internaționale, în cazul în care există astfel de standarde, cu excepția cazului în care aceste standarde ar fi un mijloc inadecvat sau ineficace de îndeplinire a obiectivelor legitime urmărite.

ARTICOLUL 4.12

Publicarea și disponibilitatea informațiilor

- (1) Fiecare parte publică prompt următoarele informații într-un mod nediscriminatoriu și ușor accesibil:
 - (a) anunțurile relevante de natură administrativă;
 - (b) regimurile de import, de export și de tranzit (inclusiv procedurile portuare și aeroportuare și alte proceduri privind punctele de intrare), precum și formularele și documentele necesare;
 - (c) nivelul taxelor și al impozitelor de orice tip pe care le aplică pentru import sau export ori în legătură cu acestea;
 - (d) taxele și impunerile prevăzute de către organismele guvernamentale sau pentru acestea asupra importului, a exportului sau a tranzitului ori în legătură cu acestea;
 - (e) normele pentru clasificarea produselor în scopuri vamale sau determinarea valorii lor în vamă;
 - (f) actele cu putere de lege, normele administrative și deciziile administrative general aplicabile cu privire la regulile de origine;
 - (g) restricțiile sau interdicțiile la import, export sau tranzit;

- (h) dispozițiile privind sancțiunile pentru încălcarea formalităților în materie de import, export sau tranzit;
 - (i) procedurile de exercitare a căilor de atac;
 - (j) acordurile sau părți ale acestora cu orice țară sau țări referitoare la import, export sau tranzit;
 - (k) procedurile referitoare la administrarea contingentelor tarifare și
- (l) orarul și modul de funcționare al birourilor vamale situate în porturi, în aeroporturi și în punctele de trecere a frontierei.
- (2) Fiecare parte se asigură, în măsura posibilului, că există o perioadă rezonabilă între publicarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative, a regimurilor vamale sau a taxelor sau a impunerilor noi sau modificate și intrarea lor în vigoare.
- (3) Fiecare parte pune la dispoziție online și actualizează, în măsura în care este posibil și adecvat, următoarele:
- (a) o descriere a regimurilor sale de import, de export și de tranzit, inclusiv a procedurilor de exercitare a căilor de atac, prezentând informații privind etapele practice necesare pentru import, export și tranzit;
 - (b) formularele și documentele necesare pentru importul pe teritoriul părții respective, exportul de pe teritoriul părții respective sau tranzitul teritoriului părții respective și

- (c) date de contact privind punctele de contact aferente Acordului de parteneriat economic cuprinzător.

ARTICOLUL 4.13

Puncte de informare

Fiecare parte stabilește sau menține, în limita resurselor sale disponibile, unul sau mai multe puncte de informare pentru a răspunde, într-un termen rezonabil, cererilor rezonabile de informații ale celeilalte părți, ale comercianților și ale altor părți interesate cu privire la chestiuni vamale și la alte aspecte legate de comerț. Părțile nu impun plata niciunei taxe pentru primirea unui răspuns la cererile de informații.

ARTICOLUL 4.14

Decizii anticipate

(1) La cererea operatorilor economici, fiecare parte emite, prin intermediul autorităților sale vamale, decizii anticipate care definesc tratamentul care urmează să fie acordat mărfurilor în cauză. Astfel de decizii se emit în scris sau în format electronic într-un termen rezonabil și conțin toate informațiile necesare în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții emitente.

(2) Deciziile anticipate sunt valabile pentru o perioadă de cel puțin trei ani de la data emiterii sau pentru o altă perioadă specificată în decizie, cu excepția cazului în care decizia nu mai este în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții emitente sau a cazului în care faptele sau împrejurările care au stat la baza deciziei inițiale s-au modificat.

(3) O parte poate refuza emiterea unei decizii anticipate în cazul în care chestiunea la care se referă cererea face obiectul reexaminării administrative sau al controlului jurisdicțional sau în cazul în care cererea nu are legătură cu utilizarea prevăzută a deciziei anticipate sau cu utilizarea prevăzută a unui regim vamal. În cazul în care o parte refuză să emită o decizie anticipată, partea respectivă îi notifică acest lucru solicitantului, în scris, precizând faptele relevante și temeiul deciziei sale.

(4) Fiecare parte publică cel puțin:

(a) cerințele pentru solicitarea unei decizii anticipate, inclusiv informațiile care trebuie furnizate și formatul;

(b) termenul în care aceasta va emite o decizie anticipată și

(c) perioada de valabilitate a deciziei anticipate.

(5) Dacă o parte revocă, modifică, invalidează sau anulează o decizie anticipată, partea respectivă îi notifică acest lucru solicitantului, în scris, precizând faptele relevante și temeiul deciziei sale. O parte poate revoca, modifica, invalida sau anula o decizie anticipată cu efect retroactiv numai dacă decizia s-a întemeiat pe informații incomplete, incorecte, false sau înșelătoare.

(6) O decizie anticipată emisă de o parte este obligatorie pentru partea respectivă în ceea ce privește solicitantul care a cerut emiterea deciziei. Decizia anticipată este, de asemenea, obligatorie pentru solicitant.

(7) La cererea scrisă din partea unui solicitant, fiecare parte asigură reexaminarea deciziei anticipate sau a deciziei de revocare, de modificare, de invalidare sau de anulare a acesteia.

(8) În măsura în care este posibil, fiecare parte pune la dispoziția publicului informații privind deciziile anticipate pe care le consideră a fi de interes semnificativ pentru alte părți interesate, ținând seama de necesitatea de a proteja informațiile cu caracter personal și informațiile comerciale confidențiale.

(9) Deciziile anticipate se emit în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții emitente și cu privire la:

- (a) clasificarea tarifară a mărfurilor;
- (b) originea mărfurilor și
- (c) orice alt aspect, în funcție de ceea ce convin părțile.

ARTICOLUL 4.15

Taxe și tarife

Următoarele cerințe se aplică împreună cu cerințele de la articolul 2.7:

- (a) autoritățile vamale ale părților nu impun taxe și tarife pentru efectuarea controalelor vamale sau pentru vreo altă aplicare a actelor lor cu putere de lege și a normelor lor administrative în domeniul vamal în timpul programului oficial de lucru al birourilor lor vamale competente sau
- (b) autoritățile vamale ale părților pot impune taxe și tarife sau pot recupera costurile în cazul în care sunt prestate servicii specifice, astfel cum se prevede în actele cu putere de lege, în normele administrative și în procedurile relevante ale părții.

ARTICOLUL 4.16

Comisionari în vamă

Niciuna dintre părți nu impune utilizarea obligatorie a comisionarilor în vamă. Fiecare parte își notifică și publică măsurile cu privire la utilizarea comisionarilor în vamă. Fiecare parte aplică norme transparente, nediscriminatorii și proporționale dacă și atunci când acordă licențe comisionarilor în vamă.

ARTICOLUL 4.17

Determinarea valorii în vamă

Fiecare parte determină valoarea în vamă a mărfurilor celeilalte părți importate pe teritoriul său în conformitate cu articolul VII din GATT 1994 și cu Acordul privind determinarea valorii în vamă. În acest scop, articolul VII din GATT 1994 și notele explicative și dispozițiile suplimentare ale acestuia, precum și articolele 1-17 din Acordul privind determinarea valorii în vamă, inclusiv notele explicative ale acestuia, sunt încorporate în prezentul acord și devin parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.

ARTICOLUL 4.18

Inspecții înainte de expediere

O parte nu impune utilizarea obligatorie a inspecțiilor înainte de expediere, astfel cum sunt definite în Acordul privind inspecția înainte de expediere inclus în anexa 1A la Acordul OMC, sau nicio altă activitate de inspecție efectuată la destinație, înainte de vămuire, de către societăți private¹.

¹ Prezentul articol nu aduce atingere inspecțiilor efectuate în conformitate cu alte dispoziții și proceduri decât cele vamale în temeiul Acordului privind inspecția înainte de expediere inclus în anexa 1A la Acordul OMC.

ARTICOLUL 4.19

Reexaminare și căi de atac

- (1) În conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, fiecare parte prevede proceduri eficace, rapide, nediscriminatorii și ușor accesibile pentru a garanta dreptul la reexaminare și la o cale de atac împotriva măsurilor administrative, a hotărârilor și a deciziilor autorităților vamale.
- (2) Fiecare parte se asigură că orice persoană cu privire la care ia o măsură administrativă sau emite o hotărâre sau o decizie, după caz, are dreptul, pe teritoriul părții respective la:
 - (a) o cale de atac administrativă în fața unei autorități administrative sau la o reexaminare efectuată de către o autoritate administrativă care este superioară sau independentă în raport cu funcționarul sau biroul care a luat măsura administrativă sau care a emis hotărârea sau decizia;
 - (b) o cale de atac jurisdicțională sau la control jurisdicțional al măsurii administrative, al hotărârii sau deciziei.
- (3) Actele cu putere de lege și normele administrative ale unei părți pot prevedea inițierea unei căi de atac sau a unei reexaminări administrative înainte de inițierea unei căi de atac jurisdicționale sau a controlului jurisdicțional.
- (4) Fiecare parte se asigură că procedurile sale de inițiere a unei căi de atac administrative sau a unei reexaminări administrative sau a unei căi de atac jurisdicționale sau a controlului jurisdicțional se desfășoară în mod nediscriminatoriu.

(5) Fiecare parte se asigură că, în cazurile în care decizia privind calea de atac administrativă sau reexaminarea administrativă în temeiul alineatului (2) litera (a) nu este emisă în termenul prevăzut în actele cu putere de lege sau în normele administrative proprii sau nu este emisă fără întârzieri nejustificate, solicitantul are dreptul la o altă cale de atac administrativă sau la o altă reexaminare administrativă sau la o altă cale de atac jurisdicțională sau la alt control jurisdicțional ori la orice altă modalitate de sesizare a autorității judiciare în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective.

(6) Fiecare parte se asigură că persoanei menționate la alineatul (2) i se comunică motivele măsurii administrative, ale hotărârii sau ale deciziei, după caz, astfel încât să i se permită să recurgă la procedurile de exercitare a unei căi de atac sau de reexaminare, dacă este necesar.

ARTICOLUL 4.20

Relațiile cu mediul de afaceri

(1) Fiecare parte prevede, în măsura în care este posibil și în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, consultări periodice între administrația sa și mediul de afaceri cu privire la propunerile legislative și procedurile generale legate de aspecte vamale și de facilitare a comerțului.

(2) Fiecare parte se asigură că regimurile sale vamale și cerințele și procedurile conexe continuă să răspundă necesităților mediului de afaceri, sunt conforme cu bunele practici și rămân cât mai puțin restrictive asupra comerțului.

ARTICOLUL 4.21

Admitere temporară

- (1) În sensul prezentului capitol, termenul „admitere temporară” înseamnă regimul vamal conform căruia anumite mărfuri, inclusiv mijloace de transport, pot fi aduse pe teritoriul uneia dintre părți cu exonerare condiționată de plata taxelor la import și a altor taxe și fără aplicarea unor interdicții la import sau a unor restricții de ordin economic, cu condiția ca mărfurile să fie importate cu un scop precis și să fie destinate reexportului într-un termen stabilit, fără să fi suferit modificări, cu excepția deprecierii normale în urma utilizării lor pe teritoriul părții în care sunt introduse.
- (2) Fiecare parte acordă admiterea temporară, astfel cum se prevede la alineatul (1), printre altele, următoarelor mărfuri:
- (a) mărfurile destinate expunerii sau utilizării la expoziții, târguri, reuniuni sau evenimente similare;
 - (b) echipamentele profesionale;
 - (c) containere, paleți, ambalaje, mostre și alte mărfuri importate în legătură cu o operațiune comercială;
 - (d) mărfurile importate în legătură cu o operațiune de fabricare;

- (e) mărfurile importate în scop educativ, științific sau cultural;
- (f) bunurile personale ale călătorilor și mărfurile importate în scopuri sportive;
- (g) materiale de publicitate turistică;
- (h) mărfurile importate în scop umanitar;
- (i) mijloace de transport și
- (j) animalele importate în scopuri specifice.

ARTICOLUL 4.22

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare în configurația sa specifică pentru capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii),

4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală)

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, în configurația sa specifică pentru capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală) în ceea ce privește aspectele legate de asigurarea respectării legislației la frontieră, instituit în temeiul articolului 24.4 (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), este format din reprezentanți ai autorităților vamale și ai altor autorități competente ale părților. Comitetul asigură buna funcționare a prezentului capitol, precum și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale din secțiunea D (Asigurarea respectării legislației la frontieră) din capitolul 12 (Proprietatea intelectuală), a capitolului 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), a Protocolului privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal și a oricăror dispoziții suplimentare în materie vamală convenite între părți și examinează toate aspectele care decurg din aplicarea acestora.

(2) Funcțiile comitetului includ:

- (a) monitorizarea punerii în aplicare și a administrării prezentului capitol și a capitolului 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
- (b) asigurarea unui forum pentru consultări și discutarea tuturor aspectelor legate de domeniul vamal, inclusiv, în special, a regimurilor vamale, a determinării valorii în vamă, a regimurilor tarifare, a nomenclurii vamale, a cooperării vamale și a asistenței administrative reciproce în domeniul vamal, precum și legate de regulile de origine și cooperarea administrativă și

- (c) consolidarea cooperării privind elaborarea, aplicarea și asigurarea respectării regimurilor vamale, asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal, regulile de origine și cooperarea administrativă.
- (3) Comitetul poate adopta decizii în ceea ce privește domeniile menționate la articolul 4.4 alineatul (1) litera (a), inclusiv, în cazul în care consideră necesar, în scopul punerii în aplicare a alineatului (1) literele (e) și (f) de la articolul respectiv.
- (4) Părțile pot conveni să organizeze reuniuni ad-hoc ale comitetului în scopul cooperării vamale, al regulilor de origine sau al asistenței administrative reciproce.

CAPITOLUL 5

INSTRUMENTE DE APĂRARE COMERCIALĂ

SECȚIUNEA A

MĂSURI ANTIDUMPING ȘI COMPENSATORII

ARTICOLUL 5.1

Dispoziții generale

(1) Părțile reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în conformitate cu articolul VI din GATT 1994, Acordul antidumping și Acordul SMC. Măsurile antidumping și compensatorii se utilizează în deplină conformitate cu toate cerințele relevante ale OMC și se bazează pe un sistem echitabil și transparent, cu respectarea deplină a intereselor și a drepturilor la apărare ale părților.

(2) În sensul prezentei secțiuni, regulile de origine preferențiale prevăzute în capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) nu se aplică măsurilor antidumping și compensatorii.

ARTICOLUL 5.2

Notificare și consultare

(1) La primirea de către autoritatea de investigație a unei părți a unei cereri de instituire a unor măsuri antidumping documentate corespunzător cu privire la importurile provenite de la cealaltă parte și, în măsura posibilului, cu cel puțin șapte zile înainte de deschiderea unei investigații antidumping, partea respectivă îi notifică în scris celeilalte părți primirea cererii.

(2) La primirea de către autoritatea de investigație a unei părți a unei cereri de instituire a unor măsuri compensatorii documentate corespunzător cu privire la importurile provenite de la cealaltă parte și înainte de deschiderea unei investigații, partea respectivă îi notifică în scris celeilalte părți primirea cererii. Notificarea respectivă are loc, în mod normal, cu cel puțin 14 zile înainte de data deschiderii procedurii și include o invitație la consultări cu privire la cerere.

(3) În cazul în care, în cadrul investigației sale cu privire la importurile provenite de la cealaltă parte, autoritatea de investigație a unei părți decide să efectueze o verificare la fața locului a informațiilor furnizate de pârât¹, aceasta depune eforturi pentru a notifica pârâtul respectiv cât mai curând posibil.

¹ În sensul prezentului alineat, „pârât” înseamnă un producător, un fabricant, un exportator, un importator și, după caz, o administrație publică sau o entitate guvernamentală a unei părți, căruia/căreia autoritatea de investigație a celeilalte părți îi solicită să răspundă la un chestionar privind măsurile antidumping sau compensatorii.

(4) Fără a aduce atingere articolului 6.5 din Acordul antidumping și articolului 12.4 din Acordul SMC, părțile garantează, imediat după instituirea unor măsuri provizorii și în orice caz înainte de luarea unei decizii finale, comunicarea completă și coerentă către părțile interesate a tuturor faptelor și considerațiilor esențiale care stau la baza aplicării măsurilor. Aceste comunicări se efectuează în scris și acordă părților interesate suficient timp pentru a-și formula observațiile.

(5) Părțile își afirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul anexei II la Acordul antidumping, în special al alineatului (5), precum și în temeiul articolelor 12.7 și 12.8 din Acordul SMC. În cazul în care o autoritate de investigație a unei părți intenționează să ia decizia pe baza datelor disponibile în temeiul articolului 6.8 din Acordul antidumping sau al articolului 12.7 din Acordul SMC, aceasta furnizează o explicație motivată și adecvată:

- (a) care să indice condițiile în care pot fi utilizate datele disponibile;
- (b) cu privire la informațiile pe care o parte interesată nu le-a prezentat autorității de investigație și
- (c) cu privire la datele cu care autoritatea de investigație a decis să înlocuiască informațiile menționate la litera (b).

ARTICOLUL 5.3

Investigație după încheiere

- (1) În cazul în care o investigație antidumping cu privire la mărfuri provenite de la cealaltă parte se încheie cu o decizie finală negativă, partea importatoare nu deschide o investigație cu privire la aceleași mărfuri în termen de 12 luni de la data încheierii investigației anterioare.
- (2) Fiecare parte evită deschiderea unei investigații antidumping cu privire la o marfă originară din cealaltă parte pentru care măsurile antidumping au încetat în ultimele 12 luni ca urmare a unei reexaminări.
- (3) În pofida alineatelor (1) și (2), autoritatea de investigație a părții importatoare poate deschide o investigație în cazul în care circumstanțele relevante pentru deschiderea investigației anterioare s-au schimbat.

ARTICOLUL 5.4

Reexaminare

O reexaminare efectuată în perspectiva expirării măsurilor în temeiul articolului 11.3 din Acordul antidumping se deschide la momentul potrivit din ultimul an al perioadei de aplicare a taxelor antidumping, astfel cum sunt definite în actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți. Fiecare parte depune eforturi pentru a oferi consultări speciale cu privire la aspectele care decurg dintr-o reexaminare efectuată în perspectiva expirării măsurilor și pentru a evita aplicarea impunerii perpetue de măsuri antidumping și compensatorii.

ARTICOLUL 5.5

Luarea în considerare a interesului public

Autoritatea de investigație a unei părți, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, oferă tuturor părților interesate de la nivel național posibilitatea de a-și prezenta opiniile în scris în legătură cu o investigație antidumping și privind instituirea de măsuri compensatorii. Autoritatea de investigație respectivă sau alte autorități publice competente relevante ale părții iau în considerare aceste informații în evaluarea interesului public înainte de a institui o taxă antidumping sau compensatorie.

ARTICOLUL 5.6

Regula taxei celei mai mici

O taxă antidumping sau compensatorie impusă de o parte nu poate depăși marja de dumping sau a subvențiilor care pot face obiectul unor măsuri compensatorii, iar partea respectivă se asigură că valoarea taxei este inferioară marjei respective, în cazul în care această taxă mai redusă ar fi adecvată pentru a elimina prejudiciul adus industriei naționale.

ARTICOLUL 5.7

Anticircumvenție

- (1) Autoritatea de investigație a unei părți efectuează investigații anticircumvenție în mod transparent și respectă interesele și drepturile la apărare ale tuturor părților interesate vizate de investigație.
- (2) La cererea celeilalte părți, autoritatea de investigație care efectuează o investigație anticircumvenție îi furnizează informații neconfidențiale cu privire la societățile care fac obiectul investigației.

(3) În cadrul oricărei proceduri în care o parte stabilește să efectueze o verificare la fața locului pe teritoriul celeilalte părți, aceasta notifică societatea care face obiectul investigației cu cel puțin 14 zile lucrătoare înainte de inspecție. Autoritățile relevante ale celeilalte părți pot participa la verificarea la fața locului.

(4) Înainte de luarea unei decizii finale, partea care efectuează o investigație anticircumvenție informează toate părțile interesate de pe teritoriul celeilalte părți cu privire la faptele esențiale avute în vedere, care stau la baza evaluării oportunității de a extinde măsurile sau de a acorda o scutire. Tuturor părților interesate li se oferă o posibilitate adecvată de a prezenta observații cu privire la această evaluare. O astfel de comunicare a faptelor esențiale ar trebui să aibă loc într-un termen rezonabil, astfel încât părțile interesate să își poată apăra interesele. Părțile interesate pot solicita, de asemenea, să fie audiate.

(5) O investigație anticircumvenție trebuie finalizată în termen de nouă luni de la data deschiderii sale.

ARTICOLUL 5.8

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentei secțiuni.

ARTICOLUL 5.9

Cooperarea în materie de instrumente de apărare comercială

- (1) Părțile cooperează sub forma unui dialog privind cele mai bune practici în materie de instrumente de apărare comercială între reprezentanții autorităților lor responsabile pentru instrumentele de apărare comercială la nivelul corespunzător.
- (2) Scopul acestei cooperări este, în măsura posibilului:
 - (a) creșterea gradului de cunoaștere și de înțelegere al părților în ceea ce privește legislațiile, politicile și practicile celeilalte părți în materie de instrumente de apărare comercială;
 - (b) supravegherea punerii în aplicare a prezentului capitol;
 - (c) îmbunătățirea cooperării dintre autoritățile competente ale părților în materie de instrumente de apărare comercială;
 - (d) schimbul de informații, în măsura posibilului, cu privire la chestiuni legate de investigațiile antidumping, privind subvențiile și privind instituirea de măsuri compensatorii și măsurile aferente și discută alte subiecte relevante de interes reciproc, după cum convin părțile;
 - (e) elaborarea unor programe de consolidare a capacităților și cursuri de formare specifice legate de legislația și practicile în materie de instrumente de apărare comercială și

(f) îmbunătățirea cunoștințelor și a înțelegerii părților cu privire la măsurile anticircumvenție în ceea ce privește punerea în aplicare a măsurilor antidumping și compensatorii.

(3) Dialogul privind cele mai bune practici se desfășoară la cererea oricăreia dintre părți și atunci când este necesar.

ARTICOLUL 5.10

Utilizarea limbii engleze

Pentru a asigura o eficiență maximă în aplicarea normelor privind instrumentele de apărare comercială în temeiul prezentei secțiuni, autoritățile de investigație ale părților ar trebui să utilizeze limba engleză pentru comunicările¹ dintre părți în contextul investigațiilor privind instrumentele de apărare comercială.

¹ În sensul prezentului articol, „comunicări” înseamnă răspunsurile la chestionar, observațiile scrise și scrisorile.

SECȚIUNEA B

MĂSURI DE SALVGARDARE GLOBALE

ARTICOLUL 5.11

Dispoziții generale

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994, cu Acordul privind măsurile de salvagardare și cu articolul 5 din Acordul privind agricultura.
- (2) Părțile nu aplică simultan, cu privire la aceeași marfă:
 - (a) o măsură de salvagardare bilaterală prevăzută în secțiunea C (Clauză de salvagardare bilaterală) din prezentul capitol și
 - (b) o măsură în conformitate cu articolul XIX din GATT 1994 și Acordul privind măsurile de salvagardare.

ARTICOLUL 5.12

Transparență

- (1) Fără a aduce atingere articolului 3.2 din Acordul privind măsurile de salvagardare, la cererea celeilalte părți și cu condiția să aibă un interes substanțial, o parte îi notifică prompt celeilalte părți și îi furnizează acesteia toate informațiile pertinente cu privire la:
 - (a) deschiderea unei investigații;
 - (b) orice constatare preliminară; și
 - (c) formularea unei concluzii finale.
- (2) Atunci când impun măsuri de salvagardare globale, părțile depun eforturi pentru a le impune într-un mod care să afecteze cât mai puțin schimburile comerciale bilaterale.
- (3) În sensul alineatului (2), în cazul în care una dintre părți consideră că sunt îndeplinite cerințele legale pentru instituirea unor măsuri de salvagardare definitive, aceasta informează cealaltă parte și oferă posibilitatea de a organiza consultări. În cazul în care nu se ajunge la nicio soluție satisfăcătoare în termen de 30 de zile de la notificare, partea respectivă poate adopta măsurile de salvagardare globale definitive.

ARTICOLUL 5.13

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentei secțiuni.

ARTICOLUL 5.14

Utilizarea limbii engleze

Pentru a asigura o eficiență maximă în aplicarea normelor privind instrumentele de apărare comercială în temeiul prezentei secțiuni, autoritățile de investigație ale părților ar trebui să utilizeze limba engleză pentru comunicările¹ dintre părți în contextul investigațiilor privind instrumentele de apărare comercială.

¹ În sensul prezentului articol, „comunicări” înseamnă observațiile scrise și scrisorile.

SECȚIUNEA C

CLAUZĂ DE SALVGARDARE BILATERALĂ

ARTICOLUL 5.15

Definiții

În sensul prezentei secțiuni:

- (a) „industrie națională” se înțelege în conformitate cu articolul 4.1 litera (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare; în acest scop, articolul 4.1 litera (c) este încorporat în prezentul acord și face parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*;
- (b) „prejudiciu grav” și „amenințarea cu producerea unui prejudiciu grav” se interpretează în conformitate cu articolul 4.1 literele (a) și (b) din Acordul privind măsurile de salvagardare. În acest scop, articolul 4.1 literele (a) și (b) este încorporat în prezentul acord și face parte integrantă din acesta *mutatis mutandis* și
- (c) „perioadă de tranziție” înseamnă o perioadă de 10 ani de la data intrării în vigoare a prezentului acord pentru produsele care sunt liberalizate în mai puțin de 10 ani; pentru toate produsele care sunt liberalizate în 10 ani sau mai mult, perioada de tranziție este perioada de liberalizare plus trei ani.

ARTICOLUL 5.16

Aplicarea unei măsuri de salvagardare bilaterale

(1) În cursul perioadei de tranziție, partea importatoare poate aplica măsurile prevăzute la alineatul (2) în conformitate cu condițiile și procedurile stabilite în prezenta secțiune, cu excepția cazului în care se prevede altfel la articolul 5.17 alineatul (5) litera (c) în cazul în care, ca urmare a reducerii sau eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord, orice marfă originară de pe teritoriul celeilalte părți este importată pe teritoriul său în cantități atât de mari, în termeni absoluți sau în raport cu producția internă, și în astfel de condiții încât cauzează sau amenință să cauzeze un prejudiciu grav industriei sale naționale producătoare de mărfuri similare sau direct concurente.

(2) Partea importatoare poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală care:

- (a) suspendă reducerea suplimentară a nivelului taxei vamale pentru marfa în cauză prevăzută la capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor) sau
- (b) mărește nivelul taxei vamale aplicate mărfii, astfel încât acesta să nu depășească valoarea cea mai mică dintre:
 - (i) nivelul taxei vamale aplicat națiunii celei mai favorizate pentru marfa în cauză în vigoare la data adoptării măsurii sau
 - (ii) nivelul de bază al taxei vamale specificat în listele prevăzute în anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale) în conformitate cu articolul 2.5.

ARTICOLUL 5.17

Condiții și limitări

- (1) O parte îi notifică în scris celeilalte părți deschiderea unei investigații descrise la alineatul (2) și se consultă cu cealaltă parte înainte de a aplica o măsură de salvagardare bilaterală, în vederea analizării informațiilor rezultate din investigație și a schimbului de opinii cu privire la măsură.
- (2) O parte aplică o măsură de salvagardare bilaterală numai în urma unei investigații efectuate de autoritățile sale de investigație în conformitate cu articolul 3 și cu articolul 4.2 litera (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare. Articolul 3 și articolul 4.2 litera (c) din Acordul privind măsurile de salvagardare se aplică *mutatis mutandis*.
- (3) Atunci când derulează o investigație în temeiul alineatului (2), partea în cauză respectă cerințele prevăzute la articolul 4.2 litera (a) din Acordul privind măsurile de salvagardare, care, în acest scop, se aplică *mutatis mutandis*.
- (4) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale de investigație finalizează orice investigație de acest tip în termen de un an de la data deschiderii sale.
- (5) O parte nu poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală:
 - (a) decât în măsura și pentru perioada necesară prevenirii sau remedierii unui prejudiciu grav și pentru a facilita ajustarea;

- (b) pentru o perioadă care depășește trei ani, care poate fi prelungită cu până la doi ani în cazul în care autoritățile de investigație ale părții importatoare stabilesc, în conformitate cu procedurile enunțate la prezentul articol, că măsura de salvagardare bilaterală continuă să fie necesară pentru a preveni sau a remedia un prejudiciu grav și pentru a facilita ajustarea și dacă există dovada că industria în cauză a început să se ajusteze, cu condiția ca perioada totală de aplicare a unei măsuri de salvagardare bilaterală, care include perioada de aplicare inițială și eventuala prelungire a acesteia, să nu depășească cinci ani și
- (c) după expirarea perioadei de tranziție, cu excepția cazului în care cealaltă parte își dă acordul în acest sens.
- (6) Pentru a facilita ajustarea în situația în care durata preconizată a unei măsuri de salvagardare bilaterală depășește trei ani, partea care aplică măsura o liberalizează treptat la intervale regulate în cursul perioadei de aplicare.
- (7) În cazul în care o parte pune capăt unei măsuri de salvagardare bilaterale, nivelul taxei vamale este nivelul care, în conformitate cu lista sa inclusă în anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale), s-ar fi aplicat în absența măsurii.

ARTICOLUL 5.18

Măsuri provizorii

- (1) În circumstanțe critice în care o întârziere ar antrena un prejudiciu dificil de reparat, o parte poate aplica o măsură de salvagardare bilaterală cu titlu provizoriu pe baza unei constatări preliminare a existenței unor dovezi evidente că importurile unei mărfi originare din cealaltă parte au crescut ca urmare a reducerii sau eliminării unei taxe vamale în temeiul prezentului acord și că aceste importuri produc sau amenință să producă un prejudiciu grav industriei naționale.
- (2) Durata oricărei măsuri provizorii nu depășește 200 de zile, perioadă în care partea care aplică măsura își publică respectiva constatare preliminară și respectă cerințele de la articolul 5.17 alineatul (3).
- (3) Partea care aplică măsura rambursează prompt orice majorări tarifare pe care le-a aplicat, în cazul în care investigația descrisă la articolul 5.17 alineatul (2) nu conduce la stabilirea faptului că sunt îndeplinite cerințele prevăzute la articolul 5.16 alineatul (1).
- (4) Durata aplicării oricărei măsuri provizorii se consideră inclusă în perioada prevăzută la articolul 5.17 alineatul (5) litera (b).

ARTICOLUL 5.19

Compensația

- (1) O parte care aplică o măsură de salvagardare bilaterală se consultă cu cealaltă parte pentru a stabili de comun acord o compensație adecvată de liberalizare a comerțului sub formă de concesiі cu efecte comerciale substanțial echivalente sau echivalente cu valoarea taxelor suplimentare preconizate să rezulte din măsura de salvagardare bilaterală. Partea care aplică o măsură de salvagardare bilaterală oferă posibilitatea unor astfel de consultări în termen de cel mult 30 de zile după aplicarea măsurii de salvagardare bilaterale.
- (2) În cazul în care consultările în temeiul alineatului (1) nu conduc la un acord privind o compensație de liberalizare a comerțului în termen de 30 de zile de la începerea consultărilor, partea ale cărei mărfuri fac obiectul măsurii de salvagardare poate suspenda aplicarea concesiilor cu efecte comerciale substanțial echivalente cu măsura de salvagardare în ceea ce privește mărfurile originare din partea care aplică o măsură de salvagardare bilaterală. Obligația părții care aplică măsura de a furniza o compensație și dreptul celeilalte părți de a suspenda concesiile în temeiul prezentului alineat încetează la data încetării măsurii de salvagardare.
- (3) Dreptul de suspendare în temeiul alineatului (2) nu se exercită în primele 36 de luni în care o măsură de salvagardare bilaterală este în vigoare, cu condiția ca măsura de salvagardare să respecte dispozițiile prezentului acord.

ARTICOLUL 5.20

Utilizarea limbii engleze

Pentru a asigura o eficiență maximă în aplicarea normelor privind instrumentele de apărare comercială în temeiul prezentei secțiuni, autoritățile de investigație ale părților ar trebui să utilizeze limba engleză pentru comunicările¹ dintre părți în contextul investigațiilor privind instrumentele de apărare comercială.

CAPITOLUL 6

MĂSURI SANITARE ȘI FITOSANITARE

ARTICOLUL 6.1

Obiective

Obiectivele prezentului capitol sunt următoarele:

- (a) continuarea punerii în aplicare a principiilor și disciplinelor cuprinse în Acordul SPS și a standardelor, orientărilor și recomandărilor internaționale aplicabile, astfel cum au fost elaborate de organizațiile internaționale relevante;

¹ În sensul prezentului articol, „comunicări” înseamnă observațiile scrise și scrisorile.

- (b) protejarea vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor pe teritoriul fiecărei părți, facilitând în același timp comerțul dintre părți, și asigurarea faptului că măsurile sanitare și fitosanitare (denumite în continuare „SPS”) impuse de fiecare parte nu creează bariere nejustificate în calea comerțului;
- (c) consolidarea comunicării, a cooperării și a soluționării aspectelor SPS care pot afecta comerțul dintre părți și a altor aspecte convenite de interes pentru părți;
- (d) promovarea îmbunătățirii transparenței și a înțelegerii în ceea ce privește aplicarea măsurilor SPS ale fiecărei părți și
- (e) consolidarea colaborării dintre părți în ceea ce privește aspectele legate de bunăstarea animalelor și rezistența la antimicrobiene.

ARTICOLUL 6.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică tuturor măsurilor SPS luate de una dintre părți care pot avea efecte directe sau indirecte asupra comerțului dintre părți.
- (2) Prezentul capitol include activități de colaborare privind bunăstarea animalelor și rezistența la antimicrobiene.

(3) Prezentul capitol nu aduce atingere drepturilor părților în temeiul Acordului BTC în ceea ce privește măsurile care nu intră în domeniul de aplicare al prezentului capitol.

ARTICOLUL 6.3

Definiții

- (1) În sensul prezentului capitol:
- (a) se aplică definițiile din anexa A la Acordul SPS;
 - (b) „autorități competente” înseamnă organizațiile recunoscute de fiecare parte ca fiind responsabile cu elaborarea, punerea în aplicare și administrarea măsurilor SPS pe teritoriul său;
 - (c) „condiții de import” înseamnă orice măsuri SPS, astfel cum sunt prevăzute în anexa A la Acordul SPS, pe care importurile trebuie să le respecte pentru a atinge nivelul adecvat de protecție al părții importatoare și
 - (d) „zonă protejată” înseamnă, pentru un anumit dăunător reglementat, o arie geografică delimitată în mod oficial din Uniune, în care acest organism nu este stabilit, în ciuda unor condiții favorabile și a prezenței sale în alte părți ale teritoriului Uniunii.

(2) Părțile pot conveni asupra altor definiții pentru aplicarea prezentului capitol, ținând cont de glosarele și definițiile organizațiilor internaționale relevante, cum ar fi Codex Alimentarius, Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor (denumită în continuare „OMSA”) și Convenția internațională pentru protecția plantelor (denumită în continuare „CIPP”). În cazul în care există o neconcordanță între definițiile convenite de părți și definițiile prevăzute în Acordul SPS, prevalează definițiile prevăzute în Acordul SPS.

ARTICOLUL 6.4

Dispoziții generale

- (1) Părțile își afirmă drepturile și obligațiile legate de măsurile SPS care le revin în temeiul Acordului SPS.
- (2) Fiecare parte se asigură că principiile Acordului SPS se aplică la elaborarea, aplicarea sau recunoașterea oricărei măsuri SPS cu scopul de a facilita comerțul dintre părți, protejând totodată viața sau sănătatea oamenilor, animalelor sau plantelor pe teritoriul fiecărei părți.
- (3) Măsurile SPS nu sunt utilizate pentru a crea bariere nejustificate în calea comerțului.

(4) Părțile se asigură că procedurile care intră în domeniul de aplicare al prezentului capitol sunt întreprinse și finalizate fără întârzieri nejustificate și că acestea nu sunt aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată împotriva celeilalte părți în cazul în care prevalează aceleași condiții.

(5) Părțile nu recurg la procedurile menționate la alineatul (4) și nici la solicitări de informații suplimentare pentru a întârzia accesul pe piețele lor fără o justificare științifică sau tehnică.

ARTICOLUL 6.5

Autoritățile competente și punctele de contact

(1) Începând cu data intrării în vigoare a prezentului acord, părțile își comunică reciproc o descriere a autorităților competente pentru punerea în aplicare a prezentului capitol și un punct de contact pentru comunicarea cu privire la toate aspectele reglementate de prezentul capitol.

(2) Părțile se informează reciproc cu privire la orice modificare semnificativă adusă structurii, organizării și repartizării competențelor autorităților lor competente și se asigură că informațiile privind punctele de contact sunt actualizate.

ARTICOLUL 6.6

Condiții și proceduri de import și facilitarea comerțului

- (1) Fiecare parte aplică propriile condiții și proceduri de import pe întreg teritoriul părții exportatoare.
- (2) Partea importatoare:
 - (a) ia în considerare orice cerere a părții exportatoare de reexaminare a condițiilor și procedurilor de import existente între părți la data intrării în vigoare a prezentului acord și
 - (b) asigură transparența deplină a condițiilor și a procedurilor sale de import, precum și a frecvenței controalelor la import efectuate asupra produselor provenite de la cealaltă parte.
- (3) Fiecare parte se asigură că procedurile și condițiile de import privind siguranța alimentară, sănătatea animalelor și sănătatea plantelor nu sunt mai împovărătoare sau mai restrictive pentru comerț decât este necesar. Aceste condiții și proceduri de import se stabilesc cu scopul de a reduce la minimum efectele comerciale negative și de a simplifica și accelera procesul de vămuire, cu respectarea cerințelor părții importatoare.

- (4) În ceea ce privește condițiile și procedurile de import, pentru a verifica și a asigura îndeplinirea măsurilor SPS, inclusiv procesele de aprobare și de vămuire, fiecare parte se asigură că:
- (a) aceste condiții și proceduri de import sunt simplificate, accelerate și finalizate fără întârzieri nejustificate, în conformitate cu Acordul SPS;
 - (b) aceste condiții și proceduri de import nu sunt aplicate într-un mod care ar constitui o discriminare arbitrară sau nejustificată împotriva celeilalte părți;
 - (c) perioada standard de prelucrare a fiecărei condiții și proceduri de import este publicată sau perioada de prelucrare anticipată îi este comunicată, la cerere, solicitantului și
 - (d) solicitările de informații se limitează la ceea ce este necesar pentru procedurile corespunzătoare de control, inspecție și aprobare, inclusiv pentru aprobarea utilizării aditivilor sau pentru stabilirea toleranțelor la substanțe contaminante în produse alimentare, băuturi sau furaje.
- (5) În conformitate cu Standardul internațional pentru măsurile fitosanitare aplicabil (denumit în continuare „SIMF”) convenit în cadrul CIPP, fiecare parte păstrează informații adecvate privind statutul lor în ceea ce privește dăunătorii, inclusiv programele de supraveghere, eradicare și izolare și rezultatele acestora, pentru a sprijini clasificarea dăunătorilor și pentru a justifica stabilirea sau menținerea măsurilor fitosanitare la import.

(6) Fiecare parte stabilește liste ale dăunătorilor reglementați și ale produselor reglementate în cazul în care există o preocupare fitosanitară. Listele includ:

- (a) dăunătorii a căror prezență nu a fost constatată în nicio parte a teritoriului părții;
- (b) dăunătorii a căror prezență a fost constatată în orice parte a teritoriului părții și care se află sub control oficial și
- (c) dăunătorii a căror prezență a fost constatată în orice parte a teritoriului părții, care se află sub control oficial și pentru care sunt stabilite zone indemne de dăunători.

(7) O parte poate stabili o listă a plantelor considerate ca prezentând un risc fitosanitar ridicat pentru teritoriul său pe baza unei evaluări preliminare a riscurilor și poate solicita ca importul unor astfel de plante să facă obiectul unei proceduri de aprobare bazate pe o evaluare a riscurilor legate de dăunători efectuată în conformitate cu SIMF relevant. Orice evaluare preliminară a riscurilor ține seama de informațiile științifice și tehnice disponibile, precum și de utilizarea preconizată a plantei în cauză.

(8) Fiecare parte pune la dispoziția celeilalte părți propriile liste ale dăunătorilor reglementați, ale produselor reglementate și ale cerințelor fitosanitare de import pentru toate produsele și articolele reglementate. Aceste informații includ, după caz, declarațiile suplimentare solicitate de partea importatoare.

(9) În cazul în care pot fi disponibile o serie de măsuri SPS alternative pentru a atinge nivelul adecvat de protecție al părții importatoare, partea importatoare are în vedere, la cererea părții exportatoare, alegerea unei soluții mai practice și mai puțin restrictive pentru comerț.

(10) În cazul în care sunt necesare certificate SPS oficiale, acestea sunt convenite între părți și sunt stabilite în conformitate cu principiile prevăzute în standardele, orientările sau recomandările internaționale prevăzute de Codex Alimentarius, OMSA și CIPP. Partea importatoare nu instituie nicio procedură suplimentară care să împiedice în mod inutil comerțul sau să conducă la suprapunerea cu certificatul oficial.

(11) Fiecare parte promovează punerea în aplicare a certificării electronice și a altor tehnologii de facilitare a comerțului. Transporturile de produse care fac obiectul dispozițiilor SPS sunt acceptate de partea importatoare pe baza unor garanții adecvate din partea părții exportatoare, fără:

(a) programe de vămuire prealabilă; sau

(b) protocoale fitosanitare sau planuri de lucru solicitate de partea importatoare.

Având în vedere litera (a), activitățile de control din țara de origine efectuate de organizația națională pentru protecția plantelor (denumită în continuare „ONPP”) din țara de destinație nu ar trebui să se aplice ca măsură permanentă de import și se desfășoară numai pentru a facilita noi schimburi comerciale. În mod voluntar, ONPP din țara de origine poate solicita vămuirea prealabilă în cadrul activităților de inspecție desfășurate de partea importatoare ca parte a unui audit efectuat de partea importatoare în temeiul articolului 6.7.

(12) Pentru mai multă certitudine, părțile nu condiționează importul de produse de eliberarea unor permise de import sau licențe de import care să stabilească alte cerințe SPS decât cele prevăzute în condițiile și procedurile de certificare sau de import aplicabile pentru produsele în cauză. Fiecare parte acordă permise de import sau licențe de import în mod nediscreționar.

(13) Partea exportatoare se asigură că produsele exportate către partea importatoare respectă nivelul adecvat de protecție al părții importatoare. Responsabilitatea pentru punerea în aplicare a măsurilor de control și a inspecțiilor adecvate îi revine părții exportatoare. Partea importatoare poate solicita ca autoritatea competentă relevantă a părții exportatoare să demonstreze în mod obiectiv, într-un mod considerat satisfăcător de partea importatoare, că sunt îndeplinite condițiile și procedurile de import.

(14) Partea importatoare are dreptul de a efectua controale la import pe baza riscurilor SPS asociate importurilor. Aceste controale se efectuează fără întârzieri nejustificate și cu efecte minime de perturbare a comerțului. În cazul în care produsele nu sunt conforme cu cerințele părții importatoare, orice acțiune întreprinsă de partea importatoare respectă standardele internaționale și ar trebui să fie proporțională cu riscul implicat.

(15) Taxele impuse pentru procedurile privind produsele importate din partea exportatoare, inclusiv taxele pentru evaluarea documentară a cererilor de export, sunt echitabile în raport cu taxele percepute pentru produse naționale similare și nu sunt mai mari decât costul efectiv al serviciului.

ARTICOLUL 6.7

Auditul

(1) Pentru a obține și a menține încrederea în punerea în aplicare efectivă a dispozițiilor prezentului capitol, în cadrul domeniului de aplicare al prezentului capitol, partea importatoare are dreptul de a efectua audituri, inclusiv:

- (a) asupra întregului sistem de control și certificare al părții exportatoare sau a unei părți a acestuia, în conformitate cu standardele, orientările și recomandările internaționale relevante prevăzute de Codex Alimentarius, OMSA și CIPP și
- (b) solicitând de la partea exportatoare informații cu privire la sistemul său de control și de certificare și fiind informată cu privire la rezultatele controalelor desfășurate în cadrul acestui sistem.

În temeiul literei (a), partea importatoare are dreptul de a efectua vizite de audit la partea exportatoare.

(2) În scopul efectuării unui audit în temeiul alineatului (1), partea exportatoare îi acordă părții importatoare un acces rezonabil pentru inspecție, verificare, testare și alte proceduri relevante.

(3) Fiecare parte îi furnizează celeilalte părți rezultatele și concluziile vizitelor de audit efectuate pe teritoriul celeilalte părți.

(4) În cazul în care partea importatoare decide să efectueze o vizită de audit la partea exportatoare în temeiul alineatului (1), partea importatoare îi notifică părții exportatoare această vizită de audit cu cel puțin 60 de zile înainte de efectuarea vizitei de audit, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. Orice modificare privind modalitățile de realizare a unei astfel de vizite de audit este convenită de către părți.

(5) Proiectul de raport al unui audit în temeiul alineatului (1) se transmite părții exportatoare în termen de 60 de zile de la finalizarea auditului respectiv. Partea exportatoare are la dispoziție 30 de zile pentru a formula observații cu privire la proiectul de raport. Orice observație formulată de partea exportatoare se anexează la raportul final și, dacă este cazul, se includ în acesta. În cazul în care, în cursul unei vizite de audit a părții importatoare, a fost identificat un risc semnificativ pentru sănătatea publică, a animalelor sau a plantelor, aceasta informează partea exportatoare cât mai curând posibil și, în orice caz, nu mai târziu de 15 zile de la încheierea unui audit.

(6) Costurile ocazionate de efectuarea unui audit în temeiul alineatului (1) sunt suportate de partea importatoare.

ARTICOLUL 6.8

Procedura de întocmire a listelor unităților sau instalațiilor

(1) În cazul în care o parte importatoare solicită întocmirea unei liste a unităților sau a instalațiilor, aceasta aprobă unitățile sau instalațiile situate pe teritoriul părții exportatoare fără inspecție prealabilă dacă:

(a) partea exportatoare a solicitat o astfel de aprobare pentru o anumită unitate sau instalație;

- (b) importul produsului a fost autorizat, în cazul în care autoritatea competentă a părții importatoare solicită acest lucru;
- (c) unitatea sau instalația în cauză a fost aprobată de către autoritatea competentă a părții exportatoare;
- (d) autoritatea competentă a părții exportatoare are autoritatea de a suspenda sau a retrage aprobarea unității sau a instalației și
- (e) partea exportatoare a furnizat orice informații relevante și garanții adecvate solicitate de partea importatoare.

Cu excepția cazului în care solicită informații suplimentare cu privire la o anumită unitate sau instalație a părții exportatoare, partea importatoare ia măsurile legislative sau administrative necesare, în conformitate cu procedurile sale juridice aplicabile, pentru a permite importul produselor respectivei unități sau instalații în termen de 60 de zile de la primirea cererii de aprobare menționate la alineatul (1) litera (a). În cazul în care partea importatoare respinge cererea respectivă, aceasta informează fără întârziere partea exportatoare cu privire la motivele pe care s-a bazat decizia.

- (2) Partea importatoare pune la dispoziția publicului listele sale ale unităților sau instalațiilor aprobate.

ARTICOLUL 6.9

Adaptarea la condițiile regionale

- (1) Pentru animale, produse de origine animală și subproduse de origine animală:
 - (a) părțile recunosc statutul sanitar oficial, astfel cum a fost stabilit de OMSA, și recunosc, de asemenea, principiile zonării și compartimentării pe care convin să le aplice în cadrul schimburilor comerciale dintre ele;
 - (b) partea importatoare decide dacă recunoaște statutul sanitar aplicat de partea exportatoare în conformitate cu dispozițiile Codului sanitar pentru animale terestre al OMSA și ale Codului sanitar pentru animale acvatice al OMSA;
 - (c) partea exportatoare identifică și îi comunică părții importatoare zonele indemne de boală sau zonele cu o prevalență redusă a bolilor de pe teritoriul său și, la cererea părții importatoare, furnizează dovezile necesare în acest sens, inclusiv o explicație detaliată și date justificative; partea importatoare evaluează aceste informații în termen de 30 de zile de la primirea lor;
 - (d) orice audit solicitat de partea importatoare se efectuează în conformitate cu articolul 6.7; în cazul în care partea importatoare solicită un audit, acesta se efectuează în termen de 30 de zile de la primirea cererii de audit, cu excepția cazului în care părțile convin altfel;

- (e) în cazul în care partea importatoare solicită informații suplimentare în temeiul literei (c) sau un audit în temeiul literei (d), procedurile generale, inclusiv deciziile, se finalizează în termen de 180 de zile, cu excepția cazului în care părțile convin altfel și
 - (f) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, în configurația sa specifică pentru capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare) (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), poate oferi orientări cu privire la procedura de recunoaștere reciprocă a acestor domenii, astfel cum se menționează la alineatul (1), ținând seama de Acordul SPS și de standardele, orientările sau recomandările OMSA; astfel de orientări pot include situații legate de focarele de boli.
- (2) Pentru plante și produse vegetale, partea importatoare recunoaște determinarea stării fitosanitare efectuată de partea exportatoare după cum urmează:
- (a) părțile recunosc conceptele de zonă indemnă de dăunători, de loc de producție indemn de dăunători și de unitate de producție indemnă de dăunători, precum și pe cel de zonă cu o prevalență redusă a dăunătorilor, specificate în SIMF relevant prevăzut în CIPP, și pe cel de zonă protejată, pe care convin să le aplice în schimburile comerciale dintre ele;
 - (b) atunci când instituie sau menține măsuri fitosanitare, partea importatoare ia în considerare zonele indemne de dăunători, locurile de producție indemne de dăunători, unitățile de producție indemne de dăunători, zonele cu o prevalență redusă a dăunătorilor, precum și zonele protejate stabilite de partea exportatoare;

- (c) partea exportatoare identifică și îi comunică părții importatoare zonele indemne de dăunători, locurile de producție indemne de dăunători, unitățile de producție indemne de dăunători, zonele cu o prevalență redusă a dăunătorilor sau zonele protejate și, la cererea părții importatoare, furnizează informații suplimentare, inclusiv o explicație completă și date justificative, astfel cum se prevede în SIMF relevant sau după cum consideră adecvat de către partea importatoare; cu excepția cazului în care partea importatoare solicită consultări în termen de 120 de zile de la notificarea cererii respective, o decizie de regionalizare privind zonele indemne de dăunători, locurile de producție indemne de dăunători, unitățile de producție indemne de dăunători, zonele cu o prevalență redusă a dăunătorilor sau zona protejată care este notificată părții exportatoare se consideră acceptată de către partea importatoare;
- (d) în cazul în care sunt necesare informații suplimentare în temeiul literei (c), partea importatoare evaluează aceste informații suplimentare solicitate în termen de 120 de zile de la data primirii lor și
- (e) orice verificare pe care partea importatoare o poate solicita se efectuează în conformitate cu articolul 6.7 și în termen de trei luni de la primirea cererii de verificare, cu excepția cazului în care părțile convin altfel, ținând seama de biologia dăunătorului și de cultura în cauză; dacă partea importatoare solicită astfel de verificări, termenul pentru evaluarea informațiilor suplimentare se întrerupe.
- (3) În cazul în care o parte consideră că are un statut special în ceea ce privește orice altă boală care nu intră sub incidența alineatelor (1) și (2), aceasta poate solicita recunoașterea statutului respectiv.

ARTICOLUL 6.10

Transparență și schimb de informații

- (1) Părțile:
 - (a) asigură transparența în ceea ce privește măsurile SPS aplicabile comerțului dintre ele;
 - (b) consolidează înțelegerea reciprocă a măsurilor SPS ale fiecărei părți și aplicarea acestora;
 - (c) fac schimb de informații privind aspecte legate de elaborarea și aplicarea măsurilor SPS, inclusiv progresele în ceea ce privește dovezile științifice nou disponibile, care au sau pot avea implicații asupra comerțului dintre ele, în vederea minimizării efectelor comerciale negative;
 - (d) la cererea unei părți, comunică respectivele cerințe care se aplică importului de produse specifice în termen de 15 zile lucrătoare și
 - (e) la cererea unei părți, comunică evoluția procedurii de autorizare pentru produse specifice în termen de 15 zile lucrătoare.
- (2) Fiecare parte îi notifică în scris celeilalte părți, în termen de două zile lucrătoare, orice risc grav sau semnificativ la adresa vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor, inclusiv apariția unor urgențe alimentare, care afectează produsele în legătură cu care au loc schimburi comerciale între părți.

(3) În cazul în care informațiile menționate la prezentul articol au fost puse la dispoziție prin notificarea OMC în conformitate cu normele relevante sau prin publicarea pe site-urile web oficiale, accesibile publicului și gratuite ale părților, ale căror adrese îi sunt comunicate celeilalte părți, se consideră că schimbul de informații a avut loc.

(4) Toate notificările efectuate în temeiul prezentului capitol sunt adresate punctelor de contact menționate la articolul 6.5.

ARTICOLUL 6.11

Consultări tehnice

(1) În cazul în care o parte exprimă preocupări semnificative cu privire la viața sau sănătatea oamenilor, animalelor sau plantelor pe teritoriul celeilalte părți sau preocupări cu privire la măsurile SPS propuse sau puse în aplicare de cealaltă parte, aceasta poate solicita consultări tehnice.

(2) Partea care primește cererea:

(a) răspunde la o astfel de cerere în termen de cel mult 30 de zile de la primirea sa, cu excepția cazului în care părțile convin altfel;

(b) se angajează în consultări tehnice pentru a răspunde acestor preocupări și

- (c) depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluționare reciproc acceptabilă a preocupărilor menționate la alineatul (1).
- (3) Fiecare parte depune eforturi pentru a furniza informațiile necesare pentru a evita o perturbare a comerțului dintre ele și pentru a ajunge la o soluționare reciproc acceptabilă a preocupărilor menționate la alineatul (1).
- (4) În cazul în care părțile au instituit mecanisme de comunicare care pot fi utilizate în scopul desfășurării consultărilor tehnice, acestea le utilizează, în măsura posibilului, pentru a evita suprapunerile inutile, fără a aduce atingere comunicărilor dintre punctele de contact stabilite la articolul 6.5.
- (5) Dispozițiile prezentului articol nu împiedică luarea în considerare de către comitet a preocupărilor menționate la alineatul (1).
- (6) Consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 6.12

Măsuri de urgență

- (1) O parte poate adopta măsuri de urgență necesare pentru protecția vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor. În cazul în care o parte adoptă o astfel de măsură de urgență, autoritatea competentă a părții respective:
- (a) le notifică adoptarea respectivei măsuri de urgență, imediat și, în orice caz, în termen de 24 de ore, autorităților competente ale celeilalte părți și punctului de contact desemnat în conformitate cu articolul 6.5;
 - (b) îi permite celeilalte părți să prezinte observații în scris;
 - (c) se angajează, dacă este necesar, în consultări tehnice, astfel cum se menționează la articolul 6.11 și
 - (d) ține seama de observațiile menționate la litera (b) și de rezultatele consultărilor tehnice menționate la litera (c).
- (2) Pentru a evita o perturbare inutilă a comerțului, partea importatoare examinează informațiile care au fost furnizate în timp util de către partea exportatoare pentru a lua o decizie cu privire la transporturile care, în momentul adoptării măsurilor de urgență, sunt efectuate între părți.

(3) Partea importatoare se asigură că nicio măsură de urgență luată în temeiul alineatului (1) nu este menținută fără dovezi științifice. Aceasta analizează măsura pentru a evita perturbarea inutilă a comerțului, pentru a reduce la minimum efectul negativ al acesteia sau pentru a o înlocui cu o măsură permanentă.

ARTICOLUL 6.13

Colaborare

(1) Părțile promovează colaborarea lor în toate forurile multilaterale relevante, în special cu organismele responsabile cu stabilirea standardelor internaționale.

(2) În conformitate cu articolul 3 din Acordul SPS și cu deciziile de punere în aplicare a articolului respectiv adoptate de Comitetul SPS al OMC, fiecare parte ține seama de standardele, orientările și recomandările elaborate de organizațiile internaționale relevante atunci când își elaborează măsurile SPS.

(3) Părțile recunosc că rezistența la antimicrobiene reprezintă o amenințare gravă la adresa sănătății umane și animale și că utilizarea antibioticelor în producția animalieră poate contribui la rezistența la antimicrobiene care poate reprezenta un risc pentru oameni. Părțile recunosc că natura amenințării impune necesitatea unei abordări transnaționale și de tip „O singură sănătate”.

(4) Părțile încurajează cooperarea, colaborarea și schimbul de informații în ceea ce privește rezistența la antimicrobiene. Fiecare parte depune eforturi pentru a se coordona cu programele de lucru regionale sau multilaterale pentru a reduce utilizarea antibioticelor în producția animalieră și pentru a interzice utilizarea acestora ca promotori de creștere, cu scopul de a combate rezistența la antibiotice.

(5) Părțile colaborează la elaborarea orientărilor, a standardelor, a recomandărilor și a acțiunilor existente și viitoare în cadrul organizațiilor internaționale relevante, al inițiativelor și al planurilor naționale menite să promoveze utilizarea prudentă și responsabilă a antibioticelor în zootehnie și în practicile veterinare și le respectă. Părțile încurajează colaborarea lor în ceea ce privește aspectele legate de bunăstarea animalelor. Discuțiile tehnice au loc între experții din domeniu și în conformitate cu orientările furnizate de comitet.

(6) Părțile pot colabora cu privire la alte aspecte decât cele menționate la alineatul (5), legate de măsurile SPS, în special în ceea ce privește combaterea și prevenirea fraudei.

(7) Comitetul face schimb de informații, cunoștințe de specialitate, experiență și bune practici cu privire la aspectele reglementate de prezentul articol.

(8) Activitățile de colaborare dintre părți privind bunăstarea animalelor și rezistența la antimicrobiene se desfășoară de către experții tehnici relevanți.

ARTICOLUL 6.14

Echivalență

- (1) Părțile recunosc că principiul echivalenței, astfel cum este prevăzut la articolul 4 din Acordul SPS, în deciziile Comitetului SPS al OMC și în alte standarde internaționale relevante, este un instrument important pentru facilitarea comerțului și are beneficii reciproce pentru ambele părți. O parte importatoare poate stabili echivalența în ceea ce privește echivalența parțială sau totală a măsurilor SPS ale părții exportatoare.
- (2) Partea importatoare acceptă măsurile SPS ale unei părți exportatoare ca fiind echivalente dacă partea exportatoare îi demonstrează în mod obiectiv părții importatoare că măsurile sale ating nivelul adecvat de protecție SPS al părții importatoare. Pentru a facilita stabilirea echivalenței, partea importatoare informează, la cerere, cealaltă parte cu privire la obiectivul oricăror măsuri SPS relevante. În acest scop, partea exportatoare îi acordă părții importatoare, la cerere, un acces rezonabil pentru inspecție, testare și alte proceduri relevante.
- (3) Fiecare parte inițiază, la cerere, consultări cu scopul de a încheia acorduri bilaterale privind stabilirea echivalenței măsurilor SPS specificate.

(4) În termen de trei luni de la primirea unei cereri din partea părții exportatoare, părțile inițiază consultările menționate la alineatul (3). Stabilirea echivalenței se finalizează fără întârzieri nejustificate de către partea importatoare după demonstrarea echivalenței măsurilor propuse de către partea exportatoare. Partea importatoare accelerează evaluarea ținând seama de toate cunoștințele și experiențele anterioare în ceea ce privește comerțul cu partea exportatoare pentru a face acest demers de stabilire cât mai eficient posibil.

(5) În cazul unor cereri multiple din partea părții exportatoare, părțile convin în cadrul comitetului asupra unui calendar în care să inițieze consultările menționate la alineatul (3).

(6) Analizarea de către o parte a unei cereri a celeilalte părți de recunoaștere a echivalenței măsurilor sale cu privire la un anumit produs nu constituie în sine un motiv de întrerupere sau suspendare a importurilor în curs ale produsului în cauză provenite de la partea respectivă. În cazul în care se stabilește echivalența, aceasta se înregistrează în mod oficial și se aplică fără întârziere comerțului dintre părți în domeniul relevant.

(7) În cazul în care s-a stabilit echivalența pentru un anumit produs, părțile pot conveni asupra unor condiții și proceduri de import alternative.

ARTICOLUL 6.15

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare
în configurația sa specifică pentru capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare)

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.
- (2) Comitetul este responsabil pentru punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol. Comitetul este compus din reprezentanți ai părților care sunt responsabili pentru măsurile SPS și care dețin cunoștințele de specialitate relevante.
- (3) Comitetul se reunește față în față în termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentului acord și, ulterior, cel puțin o dată pe an sau în alt mod convenit de reprezentanții părților.
- (4) Comitetul își stabilește regulamentul de procedură la prima sa reuniune.
- (5) Comitetul îi poate propune Comitetului pentru comerț să instituie grupuri de lucru pentru a identifica și a aborda aspecte tehnice și științifice care decurg din prezentul capitol și pentru a explora posibilități de colaborare viitoare cu privire la aspecte SPS de interes comun.

(6) Comitetul are competența de a aborda orice aspect legat de funcționarea eficace a prezentului capitol, inclusiv de a facilita comunicarea și de a consolida colaborarea dintre părți. În special, acesta are următoarele responsabilități și atribuții:

- (a) să elaboreze procedurile sau modalitățile necesare pentru punerea în aplicare a prezentului capitol;
- (b) să monitorizeze progresele înregistrate în punerea în aplicare a prezentului capitol;
- (c) să ofere un forum pentru discutarea problemelor care decurg din aplicarea anumitor măsuri SPS în vederea găsirii unor soluții reciproc acceptabile și să abordeze cu promptitudine orice chestiuni care pot crea obstacole inutile în calea comerțului dintre părți;
- (d) să ofere un forum pentru schimbul de informații, cunoștințe de specialitate și experiență în domeniul SPS;
- (e) să identifice domeniile pentru eventuale proiecte și activități de asistență tehnică între părți și
- (f) orice altă atribuție convenită de către părți.

(7) Comitetul poate formula recomandări Comitetului pentru comerț cu privire la deciziile care urmează să fie luate de Comitetul pentru comerț în temeiul articolului 24.2 privind autorizarea importurilor, schimbul de informații, transparența, recunoașterea regionalizării, echivalența și măsurile alternative în temeiul prezentului capitol.

ARTICOLUL 6.16

Asistență tehnică

- (1) Părțile analizează oportunitatea acordării de asistență tehnică în legătură cu aspectele SPS, în vederea îmbunătățirii înțelegerii reciproce a sistemelor lor de reglementare și a facilitării accesului reciproc la piețele lor.
- (2) La cerere, fiecare parte acordă atenția cuvenită furnizării de asistență tehnică în ceea ce privește aspectele SPS. Această asistență tehnică privind aspecte specifice se acordă în baza unor clauze și condiții stabilite de comun acord.
- (3) Comitetul decide cu privire la domeniile pentru care se poate acorda asistență tehnică. Se poate acorda asistență tehnică pentru a răspunde nevoilor specifice în ceea ce privește respectarea măsurilor SPS, inclusiv în ceea ce privește siguranța alimentară, sănătatea plantelor și sănătatea animală, precum și a standardelor internaționale.

CAPITOLUL 7

BARIERE TEHNICE ÎN CALEA COMERȚULUI

ARTICOLUL 7.1

Obiectiv

Obiectivele prezentului capitol sunt intensificarea și facilitarea comerțului cu mărfuri prin prevenirea, identificarea și eliminarea barierelor tehnice inutile din calea comerțului și prin consolidarea cooperării dintre părți.

ARTICOLUL 7.2

Domeniu de aplicare

(1) Prezentul capitol se aplică elaborării, adoptării și aplicării standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității, astfel cum sunt definite în anexa 1 la Acordul BTC, care pot avea un impact asupra comerțului cu mărfuri dintre părți.

- (2) În pofida alineatului (1), prezentul capitol nu se aplică:
- (a) specificațiilor pentru achiziții elaborate de organismele guvernamentale pentru necesitățile de producție sau de consum ale acestor organisme și
 - (b) măsurilor sanitare și fitosanitare, astfel cum au fost definite în anexa A la Acordul SPS, care intră sub incidența capitolului 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare).

ARTICOLUL 7.3

Reafirmarea în legătură cu Acordul BTC și încorporarea anumitor dispoziții ale acestuia

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul Acordului BTC. Articolele 2-9 din Acordul BTC și anexele 1 și 3 la acesta se încorporează în prezentul acord și fac parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.
- (2) Trimiterile la „prezentul acord” din Acordul BTC, astfel cum este încorporat în prezentul acord, se interpretează, după caz, ca trimiteri la prezentul acord.
- (3) Termenul „membri” din Acordul BTC, astfel cum este încorporat în prezentul acord, înseamnă părțile la prezentul acord.

ARTICOLUL 7.4

Reglementări tehnice

- (1) Fiecare parte efectuează, în conformitate cu propriile norme și proceduri, o evaluare a impactului în materie de reglementare al reglementărilor tehnice planificate.
- (2) Fiecare parte evaluează, în conformitate cu normele și procedurile sale, alternativele de reglementare și de altă natură disponibile la reglementarea tehnică propusă care îi pot îndeplini obiectivele legitime, în conformitate cu articolul 2.2 din Acordul BTC.
- (3) Fiecare parte utilizează standardele internaționale relevante, în cazul în care acestea există sau finalizarea lor este iminentă, ca bază pentru reglementările sale tehnice, cu excepția cazului în care partea care elaborează reglementarea tehnică poate demonstra că respectivele standarde internaționale relevante ar fi un mijloc inefficient sau inadecvat pentru îndeplinirea obiectivelor legitime urmărite.
- (4) Standardele internaționale elaborate de organizațiile enumerate în anexa 7-A (Lista organismelor internaționale de standardizare) sunt considerate a fi standardele internaționale relevante în sensul articolelor 2 și 5 și al anexei 3 la Acordul BTC, cu condiția ca, în elaborarea lor, organizațiile respective să fi respectat principiile și procedurile prevăzute în Decizia Comitetului privind principiile pentru elaborarea de standarde, orientări și recomandări internaționale referitoare la articolele 2 și 5 și la anexa 3 la acord în deciziile și recomandările adoptate de Comitetul OMC privind barierele tehnice în calea comerțului începând cu 1 ianuarie 1995 (G/TBT/1/Rev.15).

(5) La cererea oricăreia dintre părți, Comitetul pentru comerț ia în considerare actualizarea listei din anexa 7-A (Lista organismelor internaționale de standardizare), punctul 1 din anexa 7-B (Declarația de conformitate a furnizorului – Domenii și modalități) și anexa 7-C (Autovehicule, echipamente și părți ale acestora) și poate adopta o decizie de modificare a acestora în temeiul articolului 24.2.

(6) În cazul în care o parte nu a utilizat standardele internaționale ca bază pentru reglementările sale tehnice, partea respectivă identifică, la cererea celeilalte părți, orice abatere substanțială de la standardele internaționale relevante și explică motivele pentru care standardele respective au fost considerate inadecvate sau ineficace pentru obiectivele urmărite și furnizează dovezile științifice sau tehnice pe care s-a bazat această evaluare.

(7) În plus față de articolele 2.3 și 2.4 din Acordul BTC, fiecare parte își revizuieste reglementările tehnice în vederea creșterii convergenței acestora cu standardele internaționale relevante. Fiecare parte ia în considerare orice evoluție nouă a standardelor internaționale relevante și faptul dacă circumstanțele care au dus la divergențe față de orice standard internațional relevant continuă să existe.

(8) În conformitate cu normele și procedurile sale și fără a aduce atingere capitolului 19 (Bune practici în materie de reglementare), atunci când elaborează reglementări tehnice majore care pot avea un efect semnificativ asupra comerțului, fiecare parte se asigură că există proceduri privind transparența care le permit persoanelor unei părți să contribuie prin intermediul unui proces de consultare publică, cu excepția cazului în care apar sau riscă să apară probleme urgente legate de siguranță, sănătate, protecția mediului sau securitatea națională. Fiecare parte le permite persoanelor celeilalte părți să participe la respectivul proces de consultare publică în condiții nu mai puțin favorabile decât cele acordate propriilor persoane și depune eforturi pentru a face publice rezultatele procesului consultativ respectiv¹.

(9) Fiecare parte urmărește să aplice reglementările sale tehnice în mod uniform și aplică aceste reglementări tehnice în mod consecvent pe întregul său teritoriu, într-un mod compatibil cu Acordul BTC.

ARTICOLUL 7.5

Standarde

- (1) În vederea armonizării standardelor pe o bază cât mai largă posibil, fiecare parte încurajează organismele de standardizare de pe teritoriul său și, după caz, organismele regionale de standardizare în care o parte sau organismele de standardizare de pe teritoriul său sunt membre:
- (a) să participe, în limita resurselor de care dispun, la elaborarea standardelor internaționale de către organismele internaționale de standardizare relevante;

¹ Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului articol nu se interpretează astfel încât să necesite un anumit mod sau mecanism de publicare a rezultatelor consultării.

- (b) să utilizeze standardele internaționale relevante ca bază pentru standardele pe care le elaborează, exceptând cazurile în care standardele internaționale respective sunt ineficace sau inadecvate, de exemplu din cauza unui nivel de protecție insuficient, a unor factori climatici sau geografici fundamentali sau a unor probleme tehnologice fundamentale;
 - (c) să evite dublarea sau suprapunerea cu activitățile organismelor internaționale de standardizare;
 - (d) să revizuiască, la intervale regulate, standardele naționale și, după caz, regionale care nu au la bază standarde internaționale relevante, pentru a spori convergența acestora cu standardele internaționale relevante;
 - (e) să coopereze cu organismele de standardizare relevante ale celeilalte părți în ceea ce privește activitățile internaționale de standardizare; această cooperare poate avea loc în cadrul organismelor internaționale de standardizare sau la nivel regional și
 - (f) să promoveze cooperarea bilaterală cu organismele de standardizare ale celeilalte părți.
- (2) Părțile ar trebui să facă schimb de informații cu privire la:
- (a) utilizarea standardelor în sprijinul reglementărilor tehnice și
 - (b) procesele de standardizare ale fiecărei părți și măsura în care acestea utilizează standardele internaționale și regionale ca bază pentru standardele lor naționale.

(3) În cazul în care o parte solicită respectarea unui standard prin încorporarea sau trimiterea la un standard într-o reglementare tehnică sau într-o procedură de evaluare a conformității, partea respectivă respectă, la elaborarea proiectului de reglementare tehnică sau a procedurii de evaluare a conformității, obligațiile de transparență prevăzute la articolul 7.7 și la articolele 2 sau 5 din Acordul BTC.

ARTICOLUL 7.6

Evaluarea conformității

- (1) Fără a aduce atingere articolelor 5, 6 și 7 din Acordul BTC, dispozițiile prevăzute la articolul 7.4 cu privire la elaborarea, adoptarea și aplicarea reglementărilor tehnice se aplică, de asemenea, *mutatis mutandis* procedurilor de evaluare a conformității.
- (2) În cazul în care o parte solicită o evaluare a conformității ca asigurare pozitivă că un produs respectă o reglementare tehnică, partea respectivă:
- (a) selectează proceduri de evaluare a conformității proporționale cu riscurile implicate, astfel cum au fost stabilite pe baza unei evaluări a riscurilor în conformitate cu normele părții respective;
 - (b) ia în considerare utilizarea unei declarații de conformitate a furnizorului¹ drept asigurare a conformității printre opțiunile de demonstrare a conformității cu o reglementare tehnică și

¹ O declarație de conformitate a furnizorului este un atestat de conformitate de primă parte emis de producător pe răspunderea sa exclusivă, pe baza rezultatelor unui tip adecvat de activitate de evaluare a conformității, excluzând evaluarea obligatorie de către o parte terță.

- (c) la cerere, furnizează celeilalte părți informații cu privire la criteriile utilizate pentru selectarea procedurilor de evaluare a conformității pentru anumite produse.
- (3) În cazul în care o parte solicită evaluarea conformității de către o parte terță ca asigurare pozitivă că un produs respectă o reglementare tehnică și nu a rezervat sarcina respectivă unei autorități guvernamentale, astfel cum se prevede la alineatul (4), partea respectivă:
- (a) utilizează acreditarea ca mijloc preferat de calificare a organismelor de evaluare a conformității;
 - (b) utilizează în mod optim standardele internaționale pentru acreditare și evaluarea conformității, precum și acordurile internaționale la care participă organismul de acreditare al fiecărei părți, de exemplu prin intermediul mecanismelor Cooperării Internaționale pentru Acreditarea Laboratoarelor („ILAC”) și ale Forumului internațional de acreditare („IAF”);
 - (c) aderă sau, după caz, încurajează organismele sale de evaluare a conformității să adere la orice acord sau aranjament internațional funcțional pentru armonizarea sau facilitarea acceptării rezultatelor generate de evaluările conformității;
 - (d) se asigură că operatorii economici au posibilitatea de a alege între organismele de evaluare a conformității desemnate de autorități pentru un anumit produs sau set de produse;
 - (e) se asigură că organismele de evaluare a conformității își desfășoară activitățile în mod independent față de operatorii economici și că nu există conflicte de interese între organismele de acreditare și organismele de evaluare a conformității;

- (f) permite, în măsura posibilului, organismelor de evaluare a conformității să utilizeze subcontractanți pentru efectuarea de teste sau inspecții în legătură cu evaluarea conformității, inclusiv subcontractanți situați pe teritoriul celeilalte părți; nicio dispoziție a prezentului punct nu îi interzice unei părți să solicite subcontractanților să îndeplinească aceleași cerințe pe care organismul de evaluare a conformității însuși trebuie să le îndeplinească pentru a efectua încercări sau inspecții și
 - (g) publică prin mijloace electronice, preferabil pe un site web unic, o listă a organismelor pe care le-a desemnat să efectueze evaluarea conformității și informații relevante cu privire la domeniul de aplicare al desemnării fiecărui astfel de organism.
- (4) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să solicite ca evaluările conformității pentru anumite produse să fie efectuate de autorități guvernamentale specificate ale părții respective. În aceste cazuri, partea respectivă:
- (a) limitează taxele de evaluare a conformității la costul aproximativ al serviciilor furnizate și, la cererea solicitantului unei evaluări a conformității, explică modul în care taxele pe care le percepe pentru o astfel de evaluare a conformității au o valoare limitată la costul aproximativ al serviciilor furnizate și
 - (b) pune la dispoziția publicului taxele de evaluare a conformității.

(5) În pofida alineatelor (2), (3) și (4), în domeniile enumerate în anexa 7-B (Declarația de conformitate a furnizorului – Domenii și modalități), în cazurile în care Uniunea acceptă o declarație de conformitate a furnizorului ca dovadă a conformității cu reglementările tehnice existente ale Uniunii, iar Indonezia impune evaluarea obligatorie a conformității de către o parte terță, Indonezia acceptă, sub rezerva actelor sale cu putere de lege și a normelor sale administrative, certificatele și rapoartele de încercare eliberate de organismele de evaluare a conformității care sunt situate pe teritoriul Uniunii și care au fost acreditate pentru domeniile de aplicare relevante de către organismele de acreditare care sunt stabilite în Uniune și sunt membre ale ILAC sau IAF, ca dovadă a conformității cu reglementările sale tehnice existente.

ARTICOLUL 7.7

Transparență

(1) Fiecare parte acordă o perioadă de cel puțin 60 de zile de la data la care a transmis către Registrul central de notificări al OMC propunerile de reglementări tehnice și de proceduri de evaluare a conformității, în care cealaltă parte să prezinte observații scrise, cu excepția cazului în care apar sau există riscul să apară probleme urgente legate de siguranță, sănătate, protecția mediului sau securitatea națională. Atunci când este posibil, o parte examinează într-un spirit pozitiv o cerere rezonabilă de a prelungi perioada pentru prezentarea de observații.

(2) Fiecare parte furnizează, în cazul în care textul notificat nu este redactat într-una dintre limbile oficiale ale OMC, o descriere clară și cuprinzătoare a conținutului măsurii în formatul de notificare al OMC.

- (3) Dacă una dintre părți primește de la cealaltă parte observații scrise privind propunerea sa de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității, aceasta:
- (a) la cererea celeilalte părți, discută observațiile scrise cu participarea autorității sale de reglementare competente, într-un moment în care observațiile scrise pot fi luate în considerare și
 - (b) răspunde în scris la observații până cel târziu la data publicării reglementării tehnice sau a procedurii de evaluare a conformității adoptate.
- (4) Fiecare parte publică pe un site web răspunsurile sale la observațiile primite cu privire la notificările sale BTC cel târziu la data publicării reglementării tehnice sau a procedurii de evaluare a conformității adoptate.
- (5) Fiecare parte oferă, la cererea celeilalte părți, informații privind obiectivele, temeiul juridic și justificarea pentru o reglementare tehnică sau o procedură de evaluare a conformității pe care partea respectivă a adoptat-o sau își propune să o adopte.
- (6) Fiecare parte se asigură că reglementările tehnice și procedurile de evaluare a conformității pe care le-a adoptat sunt publicate pe un site web accesibil în mod gratuit.
- (7) Fiecare parte oferă informații referitoare la adoptarea și intrarea în vigoare a respectivelor reglementări tehnice sau proceduri de evaluare a conformității și la textele finale adoptate printr-un addendum la notificarea inițială transmisă către OMC.

(8) Fiecare parte acordă o perioadă rezonabilă de timp între publicarea reglementărilor tehnice sau a procedurilor de evaluare a conformității și intrarea lor în vigoare pentru ca operatorii economici ai celeilalte părți să se adapteze. „Perioadă rezonabilă de timp” înseamnă, în mod normal, o perioadă de cel puțin șase luni, cu excepția cazului în care această durată ar fi ineficace pentru îndeplinirea obiectivelor legitime urmărite.

(9) O parte ia în considerare în mod pozitiv o cerere rezonabilă din partea celeilalte părți, primită înainte de sfârșitul perioadei de prezentare a observațiilor în urma transmiterii unei propuneri de reglementare tehnică sau de procedură de evaluare a conformității, de prelungire a perioadei de timp dintre publicarea reglementării tehnice sau a procedurii de evaluare a conformității și intrarea sa în vigoare. Această obligație nu se aplică în cazul în care întârzierea ar fi ineficace pentru îndeplinirea obiectivelor legitime urmărite.

ARTICOLUL 7.8

Marcare și etichetare

(1) Părțile afirmă că reglementările lor tehnice care includ sau care se referă exclusiv la marcarea sau etichetarea obligatorie respectă principiile prevăzute la articolul 2 din Acordul BTC.

(2) Cu excepția cazului în care acest lucru este necesar având în vedere obiectivele legitime menționate la articolul 2.2 din Acordul BTC, părțile convin că, în cazul în care o parte solicită marcarea sau etichetarea obligatorie a produselor:

- (a) partea respectivă cere numai informațiile relevante pentru consumatorii sau utilizatorii produsului pentru indicarea conformității produsului cu cerințele tehnice obligatorii;
- (b) partea respectivă nu impune aprobarea, înregistrarea sau certificarea prealabilă a etichetelor sau marcajelor produselor și nici achitarea vreunei taxe ca o condiție prealabilă pentru introducerea pe piața sa a produselor care altfel respectă cerințele sale tehnice obligatorii;
- (c) atunci când partea respectivă le impune operatorilor economici utilizarea unui număr unic de identificare, partea respectivă le eliberează respectivul număr unic de identificare operatorilor economici ai celeilalte părți fără întârziere și în mod nediscriminatoriu;
- (d) cu condiția ca acest lucru să nu inducă în eroare și să nu fie contradictoriu sau generator de confuzii în legătură cu informațiile solicitate în partea importatoare, partea respectivă permite:
 - (i) informații furnizate în alte limbi, pe lângă limba obligatorie pe teritoriul părții care importă mărfurile;
 - (ii) nomenclaturi, pictograme, simboluri sau elemente grafice acceptate la nivel internațional, astfel cum sunt definite de organizațiile enumerate în anexa 7-A (Lista organismelor internaționale de standardizare), dar fără a se limita la aceasta și

- (iii) informații suplimentare, pe lângă cele obligatorii în partea care importă mărfurile;
- (e) partea respectivă acceptă ca etichetarea, inclusiv etichetarea suplimentară sau corectarea etichetării, să poată avea loc în antrepozite vamale sau în alte zone desemnate de pe teritoriul vamal al părții importatoare, cu excepția cazului în care este necesar ca o astfel de etichetare să fie efectuată de autoritățile competente sau de entitățile aprobate, după caz, din motive de sănătate publică sau de siguranță și
- (f) partea respectivă depune eforturi, în măsura posibilului, pentru a accepta mai degrabă etichete nepermanente sau detașabile sau includerea de informații relevante în documentația de însoțire decât etichete atașate fizic pe produs.
- (3) Alineatul (2) nu se aplică marcării sau etichetării medicamentelor, astfel cum sunt definite în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective.

ARTICOLUL 7.9

Cooperarea privind supravegherea pieței¹

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării privind supravegherea pieței și siguranța și conformitatea pentru facilitarea comerțului și protecția consumatorilor și a altor utilizatori, precum și importanța consolidării încrederii reciproce pe baza schimbului de informații realizat în timp util.

¹ „Supravegherea pieței” este activitatea desfășurată de autoritățile publice relevante pentru a se asigura că produsele de pe piață sunt conforme și respectă actele cu putere de lege și normele administrative aplicabile ale părții respective.

(2) Fiecare parte se asigură că:

(a) funcțiile de supraveghere a pieței sunt îndeplinite de autoritățile competente și nu există conflicte de interese între funcția de supraveghere a pieței și funcția de evaluare a conformității și

(b) nu există conflicte de interese între organismele de supraveghere a pieței și operatorii economici supuși controlului sau supravegherii.

(3) Părțile pot coopera și pot face schimb de opinii și informații cu privire la aspecte legate de supravegherea pieței și de activitățile de asigurare a respectării legislației.

(4) Uniunea îi poate furniza Indoneziei informații selectate din sistemul său de alertă rapidă sau din sistemul care îi va succeda în ceea ce privește produsele de consum, astfel cum se menționează în Regulamentul (UE) 2023/988 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 privind siguranța generală a produselor, de modificare a Regulamentului (UE) nr. 1025/2012 al Parlamentului European și al Consiliului și a Directivei (UE) 2020/1828 a Parlamentului European și a Consiliului și de abrogare a Directivei 2001/95/CE a Parlamentului European și a Consiliului și a Directivei 87/357/CEE a Consiliului sau în regulamentul care îi va succeda, iar Indonezia îi poate furniza Uniunii informații selectate din bazele sale de date relevante cu privire la produsele de consum, astfel cum se menționează în actele sale cu putere de lege și în normele sale administrative, referitoare la siguranța produselor de consum și la măsurile preventive, restrictive și corective luate. Schimbul de informații poate lua forma:

(a) unor schimburi nesistematice, în cazuri specifice justificate în mod corespunzător, cu excepția datelor cu caracter personal sau

- (b) unor schimburi sistematice, pe baza acordurilor relevante privind siguranța produselor de consum, astfel cum au fost stabilite de Comitetul pentru comerț, care poate decide să adopte acordurile respective sub formă de anexă, în temeiul articolului 24.2.
- (5) Sub rezerva actelor cu putere de lege și a normelor lor administrative, părțile pot face schimb sistematic de informații privind produsele neconforme, inclusiv prin mijloace electronice, pe baza unor acorduri stabilite de Comitetul pentru comerț, care poate decide să adopte acordurile respective sub formă de anexă, în temeiul articolului 24.2.
- (6) În contextul prezentului acord, părțile utilizează informațiile obținute în temeiul alineatelor (3), (4) și (5) din prezentul articol exclusiv în scopul protecției consumatorilor, a sănătății, a siguranței sau a mediului și le tratează ca fiind confidențiale.
- (7) În sistemele menționate la alineatele (4) și (5), se precizează tipul de informații care urmează să facă obiectul schimbului, modalitățile de efectuare a schimbului de informații și aplicarea normelor de confidențialitate și de protecție a datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 7.10

Discuții tehnice și consultări

(1) Fiecare parte poate solicita discuții tehnice cu privire la orice proiect sau propunere de reglementare tehnică sau procedură de evaluare a conformității a celeilalte părți în legătură cu care partea respectivă consideră că ar putea afecta negativ în mod semnificativ comerțul dintre părți. Cererea se formulează în scris și precizează:

- (a) măsura în cauză;
- (b) dispozițiile prezentului capitol care suscită preocupările și
- (c) motivele solicitării, inclusiv o descriere a preocupărilor părții solicitante cu privire la măsura în cauză.

(2) O parte transmite solicitarea coordonatorului pentru capitolul privind BTC al celeilalte părți, desemnat în temeiul articolului 7.11.

(3) La cererea oricăreia dintre părți, părțile se întrunesc pentru a discuta preocupările menționate în solicitare, față în față sau prin videoconferință sau teleconferință, în termen de 60 de zile de la data solicitării și depun eforturi pentru soluționarea cât mai rapidă a chestiunii. În cazul în care consideră că respectiva chestiune este urgentă, partea solicitantă poate cere ca întrunirea să aibă loc într-un termen mai scurt. În acest caz, partea solicitată examinează cererea într-un spirit pozitiv.

(4) O parte poate solicita consultări cu cealaltă parte cu privire la orice chestiune referitoare la prezentul capitol, prin transmiterea unei cereri scrise către coordonatorul pentru capitolul privind BTC al celeilalte părți. Părțile depun toate eforturile pentru a ajunge la o soluție reciproc satisfăcătoare privind chestiunea respectivă.

(5) Pentru mai multă certitudine, consultările în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 7.11

Coordonatorul pentru capitolul privind BTC

(1) Fiecare parte numește un coordonator pentru capitolul privind BTC și informează cealaltă parte cu privire la datele de contact și la eventualele modificări. Coordonatorii pentru capitolul privind BTC colaborează pentru a facilita punerea în aplicare a prezentului capitol și cooperarea dintre părți în toate aspectele legate de BTC.

(2) Printre atribuțiile coordonatorilor pentru capitolul privind BTC se numără:

(a) supravegherea punerii în aplicare și a administrării prezentului capitol, examinarea promptă a oricărei chestiuni ridicată de către oricare dintre părți referitoare la elaborarea, adoptarea și aplicarea standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității și, la cererea oricăreia dintre părți, consultări cu privire la orice problemă care decurge din prezentul capitol;

- (b) consolidarea cooperării în ceea ce privește elaborarea și ameliorarea standardelor, reglementărilor tehnice și procedurilor de evaluare a conformității;
 - (c) organizarea stabilirii de discuții tehnice, în funcție de necesități, în conformitate cu articolul 7.10 și
 - (d) schimbul de informații disponibile privind evoluțiile din cadrul forurilor neguvernamentale, regionale și multilaterale în materie de standarde, reglementări tehnice și proceduri de evaluare a conformității.
- (3) Coordonatorii pentru capitolul privind BTC comunică între ei prin orice metodă convenită care este adecvată pentru îndeplinirea atribuțiilor lor.

ARTICOLUL 7.12

Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare în configurația sa specifică pentru capitolele 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor),

5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului)

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, reunit în configurația sa specifică pentru capitolele 2 (Tratatul național și accesul pe piață al mărfurilor), 5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului), instituit în temeiul articolului 24.4 (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), examinează orice chestiune legată de punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol.

(3) Comitetul are următoarele atribuții:

- (a) la cererea oricăreia dintre părți, revizuieste anexa 7-A (Lista organismelor internaționale de standardizare) și propune eventuale modificări Comitetului pentru comerț în vederea adoptării în temeiul articolului 24.2;
- (b) revizuieste punctul 1 din anexa 7-B (Declarația de conformitate a furnizorului – Domenii și modalități) și propune eventuale modificări Comitetului pentru comerț în vederea adoptării în temeiul articolului 24.2;
- (c) decide, pe baza unei recomandări a Grupului de lucru pentru autovehicule, echipamente și părți ale acestora, formulată în temeiul punctului 21 litera (c) din anexa 7-C (Autovehicule, echipamente și părți ale acestora), să îi propună Comitetului pentru comerț modificări la anexa 7-C (Autovehicule, echipamente și părți ale acestora), în vederea adoptării în temeiul articolului 24.2;
- (d) cooperează și face schimb de informații cu privire la orice aspect relevant pentru punerea în aplicare a anexei 7-C (Autovehicule, echipamente și părți ale acestora) și
- (e) examinează orice alt aspect legat de prezentul capitol, convenit de părți.

CAPITOLUL 8

LIBERALIZAREA INVESTIȚIILOR ȘI A COMERȚULUI CU SERVICII

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 8.1

Obiective

Reafirmându-și angajamentele asumate în temeiul Acordului OMC și angajamentul de a crea condiții mai bune pentru dezvoltarea comerțului și a investițiilor dintre ele, părțile stabilesc prin prezentul acord dispozițiile necesare pentru liberalizarea progresivă a investițiilor și a comerțului cu servicii.

ARTICOLUL 8.2

Dreptul de reglementare

Părțile reafirmă dreptul de reglementare pe teritoriile lor în vederea realizării unor obiective de politică legitime, cum ar fi protecția sănătății publice, a siguranței și a mediului, inclusiv combaterea schimbărilor climatice, precum și a moralității publice, protecția socială sau a consumatorilor, protecția vieții private și a datelor, dezvoltarea durabilă sau promovarea și protejarea diversității culturale.

ARTICOLUL 8.3

Acoperire

- (1) Prezentul capitol se aplică măsurilor adoptate sau menținute de¹:
 - (a) administrații publice și autorități centrale, regionale sau locale și
 - (b) organisme neguvernamentale în exercitarea competențelor care le-au fost delegate de administrațiile publice sau autoritățile centrale, regionale sau locale.
- (2) Prezentul acord nu se aplică măsurilor care vizează persoanele fizice care doresc să intre pe piața forței de muncă a uneia dintre părți, nici măsurilor privind cetățenia, rezidența sau angajarea pe o bază permanentă.

¹ Pentru mai multă certitudine, entitățile enumerate la punctul 1 literele (a) și (b) pot adopta sau menține o măsură prin mandatarea sau dirijarea altor entități cu privire la măsură.

(2a) Nicio dispoziție din prezentul acord nu împiedică o parte să aplice măsuri pentru reglementarea admiterii sau a șederii temporare a persoanelor fizice pe teritoriul său, inclusiv măsuri necesare pentru protejarea integrității frontierelor sale și pentru a asigura trecerea ordonată a frontierelor sale de către persoanele fizice, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie aplicate într-o manieră care să anuleze sau să reducă avantajele¹ care decurg pentru orice parte din dispozițiile unui angajament specific din prezentul capitol și anexele acestuia.

(3) Prezentul capitol nu se aplică:

- (a) achizițiilor publice de bunuri sau servicii sau oricărei combinații a acestora în scopuri publice și nu în scopuri de comercializare sau recomercializare sau în scopul utilizării pentru producerea de bunuri sau furnizarea de servicii pentru comercializare sau recomercializare și
- (b) fără a aduce atingere articolului 8.11 alineatul (2), subvențiilor sau granturilor acordate de autoritățile unei părți, inclusiv împrumuturilor, garanțiilor și asigurărilor sprijinite de autoritățile publice.

¹ Simpla solicitare a unei vize pentru resortisanții persoane fizice ai unor țări, fără a solicita același lucru și pentru resortisanții altor țări, nu se consideră ca fiind o anulare sau o reducere a avantajelor care decurg dintr-un angajament specific.

ARTICOLUL 8.4

Definiții

- (1) În sensul prezentului capitol:
- (a) „activități desfășurate sau servicii furnizate în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă activități care nu sunt desfășurate sau servicii care nu sunt furnizate nici pe bază comercială și nici în concurență cu unul sau mai mulți operatori economici;
 - (b) „servicii de reparare și de întreținere a aeronavelor” înseamnă activități de acest fel atunci când sunt efectuate asupra unei aeronave sau a unei părți dintr-o aeronavă retrasă din serviciu și nu includ așa-numita întreținere la linie;
 - (c) „servicii privind sistemele informatizate de rezervare (SIR)” sau „servicii SIR” înseamnă serviciile furnizate de sisteme informatizate care conțin informații despre orarele transportatorilor aerieni, locurile disponibile, tarife și regulile de stabilire a prețurilor, prin intermediul cărora pot fi făcute rezervări sau pot fi eliberate bilete;

- (d) „întreprindere vizată” înseamnă o întreprindere care este deținută, în mod direct sau indirect, sau controlată, în mod direct sau indirect, de investitori ai uneia dintre părți pe teritoriul celeilalte părți, înființată în conformitate cu legislația aplicabilă¹, indiferent dacă a fost stabilită înainte sau după intrarea în vigoare a prezentului acord. O persoană juridică este:
- (i) „deținută” de o persoană fizică sau juridică a unei părți dacă mai mult de 50 % din participațiile în capitalurile proprii au ca beneficiar real o persoană fizică sau juridică a părții respective sau
 - (ii) „controlată” de o persoană fizică sau juridică a unei părți dacă această persoană fizică sau juridică are puterea de a numi majoritatea administratorilor săi sau de a dirija legal activitățile sale în orice alt mod;
- (e) „furnizare transfrontalieră de servicii” înseamnă prestarea unui serviciu:
- (i) de pe teritoriul unei părți pe teritoriul celeilalte părți sau
 - (ii) pe teritoriul unei părți către un consumator de servicii al celeilalte părți;
- (f) „activități economice” înseamnă activități cu caracter industrial, comercial sau profesional și activități artisanale, inclusiv furnizarea de servicii, cu excepția activităților desfășurate sau a serviciilor furnizate în exercitarea autorității guvernamentale;
- (g) „întreprindere” înseamnă o persoană juridică, o sucursală sau o reprezentanță înființată prin stabilire;

¹ În cazul investițiilor efectuate în Indonezia, „în conformitate cu legislația aplicabilă” poate include o aprobare specifică în scris, dacă este cazul.

- (h) „stabilire” înseamnă înființarea sau achiziționarea unei întreprinderi în Indonezia sau, respectiv, în Uniune, în vederea creării sau a menținerii unor legături economice durabile;
- (i) „servicii de handling la sol” înseamnă furnizarea la un aeroport a următoarelor servicii: reprezentarea, administrarea și supravegherea companiei aeriene; handlingul pasagerilor; handlingul bagajelor; handling pe platformă; servicii de catering; handlingul mărfurilor și al poștei aeriene; alimentarea cu combustibil a unei aeronave, întreținerea și curățarea aeronavelor; transportul de suprafață; operațiunile de zbor, administrarea echipajului și planificarea zborurilor.

Serviciile de handling la sol nu includ securitatea, repararea și întreținerea aeronavelor sau gestionarea sau exploatarea infrastructurii aeroportuare centralizate esențiale, cum ar fi instalațiile pentru degivrare, sistemele de distribuție a combustibilului, sistemele de handling al bagajelor și sistemele fixe de transport din interiorul aeroportului;

- (j) „persoană juridică a unei părți” înseamnă:
- (i) pentru Uniune, o persoană juridică înființată în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale Uniunii sau ale unui stat membru al Uniunii și implicată în activități comerciale substanțiale¹ pe teritoriul Uniunii și
- (ii) pentru Indonezia, o persoană juridică înființată în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale Indoneziei și implicată în activități comerciale substanțiale pe teritoriul Indoneziei.

¹ În conformitate cu notificarea Tratatului de instituire a Comunității Europene la OMC (WT/REG39/1), Uniunea consideră conceptul de „legătură efectivă și continuă” cu economia unui stat membru, consacrat la articolul 54 din TFUE, ca fiind echivalent cu conceptul de „activități comerciale substanțiale”.

În pofida literei (m) de la prezentul articol, dispozițiile prezentului capitol se aplică, de asemenea, companiilor maritime stabilite în afara Uniunii sau a Indoneziei și controlate de persoane fizice dintr-un stat membru al Uniunii sau, respectiv, din Indonezia, dacă navele lor sunt înregistrate în conformitate cu legislația lor respectivă, în statul membru respectiv sau în Indonezia și arborează pavilionul unui stat membru sau al Indoneziei;

- (k) „măsură” înseamnă orice măsură a unei părți, sub formă de act cu putere de lege, act administrativ, normă, procedură, decizie, acțiune administrativă sau oricare altă formă;
- (l) „exploatare” include conducerea, administrarea, menținerea, folosirea, beneficierea sau vânzarea sau o altă formă de cedare a unei întreprinderi de către un investitor al unei părți pe teritoriul celeilalte părți;
- (m) „vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian” înseamnă posibilitățile pe care le are transportatorul aerian în cauză de a-și vinde și de a-și comercializa liber serviciile de transport aerian, inclusiv toate aspectele comercializării, cum ar fi cercetarea de piață, publicitatea și distribuția; aceste activități nu includ stabilirea prețurilor pentru serviciile de transport aerian și nici condițiile aplicabile și
- (n) „serviciu” include orice serviciu furnizat în orice sector, dar nu și serviciile furnizate în exercitarea autorității guvernamentale.

ARTICOLUL 8.5

Refuzul acordării de avantaje

Oricare dintre părți poate refuza acordarea avantajelor care decurg din prezentul capitol unui investitor sau unui furnizor de servicii al celeilalte părți sau unei întreprinderi vizate dacă partea respectivă adoptă sau menține măsuri legate de menținerea păcii și securității internaționale, inclusiv măsuri de combatere a încălcărilor grave ale drepturilor omului și a abuzurilor grave împotriva acestora, care:

- (a) interzic tranzacțiile cu investitorul, furnizorul de servicii sau întreprinderea vizată în cauză sau
- (b) ar fi încălcate sau eludate dacă avantajele care decurg din prezentul capitol ar fi acordate investitorului, furnizorului de servicii sau întreprinderii vizate respective, inclusiv în cazul în care măsurile interzic tranzacțiile cu o persoană fizică sau juridică ce le deține sau controlează pe oricare dintre acestea.

SECȚIUNEA B

LIBERALIZAREA INVESTIȚIILOR

ARTICOLUL 8.6

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta secțiune se aplică măsurilor adoptate sau menținute de o parte care afectează stabilirea unei întreprinderi sau exploatarea unei întreprinderi vizate în scopul desfășurării de activități economice de către un investitor al celeilalte părți pe teritoriul său.
- (2) Dispozițiile prezentei secțiuni nu se aplică:
- (a) serviciilor audiovizuale;
 - (b) cabotajului maritim național¹ și
 - (c) serviciilor de transport aerian național și internațional, regulate sau neregulate, și serviciilor direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:
 - (i) serviciile de reparare și de întreținere a aeronavelor;

¹ Fără a aduce atingere domeniului de activități care pot fi considerate cabotaj în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative relevante, cabotajul maritim național include, în temeiul prezentului capitol, transportul pasagerilor sau al mărfurilor între un port sau un punct situat în Indonezia sau într-un stat membru și un alt port sau punct situat în Indonezia, inclusiv pe platforma sa continentală, în apele sale arhipelagice și în zona sa economică exclusivă, respectiv în același stat membru, inclusiv pe platforma sa continentală, astfel cum se prevede în UNCLOS, precum și traficul care începe și se termină în același port sau punct situat în Indonezia sau într-un stat membru.

- (ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;
- (iii) serviciile SIR și
- (iv) serviciile de handling la sol.

ARTICOLUL 8.7

Accesul pe piață

- (1) În ceea ce privește accesul pe piață prin stabilire sau exploatare pe teritoriul său, fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate un tratament nu mai puțin favorabil decât cel prevăzut în termenii, limitările și condițiile convenite și specificate în lista angajamentelor specifice cuprinsă în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) sau în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia).

(2) În sectoarele în care se asumă angajamente privind accesul pe piață, măsurile pe care o parte nu le adoptă sau menține la nivelul unei subdiviziuni regionale sau la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se prevede altfel în lista sa de angajamente specifice cuprinsă în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) sau în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia), sunt definite ca:

- (a) limitări privind numărul de întreprinderi, fie sub formă de contingente numerice, monopoluri, drepturi exclusive, fie sub formă de alte cerințe legate de stabilire, cum ar fi efectuarea unor teste privind necesitățile economice;
- (b) limitări privind valoarea totală a tranzacțiilor sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice;
- (c) limitări privind numărul total de operațiuni de servicii sau cantitatea totală de servicii produse, exprimate în unități numerice determinate sub formă de contingente sau de cerințe de efectuare a unui test privind necesitățile economice¹;
- (d) limitări privind participarea de capital străin, exprimat sub forma unei limite procentuale maxime la participația străină, sau privind valoarea totală a investițiilor străine, individuale sau cumulate;
- (e) măsuri care restricționează sau impun anumite tipuri de entitate juridică sau de întreprindere comună prin care un investitor al celeilalte părți poate desfășura o activitate economică sau

¹ Literele (a), (b) și (c) de la prezentul alineat nu se referă la măsurile adoptate pentru a limita producția unui produs agricol sau pescăresc.

- (f) limitări privind numărul total de persoane fizice care pot fi angajate într-un anumit sector sau pe care le poate angaja o întreprindere și care sunt necesare și direct legate de desfășurarea unei activități economice, sub forma contingentelor numerice sau a cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice.

ARTICOLUL 8.8

Tratament național

- (1) În sectoarele înscrise în lista angajamentelor specifice din anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) sau din anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia) și sub rezerva oricăror condiții și calificări prevăzute în aceasta, fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate, în ceea ce privește stabilirea acestora pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul pe care îl acordă, în situații similare, propriilor investitori și întreprinderilor acestora.
- (2) Fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate, în ceea ce privește exploatarea lor pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul pe care îl acordă, în situații similare, propriilor investitori și întreprinderilor acestora.
- (3) Tratamentul care trebuie acordat de o parte în temeiul alineatelor (1) și (2) înseamnă, în ceea ce privește o administrație publică a unei regiuni subnaționale a Indoneziei, un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul cel mai favorabil acordat, în situații similare, de către administrația publică respectivă investitorilor și întreprinderilor investitorilor de la nivelul administrației publice subnaționale respective.

(4) Tratatul care trebuie acordat de o parte în temeiul alineatelor (1) și (2) înseamnă, în ceea ce privește o administrație publică a unui stat membru sau dintr-un stat membru, un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul cel mai favorabil acordat, în situații similare, de către administrația publică respectivă investitorilor din statul membru respectiv și întreprinderii acestora pe teritoriul său.

ARTICOLUL 8.9

Clauza națiunii celei mai favorizate

(1) Fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate, în ceea ce privește stabilirea acestora pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, investitorilor și întreprinderilor din orice țară terță.

(2) Fiecare parte acordă investitorilor celeilalte părți și întreprinderilor vizate, în ceea ce privește exploatarea acestora pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, investitorilor și întreprinderilor din orice țară terță.

(3) În pofida alineatelor (1) și (2), o parte nu este obligată să acorde investitorilor celeilalte părți sau întreprinderilor vizate ale acestora avantajele oricărui tratament acordat investitorilor și întreprinderilor oricărei țări terțe în temeiul oricărui tratat internațional de investiții sau al oricărui alt acord comercial în vigoare sau semnat înainte de data intrării în vigoare a prezentului acord.

(4) Alineatele (1) și (2) nu se interpretează ca obligând o parte să acorde investitorilor celeilalte părți avantajul oricărui tratament care rezultă:

- (a) dintr-un acord internațional pentru evitarea dublei impuneri sau din alte acorduri sau aranjamente internaționale care se referă în întregime sau în principal la fiscalitate sau
- (b) din măsuri care prevăd recunoașterea calificărilor, a licențelor sau a măsurilor prudențiale, astfel cum se prevede la articolul VII din GATS sau în anexa la acesta privind serviciile financiare.

(5) Pentru mai multă certitudine, „tratamentul” menționat la alineatele (1) și (2) nu include procedurile de soluționare a litigiilor prevăzute în alte tratate internaționale de investiții și în alte acorduri comerciale.

(6) Dispozițiile de fond din alte acorduri internaționale de investiții sau comerciale nu constituie în sine „tratamentul” prevăzut la alineatele (1) și (2) și, prin urmare, nu conduc la o încălcare a prezentului articol. Cu toate acestea, măsurile aplicate în temeiul acestor dispoziții pot constitui „tratamentul” prevăzut la alineatele (1) și (2) și, prin urmare, pot conduce la o încălcare a prezentului articol.

ARTICOLUL 8.10

Lista angajamentelor specifice

- (1) Sectoarele liberalizate de fiecare dintre părți în temeiul prezentei secțiuni și termenii, limitările, condițiile și calificările menționate la articolele 8.7, 8.8, 8.9 și 8.11 sunt stabilite în lista angajamentelor inclusă în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) și în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia).
- (2) Fiecare parte identifică în propriile liste ale angajamentelor sectoarele sau subsectoarele pe care se angajează să le liberalizeze în viitor.
- (3) În cazul în care o parte modifică o măsură relevantă pentru un angajament dintr-un sector sau subsector menționat la alineatul (2) într-un mod care reduce sau elimină neconcordanța măsurii respective cu articolul 8.7, 8.8 sau 8.11, astfel cum exista aceasta imediat înainte de modificare, partea respectivă nu modifică ulterior măsura respectivă într-un mod care să sporească neconcordanța măsurii cu articolul 8.7, 8.8 sau 8.11.

(4) O parte poate adopta o măsură sau o serie de măsuri care sunt conforme cu lista angajamentelor inclusă în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) și în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia), cu condiția ca o astfel de măsură sau serie de măsuri să nu îi impună, în mod direct sau indirect, unui investitor al celeilalte părți să vândă sau să cedeze în alt mod o întreprindere vizată care există în momentul în care măsura sau seria de măsuri intră în vigoare.

ARTICOLUL 8.11

Cerințe de performanță¹

(1) În sectoarele prevăzute în lista angajamentelor sale specifice din anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) sau din anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia) și sub rezerva oricăror condiții și calificări prevăzute în aceasta, o parte nu impune și nu aplică niciuna dintre următoarele cerințe și nu aplică niciun angajament în legătură cu stabilirea tuturor întreprinderilor sau cu exploatarea tuturor întreprinderilor pe teritoriul său²:

(a) de a exporta un anumit nivel sau procent de bunuri sau servicii;

(b) de a atinge un anumit nivel sau procent de conținut intern;

¹ Pentru mai multă certitudine, alineatele (1) și (2) nu se aplică altor angajamente sau cerințe decât cele prevăzute la alineatele respective.

² Pentru mai multă certitudine, o condiție care prevede primirea sau primirea în continuare a unui avantaj menționat la alineatul (2) nu constituie o cerință sau un angajament în sensul alineatului (1).

- (c) de a cumpăra, a utiliza sau a acorda o preferință pentru bunurile fabricate sau serviciile furnizate pe teritoriul său sau de a achiziționa bunuri sau servicii de la persoane fizice sau întreprinderi de pe teritoriul său;
- (d) de a corela în orice fel volumul sau valoarea importurilor cu volumul sau valoarea exporturilor sau cu valoarea fluxurilor de intrări de valută asociate cu întreprinderea respectivă;
- (e) de a restricționa vânzările de pe teritoriul său de bunuri sau servicii pe care întreprinderea respectivă le produce sau le furnizează prin corelarea în orice fel a vânzărilor respective cu volumul sau valoarea exporturilor sau a veniturilor în valută;
- (f) de a transfera tehnologie, un proces de producție sau alte cunoștințe care fac obiectul unui drept de proprietate către o persoană fizică sau o întreprindere de pe teritoriul său;
- (g) de a furniza exclusiv de pe teritoriul părții o marfă fabricată sau un serviciu furnizat de întreprindere pe o anumită piață regională sau pe piața mondială și
- (h) de a adopta:
 - (i) o rată sau un quantum al redevenței sub un anumit nivel sau
 - (ii) o anumită durată a unui contract de licență¹,

¹ Un „contract de licență” menționat la prezentul punct înseamnă orice contract privind acordarea de licențe pentru tehnologie, un proces de producție sau alte cunoștințe care fac obiectul unui drept de proprietate.

în ceea ce privește orice contract de licență existent în momentul în care se impune sau se aplică orice cerință sau se aplică orice angajament sau în ceea ce privește orice contract de licență viitor încheiat în mod liber între întreprindere și persoana fizică sau juridică sau orice altă entitate de pe teritoriul său, în cazul în care se impune sau se aplică cerința respectivă sau se aplică angajamentul respectiv într-un mod care interferează direct cu contractul de licență respectiv prin exercitarea autorității guvernamentale non-judiciare a unei părți¹.

(2) În sectoarele prevăzute în lista angajamentelor sale specifice din anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) și din anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia) și sub rezerva oricăror condiții și calificări prevăzute în acestea, o parte nu condiționează primirea sau primirea în continuare a unui avantaj, în legătură cu stabilirea sau exploatarea oricărei întreprinderi pe teritoriul său, de respectarea vreuneia dintre următoarele cerințe²:

- (a) de a atinge un anumit nivel sau procent de conținut intern;
- (b) de a cumpăra, a utiliza sau a acorda o preferință pentru mărfurile fabricate sau serviciile furnizate pe teritoriul lor sau de a achiziționa bunuri sau servicii de la persoane fizice sau întreprinderi de pe teritoriul său;
- (c) de a corela în orice fel volumul sau valoarea importurilor cu volumul sau valoarea exporturilor sau cu valoarea fluxului de intrări de valută asociate cu întreprinderea respectivă sau

¹ Pentru mai multă certitudine, litera (h) nu se aplică atunci când contractul de licență este încheiat între întreprindere și partea respectivă.

² Pentru mai multă certitudine, alineatul (2) literele (a) și (b) nu se aplică în cazul cerințelor impuse de o parte importatoare cu privire la conținutul pe care trebuie să îl aibă mărfurile pentru a beneficia de tarife preferențiale sau de contingente preferențiale.

- (d) de a restricționa vânzarea pe teritoriul său de bunuri sau servicii pe care investiția respectivă le produce sau le furnizează prin corelarea în orice fel a vânzărilor respective cu volumul sau valoarea exporturilor sau a veniturilor în valută.
- (3) Alineatul (2) nu se interpretează ca împiedicând o parte să condiționeze primirea sau primirea în continuare a unui avantaj în legătură cu stabilirea tuturor întreprinderilor sau cu exploatarea tuturor întreprinderilor pe teritoriul său, de respectarea unei cerințe de a amplasa producția, de a furniza un serviciu, de a forma sau de a angaja lucrători, de a construi sau de a extinde anumite instalații sau de a desfășura activități de cercetare și dezvoltare pe teritoriul său.
- (4) Alineatul (1) literele (f) și (h) nu se aplică atunci când cerința este impusă sau angajamentul este aplicat de o instanță judecătorească, un tribunal administrativ sau o autoritate de concurență pentru a remedia o restrângere a concurenței sau dacă o parte autorizează utilizarea unui drept de proprietate intelectuală în conformitate cu articolele 31 și 31a din Acordul TRIPS sau măsurilor care impun divulgarea de informații care fac obiectul unui drept de proprietate și care intră în domeniul de aplicare al articolului 39 din Acordul TRIPS și sunt conforme cu acesta.
- (5) Dispozițiile alineatului (1) literele (a), (b) și (c) și ale alineatului 2 literele (a) și (b) nu se aplică în cazul cerințelor pe care trebuie să le îndeplinească bunurile sau serviciile pentru a putea fi incluse în programe de promovare a exportului și de ajutor extern.
- (6) Prezentul articol nu se aplică achizițiilor publice efectuate de o entitate contractantă pentru bunuri și servicii achiziționate în scopuri guvernamentale și nu în vederea comercializării sau a utilizării pentru furnizarea de bunuri și servicii destinate comercializării.

- (7) Alineatul (1) litera (h) nu se aplică în cazul în care cerința este impusă sau aplicată sau angajamentul este aplicat de către un tribunal ca remunerație echitabilă în temeiul legislației privind drepturile de autor a unei părți.
- (8) Prezentul articol nu aduce atingere obligațiilor asumate de o parte în temeiul Acordului OMC.
- (9) Pentru mai multă certitudine, prezentul articol nu se interpretează ca impunându-i unei părți să permită furnizarea transfrontalieră a unui anumit serviciu în cazul în care partea respectivă adoptă sau menține restricții sau interdicții cu privire la o astfel de furnizare de servicii care sunt conforme cu listele angajamentelor sale menționate la articolul 8.10.
- (10) Prezentul articol nu împiedică punerea în aplicare a vreunui angajament sau a vreunei cerințe între părți private, altele decât părțile, în cazul în care o parte nu a impus sau nu a solicitat angajamentul sau cerința respectivă.

SECȚIUNEA C

FURNIZAREA TRANSFRONTALIERĂ DE SERVICII

ARTICOLUL 8.12

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezentul capitol se aplică măsurilor luate de părți care afectează furnizarea transfrontalieră pentru toate sectoarele de servicii cu excepția:
- (a) serviciilor audiovizuale;
 - (b) cabotajului maritim național¹ și
 - (c) serviciilor de transport aerian național și internațional, regulate sau neregulate, și serviciilor direct legate de exercitarea drepturilor de trafic, altele decât:
 - (i) serviciile de reparare și de întreținere a aeronavelor pe durata cărora aeronava respectivă este retrasă din exploatare;

¹ Fără a aduce atingere domeniului de activități care pot fi considerate cabotaj în temeiul legislației naționale relevante, cabotajul maritim național include, în temeiul prezentului capitol, transportul pasagerilor sau al mărfurilor între un port sau un punct situat în Indonezia sau într-un stat membru și un alt port sau punct situat tot în Indonezia, inclusiv pe platforma sa continentală, în apele sale arhipelagice și în zona sa economică exclusivă sau tot în același stat membru, inclusiv pe platforma sa continentală, astfel cum se prevede în UNCLOS, precum și traficul care începe și se termină în același port sau punct situat în Indonezia sau într-un stat membru.

- (ii) vânzarea și comercializarea serviciilor de transport aerian;
- (iii) serviciile SIR și
- (iv) serviciile de handling la sol.

ARTICOLUL 8.13

Accesul pe piață

- (1) În ceea ce privește accesul pe piață prin furnizarea transfrontalieră de servicii, fiecare parte acordă serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel prevăzut în termenii, limitările și condițiile convenite și specificate în lista angajamentelor sale specifice din anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune) sau din anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia).

(2) În sectoarele în care se asumă angajamente privind accesul pe piață, măsurile pe care o parte nu le menține sau nu le adoptă fie la nivelul unei subdiviziuni regionale, fie la nivelul întregului său teritoriu, cu excepția cazului în care se prevede altfel în lista angajamentelor specifice din anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune) sau din anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia), sunt definite ca:

- (a) limitări privind numărul de furnizori de servicii, fie sub formă de contingente numerice, monopoli, furnizori exclusivi de servicii, fie sub forma cerințelor de efectuare a unui test privind necesitățile economice¹;
- (b) limitări privind valoarea totală a tranzacțiilor de servicii sau a activelor sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice sau
- (c) limitări privind numărul total de operațiuni cu servicii sau cantitatea totală de servicii produse, exprimate în unități numerice determinate sub formă de contingente sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice.

¹ Alineatul (2) litera (a) include măsuri care îi impun unui furnizor de servicii al celeilalte părți să aibă o întreprindere în sensul articolului 8.4 alineatul (1) litera (g) sau să fie rezident pe teritoriul unei părți ca o condiție pentru furnizarea transfrontalieră a unui serviciu.

ARTICOLUL 8.14

Tratament național

- (1) În sectoarele înscrise în lista angajamentelor sale specifice din anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune) sau din anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia) și sub rezerva oricăror condiții și calificări prevăzute în aceasta, fiecare parte acordă serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți, în ceea ce privește toate măsurile care afectează furnizarea transfrontalieră de servicii, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă propriilor servicii similare și propriilor furnizori de servicii similari.
- (2) O parte poate să îndeplinească cerința de la alineatul (1) acordând serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți fie un tratament în mod formal identic, fie un tratament în mod formal diferit de cel acordat propriilor servicii similare și propriilor furnizori de servicii similari.
- (3) Un tratament în mod formal identic sau în mod formal diferit este considerat a fi mai puțin favorabil atunci când schimbă condițiile de concurență în favoarea serviciilor sau a furnizorilor de servicii ai părții în raport cu serviciile similare sau cu furnizorii de servicii similari ai celeilalte părți.
- (4) Prezentul articol nu se interpretează ca impunând unei părți să compenseze dezavantajele concurențiale inerente care rezultă din caracterul străin al serviciilor relevante sau al furnizorilor de servicii relevanți.

ARTICOLUL 8.15

Clauza națiunii celei mai favorizate

- (1) Fiecare parte acordă serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă, în situații similare, serviciilor și furnizorilor de servicii din orice țară terță.
- (2) În pofida alineatului (1), o parte nu este obligată să acorde serviciilor și furnizorilor de servicii ai celeilalte părți avantajele oricărui tratament acordat serviciilor și furnizorilor de servicii din orice țară terță în temeiul oricărui tratat internațional de investiții sau al oricărui alt acord comercial semnat sau în vigoare înainte de data intrării în vigoare a prezentului acord.
- (3) Alineatele (1) și (2) nu se interpretează ca obligând o parte să acorde investitorilor celeilalte părți avantajul oricărui tratament care rezultă:
- (a) dintr-un acord internațional pentru evitarea dublei impuneri sau din alte acorduri sau aranjamente internaționale care se referă în întregime sau în principal la fiscalitate sau
 - (b) din măsuri care prevăd recunoașterea calificărilor, a licențelor sau a măsurilor prudențiale, astfel cum se prevede la articolul VII din GATS sau în anexa la acesta privind serviciile financiare.

(4) Dispozițiile de fond din alte acorduri internaționale de investiții sau comerciale nu constituie în sine „tratamentul” prevăzut la alineatele (1) și (2) și, prin urmare, nu conduc la o încălcare a prezentului articol. Cu toate acestea, măsurile aplicate în temeiul acestor dispoziții pot constitui „tratamentul” prevăzut la alineatele (1) și (2) și, prin urmare, pot conduce la o încălcare a prezentului articol.

ARTICOLUL 8.16

Lista angajamentelor specifice

Sectoarele liberalizate de fiecare dintre părți în temeiul prezentei secțiuni și clauzele, limitările, condițiile și calificările menționate la articolele 8.13, 8.14 și 8.15 sunt prevăzute în listele angajamentelor incluse în anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune), în anexa 8-D (Clauza națiunii celei mai favorizate) sau, respectiv, în anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia).

SECȚIUNEA D

PREZENȚA TEMPORARĂ A PERSOANELOR FIZICE ÎN SCOPURI DE AFACERI

ARTICOLUL 8.17

Domeniu de aplicare și definiții

(1) Prezentul capitol se aplică măsurilor luate de părți cu privire la intrarea și șederea temporară pe teritoriul lor a persoanelor fizice ale celeilalte părți în scopuri de afaceri, astfel cum se prevede la alineatul (2), ținând seama de rezerva fiecărei părți, astfel cum se specifică în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau, respectiv, în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia), în conformitate cu articolul 8.3 alineatul (2).

(2) În sensul prezentului capitol:

(a) „persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii” înseamnă persoane fizice care ocupă un post de conducere în cadrul unei persoane juridice a unei părți, care sunt responsabile pentru înființarea unei întreprinderi a persoanei juridice respective pe teritoriul celeilalte părți, care nu oferă sau furnizează servicii și nici nu se implică în alte activități economice decât cele necesare în scopul stabilirii și care nu primesc remunerație dintr-o sursă situată pe teritoriul celeilalte părți;

- (b) „furnizori de servicii pe bază de contract” înseamnă persoane fizice angajate de o persoană juridică a unei părți, care nu este o agenție pentru plasarea și furnizarea de personal și nici nu acționează prin intermediul unei astfel de agenții, care nu este stabilită pe teritoriul celeilalte părți și care a încheiat cu un consumator final din cealaltă parte un contract de bună-credință în vederea furnizării de servicii, pentru executarea contractului de furnizare de servicii fiind necesară prezența temporară a angajaților săi pe teritoriul părții respective¹;
- (c) „profesioniști independenți” înseamnă persoane fizice care asigură furnizarea unui serviciu și care sunt stabilite în calitate de lucrători care desfășoară activități independente pe teritoriul unei părți, care nu sunt stabilite pe teritoriul celeilalte părți și care au încheiat cu un consumator final din cealaltă parte un contract de bună-credință (altul decât printr-o agenție de plasare și furnizare de personal) în vederea furnizării de servicii, pentru executarea contractului de furnizare de servicii fiind necesară prezența lor temporară pe teritoriul părții respective²;
- (d) „instalatori și personal responsabil cu întreținerea” înseamnă persoane fizice ale unei părți care solicită intrarea și șederea temporară pe teritoriul celeilalte părți, care dețin cunoștințe de specialitate esențiale pentru o obligație contractuală a unui vânzător sau a unui locator al unei părți, care furnizează servicii relevante, care pot include formarea lucrătorilor în vederea furnizării de servicii relevante, în temeiul unei garanții sau al unui alt contract de servicii aferent vânzării sau închirierii de echipamente sau utilaje comerciale sau industriale, inclusiv de software, achiziționate sau închiriate de la o întreprindere a părții ai cărei instalatori și personal responsabil cu întreținerea sunt persoane fizice, pe durata garanției sau a contractului de servicii;

¹ Contractul de furnizare de servicii menționat la literele (b) și (c) respectă actele cu putere de lege, normele administrative și cerințele părții în care este executat contractul.

² Contractul de furnizare de servicii menționat la literele (b) și (c) respectă actele cu putere de lege, normele administrative și cerințele părții în care este executat contractul.

- (e) „persoane transferate în cadrul aceleiași companii”¹ înseamnă persoane fizice care au fost angajate de o persoană juridică a unei părți sau de sucursala acesteia sau au fost asociați ai acesteia timp de cel puțin un an și care sunt transferate temporar la o întreprindere a persoanei juridice de pe teritoriul celeilalte părți. Persoana fizică în cauză trebuie să aparțină uneia dintre următoarele categorii:
- (i) „administratori”, „directori” sau „cadre de conducere”², care înseamnă persoane care ocupă posturi de conducere în cadrul unei persoane juridice a unei părți, care asigură în principal managementul întreprinderii pe teritoriul celeilalte părți, sub supravegherea sau îndrumarea generală în principal a consiliului de administrație sau a acționarilor sau echivalențelor acestora, incluzând cel puțin următoarele:
- (A) conducerea întreprinderii sau a unui departament ori a unei subdiviziuni a acesteia;
- (B) supravegherea și controlul activității desfășurate de către alți angajați cu atribuții de supraveghere, profesionale sau manageriale și
- (C) exercitarea autorității personale de a recruta și a concedia personalul sau de a face recomandări privind recrutarea, concedierea personalului sau luarea altor măsuri privind personalul;

¹ Pentru mai multă certitudine, este posibil ca directorilor, cadrelor de conducere și specialiștilor să li se solicite să demonstreze că dețin calificarea profesională și durata experienței profesionale necesare în cadrul persoanei juridice în care sunt transferați.

² Pentru mai multă certitudine, în Indonezia, directorilor și cadrelor de conducere nu li se permite să primească instrucțiuni direct de la acționari.

- (ii) „specialiști”, care înseamnă persoane care lucrează în cadrul unei persoane juridice și care dețin cunoștințe de specialitate esențiale pentru domeniile de activitate, tehnicile sau managementul întreprinderii; la evaluarea cunoștințelor respective, se ține seama nu doar de cunoștințele specifice întreprinderii, ci și de măsura în care persoana respectivă are un grad înalt de calificare, inclusiv experiență profesională corespunzătoare pentru un anumit tip de muncă sau activitate care necesită cunoștințe tehnice specifice, precum și de eventuala apartenență la o profesie acreditată;
- (iii) „angajați stagiați”, care înseamnă persoane care au fost angajate de o persoană juridică a unei părți sau de o sucursală a acesteia pentru cel puțin un an, dețin o diplomă universitară și sunt transferate temporar pentru a dobândi o formare în tehnici sau metode de afaceri¹ în scopul dezvoltării profesionale;
- (f) „calificări” înseamnă diplome, certificate și alte dovezi (de calificare oficială) eliberate de o autoritate desemnată în temeiul dispozițiilor legislative, de reglementare sau administrative și care certifică absolvirea cu succes a unei formări profesionale și
- (g) „persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt” înseamnă persoane fizice ale unei părți care solicită intrarea și șederea temporară pe teritoriul celeilalte părți și care sunt autorizate să participe la:
 - (i) reuniuni și consultări, precum în cazul persoanelor fizice care participă la reuniuni sau conferințe, susțin prelegeri sau sunt implicate în consultări cu partenerii de afaceri sau

¹ Întreprinderii-gazdă i se poate solicita să depună, spre aprobare prealabilă, un program de formare care să acopere durata șederii, demonstrând că scopul șederii este formarea profesională. În cazul Cehiei, al Germaniei, al Spaniei, al Franței, al Ungariei și al Austriei, formarea trebuie să aibă legătură cu diploma universitară obținută;

- (ii) vânzări, în calitate de reprezentanți ai unui furnizor de servicii sau de bunuri, care primesc comenzi sau negociază vânzarea de servicii sau de bunuri sau încheie acorduri de vânzare de servicii sau de bunuri pentru furnizorul respectiv, dar care nu livrează bunuri sau nu furnizează ei înșiși servicii, nu sunt agenți comisionari și nu se angajează în vânzări directe către publicul larg.

ARTICOLUL 8.18

Persoane transferate în cadrul aceleiași companii și persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii

(1) Pentru fiecare sector pentru care se formulează angajamente în conformitate cu secțiunea B și sub rezerva condițiilor și calificărilor relevante specificate în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia)¹,

(a) o parte permite:

- (i) intrarea și șederea temporară a persoanelor aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii și a persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii și
- (ii) angajarea pe teritoriul său a persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii ale celeilalte părți;

¹ Pentru mai multă certitudine, în cazul în care o parte a formulat o rezervă în anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Uniune) sau în anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii – Indonezia) sau în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Uniune) sau în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor – Indonezia), rezerva constituie, de asemenea, o rezervă aferentă prezentului articol în măsura în care măsura prevăzută în rezervă sau permisă de aceasta afectează tratamentul în scopuri de afaceri al unei persoane fizice care intră și rămâne temporar pe teritoriul celeilalte părți.

(b) o parte nu menține și nu adoptă limitări sub formă de contingente numerice sau sub forma cerinței de efectuare a unui test privind necesitățile economice cu privire la numărul total de persoane fizice dintr-un anumit sector cărora li se permite intrarea în calitate de persoane aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii sau pe care un investitor le poate angaja ca persoane transferate în cadrul aceleiași companii, nici pentru o subdiviziune teritorială, nici pentru întregul său teritoriu și

(c) o parte acordă persoanelor transferate în cadrul aceleiași companii și persoanelor aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii ale celeilalte părți, în ceea ce privește șederea temporară a acestora pe teritoriul său, un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat, în situații similare, propriilor persoane fizice.

(2) Intrarea și șederea temporară sunt de până la trei ani pentru administratori, directori, cadre de conducere și specialiști și de un an pentru angajații stagiați. În cazul persoanelor aflate în vizită de afaceri în scopul stabilirii, termenul este de maximum 60 de zile, putând fi prelungit la 120 de zile, pentru Indonezia, și de 90 de zile, pentru Uniune, în orice perioadă de 12 luni.

ARTICOLUL 8.19

Persoane aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, instalatori și personalul responsabil cu întreținerea

- (1) Pentru fiecare sector pentru care se formulează angajamente în conformitate cu prezentul acord, sub rezerva condițiilor și a calificărilor relevante specificate în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia), o parte acordă intrarea și șederea temporară persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, instalatorilor și personalului responsabil cu întreținerea din cealaltă parte, sub rezerva următoarelor condiții și calificări relevante:
 - (a) persoanele aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, instalatorii și personalul responsabil cu întreținerea nu sunt implicați în vânzarea bunurilor lor sau în furnizarea de servicii către publicul larg și
 - (b) persoanele aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, instalatorii și personalul responsabil cu întreținerea nu primesc, în nume propriu, o remunerație de pe teritoriul părții în care se află temporar.
- (2) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia), o parte acordă intrarea persoanelor aflate în vizită de afaceri pe termen scurt, instalatorilor și personalului responsabil cu întreținerea fără impunerea cerinței de deținere a unui permis de muncă, a unui test privind necesitățile economice sau a altor proceduri de aprobare prealabilă cu intenție similară.
- (3) Durata permisă a șederii este de până la 90 de zile în cursul oricărei perioade de 12 luni.

ARTICOLUL 8.20

Furnizorii de servicii pe bază de contract

- (1) Părțile își reafirmă drepturile și obligațiile care decurg din angajamentele lor în temeiul GATS în ceea ce privește intrarea și șederea temporară a furnizorilor de servicii pe bază de contract.
- (2) Pentru fiecare sector enumerat mai jos, fiecare parte permite furnizarea de servicii pe teritoriul său de către furnizorii de servicii pe bază de contract ai celeilalte părți, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (3) și a oricăror rezerve enumerate în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau, respectiv, în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia).
- (3) Angajamentele asumate de părți în temeiul alineatului (2) sunt supuse următoarelor condiții:
 - (a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în furnizarea unui serviciu temporar în calitate de angajați ai unei persoane juridice, care a obținut un contract de furnizare de servicii pentru cel mult 12 luni;
 - (b) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul celeilalte părți, cel puțin cinci ani de experiență profesională¹ în sectorul de activitate care face obiectul contractului. Persoanele fizice respective ar trebui să ofere astfel de servicii în calitate de angajați ai persoanei juridice care furnizează serviciile timp de cel puțin doi ani imediat anteriori datei depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul celeilalte părți;

¹ Obținută după împlinirea vârstei majoratului.

- (c) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină:
- (i) o diplomă sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent¹ și
 - (ii) calificări profesionale, atunci când acestea sunt necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative sau cerințele legale ale părții în care se furnizează serviciul;
- (d) persoana fizică nu primește altă remunerație pentru furnizarea de servicii pe teritoriul celeilalte părți decât cea plătită de persoana juridică care angajează persoana fizică respectivă;
- (e) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză se efectuează pentru o perioadă stabilită în fiecare listă;
- (f) accesul acordat în conformitate cu dispozițiile prezentului articol se referă doar la activitatea de furnizare de servicii care face obiectul contractului și nu dă dreptul de utilizare a titlului profesional al părții pe teritoriul căreia este furnizat serviciul și
- (g) numărul de persoane vizate de contractul de servicii nu trebuie să fie mai mare decât numărul necesar pentru executarea contractului în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative relevante ale părții în care este furnizat serviciul.

¹ În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să examineze dacă aceasta este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său. La evaluarea calificării, partea respectivă depune eforturi pentru a ține seama de informațiile relevante care pot fi furnizate de autoritatea relevantă a celeilalte părți.

ARTICOLUL 8.21

Profesioniștii independenți

(1) Pentru fiecare sector enumerat în anexa 8-C (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Uniune) sau în anexa 8-G (Lista angajamentelor privind prezența temporară a persoanelor fizice în scopuri de afaceri – Indonezia), părțile permit furnizarea de servicii pe teritoriul lor de către profesioniști independenți ai celeilalte părți, sub rezerva condițiilor specificate la alineatul (2) și a oricăror rezerve enumerate în anexa relevantă.

(2) Angajamentele asumate de către părți se supun următoarelor condiții:

- (a) persoanele fizice trebuie să fie implicate în furnizarea unui serviciu temporar în calitate de persoane care desfășoară activități independente stabilite pe teritoriul celeilalte părți și să fi obținut un contract de furnizare de servicii pentru o perioadă de cel mult 12 luni;
- (b) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină, la data depunerii unei cereri de intrare pe teritoriul celeilalte părți, cel puțin șase ani de experiență profesională în sectorul de activitate care face obiectul contractului;
- (c) persoanele fizice care intră pe teritoriul celeilalte părți trebuie să dețină:
 - (i) o diplomă sau o calificare care atestă cunoștințe de un nivel echivalent¹ și

¹ În cazul în care diploma sau calificarea nu a fost obținută pe teritoriul părții în care este furnizat serviciul, partea respectivă poate să examineze dacă aceasta este echivalentă cu o diplomă universitară solicitată pe teritoriul său. La evaluarea calificării, partea respectivă depune eforturi pentru a ține seama de informațiile relevante care pot fi furnizate de autoritatea relevantă a celeilalte părți.

- (ii) calificări profesionale, dacă acestea sunt necesare pentru exercitarea unei activități în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții în care este furnizat serviciul;
- (d) intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice pe teritoriul părții în cauză se efectuează pentru o perioadă stabilită în fiecare listă; și
- (e) accesul acordat în conformitate cu dispozițiile prezentului articol se referă doar la activitatea de furnizare de servicii care face obiectul contractului și nu dă dreptul de utilizare a titlului profesional al părții pe teritoriul căreia este furnizat serviciul.

ARTICOLUL 8.22

Transparență

- (1) Fiecare parte pune la dispoziția publicului informații cu privire la măsurile relevante referitoare la intrarea și șederea temporară a persoanelor fizice cu privire la care sunt asumate angajamente în conformitate cu prezentul capitol.
- (2) Informațiile menționate la alineatul (1) includ, în măsura posibilului, printre altele,
 - (a) condițiile de intrare;

- (b) o listă orientativă a documentației necesare pentru verificarea îndeplinirii condițiilor;
 - (c) timpul orientativ de prelucrare;
 - (d) taxele aplicabile;
 - (e) procedurile de exercitare a căilor de atac.
- (3) Pentru mai multă certitudine, alineatul (2) nu se interpretează ca impunând vreunei părți să prevadă o procedură de exercitare a căilor de atac incompatibilă cu sistemul său juridic.

ARTICOLUL 8.23

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică refuzului de acordare a intrării temporare, cu excepția cazului în care chestiunea implică un model de practică.

SECȚIUNEA E

CADRUL DE REGLEMENTARE

SUBSECȚIUNEA 1

REGLEMENTAREA INTERNĂ

ARTICOLUL 8.24

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezenta secțiune se aplică măsurilor luate de părți cu privire la cerințele și procedurile de acordare a licențelor și la cerințele și procedurile de calificare care au un impact în ceea ce privește:
- (a) furnizarea transfrontalieră de servicii;
 - (b) furnizarea unui serviciu sau desfășurarea oricărei alte activități economice prin stabilirea unei întreprinderi și exploatarea unei întreprinderi vizate;
 - (c) furnizarea unui serviciu prin șederea temporară pe teritoriul lor a unor categorii de persoane fizice, astfel cum sunt definite la articolul 8.17 alineatul (1).

- (2) Prezenta secțiune se aplică numai sectoarelor pentru care partea în cauză și-a asumat angajamente specifice și în măsura în care aceste angajamente specifice sunt aplicabile.
- (3) Prezenta secțiune nu se aplică măsurilor care constituie limitări care fac obiectul listelor angajamentelor în temeiul articolului 8.7 sau al articolului 8.13 sau al articolului 8.8 sau al articolului 8.14, după caz, sau al articolului 8.11 sau al articolelor 8.18, 8.19, 8.20, 8.21.
- (4) În sensul prezentei secțiuni:
- (a) „autoritate competentă” înseamnă orice administrație publică sau autoritate centrală, regională sau locală sau orice organism neguvernamental în exercitarea competențelor care îi sunt delegate de o administrație publică sau o autoritate centrală, regională sau locală, care ia decizii privind autorizarea furnizării unui serviciu, inclusiv prin stabilire, sau privind autorizarea stabilirii pentru a desfășura o altă activitate economică decât serviciile;
- (b) „proceduri de acordare a licențelor” înseamnă normele administrative sau procedurale pe care trebuie să le respecte o persoană fizică sau juridică ce solicită autorizarea de a desfășura activitățile menționate la alineatul (1), inclusiv modificarea sau reînnoirea unei licențe, pentru a demonstra respectarea cerințelor în materie de acordare a licențelor;
- (c) „cerințe în materie de acordare a licențelor” înseamnă alte cerințe de fond decât cerințele în materie de calificare, care se aplică unei persoane fizice sau juridice pentru a obține, a modifica sau a reînnoi o autorizație pentru desfășurarea activităților definite la alineatul (1);

- (d) „proceduri de calificare” înseamnă normele administrative sau procedurale pe care trebuie să le respecte o persoană fizică pentru a demonstra conformitatea cu cerințele în materie de calificare, în vederea obținerii autorizației de furnizare a unui serviciu și
- (e) „cerințe în materie de calificare” înseamnă cerințe de fond privind competența unei persoane fizice de a furniza un serviciu, care trebuie demonstrate pentru a obține autorizația de furnizare a unui serviciu.

ARTICOLUL 8.25

Condițiile de acordare a licențelor și de calificare

- (1) Fiecare parte se asigură că măsurile referitoare la cerințele în materie de acordare a licențelor, procedurile de acordare a licențelor, cerințele în materie de calificare și procedurile de calificare se bazează pe criterii care împiedică autoritățile competente să își exercite competența de evaluare în mod arbitrar.
- (2) Criteriile menționate la alineatul (1) trebuie să fie:
 - (a) clare;
 - (b) obiective și transparente și

(c) stabilite în prealabil și accesibile publicului.

(3) O autorizație sau, în funcție de disponibilitate, o licență se acordă de îndată ce se stabilește, în urma unei examinări corespunzătoare, că au fost îndeplinite condițiile pentru obținerea acesteia.

(4) Fiecare parte menține sau instituie instanțe sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative care asigură, la cererea unui investitor sau furnizor de servicii vizat, o reexaminare promptă a deciziilor administrative care au un impact asupra stabilirii, a furnizării transfrontaliere de servicii sau a prezenței temporare a persoanelor fizice în scopuri de afaceri și, în cazul în care este justificat, luarea unor măsuri corective adecvate. În cazurile în care aceste proceduri nu sunt independente față de agenția însărcinată să adopte decizia administrativă respectivă, fiecare parte se asigură că procedurile duc la o reexaminare obiectivă și imparțială.

(5) Dispozițiile alineatului (4) nu se interpretează ca impunându-i unei părți să instituie astfel de instanțe sau proceduri în cazul în care acest lucru ar fi incompatibil cu natura sistemului său juridic.

(6) În cazul în care numărul licențelor disponibile pentru o anumită activitate este limitat din cauza cantității reduse de resurse naturale sau din cauza capacității tehnice reduse, fiecare parte aplică o procedură de selecție potențialilor candidați care oferă garanții depline în ceea ce privește imparțialitatea și transparența, inclusiv, în special, o publicitate adecvată a deschiderii, desfășurării și încheierii procedurii.

(7) Sub rezerva dispozițiilor prevăzute la alineatul (6), fiecare parte, atunci când stabilește normele pentru procedura de selecție, poate lua în considerare obiective de politică legitime, inclusiv considerente de sănătate, siguranță, protecția mediului și conservarea patrimoniului cultural.

ARTICOLUL 8.26

Procedurile de acordare a licențelor și de calificare

(1) Procedurile și formalitățile de acordare a licențelor și de calificare trebuie să fie clare, stabilite în prealabil și puse la dispoziția publicului și să nu constituie în sine o restricționare privind furnizarea unui serviciu sau desfășurarea oricărei alte activități economice. Fiecare parte depune eforturi pentru ca aceste proceduri și formalități să fie cât mai simple cu putință și să nu complice sau să întârzie în mod nejustificat furnizarea serviciului. Orice taxe de licență¹, cu excepția serviciilor financiare, pe care solicitanții le pot suporta ca urmare a cererii înaintate, trebuie să fie rezonabile și să nu restricționeze furnizarea serviciului relevant sau desfășurarea activității economice relevante.

(2) În ceea ce privește serviciile financiare, fiecare parte se asigură că autoritățile sale competente furnizează solicitanților, în legătură cu taxele de autorizare pe care le percep, o listă a taxelor sau informații privind modul în care sunt stabilite cuantumul acestora și nu utilizează taxele ca mijloc de evitare a angajamentelor sau a obligațiilor părții în cauză în temeiul prezentului acord.

¹ Taxele de licență nu includ plățile aferente licitațiilor, procedurilor de atribuire a contractelor sau oricărui alt mijloc nediscriminatoriu de atribuire a concesiunilor ori contribuții obligatorii la furnizarea serviciului universal.

- (3) Fiecare parte se asigură că procedurile aplicate de autoritatea competentă și deciziile acesteia în procesul de acordare a licențelor sau de autorizare sunt imparțiale. Autoritatea competentă ar trebui să ia decizia în mod independent și să nu răspundă față de nicio persoană care furnizează serviciile sau care desfășoară activitățile economice pentru care se solicită licența sau autorizarea.
- (4) În cazul în care există anumite termene pentru depunerea cererilor, solicitantului i se acordă un termen rezonabil pentru depunerea cererii. Autoritatea competentă procedează la prelucrarea unei cereri fără întârzieri nejustificate. Dacă este posibil, cererile ar trebui să fie acceptate în format electronic în aceleași condiții de autenticitate precum documentele depuse pe suport de hârtie.
- (5) Fiecare parte se asigură că prelucrarea unei cereri, inclusiv luarea unei decizii definitive, este finalizată într-un interval de timp rezonabil de la data depunerii cererii complete. Fiecare parte depune toate eforturile pentru stabilirea unui interval de timp normal de prelucrare a unei cereri.
- (6) Într-un termen rezonabil după primirea unei cereri pe care o consideră incompletă, autoritatea competentă îl informează pe solicitant, identifică, în măsura în care acest lucru este fezabil, informațiile suplimentare necesare pentru completarea cererii și îi oferă ocazia de a corecta deficiențele.
- (7) Copiile care sunt autentificate în conformitate cu dreptul intern al părții în cauză ar trebui să fie acceptate, ori de câte ori este posibil, în locul documentelor originale.

(8) În cazul în care o cerere este respinsă de autoritatea competentă, solicitantul este informat în scris și fără întârzieri nejustificate. În conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți, solicitantul este, de asemenea, informat, în baza unei cereri oficiale, cu privire la motivele respingerii cererii și la intervalul de timp pentru introducerea unei căi de atac împotriva acestei decizii. Solicitantul trebuie să aibă posibilitatea, în termene rezonabile, să depună din nou o cerere.

(9) Fiecare parte se asigură că o licență sau o autorizație, odată acordată, intră în vigoare fără întârzieri nejustificate, în conformitate cu clauzele și condițiile prevăzute de acestea.

SUBSECȚIUNEA 2

DISPOZIȚII CU APLICARE GENERALĂ

ARTICOLUL 8.27

Recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale

(1) Nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să solicite ca persoanele fizice să dețină calificările necesare sau experiența profesională necesară pentru sectorul de activitate în cauză pe teritoriul pe care este furnizat serviciul.

- (2) După caz, părțile încurajează stabilirea unui dialog între experții, autoritățile de reglementare sau organismele lor sectoriale relevante pentru a partaja și a facilita înțelegerea calificărilor, a cerințelor și a proceselor de înregistrare respective.
- (3) Părțile încurajează organismele profesionale sau autoritățile relevante, după caz, de pe teritoriile lor să elaboreze și să îi prezinte Comitetului pentru comerț o recomandare comună privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale. Această recomandare comună trebuie să fie sprijinită de dovezi privind:
- (a) valoarea economică a unui acord preconizat privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale (denumit în continuare „acord privind recunoașterea reciprocă”) și
 - (b) compatibilitatea regimurilor părților, și anume măsura în care criteriile aplicate de fiecare parte pentru autorizarea, acordarea de licențe, funcționarea și certificarea antreprenorilor și a furnizorilor de servicii sunt compatibile.
- (4) La primirea unei recomandări comune, Comitetul pentru comerț analizează, într-un termen rezonabil, coerența acesteia cu prezentul capitol. În urma unei astfel de analize, Comitetul pentru comerț poate elabora și adopta un acord privind recunoașterea reciprocă¹ printr-o decizie în temeiul articolului 24.2².

¹ Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului articol nu se interpretează ca impunându-le părților să instituie recunoașterea automată a calificărilor profesionale, iar astfel de acorduri privind recunoașterea reciprocă stabilesc condițiile în care autoritățile competente acordă recunoașterea în interesul reciproc al ambelor părți.

² Pentru mai multă certitudine, prezentul alineat nu aduce atingere dreptului Comitetului pentru comerț de a delega Comitetului pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol) activitatea de analiză și elaborare a unui acord privind recunoașterea reciprocă. Comitetul își rezervă dreptul de a adopta un acord privind recunoașterea reciprocă.

(5) În pofida alineatului (3), intrarea în vigoare a acordului privind recunoașterea reciprocă este cea prevăzută în acesta sau în decizie.

(6) Orientările referitoare la acordurile privind recunoașterea calificărilor profesionale prevăzute în anexa 8-H (Orientări referitoare la acordurile privind recunoașterea reciprocă a calificărilor profesionale) se iau în considerare la elaborarea recomandărilor comune menționate la alineatul (2) și de către Comitetul pentru comerț atunci când evaluează oportunitatea adoptării unui astfel de acord privind recunoașterea reciprocă, astfel cum se menționează la alineatul (3).

(7) Comitetul pentru comerț poate analiza:

(a) chestiuni de interes reciproc referitoare la furnizarea de servicii profesionale și

(b) posibilitatea de a elabora o comparație între cadrele europene și indoneziene ale calificărilor pentru a îmbunătăți înțelegerea cadrelor respective ale calificărilor ale părților.

SUBSECȚIUNEA 3

SERVICII DE LIVRARE

ARTICOLUL 8.28

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezenta secțiune stabilește principiile cadrului de reglementare specific pentru toate serviciile de livrare.
- (2) În sensul prezentei subsecțiuni:
 - (a) „servicii de livrare” înseamnă serviciile poștale și de curierat sau de curierat rapid, care includ colectarea, sortarea, transportul și livrarea de trimiteri poștale;
 - (b) „servicii de curierat rapid” înseamnă colectarea, sortarea, transportul și livrarea de trimiteri poștale cu o viteză mai mare și cu mai multă fiabilitate și pot include elemente de valoare adăugată, cum ar fi colectarea de la punctul de origine, livrarea personală la destinatar, posibilitatea de urmărire a trimiterilor poștale, posibilitatea schimbării destinației și a destinatarului în timpul tranzitului sau confirmarea de primire;
 - (c) „servicii de curier rapid internațional” înseamnă servicii de curierat rapid internațional prin intermediul Cooperativei EMS, care este asociația voluntară a operatorilor poștali desemnați în cadrul Uniunii Poștale Universale (UPU);

- (d) „licență” înseamnă o autorizație acordată unui furnizor de servicii de către o autoritate de reglementare, care stabilește proceduri, obligații și cerințe specifice sectorului serviciilor de livrare în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți;
- (e) „trimitere poștală” înseamnă o trimitere cu o greutate de până la 31,5 kg, adresată în forma finală în care trebuie să fie transportată de către orice tip de furnizor de servicii de livrare, public sau privat, și poate include trimiteri precum scrisori, colete, ziare, cataloage și altele;
- (f) „monopol poștal” înseamnă dreptul exclusiv de a furniza servicii de livrare specificate pe teritoriul unei părți în temeiul unei măsuri legislative a părții respective și
- (g) „serviciu universal” înseamnă furnizarea permanentă a unui serviciu de o calitate specificată la toate punctele de pe teritoriul unei părți, la prețuri rezonabile pentru toți utilizatorii.

ARTICOLUL 8.29

Serviciu universal

- (1) Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să le mențină. Fiecare parte care menține o obligație de serviciu universal o gestionează într-un mod transparent, nediscriminatoriu și neutru în raport cu toți furnizorii care trebuie să o respecte.

(2) Dacă una dintre părți impune ca serviciile de curier rapid internațional la intrare să fie furnizate pe bază de serviciu universal, partea respectivă nu acordă tratament preferențial acestui serviciu în detrimentul altor servicii de curierat rapid internațional.

ARTICOLUL 8.30

Finanțarea serviciului universal

Părțile nu aplică taxe discriminatorii sau alte tarife pentru furnizarea unui serviciu de livrare care nu este un serviciu universal în scopul finanțării furnizării unui serviciu universal¹.

ARTICOLUL 8.31

Prevenirea practicilor care denaturează piața

Fiecare parte se asigură că un furnizor de servicii de livrare care face obiectul unei obligații de serviciu universal sau al unui monopol poștal nu se angajează în următoarele practici care denaturează piața:

- (a) utilizarea veniturilor provenite din furnizarea unui astfel de serviciu pentru a subvenționa încrucișat furnizarea unui serviciu de curierat rapid sau a oricărui serviciu de curierat care nu este un serviciu universal²;

¹ Prezentul alineat nu se aplică măsurilor de impozitare sau taxelor administrative general aplicabile.

² Măsurile pentru a demonstra că veniturile provenite din furnizarea de servicii de livrare care fac obiectul obligației de serviciu universal sau al monopolului poștal nu sunt utilizate pentru subvenționarea încrucișată a furnizării de servicii de livrare care nu sunt de monopol sau universale pot include ținerea unor conturi separate.

- (b) o diferențiere nejustificată între clienți, cum ar fi întreprinderile, expeditorii de volume mari de corespondență sau consolidatorii, în ceea ce privește, de exemplu, tarifele pentru furnizarea unui serviciu de livrare care face obiectul unei obligații de serviciu universal sau al unui monopol poștal sau
- (c) orice altă practică ce denaturează piața prevăzută în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții în care este furnizat serviciul.

ARTICOLUL 8.32

Licențe

- (1) Dacă o parte prevede obligația deținerii unei licențe pentru furnizarea serviciilor de livrare, aceasta pune la dispoziția publicului:
 - (a) toate cerințele în materie de acordare a licențelor și perioada necesară în mod normal pentru luarea unei decizii cu privire la o cerere de licență și
 - (b) clauzele și condițiile licențelor.
- (2) Procedurile, obligațiile și cerințele pentru obținerea unei licențe trebuie să fie transparente, nediscriminatorii și bazate pe criterii obiective.

(3) Fiecare parte informează în scris solicitantul cu privire la motivele refuzului de acordare a licenței. Fiecare parte se asigură că instituie sau menține o procedură de exercitare a căilor de atac prin intermediul unui organism independent de părțile implicate, care poate fi o instanță.

ARTICOLUL 8.33

Independența organismului de reglementare

(1) Fiecare parte creează sau menține un organism de reglementare care trebuie să fie distinct din punct de vedere juridic și independent din punct de vedere funcțional de orice furnizor de servicii de livrare. Organismul respectiv poate fi o instituție guvernamentală.

(2) Fiecare parte se asigură că organismele de reglementare menționate la alineatul (1) își îndeplinesc sarcinile în mod transparent și în timp util. Acestea se asigură că organismele de reglementare dispun de resurse financiare și umane adecvate pentru îndeplinirea sarcinilor care le sunt atribuite.

(3) Deciziile organismului de reglementare și procedurile utilizate de acesta sunt imparțiale față de toți operatorii de piață.

(4) Partea care păstrează proprietatea sau controlul asupra unor întreprinderi care furnizează servicii de livrare asigură separarea structurală efectivă a funcției de reglementare de activitățile aferente dreptului de proprietate sau controlului.

SUBSECȚIUNEA 4

SERVICII DE TELECOMUNICAȚII

ARTICOLUL 8.34

Domeniu de aplicare

- (1) Prezenta subsecțiune stabilește principiile cadrului de reglementare pentru furnizarea de rețele și servicii publice de telecomunicații, liberalizate în temeiul secțiunilor B și C din prezentul capitol.
- (2) Prezenta subsecțiune nu se aplică măsurilor adoptate sau menținute de o parte privind distribuția prin cablu sau transmisia programelor de radio sau televiziune.

ARTICOLUL 8.35

Definiții

În sensul prezentei subsecțiuni:

- (a) „facilități asociate” înseamnă serviciile, infrastructurile fizice și alte instalații asociate cu o rețea sau un serviciu de telecomunicații care permit sau sprijină furnizarea de servicii prin rețeaua sau serviciul respectiv și/sau care pot face acest lucru;
- (b) „infrastructură esențială” înseamnă infrastructurile unei rețele publice sau ale unui serviciu public de telecomunicații care:
 - (i) este furnizată exclusiv sau predominant de un singur furnizor sau de un număr redus de furnizori și
 - (ii) nu poate fi înlocuită din punct de vedere economic sau tehnic pentru furnizarea unui serviciu;
- (c) „interconectare” înseamnă conectarea rețelelor publice de telecomunicații care furnizează rețele sau servicii publice de telecomunicații pentru a le permite utilizatorilor unui furnizor să comunice cu utilizatorii unui alt furnizor sau să aibă acces la serviciile oferite de un alt furnizor;
- (d) „circuite închiriate” înseamnă servicii sau instalații de telecomunicații care rezervă capacitate pentru utilizarea specifică de către un utilizator între două sau mai multe puncte desemnate sau pentru punerea lor specifică la dispoziția acestuia;

- (e) „furnizor principal” înseamnă un furnizor de rețele sau servicii de telecomunicații care are capacitatea de a influența în mod considerabil condițiile de participare, în ceea ce privește prețul și oferta, pe o piață relevantă a rețelilor sau serviciilor de telecomunicații, ca urmare a controlului pe care îl deține asupra instalațiilor esențiale sau a utilizării poziției sale pe piața în cauză;
- (f) „element de rețea” înseamnă o instalație sau un echipament utilizat pentru furnizarea unui serviciu public de telecomunicații, inclusiv caracteristicile, funcțiile și capacitățile oferite prin intermediul instalației sau al echipamentului în cauză;
- (g) „nediscriminatoriu” înseamnă un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat oricărui alt utilizator de rețele sau servicii publice de telecomunicații similare în situații similare;
- (h) „rețea publică de telecomunicații” înseamnă orice rețea de telecomunicații utilizată în întregime sau în principal pentru furnizarea de servicii publice de telecomunicații între punctele terminale ale rețelei;
- (i) „serviciu public de telecomunicații” înseamnă orice serviciu de telecomunicații care este oferit publicului larg;
- (j) „telecomunicații” înseamnă transmisia și recepția de semnale prin mijloace electromagnetice;

- (k) „rețea de telecomunicații” înseamnă sisteme de transmisie și, după caz, echipamente de comutare sau de rutare și alte resurse, inclusiv elemente de rețea inactive, care permit transmisia și recepția semnalelor prin fir, prin radio, prin mijloace optice sau prin alte mijloace electromagnetice;
- (l) „autoritate de reglementare din sectorul telecomunicațiilor” înseamnă organismul sau organismele însărcinate de una dintre părți cu reglementarea rețelelor și a serviciilor de telecomunicații care intră sub incidența prezentei subsecțiuni;
- (m) „serviciu de telecomunicații” înseamnă un serviciu care constă în întregime sau în principal în transmisia și recepția de semnale, inclusiv semnale de radiodifuziune, prin rețele de telecomunicații, inclusiv prin rețele utilizate pentru radiodifuziune. Serviciile de telecomunicații exclud serviciile care furnizează sau exercită controlul editorial asupra conținutului transmis prin intermediul rețelelor și serviciilor de telecomunicații;
- (n) „serviciu universal” înseamnă ansamblul minim de servicii de o anumită calitate care trebuie puse la dispoziția tuturor utilizatorilor pe teritoriul unei părți, indiferent de situarea lor geografică, la un preț accesibil și
- (o) „utilizator” înseamnă orice entitate juridică sau persoană fizică ce utilizează o rețea sau un serviciu public de telecomunicații.

ARTICOLUL 8.36

Autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor

- (1) Fiecare parte se asigură că autoritatea sa de reglementare din sectorul telecomunicațiilor este distinctă din punct de vedere juridic și independentă din punct de vedere funcțional de orice furnizor de rețele de telecomunicații, servicii de telecomunicații sau echipamente de telecomunicații și că deciziile autorității de reglementare din sectorul telecomunicațiilor și procedurile utilizate de aceasta sunt imparțiale față de toți participanții la piață. Partea care păstrează proprietatea sau controlul asupra unor furnizori de rețele sau servicii de telecomunicații asigură separarea structurală efectivă a funcției de reglementare de activitățile aferente dreptului de proprietate sau controlului.
- (2) Autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor acționează independent și nu solicită și nici nu acceptă instrucțiuni de la vreun alt organism în legătură cu exercitarea sarcinilor care îi sunt atribuite în temeiul legislației naționale pentru a asigura respectarea obligațiilor prevăzute la articolele 8.38, 8.39, 8.40, 8.42 și 8.43 din prezenta subsecțiune.
- (3) Fiecare parte se asigură că autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor are competența de reglementare și resursele financiare și umane adecvate pentru a-și îndeplini sarcinile care îi sunt atribuite în vederea asigurării respectării obligațiilor prevăzute în prezenta subsecțiune. Această competență se exercită într-un mod transparent și în timp util. Sarcinile pe care urmează să le îndeplinească autoritatea de reglementare sunt făcute publice într-o formă accesibilă și clară, în special în cazul în care respectivele sarcini sunt încredințate mai multor organisme.

(4) Fiecare parte îi conferă autorității sale de reglementare din sectorul telecomunicațiilor competența de a se asigura că furnizorii de rețele sau servicii de telecomunicații îi transmit cu promptitudine, la cerere, toate informațiile, inclusiv informațiile financiare, care sunt necesare pentru a-i permite autorității de reglementare din acest sector să își îndeplinească sarcinile în conformitate cu prezenta subsecțiune. Informațiile solicitate trebuie să fie tratate în conformitate cu cerințele de confidențialitate.

(5) Fiecare parte se asigură că un utilizator sau un furnizor de rețele sau servicii de telecomunicații care este afectat de o decizie a autorității de reglementare din sectorul telecomunicațiilor are dreptul de a exercita o cale de atac împotriva deciziei respective în fața unui organ de apel independent de autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor și de celelalte părți afectate de decizia respectivă. Până la soluționarea căii de atac, decizia autorității de reglementare din sectorul telecomunicațiilor rămâne valabilă, cu excepția cazului în care sunt stabilite măsuri provizorii în conformitate cu dreptul intern.

ARTICOLUL 8.37

Autorizația pentru furnizarea de servicii de telecomunicații

(1) În cazul în care o parte solicită o autorizație pentru furnizarea de rețele sau servicii de telecomunicații, partea respectivă pune la dispoziția publicului tipurile de servicii care necesită autorizare, toate criteriile de autorizare, orice clauze și condiții asociate în general autorizației, precum și procedurile aplicabile.

(2) În cazul în care o parte solicită o decizie oficială de autorizare, partea respectivă stabilește un termen rezonabil necesar în mod normal pentru a obține o astfel de decizie, comunică acest lucru în mod transparent și depune eforturi pentru a se asigura că decizia este luată în termenul stabilit.

(3) Toate criteriile de autorizare și procedurile aplicabile trebuie să fie cât mai simple posibil, obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale. Toate obligațiile și condițiile impuse pentru autorizare sau aferente acestora trebuie să fie nediscriminatorii, transparente, proporționale și trebuie să vizeze serviciile furnizate.

(4) Fiecare parte se asigură că un solicitant primește în scris motivele pentru respingerea sau revocarea unei autorizații sau pentru impunerea unor condiții specifice furnizorului. În astfel de cazuri, un solicitant are posibilitatea de a introduce o cale de atac în fața unui organism de soluționare a căilor de atac.

(5) Taxele administrative care se aplică furnizorilor, dacă există, trebuie să fie obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale cu costurile administrative generate în mod rezonabil de gestionarea, controlul și asigurarea respectării obligațiilor prevăzute în prezenta subsecțiune¹.

¹ Taxele administrative nu includ plățile pentru drepturile de utilizare a resurselor limitate și contribuțiile obligatorii la furnizarea serviciului universal.

ARTICOLUL 8.38

Interconectare

Fiecare parte se asigură că un furnizor de rețele sau servicii publice de telecomunicații are dreptul și, la cererea altui furnizor de rețele sau servicii publice de telecomunicații, obligația de a negocia interconectarea în vederea furnizării de rețele sau servicii publice de telecomunicații.

ARTICOLUL 8.39

Acces și utilizare

(1) Fiecare parte se asigură că oricărui furnizor de servicii al celeilalte părți i se acordă acces la rețele sau servicii publice de telecomunicații și dreptul de utilizare a acestora conform unor clauze și condiții rezonabile și nediscriminatorii. Această obligație este aplicată, printre altele, pe baza alineatelor (2)-(5).

(2) Fiecare parte se asigură că furnizorii de servicii ai celeilalte părți pot să acceseze și să utilizeze orice serviciu public de telecomunicații oferit în interiorul sau în afara granițelor părții respective, inclusiv circuitele închiriate private, și se asigură, sub rezerva dispozițiilor de la alineatul (5), că acestor furnizori li se permite:

(a) să cumpere sau să închirieze și să racordeze un echipament terminal sau alte echipamente care sunt conectate la rețea și care sunt necesare pentru ca furnizorul să își furnizeze serviciile;

- (b) să conecteze circuitele închiriate sau deținute de sectorul privat cu rețelele publice de telecomunicații sau cu circuitele închiriate sau deținute de un alt furnizor de servicii și
 - (c) să utilizeze protocoalele de exploatare pe care le doresc pentru furnizarea oricăror servicii, altele decât cele necesare pentru a asigura disponibilitatea serviciilor de telecomunicații pentru publicul larg.
- (3) Fiecare parte se asigură că furnizorii de servicii ai celeilalte părți pot utiliza rețelele și serviciile publice de telecomunicații pentru transferul informațiilor în interiorul și în afara granițelor, inclusiv pentru comunicațiile interne ale acestor furnizori de servicii, precum și pentru accesul la informațiile conținute în bazele de date sau stocate în alt mod într-o formă care poate fi citită automat pe teritoriul oricăreia dintre părți.
- (4) În pofida alineatului (3), o parte poate lua măsurile necesare pentru a garanta securitatea și confidențialitatea comunicațiilor, cu condiția ca aceste măsuri să nu fie aplicate într-o manieră care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată sau o restricție disimulată asupra comerțului cu servicii.
- (5) Fiecare parte se asigură că accesul la rețelele sau serviciile publice de telecomunicații și utilizarea acestora nu sunt supuse niciunei alte condiții în afara celor necesare:
- (a) pentru a garanta responsabilitățile de serviciu public ale furnizorilor de rețele sau servicii publice de telecomunicații, în special capacitatea acestora de a-și pune serviciile la dispoziția publicului larg sau

- (b) pentru a proteja integritatea tehnică a rețelilor sau serviciilor publice de telecomunicații.

ARTICOLUL 8.40

Soluționarea litigiilor în materie de telecomunicații

- (1) Fiecare parte se asigură că, în caz de litigiu între furnizorii de rețele sau de servicii de telecomunicații în legătură cu drepturile și obligațiile în temeiul prezentei subsecțiuni și la cererea oricăreia dintre părțile implicate în litigiu, autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor emite, într-un interval de timp rezonabil, o decizie cu caracter obligatoriu pentru a soluționa litigiul.
- (2) Fără a aduce atingere cerințelor privind secretul comercial, decizia emisă de autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor este pusă la dispoziția publicului. Părțile în cauză primesc o expunere completă a motivelor pe care se bazează decizia și au dreptul de a exercita o cale de atac împotriva deciziei respective, în conformitate cu articolul 8.36 alineatul (5).
- (3) Procedura menționată la alineatele (1) și (2) nu împiedică nicio parte în cauză să introducă o acțiune în fața instanței competente.

ARTICOLUL 8.41

Garanții concurențiale

- (1) Fiecare parte introduce sau menține măsuri corespunzătoare pentru a nu permite furnizorilor de rețele sau servicii de telecomunicații care, separat sau împreună, constituie un furnizor principal să adopte sau să mențină practici anticoncurențiale. Practicile anticoncurențiale respective constau, în special, în:
- (a) practicarea unei subvenționări încrucișate anticoncurențiale;
 - (b) utilizarea informațiilor obținute de la concurenți în scopuri anticoncurențiale și
 - (c) nepunerea la dispoziția altor furnizori de servicii în timp util a informațiilor tehnice referitoare la instalațiile esențiale și a informațiilor de interes comercial care le sunt necesare acestora pentru furnizarea de servicii.
- (2) Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului articol nu împiedică o parte să mențină măsuri în scopul prevenirii practicilor anticoncurențiale ale furnizorilor de rețele sau servicii publice de telecomunicații care nu sunt furnizori principali.

ARTICOLUL 8.42

Interconectare cu furnizorii principali

- (1) Fiecare parte se asigură că furnizorii principali de rețele sau servicii publice de telecomunicații asigură interconectarea în orice punct care oferă această posibilitate tehnică din cadrul rețelei. Această interconectare se asigură:
- (a) în baza unor clauze și condiții nediscriminatorii (inclusiv în ceea ce privește tarifele, standardele tehnice, specificațiile, calitatea și întreținerea) și la o calitate care să nu fie mai puțin favorabilă decât cea asigurată pentru propriile servicii similare ale unui astfel de furnizor principal sau pentru servicii similare ale filialelor sale ori ale altor întreprinderi afiliate;
 - (b) cu promptitudine, potrivit unor clauze și condiții (inclusiv în ceea ce privește tarifele, standardele tehnice, specificațiile, calitatea și întreținerea) transparente și rezonabile, care țin seama de fezabilitatea economică și sunt suficient de degrupate pentru ca furnizorul să nu fie obligat să plătească pentru componente sau instalații de rețea care nu sunt necesare pentru furnizarea serviciului și
 - (c) la cerere, în alte puncte decât punctele terminale ale rețelei oferite majorității utilizatorilor, cu perceperea unor tarife care reflectă costul construirii instalațiilor suplimentare necesare.
- (2) Procedurile aplicabile interconectării cu un furnizor principal sunt făcute publice.

(3) Furnizorii principali pun la dispoziția publicului acordurile de interconectare sau ofertele de interconectare de referință, după caz.

ARTICOLUL 8.43

Acces la instalațiile esențiale ale furnizorilor principali

Fiecare parte se asigură că un furnizor principal de pe teritoriul său își pune instalațiile esențiale la dispoziția furnizorilor de rețele sau servicii de telecomunicații conform unor clauze și condiții rezonabile și nediscriminatorii în scopul furnizării de servicii publice de telecomunicații, cu excepția cazului în care acest lucru nu este necesar pentru realizarea unei concurențe efective pe baza datelor colectate și a evaluării pieței desfășurate de către autoritatea de reglementare din sectorul telecomunicațiilor. Infrastructura esențială a furnizorului principal poate include elemente de rețea, servicii de circuite închiriate și instalațiile asociate.

ARTICOLUL 8.44

Resurse limitate

(1) Fiecare parte se asigură că alocarea și acordarea drepturilor de utilizare a resurselor limitate, inclusiv a spectrului radio, a numerelor și a drepturilor de trecere se efectuează într-un mod deschis, obiectiv, prompt, transparent, nediscriminatoriu și proporțional și ținând seama de obiectivele de interes general. Procedurile, condițiile și obligațiile aferente drepturilor de utilizare trebuie să se bazeze pe criterii obiective, transparente, nediscriminatorii și proporționale.

(2) Informațiile privind utilizarea actuală a benzilor de frecvență alocate se pun la dispoziția publicului, dar nu este obligatoriu să se furnizeze identificarea detaliată a spectrului de frecvențe radio alocat pentru utilizări specifice cu caracter guvernamental.

(3) Măsurile luate de o parte în ceea ce privește alocarea și atribuirea spectrului și gestionarea frecvențelor nu sunt în sine măsuri incompatibile cu articolele 8.7 și 8.13. În consecință, fiecare parte își rezervă dreptul de a stabili și de a aplica măsuri de gestionare a spectrului și a frecvențelor care pot avea ca efect limitarea numărului de furnizori de servicii de telecomunicații, cu condiția să facă acest lucru în conformitate cu prezentul capitol. Acest drept include posibilitatea de a aloca benzi de frecvență ținând seama de necesitățile actuale și viitoare și de disponibilitatea spectrului.

ARTICOLUL 8.45

Portabilitatea numerelor

În conformitate cu articolele 8.8 și 8.14, fiecare parte se asigură că furnizorii de servicii publice de telecomunicații asigură portabilitatea numerelor în baza unor clauze și condiții rezonabile, în măsura în care un astfel de serviciu este deja furnizat pe teritoriul fiecărei părți.

ARTICOLUL 8.46

Serviciu universal

- (1) Fiecare parte are dreptul să definească tipul de obligații de serviciu universal pe care dorește să le mențină și să decidă asupra domeniului lor de aplicare și a punerii lor în aplicare.
- (2) Obligațiile de serviciu universal nu sunt considerate ca fiind anticoncurențiale, cu condiția să fie gestionate într-un mod proporțional, transparent, obiectiv și nediscriminatoriu. Administrarea unor astfel de obligații trebuie să fie neutră în ceea ce privește concurența și să nu fie mai împovărătoare decât este necesar pentru tipul de serviciu universal definit de partea în cauză.
- (3) Fiecare parte se asigură că procedurile pentru desemnarea furnizorilor serviciului universal sunt deschise tuturor furnizorilor de rețele sau servicii publice de telecomunicații. Desemnarea se face printr-un mecanism eficient, transparent și nediscriminatoriu.
- (4) Dacă o parte decide să compenseze furnizorii de serviciu universal, partea respectivă se asigură că respectiva compensare nu depășește costul net determinat de obligația de serviciu universal.

ARTICOLUL 8.47

Confidențialitatea datelor

(1) Fiecare parte se asigură că furnizorii care obțin informații de la un alt furnizor în cadrul procesului de negociere a acordurilor, în temeiul articolelor 8.38, 8.39, 8.42 sau 8.43, utilizează informațiile respective exclusiv în scopul pentru care au fost furnizate și respectă în orice moment confidențialitatea informațiilor transmise sau stocate.

(2) Fiecare parte asigură confidențialitatea telecomunicațiilor și a datelor privind traficul aferent transmise în cursul utilizării rețelilor sau a serviciilor publice de telecomunicații, sub rezerva cerinței ca măsurile aplicate în acest scop să nu constituie un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificabilă ori o restricție disimulată asupra comerțului cu servicii.

SUBSECȚIUNEA 5

SERVICII FINANCIARE

ARTICOLUL 8.48

Domeniu de aplicare și definiții

- (1) Prezenta secțiune stabilește principiile privind cadrul de reglementare pentru toate serviciile financiare liberalizate în conformitate cu secțiunile B, C și D.
- (2) În sensul prezentei secțiuni și al secțiunilor B, C și D din prezentul capitol:
 - (a) „serviciu financiar” înseamnă orice serviciu de natură financiară oferit de un furnizor de servicii financiare al unei părți. Serviciile financiare includ următoarele activități:
 - (i) serviciile de asigurări și serviciile conexe asigurărilor:
 - (A) asigurările directe (inclusiv coasigurările):
 - (aa) de viață;
 - (bb) altele decât asigurările de viață;

- (B) reasigurările și retrocesiunile;
 - (C) activitățile de intermediere a asigurărilor, de exemplu activitățile de brokeraj și de agenție și
 - (D) serviciile auxiliare asigurărilor, precum servicii de consultanță, de actuariat, de evaluare a riscurilor și de soluționare a cererilor de despăgubire;
- (ii) serviciile bancare și alte servicii financiare (cu excepția asigurărilor):
- (A) acceptarea depozitelor și a altor fonduri rambursabile de la public;
 - (B) împrumuturile de orice tip, inclusiv creditul de consum, creditul ipotecar, factoring și finanțarea tranzacțiilor comerciale;
 - (C) leasingul financiar;
 - (D) toate serviciile de plăți și transferuri monetare, inclusiv cărțile de credit sau de debit, cecurile de călătorie și cecurile bancare;
 - (E) garanțiile și angajamentele;

- (F) tranzacționarea, în cont propriu sau în contul clienților, pe o piață valutară, o piață OTC sau de alt tip, a următoarelor:
- (aa) instrumente ale pieței monetare (inclusiv cecuri, efecte de comerț, certificate de depozit);
 - (bb) valută;
 - (cc) produse derivate, inclusiv, dar fără a se limita la acestea, contracte futures și opțiuni;
 - (dd) instrumente care au la bază cursul de schimb și rata dobânzilor, inclusiv produse cum ar fi swap-urile și contractele forward pe rata dobânzii;
 - (ee) valori mobiliare transferabile;
 - (ff) alte instrumente negociabile și active financiare, inclusiv lingouri;
- (G) participarea la emisiunile de orice tipuri de titluri de valoare, inclusiv subscrierea și plasarea (publică sau privată) în calitate de agent și furnizarea de servicii legate de aceste emisiuni;
- (H) intermedierea pe piețele interbancare;

- (I) gestionarea activelor, precum gestionarea numerarului sau a portofoliului, toate formele de gestionare a plasamentelor colective, gestionarea fondurilor de pensii, servicii de custodie, de depozitare și fiduciare;
 - (J) serviciile de decontare și compensare a activelor financiare, inclusiv a titlurilor de valoare, a instrumentelor derivate și a altor instrumente negociabile;
 - (K) furnizarea și transferul de informații financiare, precum și prelucrarea datelor financiare și furnizarea software-ului aferent de către furnizorii de alte servicii financiare și
 - (L) serviciile de consultanță, de intermediere și alte servicii financiare auxiliare privind oricare dintre activitățile enumerate la punctele (A)-(K), inclusiv furnizarea de informații privind creditele și evaluarea dosarelor de credit, cercetările și consultanța privind investițiile și portofoliile de investiții, precum și consultanța privind achizițiile, restructurările și strategiile societăților;
- (b) „furnizor de servicii financiare” înseamnă orice persoană fizică sau juridică a unei părți care intenționează să furnizeze sau furnizează servicii financiare. Termenul „furnizor de servicii financiare” nu include entitățile publice;

(c) „entitate publică”¹ înseamnă:

- (i) o autoritate publică, o bancă centrală sau o autoritate monetară a unei părți sau o entitate deținută ori controlată de către una dintre părți, care este însărcinată în principal cu exercitarea unor funcții publice sau a unor activități desfășurate în scopuri publice, neincluzând o entitate însărcinată în principal cu furnizarea unor servicii financiare în condiții comerciale sau
- (ii) o entitate privată care îndeplinește funcții ce revin în mod normal unei bănci centrale sau unei autorități monetare, atunci când exercită aceste funcții;

(d) „serviciu financiar nou” înseamnă un serviciu financiar, inclusiv orice serviciu referitor la produse existente și noi sau la modul în care este livrat un produs, care nu este furnizat de niciun furnizor de servicii financiare pe teritoriul unei părți, dar care este furnizat și reglementat pe teritoriul celeilalte părți;

(e) „organism de autoreglementare” înseamnă orice organism neguvernamental, inclusiv orice bursă sau piață de valori mobiliare sau futures, agenție de compensare, orice altă organizație sau asociație care exercită o autoritate de reglementare sau de supraveghere asupra furnizorilor de servicii financiare prin lege sau prin delegare din partea unor administrații publice sau autorități centrale, regionale sau locale, după caz.

¹ Pentru mai multă certitudine, o entitate publică include o autoritate de reglementare sau de supraveghere financiară.

(3) În sensul articolului 8.4 alineatul (1) litera (a), „servicii furnizate în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă următoarele:

- (a) activități desfășurate de o bancă centrală sau de o autoritate monetară sau de orice entitate publică în cadrul politicii monetare sau al politicii cursului de schimb;
- (b) activități care se înscriu într-un sistem reglementat sau de securitate socială sau în sisteme publice de pensii și
- (c) alte activități desfășurate de către o entitate publică în contul sau cu garanția sau cu utilizarea resurselor financiare ale unei părți sau ale entităților publice ale acesteia.

ARTICOLUL 8.49

Excepție prudențială

(1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică vreuna dintre părți să adopte sau să mențină măsuri din motive prudențiale precum:

- (a) protecția investitorilor, a deponenților, a deținătorilor de polițe sau a persoanelor față de care furnizorii de servicii financiare au obligații fiduciare sau
- (b) asigurarea integrității și a stabilității sistemului financiar al unei părți.

(2) În cazul în care măsurile menționate la alineatul (1) nu sunt compatibile cu celelalte dispoziții ale prezentului acord, acestea nu pot fi utilizate de una dintre părți ca mijloc de a se sustrage de la angajamentele sau obligațiile sale care decurg din astfel de dispoziții.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca impunându-i uneia dintre părți obligația de a divulga informații referitoare la afacerile și la conturile unor clienți individuali sau orice informații confidențiale sau care fac obiectul unui drept de proprietate deținute de entități publice.

ARTICOLUL 8.50

Reglementare eficace și transparentă

(1) Fiecare parte pune la dispoziția furnizorilor de servicii financiare cerințele sale aplicabile cererilor referitoare la furnizarea de servicii financiare.

(2) La cererea unui solicitant, partea în cauză informează solicitantul cu privire la stadiul în care se află cererea acestuia. Dacă partea în cauză dorește informații suplimentare din partea solicitantului, partea respectivă notifică de îndată solicitantul.

(3) Fiecare parte depune eforturi pentru a se asigura că standardele convenite la nivel internațional pentru reglementarea și supravegherea sectorului serviciilor financiare și pentru combaterea evaziunii fiscale, a evitării obligațiilor fiscale și a spălării de bani și a finanțării terorismului sunt implementate și aplicate pe teritoriul său. Aceste standarde convenite la nivel internațional includ, printre altele, standardele adoptate de G20, de Consiliul pentru Stabilitate Financiară, de Comitetul de la Basel pentru supraveghere bancară, de Asociația internațională a organismelor de supraveghere a asigurărilor, de Organizația Internațională a Comisiilor de Valori Mobiliare, de Grupul de Acțiune Financiară Internațională și de Forumul mondial privind transparența și schimburile de informații în scopuri fiscale.

ARTICOLUL 8.51

Servicii financiare noi

Fiecare parte îi permite unui furnizor de servicii financiare al celeilalte părți stabilit pe teritoriul său să furnizeze orice serviciu financiar nou pe care prima parte l-ar autoriza în cazul propriilor furnizori de servicii financiare în conformitate cu actele sale cu putere de lege sau cu normele sale administrative în situații similare, cu condiția ca introducerea serviciilor financiare noi să nu necesite adoptarea unei legi noi sau modificarea unei legi existente. O parte poate stabili forma instituțională și juridică prin care serviciul poate fi furnizat și poate impune o autorizație pentru furnizarea serviciului în cauză. Atunci când este necesară o astfel de autorizație, se ia o decizie cu privire la aceasta în conformitate cu secțiunea E subsecțiunea 1, iar autorizația poate fi refuzată numai din motive prudențiale.

ARTICOLUL 8.52

Excepții specifice

(1) Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile sale publice, să desfășoare sau să furnizeze în exclusivitate, pe teritoriul său, activități sau servicii care fac parte dintr-un sistem public de pensii sau dintr-un sistem legal de securitate socială, cu excepția cazurilor în care activitățile respective pot fi desfășurate, în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții respective, de către furnizori de servicii financiare aflați în concurență cu entități publice sau cu instituții private.

(2) Prezentul acord nu se aplică activităților desfășurate de o bancă centrală, de o autoritate monetară sau de orice altă entitate publică în cadrul politicii monetare sau al politicii cursului de schimb.

(3) Prezentul capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte, inclusiv entitățile sale publice, să desfășoare sau să furnizeze în exclusivitate, pe teritoriul său, activități sau servicii în contul sau cu garanția părții respective sau a entităților sale publice sau cu utilizarea resurselor financiare ale părții respective sau ale entităților sale publice, cu excepția cazurilor în care activitățile respective pot fi desfășurate, în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții respective, de către furnizori de servicii financiare aflați în concurență cu entități publice sau cu instituții private.

ARTICOLUL 8.53

Organisme de autoreglementare

În cazul în care o parte impune apartenența, participarea sau accesul la orice organism de autoreglementare pentru ca furnizorii de servicii financiare ai celeilalte părți să furnizeze servicii financiare pe teritoriul său, partea respectivă asigură respectarea obligațiilor prevăzute la articolele 8.8 și 8.9, precum și la articolele 8.14 și 8.15.

ARTICOLUL 8.54

Sisteme de compensare și de plăți

În temeiul clauzelor și al condițiilor care acordă tratament național, fiecare parte acordă, sub rezerva criteriilor de acces ale fiecărei părți, furnizorilor de servicii financiare ai celeilalte părți stabiliți pe teritoriul său acces la sistemele de plăți și de compensare operate de entități publice, precum și la facilitățile oficiale de finanțare și refinanțare disponibile pe parcursul desfășurării normale a activității. Prezentul articol nu urmărește să ofere acces la facilitățile de creditor de ultimă instanță ale părții.

ARTICOLUL 8.55

Dialogul în materie de reglementare în domeniul serviciilor financiare

- (1) Părțile stabilesc un dialog privind reglementarea sectorului serviciilor financiare în vederea îmbunătățirii cunoașterii reciproce a sistemelor de reglementare ale părților și a cooperării la elaborarea standardelor internaționale.
- (2) Aspectele privind serviciile financiare pe care o parte le comunică celeilalte părți sunt convenite de părți înainte de dialog.
- (3) Părțile se pot reuni față în față, inclusiv în marja forurilor internaționale, sau prin orice alte mijloace de comunicare adecvate, cum ar fi videoconferința sau teleconferința, astfel cum au convenit părțile.
- (4) Participanții la dialogul în materie de reglementare sunt experți în servicii financiare și reprezentanți ai autorităților responsabile cu politica în domeniul serviciilor financiare.

SUBSECȚIUNEA 6

SERVICII DE TRANSPORT MARITIM INTERNAȚIONAL

ARTICOLUL 8.56

Domeniu de aplicare, definiții și principii

- (1) Pe lângă secțiunile B, C și D¹, prezenta subsecțiune se aplică măsurilor luate de o parte, care afectează furnizarea de servicii de transport maritim internațional.
- (2) În sensul prezentei subsecțiuni și al secțiunilor B, C și D:
- (a) „servicii de staționare și depozitare a containerelor” înseamnă activitățile care constau în depozitarea containerelor, atât în zone portuare, cât și în interiorul teritoriului, în vederea umplerii sau a golirii, a reparării și a punerii lor la dispoziție pentru expedieri;
 - (b) „servicii de vămuire” sau „servicii de brokeraj vamal” înseamnă activități care constau în îndeplinirea, pe seama și în numele altei părți, a formalităților vamale privind importul și exportul sau prin deplasarea sau depozitarea mărfurilor, indiferent dacă acest serviciu reprezintă principala activitate a furnizorului de servicii sau o completare obișnuită a activității sale principale;

¹ Pentru mai multă certitudine, trimiterile la secțiunile B, C și D din prezenta subsecțiune includ anexele relevante la prezentul capitol.

- (c) „operațiuni de transport de la ușă la ușă sau multimodal” înseamnă transportul de mărfuri prin intermediul mai multor moduri de transport, inclusiv transport maritim internațional, pe baza unui singur document de transport;
- (d) „servicii de legătură” înseamnă, fără a aduce atingere sferei activităților care ar putea fi considerate activități de cabotaj în conformitate cu dreptul intern aplicabil, transportul prealabil și continuarea transportului pe mare al mărfurilor internaționale, între porturile situate pe teritoriul unei părți, cu condiția ca respectivele mărfuri internaționale să fie „în tranzit”, și anume să se îndrepte către o destinație sau să vină dintr-un port de încărcare din afara teritoriului părții în cauză;
- (e) „servicii de expediere de mărfuri” înseamnă activitatea care constă în organizarea și monitorizarea operațiunilor de transport în numele transportatorilor, prin achiziționarea serviciilor de transport și a serviciilor conexe, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale;
- (f) „mărfuri internaționale” înseamnă mărfurile transportate între un port al unei părți și un port al celeilalte părți sau al unei părți terțe sau între un port al unui stat membru și un port al altui stat membru;
- (g) „servicii de transport maritim internațional” înseamnă transportul de pasageri sau de mărfuri cu nave maritime între un port al unei părți și un port al celeilalte părți sau al unei țări terțe. Aceasta include încheierea de contracte directe cu furnizorii de alte servicii de transport, cu scopul de a include operațiunile de transport de la ușă la ușă sau multimodal în cadrul unui document de transport unic, dar nu și dreptul de a furniza astfel de alte servicii de transport;

- (h) „servicii de agenții maritime” înseamnă activități ce constau în reprezentarea, într-o zonă geografică dată, în calitate de agent, a intereselor comerciale ale uneia sau mai multor linii de navigație sau companii maritime, în următoarele scopuri:
- (i) comercializarea și vânzarea serviciilor de transport maritim și a serviciilor conexe, de la ofertare până la facturare, precum și emisiunea de conosamente în numele companiilor, achiziționarea și revânzarea serviciilor conexe necesare, întocmirea documentelor și furnizarea de informații comerciale sau
 - (ii) reprezentarea companiilor care organizează esca la navei sau preluarea încărcăturilor atunci când este necesar;
- (i) „servicii auxiliare maritime” înseamnă servicii de manipulare a încărcăturilor maritime, servicii de vămuire, servicii de staționare și depozitare a containerelor, servicii de agenții maritime și servicii maritime de expediere de mărfuri și
- (j) „servicii de manipulare a încărcăturilor maritime” înseamnă activități desfășurate de operatori portuari, inclusiv de operatorii de terminale, cu excepția activităților directe ale docherilor, atunci când această forță de muncă este organizată independent de operatorii portuari sau de operatorii de terminale; activitățile vizate includ organizarea și supravegherea următoarelor operațiuni:
- (i) încărcarea sau descărcarea mărfurilor pe sau de pe o navă;

(ii) amararea sau dezamararea mărfurilor și

(iii) recepționarea sau livrarea și depozitarea în siguranță a mărfurilor înainte de expediere sau după descărcare.

(3) Ținând seama de nivelurile existente de liberalizare între părți în ceea ce privește transportul maritim internațional:

(a) fără a aduce atingere limitărilor, condițiilor și calificărilor prevăzute la articolele 8.10 și 8.17, fiecare parte aplică efectiv principiul accesului nerestricționat la piețele și la schimburile comerciale maritime internaționale pe o bază comercială și nediscriminatorie și

(b) acordă navelor care arborează pavilionul celeilalte părți sau care sunt exploatate de furnizori de servicii ai celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel acordat propriilor nave în ceea ce privește, printre altele, accesul la porturi, utilizarea infrastructurii și a serviciilor portuare și utilizarea serviciilor auxiliare maritime, precum și în ceea ce privește taxele și tarifele aferente, instalațiile vamale și alocarea danelor și a instalațiilor de încărcare și descărcare.

(4) La aplicarea principiilor menționate la alineatul (3) literele (a) și (b), părțile:

(a) nu introduc dispoziții privind împărțirea încărcăturii în viitoarele acorduri cu țări terțe privind serviciile de transport maritim, inclusiv vracul solid și lichid și traficul de linie și, în cazul în care sunt identificate, nu pun în aplicare și se străduiesc să rezilieze, într-un termen rezonabil, astfel de dispoziții privind împărțirea încărcăturii, în cazul în care acestea există în acorduri anterioare și

- (b) la intrarea în vigoare a prezentului acord, depun eforturi pentru a abroga și se abține de la introducerea oricăror măsuri unilaterale care ar putea constitui o restricție disimulată sau ar putea avea efecte discriminatorii asupra libertății de a furniza servicii în domeniul transportului maritim internațional.
- (5) Fiecare parte le permite furnizorilor de servicii maritime internaționale ai celeilalte părți să stabilească și să exploateze o întreprindere pe teritoriul său în conformitate cu condițiile stabilite în anexa relevantă la prezentul capitol.
- (6) În cazul în care sunt disponibile, părțile le oferă acces furnizorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți, în condiții rezonabile și nediscriminatorii, la următoarele servicii portuare: pilotaj, asistență la remorcare și tracțiune, aprovizionare, alimentare cu combustibil și cu apă, colectarea gunoiului și eliminarea deșeurilor de balast, serviciile căpitanului de port, asistență la navigație, servicii operaționale pe uscat esențiale exploatărilor de nave, inclusiv comunicații, furnizare de apă și de electricitate, instalații pentru reparații de urgență, servicii de ancorare, dane și servicii de acostare.
- (7) Fiecare parte, sub rezerva autorizării de către autoritatea competentă, după caz, le permite furnizorilor de servicii de transport maritim internațional ai celeilalte părți să furnizeze servicii de legătură.

SUBSECȚIUNEA 7

SERVICII INFORMATICE

ARTICOLUL 8.57

Înțelegerea serviciilor informatice

- (1) Părțile convin că, în scopul liberalizării comerțului cu servicii în conformitate cu prezentul capitol, serviciile informatice și serviciile conexe, indiferent dacă sunt sau nu furnizate prin intermediul unei rețele, inclusiv prin internet, includ:
- (a) consultanță, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, dezvoltare, instalare, implementare, integrare, testare, depanare, actualizare, asistență, asistență tehnică, administrare a calculatoarelor sau a sistemelor informatice ori pentru acestea;
 - (b) programe informatice, definite ca fiind ansambluri de instrucțiuni necesare pentru a le permite calculatoarelor să funcționeze și să comunice (în sine), precum și consultanță, strategie, analiză, planificare, specificare, proiectare, dezvoltare, instalare, implementare, integrare, testare, depanare, actualizare, adaptare, întreținere, asistență, asistență tehnică, administrare sau utilizare a programelor informatice ori pentru acestea;
 - (c) prelucrarea datelor, stocarea datelor, găzduirea datelor sau servicii de gestionare a bazelor de date;

- (d) servicii de întreținere și reparații pentru mașini și echipamente de birou, inclusiv calculatoare sau
 - (e) servicii de formare destinate personalului clienților, legate de programe informatice, calculatoare sau sisteme informatice și neclasificate în altă parte.
- (2) Pentru mai multă certitudine, serviciile facilitate prin servicii informatice și servicii conexe, altele decât cele enumerate la alineatul (1), nu sunt considerate a fi servicii informatice și servicii conexe în sine.

CAPITOLUL 9

CIRCULAȚIA CAPITALURILOR, PLĂȚI ȘI TRANSFERURI

ARTICOLUL 9.1

Contul curent

Fără a aduce atingere altor dispoziții ale prezentului acord, fiecare parte permite orice plăți, într-o monedă liber convertibilă și în conformitate cu dispozițiile statutului Fondului Monetar Internațional, în ceea ce privește tranzacțiile aferente contului curent al balanței de plăți între părți, care intră în domeniul de aplicare al prezentului acord.

ARTICOLUL 9.2

Circulația capitalurilor

(1) Fără a aduce atingere altor dispoziții ale prezentului acord, fiecare parte permite, în ceea ce privește tranzacțiile aferente contului de capital și contului financiar al balanței de plăți, libera circulație a capitalurilor în ceea ce privește investițiile și tranzacțiile liberalizate în conformitate cu secțiunea B din capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii).

(2) Părțile se consultă reciproc în cadrul Comitetului pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol) în vederea facilitării circulației capitalurilor între ele pentru a promova comerțul și investițiile.

ARTICOLUL 9.3

Aplicarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative referitoare la circulația capitalurilor, plăți sau transferuri

(1) Articolele 9.1 și 9.2 nu împiedică o parte să aplice propriile acte cu putere de lege și norme administrative referitoare la:

(a) faliment, insolvență, protecția drepturilor creditorilor, redresarea și rezoluția instituțiilor bancare sau supravegherea prudențială a instituțiilor financiare;

- (b) emiterea, comercializarea sau tranzacționarea instrumentelor financiare;
 - (c) raportarea financiară sau înregistrarea contabilă a circulației capitalurilor, a plăților sau a transferurilor, dacă acest lucru este necesar pentru a veni în sprijinul autorităților de aplicare a legii sau al autorităților de reglementare financiară;
 - (d) infracțiuni penale, practici înșelătoare sau frauduloase;
 - (e) asigurarea respectării ordinelor sau a hotărârilor în cadrul procedurilor judiciare; sau
 - (f) sistemele de securitate socială, sistemele publice de pensii sau sistemele de economisire obligatorie.
- (2) Actele cu putere de lege și normele administrative menționate la alineatul (1) nu se aplică în mod arbitrar sau discriminatoriu ori într-un mod care constituie o restricție disimulată a circulației capitalurilor, a plăților sau a transferurilor.

ARTICOLUL 9.4

Măsuri temporare de salvagardare

În circumstanțe excepționale în care există sau riscă să apară dificultăți grave pentru funcționarea politicilor economice și monetare, în cazul Indoneziei, sau pentru uniunea economică și monetară, în cazul Uniunii, Indonezia, respectiv Uniunea poate adopta sau menține măsuri de salvagardare cu privire la circulația capitalurilor, la plăți sau la transferuri pentru o perioadă care nu depășește șase luni¹. Măsurile respective sunt strict necesare pentru a aborda dificultățile respective.

ARTICOLUL 9.5

Restricții în caz de dificultăți în ceea ce privește balanța de plăți și finanțarea externă

(1) În cazul în care una dintre părți se confruntă sau riscă să se confrunte cu dificultăți majore în ceea ce privește balanța de plăți sau finanțarea externă, partea respectivă poate adopta sau menține măsuri restrictive cu privire la circulația capitalurilor, la plăți sau la transferuri².

¹ Pentru mai multă certitudine, măsurile respective pot fi reînnoite pentru perioade suplimentare de șase luni, cu condiția ca acestea să rămână strict necesare în circumstanțele actuale. Aceste măsuri nu fac obiectul procedurii de notificare și de consultare prevăzute la articolul 9.5 alineatele (5)-(7).

² În cazul Uniunii, aceste măsuri pot fi adoptate de un stat membru și în alte situații care afectează economia statului membru în cauză decât cele menționate la articolul 9.4. Pentru mai multă certitudine, dificultățile majore existente sau potențiale în ceea ce privește balanța de plăți sau finanțarea externă pot fi cauzate, printre altele, de dificultăți majore, existente sau potențiale, legate de politicile monetare sau de curs de schimb.

- (2) Măsurile menționate la alineatul (1):
- (a) trebuie să respecte Statutul Fondului Monetar Internațional, după caz;
 - (b) nu trebuie să depășească ceea ce este necesar pentru a face față situației menționate la alineatul (1);
 - (c) trebuie să fie temporare și să fie eliminate progresiv pe măsură ce situația menționată la alineatul (1) se ameliorează;
 - (d) trebuie să evite afectarea inutilă a intereselor comerciale, economice și financiare ale celeilalte părți și
 - (e) nu trebuie să acorde celeilalte părți un tratament mai puțin favorabil decât cel acordat unei țări terțe în situații similare.
- (3) În cazul comerțului cu mărfuri, fiecare parte poate adopta măsuri restrictive pentru a-și proteja poziția financiară externă sau balanța de plăți. Aceste măsuri trebuie să respecte GATT 1994 și Înțelegerea privind dispozițiile referitoare la balanța de plăți ale GATT 1994.
- (4) În cazul comerțului cu servicii, fiecare parte poate adopta măsuri restrictive pentru a-și proteja poziția financiară externă sau balanța de plăți. Aceste măsuri trebuie să respecte articolul XII din GATS.

(5) O parte care adoptă sau menține măsurile menționate la alineatele (1) și (2) le notifică prompt celeilalte părți.

(6) În cazul în care o parte adoptă sau menține restricții în temeiul prezentului articol, părțile organizează cu promptitudine consultări în cadrul comitetului, cu excepția cazului în care au loc consultări în cadrul altor foruri. Consultările respective evaluează dificultatea în ceea ce privește balanța de plăți sau finanțarea externă care a condus la măsurile respective, luând în considerare, printre altele, factori precum:

(a) natura și amploarea dificultăților;

(b) mediul economic și comercial extern și

(c) măsurile corective alternative care pot fi disponibile.

(7) În cadrul consultărilor desfășurate în temeiul alineatului (6) se examinează conformitatea oricărei măsuri restrictive cu alineatele (1) și (2) din prezentul articol. Sunt acceptate toate constatările relevante de natură statistică sau faptică prezentate de FMI, în cazul în care sunt disponibile, iar concluziile iau în considerare evaluarea de către FMI a dificultăților financiare externe sau în ceea ce privește balanța de plăți ale părții în cauză.

(8) Pentru mai multă certitudine, consultările în temeiul alineatului (6) nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

CAPITOLUL 10

COMERȚUL DIGITAL

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 10.1

Obiectiv și domeniu de aplicare

- (1) Părțile recunosc creșterea economică și oportunitățile oferite de comerțul digital, precum și importanța promovării încrederii consumatorilor în comerțul electronic și a facilitării utilizării și dezvoltării acestuia.
- (2) Prezentul capitol se aplică măsurilor luate de o parte care au efecte asupra comerțului efectuat prin mijloace electronice.
- (3) Prezentul capitol nu se aplică datelor deținute sau prelucrate de către o parte sau în numele acesteia și nici măsurilor legate de astfel de date¹, inclusiv măsurilor legate de colectarea, stocarea sau prelucrarea acestora.

¹ Pentru mai multă certitudine, astfel de măsuri le includ pe cele referitoare la instalațiile informatice sau elementele de rețea utilizate pentru colectarea, stocarea sau prelucrarea unor astfel de date.

- (4) Articolele 10.5, 10.8 și 10.13 nu împiedică o parte să adopte sau să mențină o măsură în conformitate cu condițiile înscrise în lista angajamentelor specifice a acesteia, astfel cum se prevede în anexa 8-A (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii) și în anexa 8-B (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor) pentru Uniune, precum și în anexa 8-E (Lista angajamentelor privind furnizarea transfrontalieră de servicii) și în anexa 8-F (Lista angajamentelor specifice privind liberalizarea investițiilor) pentru Indonezia.
- (5) Prezentul capitol nu se aplică serviciilor audiovizuale.

ARTICOLUL 10.2

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- (a) „consumator” înseamnă orice persoană fizică ce utilizează sau solicită un serviciu de comunicații electronice accesibil publicului în alte scopuri decât cele comerciale, de afaceri, meșteșugărești sau profesionale;
- (b) „persoană vizată” înseamnă:
- (i) o întreprindere vizată, astfel cum este definită la articolul 1.3;

- (ii) un investitor, astfel cum este definit la articolul 1.3 sau
- (iii) un furnizor de servicii al unei părți, astfel cum este definit la articolul 1.3;
- (c) „comunicare de marketing direct” înseamnă orice formă de publicitate prin care o persoană fizică sau juridică transmite mesaje de marketing în mod direct utilizatorilor finali prin intermediul unei rețele publice de comunicații electronice și cuprinde cel puțin mesajele transmise prin poștă electronică și mesajele text și multimedia (SMS și MMS);
- (d) „serviciu de autentificare electronică” înseamnă un serviciu care permite confirmarea:
 - (i) identificării electronice a unei persoane sau
 - (ii) a originii și integrității unor date în format electronic;
- (e) „sigiliu electronic” înseamnă date în format electronic utilizate de o persoană juridică, atașate la alte date în format electronic sau asociate logic cu acestea pentru asigurarea originii și integrității acestora din urmă;
- (f) „semnătură electronică” înseamnă date în format electronic, care sunt atașate la alte date în format electronic sau asociate logic cu acestea și care:
 - (i) sunt utilizate de o persoană fizică în scopul de a accepta datele în format electronic la care se raportează și

- (ii) sunt legate de datele în format electronic la care se raportează, astfel încât orice modificare ulterioară a datelor poate fi detectată;
- (g) „serviciu electronic de încredere”¹ înseamnă un serviciu electronic care constă în crearea, verificarea și validarea semnăturilor electronice, a sigiliilor electronice, a mărcilor temporale electronice, a distribuției electronice înregistrate, a autentificării unui site web și a certificatelor electronice aferente serviciilor respective;
- (h) „utilizator final” înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce utilizează sau solicită un serviciu de comunicații electronice accesibil publicului, fie în calitate de consumator, fie în scopuri comerciale, de afaceri sau profesionale și
- (i) „date cu caracter personal” înseamnă orice informații referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă.

ARTICOLUL 10.3

Dreptul de reglementare

Părțile își afirmă dreptul de reglementare pe teritoriile lor, în vederea realizării unor obiective de politică legitime, cum ar fi protecția sănătății publice, a siguranței, a mediului, inclusiv în ceea ce privește schimbările climatice, precum și a moralității publice, protecția socială sau a consumatorilor sau promovarea și protejarea diversității culturale.

¹ Serviciile electronice de încredere se pot referi, de asemenea, la servicii electronice certificate în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative relevante ale părților.

ARTICOLUL 10.4

Excepții

Nicio dispoziție a prezentului capitol nu împiedică părțile să adopte sau să mențină măsuri în conformitate cu articolele 8.49, 23.1 și 23.2 pentru motivele de interes public prevăzute la articolele respective.

SECȚIUNEA B

FLUXURI DE DATE ȘI PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL

ARTICOLUL 10.5

Fluxurile transfrontaliere de date

(1) Părțile se angajează să asigure fluxuri transfrontaliere de date pentru a facilita comerțul și recunosc că fiecare parte poate avea propriile cerințe de reglementare în această privință.

(2) În acest scop, niciuna dintre părți nu restricționează fluxurile transfrontaliere de date dintre părți pentru desfășurarea activității persoanelor vizate prin¹:

- (a) solicitarea de a utiliza instalații informatice sau elemente de rețea de pe teritoriul părții respective pentru prelucrare, inclusiv prin impunerea utilizării unor instalații informatice sau elemente de rețea care sunt certificate sau aprobate pe teritoriul părții respective²;
- (b) solicitarea de a localiza datele pe teritoriul părții respective pentru stocare sau prelucrare;
- (c) interzicerea stocării sau a prelucrării pe teritoriul celeilalte părți sau
- (d) condiționarea transferului transfrontalier de date de utilizarea unor instalații informatice sau elemente de rețea de pe teritoriul părții respective sau de cerințe de localizare pe teritoriul părții respective.

(3) Fiecare parte reexaminează punerea în aplicare a prezentului articol și evaluează funcționarea acestuia în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. O parte îi poate propune în orice moment celeilalte părți reexaminarea listei de restricții enumerate la alineatul (2). O astfel de propunere trebuie analizată cu bună-credință.

¹ Pentru mai multă certitudine, autoritatea competentă a unei părți poate solicita accesul la date pentru asigurarea respectării legii sau pentru supravegherea reglementară în conformitate cu alineatul (2) de la prezentul articol și, dacă este cazul, sub rezerva articolelor 8.49, 23.1 și 23.2.

² Având în vedere articolul 10.3, părțile își reafirmă dreptul de reglementare în conformitate cu prezentul acord în vederea realizării unor obiective de politică legitime, inclusiv asigurarea securității și a stabilității infrastructurii de telecomunicații.

ARTICOLUL 10.6

Protecția datelor cu caracter personal și a vieții private

- (1) Fiecare parte recunoaște că protecția datelor cu caracter personal și a vieții private este un drept fundamental și că standardele înalte¹ în acest sens contribuie la beneficii economice și sociale, la încrederea în economia digitală și la dezvoltarea comerțului.
- (2) Fiecare parte poate adopta și menține cadrul juridic pe care îl consideră adecvat pentru a asigura protecția datelor cu caracter personal și a vieții private, inclusiv prin adoptarea și aplicarea unor norme privind transferul transfrontalier de date cu caracter personal. Prezentul acord nu aduce atingere protecției datelor cu caracter personal și a vieții private asigurate de cadrele juridice respective ale părților și nu impune în alt mod părților să adopte sau să mențină un cadru specific pentru protecția datelor cu caracter personal și a vieții private.
- (3) Fiecare parte informează cealaltă parte cu privire la orice cadru juridic pe care îl adoptă sau îl menține, astfel cum se menționează la alineatul (2).

¹ Pentru mai multă certitudine, părțile sunt de acord că pot fi asigurate standarde înalte de protecție prin diferite instrumente și garanții.

SECȚIUNEA C

DISPOZIȚII SPECIFICE

ARTICOLUL 10.7

Taxele vamale pentru transmisiile electronice

- (1) Niciuna dintre părți nu instituie taxe vamale pentru transmisiile electronice¹.
- (2) Pentru mai multă certitudine, părțile convin că, în conformitate cu principiile GATS, comerțul cu servicii nu face obiectul taxelor vamale.
- (3) Alineatul (1) este în conformitate cu Decizia ministerială a OMC [WT/MIN (24)/38], adoptată la 2 martie 2024, în legătură cu programul de lucru al OMC privind comerțul electronic.
- (4) Alineatul (1) nu aduce atingere dreptului părții de a acționa în lumina oricărui alt acord sau a oricărei alte decizii ministeriale a OMC în legătură cu programul de lucru privind comerțul electronic. Acest drept nu aduce atingere angajamentelor asumate de partea respectivă în temeiul articolului 2.5.

¹ Alineatul (1) nu aduce atingere poziției părților cu privire la clasificarea transmisiilor electronice drept comerț cu servicii sau mărfuri.

(5) Pentru mai multă certitudine, alineatele (1)-(4) nu împiedică o parte să aplice proceduri vamale în scopuri de politică publică sau să aplice impozite, taxe sau alte impuneri interne asupra transmisiilor electronice, cu condiția ca astfel de impozite, taxe sau impuneri să fie aplicate într-un mod compatibil cu Acordul OMC.

ARTICOLUL 10.8

Excluderea autorizării prealabile

(1) Niciuna dintre părți nu impune obligația autorizării prealabile pentru simplul motiv că serviciul este furnizat prin mijloace electronice și nici nu adoptă și nu menține nicio altă cerință cu efect echivalent.

(2) Pentru mai multă certitudine, o parte nu este împiedicată să solicite o autorizare prealabilă pentru un serviciu online sau să adopte ori să mențină orice altă cerință cu un efect echivalent, pe baza altor motive de politică precum protecția consumatorilor.

(3) Alineatul (1) nu se aplică:

- (a) serviciilor de telecomunicații, serviciilor de radiodifuziune, serviciilor de jocuri de noroc și serviciilor de reprezentare juridică sau
- (b) serviciilor furnizate de notari sau de profesii echivalente sau altor servicii relevante, în măsura în care acestea presupun o legătură specifică și directă cu exercitarea autorității publice.

ARTICOLUL 10.9

Încheierea de contracte prin mijloace electronice

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți, fiecare parte se asigură că sistemul său juridic permite încheierea de contracte prin mijloace electronice și că respectivele cerințe legale prevăzute pentru procesele contractuale nu creează obstacole în calea utilizării contractelor electronice și nici nu conduc la privarea acestor contracte de efecte juridice și de valabilitate pentru că au fost încheiate prin mijloace electronice¹.

ARTICOLUL 10.10

Servicii electronice de încredere și de autentificare

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în actele sale cu putere de lege și în normele sale administrative, niciuna dintre părți nu refuză efectul juridic și admisibilitatea ca probă în procedurile judiciare a unui serviciu electronic de încredere și de autentificare numai pe baza faptului că serviciul este în format electronic.
- (2) O parte nu adoptă și nu menține măsuri de reglementare a serviciilor electronice de încredere și de autentificare care:
 - (a) ar interzice părților la o tranzacție electronică să stabilească reciproc metodele electronice adecvate pentru tranzacția lor; sau

¹ Pentru mai multă certitudine, anumite cerințe privind efectul juridic și valabilitatea contractelor, astfel cum sunt prevăzute în actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți, nu sunt considerate obstacole în calea utilizării contractelor electronice.

(b) ar împiedica părțile la o tranzacție electronică să aibă posibilitatea de a le dovedi autorităților judiciare sau administrative că tranzacția electronică a acestora respectă toate cerințele legale cu privire la serviciile electronice de încredere și de autentificare.

(3) În pofida alineatului (2), o parte poate solicita ca, pentru o anumită categorie de tranzacții electronice, metoda de autentificare electronică să îndeplinească anumite standarde de performanță care trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii sau să fie certificată de o autoritate acreditată în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative.

ARTICOLUL 10.11

Încrederea consumatorilor în mediul online

(1) Părțile recunosc importanța menținerii și a adoptării unor măsuri transparente și eficace care să contribuie la încrederea consumatorilor, inclusiv a unor măsuri care să protejeze consumatorii împotriva practicilor comerciale frauduloase și înșelătoare atunci când acestea desfășoară activități de comerț electronic.

(2) În sensul alineatului (1), fiecare parte adoptă sau menține măsuri care contribuie la încrederea consumatorilor, inclusiv măsuri care interzic practicile comerciale frauduloase și înșelătoare.

(3) Părțile recunosc importanța cooperării dintre agențiile lor naționale de protecție a consumatorilor sau alte organisme relevante cu privire la activitățile legate de comerțul electronic pentru a proteja consumatorii și a spori încrederea consumatorilor.

ARTICOLUL 10.12

Comunicări de marketing direct nesolicitate

(1) Fiecare parte se asigură că utilizatorii finali sunt protejați în mod eficace împotriva comunicărilor de marketing direct nesolicitate. În acest scop, se aplică următoarele alineate.

(2) Fiecare parte se asigură că persoanele fizice și juridice nu trimit comunicări de marketing direct consumatorilor care nu și-au dat consimțământul prealabil pentru primirea unor astfel de comunicări de piață¹.

(3) În pofida alineatului (2), fiecare parte le permite persoanelor fizice și juridice care au colectat, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective, datele de contact ale unui consumator în contextul vânzării unui produs sau a unui serviciu să îi trimită consumatorului respectiv comunicări de marketing direct pentru propriile produse sau servicii similare.

(4) În ceea ce privește comunicările de marketing direct, fiecare parte se asigură că acestea sunt clar identificabile ca atare, prezintă în mod clar persoana în numele căreia au fost trimise și conțin informațiile necesare pentru a le permite utilizatorilor finali să solicite încetarea primirii lor, în mod gratuit și în orice moment.

¹ Consimțământul prealabil se definește în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 10.13

Transferul codului sursă sau accesul la acesta

- (1) Niciuna dintre părți nu prevede transferul codului sursă al software-ului deținut de o persoană fizică sau juridică a celeilalte părți și nici accesul la acesta ca o condiție pentru importul, exportul, distribuția, vânzarea sau utilizarea unui astfel de software sau a produselor care conțin astfel de software pe teritoriul său.
- (2) Pentru mai multă certitudine:
- (a) articolele 8.49, 23.1 și 23.2 se pot aplica măsurilor unei părți adoptate sau menținute, de exemplu, în contextul unei proceduri de certificare;
 - (b) alineatul (1) nu se aplică transferului voluntar sau acordării accesului la codul sursă pe o bază comercială de către o persoană a celeilalte părți, de exemplu, în contextul unei tranzacții de achiziții publice sau al unui contract negociat în mod liber și
 - (c) alineatul (1) nu aduce atingere dreptului organismelor de reglementare, de aplicare a legii sau judiciare ale unei părți de a solicita modificarea software-ului cu cod sursă pentru a se conforma actelor sale cu putere de lege sau normelor sale administrative care nu sunt incompatibile cu prezentul acord.

- (3) Prezentul articol nu aduce atingere:
- (a) dreptului autorităților de reglementare, al autorităților de aplicare a legii, al organismelor judiciare sau de evaluare a conformității¹ ale unei părți de a solicita transferul codului sursă al software-ului sau de a-l accesa, fie înainte, fie după importul, exportul, distribuția, vânzarea sau utilizarea software-ului în cauză, în vederea investigării, inspecției sau examinării, a unei acțiuni de asigurare a respectării legislației sau a unei proceduri judiciare, pentru a asigura conformitatea cu actele cu putere de lege sau normele administrative ale acestora care urmăresc obiective legitime de politică publică², sub rezerva unor garanții împotriva divulgării neautorizate;
 - (b) cerințelor impuse de o instanță judecătorească, de un tribunal administrativ, de o autoritate de concurență sau de un alt organism relevant al unei părți pentru a remedia o încălcare a legislației în materie de concurență sau cerințelor în temeiul actelor cu putere de lege sau al normelor administrative ale părții respective care nu sunt incompatibile cu acordul de a oferi acces proporțional și specific la codul sursă al software-ului care este necesar pentru a elimina barierele la intrarea pe piețele digitale, pentru a se asigura că aceste piețe rămân competitive, echitabile, deschise și transparente;
 - (c) protecției și asigurării respectării drepturilor de proprietate intelectuală sau
 - (d) unei tranzacții de achiziții publice.

¹ În sensul prezentului articol, „organism de evaluare a conformității” înseamnă un organism guvernamental sau o autoritate guvernamentală relevantă a unei părți sau un organism neguvernamental în exercitarea competențelor delegate de un organism guvernamental sau de o autoritate guvernamentală a părții respective, care îndeplinește procedurile de evaluare a conformității cu actele cu putere de lege sau normele administrative aplicabile ale părții respective.

² În sensul prezentului articol, „obiectiv legitim de politică publică” se interpretează în mod obiectiv și permite urmărirea unor obiective precum protecția siguranței publice, a moralității publice, a vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor, menținerea ordinii publice, protecția altor interese fundamentale ale societății, cum ar fi securitatea cibernetică, inteligența artificială sigură și de încredere sau protecția împotriva diseminării dezinformării sau alte obiective similare de interes public, ținând seama de caracterul evolutiv al tehnologiilor digitale și de provocările conexe.

ARTICOLUL 10.14

Securitatea cibernetică

- (1) Părțile recunosc că amenințările la adresa securității cibernetice subminează încrederea în comerțul digital.
- (2) Pentru a identifica și a atenua aceste amenințări și, prin urmare, pentru a facilita comerțul digital, părțile recunosc importanța:
 - (a) consolidării capacităților entităților lor naționale responsabile pentru răspunsul la incidentele de securitate cibernetică și
 - (b) utilizării mecanismelor de colaborare, după caz, pentru a coopera, a anticipa, a identifica și a atenua intruziunile răuvoitoare sau diseminarea de coduri răuvoitoare care afectează rețelele electronice ale părților, precum și a utilizării acestor mecanisme pentru a aborda rapid incidentele de securitate cibernetică, precum și pentru schimbul de informații în scopul sensibilizării și al bunelor practici.
- (3) Având în vedere caracterul evolutiv al amenințărilor la adresa securității cibernetice și impactul negativ al acestora asupra comerțului electronic, părțile recunosc că abordările bazate pe riscuri sunt, în general, eficace în gestionarea acestor amenințări și în reducerea la minimum a barierelor în calea comerțului. În consecință, fiecare parte depune eforturi pentru a utiliza și încurajează întreprinderile din jurisdicția sa să utilizeze abordări bazate pe riscuri care se fundamentează standarde deschise și transparente și cele mai bune practici de gestionare a riscurilor pentru a identifica riscurile de securitate cibernetică și a se proteja împotriva acestora, precum și pentru a detecta incidentele de securitate cibernetică, a răspunde la acestea și a se redresa în urma lor.

ARTICOLUL 10.15

Cooperarea în materie de reglementare

- (1) Părțile mențin un dialog privind aspectele de reglementare ridicate de comerțul digital, care abordează, printre altele, următoarele chestiuni:
 - (a) recunoașterea și facilitarea serviciilor electronice de încredere și de autentificare interoperabile transfrontaliere;
 - (b) tratamentul acordat comunicărilor de marketing direct;
 - (c) protecția consumatorilor în domeniul comerțului electronic, inclusiv consolidarea încrederii consumatorilor;
 - (d) provocările cu care se confruntă IMM-urile în comerțul digital și
 - (e) orice alte chestiuni relevante pentru dezvoltarea comerțului digital.
- (2) Dialogul menționat la alineatul (1) se axează pe schimbul de informații cu privire la actele cu putere de lege și normele administrative ale părților referitoare la aspectele menționate la alineatul (1) literele (a)-(e), precum și pe punerea în aplicare a respectivelor acte cu putere de lege și norme administrative.

- (3) Recunoscând caracterul global al comerțului electronic, părțile depun eforturi pentru a coopera în vederea:
- (a) sprijinirii IMM-urilor pentru a depăși obstacolele din calea utilizării sale;
 - (b) schimbului de informații și de opinii cu privire la accesul consumatorilor la produsele și serviciile oferite online și
 - (c) încurajării sectoarelor de afaceri să dezvolte metode sau practici care sporesc încrederea consumatorilor pentru a încuraja utilizarea comerțului electronic.
- (4) Fiecare parte cooperează și participă activ, dacă este cazul, la forurile internaționale pentru a promova dezvoltarea comerțului digital.

CAPITOLUL 11

ACHIZIȚII PUBLICE

ARTICOLUL 11.1

Obiect și domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică oricărei măsuri în domeniul achizițiilor publice reglementate, fie că sunt efectuate sau nu, exclusiv sau parțial, prin mijloace electronice.
- (2) În sensul prezentului capitol, „achiziții publice reglementate” înseamnă procedurile de achiziții publice desfășurate în scopuri guvernamentale:
 - (a) pentru un bun, un serviciu sau orice combinație a acestora:
 - (i) astfel cum se specifică în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) și
 - (ii) care nu sunt achiziționate pentru a fi comercializate sau recomercializate sau pentru a fi utilizate în producția sau furnizarea de bunuri sau servicii care se comercializează sau se recomercializează;

- (b) prin orice mijloace contractuale, inclusiv cumpărare, leasing, închiriere sau cumpărare în rate, cu sau fără opțiune de cumpărare;
 - (c) a cărei valoare, estimată în conformitate cu alineatele (6)-(8), este egală cu sau mai mare decât pragul relevant specificat în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) la momentul publicării unui anunț în conformitate cu articolul 11.6;
 - (d) de către o entitate contractantă, astfel cum se specifică în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) și
 - (e) care nu este exclusă în alt mod din domeniul de aplicare al alineatului (3) sau al anexei 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau al anexei 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).
- (3) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice), prezentul capitol nu se aplică:
- (a) achiziției sau închirierii de terenuri, de construcții existente sau de alte bunuri imobile sau a drepturilor asupra acestora;
 - (b) acordurilor necontractuale sau oricărei forme de asistență pe care o parte o acordă, inclusiv acordurilor de cooperare, granturilor, împrumuturilor, infuziilor de capital, garanțiilor și stimulentele fiscale;

- (c) achizițiilor sau cumpărării de servicii de consiliere fiscală sau de depozit, de servicii de lichidare și gestionare pentru instituții financiare reglementate sau de servicii legate de vânzarea, de amortizarea și de distribuirea datoriei publice, inclusiv de împrumuturi și de obligațiuni de stat, de bonuri de trezorerie și de alte titluri de valoare;
- (d) contractelor de ocupare a forței de muncă în sectorul public;
- (e) bunurilor sau serviciilor care sunt achiziționate intern de către o entitate contractantă reglementată;
- (f) achizițiilor publice efectuate:
 - (i) în scopul precis de acordare de asistență internațională, inclusiv de ajutor pentru dezvoltare;
 - (ii) în cadrul procedurii sau condiției specifice prevăzute într-un acord internațional referitor la staționarea trupelor sau la implementarea în comun a unui proiect de către țările semnatare sau
 - (iii) în cadrul procedurii sau condiției specifice a unei organizații internaționale sau finanțate prin granturi, împrumuturi sau alt tip de asistență internațională.

- (4) Achizițiile publice care fac obiectul prezentului capitol sunt toate achizițiile reglementate de anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și de anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice), în care angajamentele fiecărei părți sunt stabilite după cum urmează:
- (a) în secțiunea A, entitățile guvernamentale centrale ale căror achiziții publice sunt reglementate de prezentul capitol;
 - (b) în secțiunea B, entitățile guvernamentale subcentrale ale căror achiziții publice sunt reglementate de prezentul capitol;
 - (c) în secțiunea C, toate celelalte entități ale căror achiziții publice sunt reglementate de prezentul capitol;
 - (d) în secțiunea D, bunurile reglementate de prezentul capitol;
 - (e) în secțiunea E, serviciile, altele decât cele de construcții, care sunt reglementate de prezentul capitol;
 - (f) în secțiunea F, serviciile de construcții reglementate de prezentul capitol;
 - (g) în secțiunea G, orice note generale, inclusiv măsurile tranzitorii pentru aplicarea prezentului capitol și
 - (h) în secțiunea H, suporturile de publicare prin intermediul cărora partea își publică anunțurile de achiziții publice, anunțurile de atribuire și alte informații legate de sistemul său de achiziții publice, astfel cum se prevede în prezentul capitol.

(5) În cazul în care o entitate contractantă, în contextul achizițiilor publice reglementate, solicită altor entități sau unei persoane ale cărei achiziții publice nu sunt reglementate de anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau de anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) să efectueze achiziții publice în conformitate cu anumite cerințe, articolul 4 se aplică *mutatis mutandis* cerințelor respective.

(6) Atunci când estimează valoarea unei achiziții publice pentru a stabili dacă este vorba de achiziții publice reglementate, o entitate contractantă:

- (a) nu împarte achiziția publică în mai multe achiziții publice și nici nu selectează sau utilizează o anumită metodă de evaluare pentru a estima valoarea unei achiziții publice în vederea excluderii totale sau parțiale a acesteia din domeniul de aplicare al prezentului capitol și
- (b) include valoarea totală maximă estimată a achiziției publice pe întreaga sa durată, indiferent dacă este atribuită unuia sau mai multor furnizori, luând în considerare toate formele de remunerare, inclusiv:
 - (i) primele, taxele, comisioanele și dobânzile și
 - (ii) în cazul în care achiziția publică oferă posibilitatea unor opțiuni, valoarea totală a acestor opțiuni.

(7) În cazul în care o solicitare individuală de achiziție publică duce la atribuirea a mai mult de un contract sau la atribuirea de contracte în părți separate (denumite în continuare „contracte recurente”), baza de calcul a valorii totale maxime estimate este:

- (a) valoarea contractelor recurente pentru același tip de bunuri sau servicii atribuite în decursul ultimelor 12 luni sau în ultimul exercițiu financiar al entității contractante, corectată, dacă este posibil, pentru a ține seama de modificările anticipate de cantitate sau de valoare a bunurilor ori a serviciilor contractate pentru următoarele 12 luni sau
- (b) valoarea estimată a contractelor recurente pentru același tip de bunuri sau servicii care urmează a fi atribuite în decursul perioadei de 12 luni care urmează atribuirii contractului inițial sau exercițiului financiar al entității contractante.

(8) În cazul achizițiilor prin leasing, închiriere sau cumpărare în rate de bunuri și servicii sau al achizițiilor pentru care nu se specifică un preț total, baza pentru determinarea valorii este:

- (a) în cazul unui contract cu durată determinată:
 - (i) în cazul în care durata este egală cu sau mai mică de 12 luni, valoarea maximă totală estimată pentru întreaga durată a contractului sau
 - (ii) în cazul în care durata este mai mare de 12 luni, valoarea maximă totală estimată, care include orice valoare reziduală estimată;

- (b) pentru contractele pe perioadă nedeterminată, rata lunară estimată înmulțită cu 48 și
- (c) în cazul în care nu se poate stabili cu certitudine dacă durata contractului este determinată, se aplică litera (b).

ARTICOLUL 11.2

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- (a) „bunuri și servicii comerciale” înseamnă bunurile și serviciile de tipul celor care sunt în general vândute sau oferite spre vânzare în comerț altor cumpărători decât autoritățile publice, cumpărate de regulă de aceștia și utilizate în alte scopuri decât cele ale autorităților publice;
- (b) „serviciu de construcții” înseamnă un serviciu care are ca obiectiv realizarea prin orice mijloace a unor lucrări civile sau de construcții, pe baza diviziunii 51 din CPC;
- (c) „licitație electronică” înseamnă un proces repetitiv care implică utilizarea de mijloace electronice pentru prezentarea de către furnizori a unor prețuri noi sau, după caz, a unor valori noi pentru elementele cuantificabile ale ofertei, altele decât prețul, care au legătură cu criteriile de evaluare, ceea ce duce la o clasificare sau la o reclasificare a ofertelor;
- (d) „în scris” sau „scris(ă)” înseamnă orice expresie scrisă cu litere sau cu cifre care poate fi citită, reprodusă și comunicată ulterior și poate include informațiile transmise și stocate prin mijloace electronice;

- (e) „licitație restrânsă” înseamnă o metodă de achiziție prin care entitatea contractantă contactează unul sau mai mulți furnizori aleși de ea;
- (f) „măsură” înseamnă orice act cu putere de lege, reglementare, procedură, orientare sau practică administrativă sau orice acțiune a unei entități contractante legată de achizițiile publice reglementate;
- (g) „listă multifuncțională” înseamnă o listă de furnizori cu privire la care o entitate contractantă a hotărât că îndeplinesc condițiile de înscriere pe lista în cauză, pe care entitatea contractantă intenționează să o folosească de mai multe ori;
- (h) „anunț de intenție” înseamnă un anunț publicat de o entitate contractantă prin care invită furnizorii interesați să depună o cerere de participare, o ofertă sau ambele;
- (i) „compensare” înseamnă orice condiție sau măsură care încurajează dezvoltarea locală sau îmbunătățește conturile balanței de plăți ale unei părți, precum utilizarea conținutului de origine națională, acordarea de licențe pentru tehnologie, investițiile, comercializarea în contrapartidă și măsuri sau cerințe similare;
- (j) „licitație deschisă” înseamnă o metodă de achiziție prin care toți furnizorii interesați pot depune o ofertă;
- (k) „entitate contractantă” înseamnă o entitate care intră sub incidența listei unei părți privind accesul pe piață din secțiunea A, B sau C din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau din anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice);
- (l) „a publica” înseamnă a disemina informații pe hârtie sau prin mijloace electronice pentru a fi difuzate pe scară largă și accesibile publicului;

- (m) „furnizor calificat” înseamnă un furnizor care este recunoscut de o entitate contractantă ca îndeplinind condițiile de participare;
- (n) „licitație selectivă” înseamnă o metodă de achiziție prin care numai furnizorii calificați sunt invitați de entitatea contractantă să depună o ofertă;
- (o) „servicii” includ serviciile de construcții, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul capitol;
- (p) „standard” înseamnă un document aprobat de un organism recunoscut, care prevede, pentru utilizare comună și repetată, norme, orientări sau caracteristici pentru bunuri sau servicii sau pentru procesele și metodele de producție aferente acestora, document a cărui respectare nu este obligatorie și care poate, de asemenea, să includă sau să se refere exclusiv la cerințe privind terminologia, simbolurile, ambalarea, marcarea sau etichetarea aplicabile unui bun, unui serviciu, unui proces sau unei metode de producție;
- (q) „furnizor” înseamnă o persoană sau un grup de persoane care furnizează sau ar putea furniza bunuri sau servicii unei entități contractante și
- (r) „specificație tehnică” înseamnă o cerință din cadrul licitației care:
 - (i) prevede caracteristicile bunurilor sau ale serviciilor care fac obiectul achiziției publice, inclusiv calitatea, performanța, siguranța și dimensiunile acestora sau procesele și metodele de producție ori de furnizare a acestora sau
 - (ii) se referă la cerințe privind terminologia, simbolurile, ambalarea, marcarea sau etichetarea aplicabile unui bun sau serviciu.

ARTICOLUL 11.3

Securitate și excepții de ordin general

(1) Nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte să ia vreo măsură sau să nu divulge informații pe care le consideră necesare pentru protecția intereselor sale esențiale de securitate în ceea ce privește:

- (a) achizițiile de arme, muniție sau material de război;
- (b) achizițiile indispensabile pentru securitatea națională sau
- (c) achizițiile în scopul apărării naționale.

(2) Cu condiția ca măsurile să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între părți în cazul în care există aceleași condiții sau o restricție disimulată în calea comerțului internațional, nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca împiedicând o parte să instituie sau să aplice măsuri:

- (a) necesare pentru protejarea moralității, a ordinii sau a siguranței publice;
- (b) necesare pentru protejarea vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor;
- (c) necesare pentru protejarea proprietății intelectuale sau

- (d) legate de bunuri sau servicii furnizate de persoane cu handicap, instituții filantropice sau prin munca deținuților.

ARTICOLUL 11.4

Principii generale

- (1) În ceea ce privește orice măsură privind achizițiile publice reglementate, fiecare parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia, acordă de îndată și necondiționat bunurilor și serviciilor celeilalte părți și furnizorilor celeilalte părți care oferă bunurile sau serviciile celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât tratamentul pe care partea respectivă, inclusiv entitățile contractante ale acesteia, îl acordă bunurilor, serviciilor și furnizorilor proprii.
- (2) În ceea ce privește orice măsură privind achizițiile publice reglementate, o parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia:
 - (a) nu acordă unui furnizor stabilit pe plan local un tratament mai puțin favorabil decât cel acordat unui alt furnizor stabilit pe plan local, pe baza gradului de control străin sau de participare străină la capital sau
 - (b) nu discriminează un furnizor stabilit pe plan local pe baza faptului că bunurile sau serviciile oferite de furnizorul respectiv pentru o anumită procedură de achiziții publice reglementate sunt bunuri sau servicii ale celeilalte părți.

- (3) Fiecare parte se asigură că furnizorii celeilalte părți care și-au stabilit o prezență comercială pe teritoriul său prin constituirea, achiziționarea sau menținerea unei persoane juridice beneficiază de tratamentul național în ceea ce privește toate achizițiile publice ale părții pe teritoriul său. Această obligație se aplică indiferent dacă achiziția este reglementată sau nu de anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau de anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) și face obiectul excepțiilor generale prevăzute la articolul 11.3.
- (4) Atunci când organizează proceduri de achiziții publice reglementate prin mijloace electronice, o entitate contractantă:
- (a) se asigură că procedura de achiziție publică reglementată se desfășoară folosind sisteme și software de tehnologie a informațiilor, inclusiv cele legate de autentificarea și criptarea informațiilor, care sunt disponibile publicului larg și interoperabile cu alte sisteme și software de tehnologie a informațiilor disponibile publicului larg și
 - (b) menține mecanisme care asigură integritatea cererilor de participare și a ofertelor, inclusiv stabilirea momentului primirii ofertei și prevenirea accesului necorespunzător.
- (5) Părțile organizează proceduri de achiziții publice reglementate prin mijloace electronice în cea mai mare măsură posibilă și depun eforturi pentru a coopera în ceea ce privește dezvoltarea și extinderea utilizării mijloacelor electronice în sistemele de achiziții publice reglementate. Atunci când organizează proceduri de achiziții publice reglementate prin mijloace electronice, entitatea contractantă utilizează mijloace electronice de informare și comunicare pentru publicarea anunțurilor și a documentației de licitație în cadrul procedurilor de achiziții publice reglementate și utilizează mijloace electronice pentru depunerea ofertelor în cea mai mare măsură posibilă.

- (6) Fiecare parte depune eforturi pentru a institui un sistem electronic unic care să faciliteze procesul de achiziții publice și care să acopere planificarea achizițiilor publice, pregătirea achizițiilor publice, selectarea furnizorilor, gestionarea contractelor și atribuirea contractelor.
- (7) O entitate contractantă organizează proceduri de achiziții publice reglementate într-un mod transparent și imparțial care:
- (a) respectă dispozițiile prezentului capitol, utilizând metode precum licitația deschisă, licitația selectivă și licitația restrânsă;
 - (b) evită conflictele de interese și
 - (c) împiedică practicile de corupție.
- (8) Nicio dispoziție a prezentului capitol nu împiedică o parte, inclusiv entitățile sale contractante, să dezvolte noi politici, proceduri sau mijloace contractuale pentru achizițiile publice, cu condiția ca acestea să nu fie incompatibile cu prezentul capitol.
- (9) În scopul procedurilor de achiziții publice reglementate, nicio parte nu poate aplica bunurilor sau serviciilor importate din cealaltă parte sau furnizate de aceasta reguli de origine diferite de regulile de origine pe care partea respectivă le aplică în același timp, în cursul schimburilor comerciale obișnuite, importurilor sau furnizării acelorași bunuri sau servicii originare din cealaltă parte.

(10) În ceea ce privește achizițiile publice reglementate, o parte, inclusiv entitățile contractante ale acesteia, nu solicită, nu ia în considerare, nu impune și nu aplică nicio compensare, cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

(11) Alineatele (1) și (2) nu aduc atingere angajamentelor fiecărei părți în temeiul capitolului 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor) și al capitolului 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii) și, pentru mai multă certitudine, alineatele respective nu se aplică taxelor vamale și impunerilor de orice fel stabilite pentru import sau în legătură cu importul, metodei de percepere a acestor taxe și impuneri, altor reglementări sau formalități de import și măsurilor care afectează comerțul cu servicii, altele decât măsurile care reglementează achizițiile publice reglementate.

ARTICOLUL 11.5

Informații privind sistemul de achiziții publice

(1) Fiecare parte:

- (a) publică prompt orice acte cu putere de lege, norme administrative, hotărâri judecătorești, hotărâri administrative cu aplicare generală și clauze contractuale standard care sunt obligatorii în temeiul actelor cu putere de lege sau al normelor administrative și care sunt incluse prin referință în anunțuri sau în documentația de licitație și în procedurile privind achizițiile publice reglementate, precum și orice modificări ale acestora, pe un suport electronic sau de hârtie desemnat oficial, care este difuzat pe scară largă și rămâne ușor accesibil publicului și

(b) la cererea celeilalte părți, furnizează celeilalte părți o explicație în acest sens.

(2) Fiecare parte enumeră în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau, respectiv, din anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice):

(a) mijloacele electronice sau pe suport de hârtie în care partea respectivă publică informațiile descrise la alineatul (1);

(b) mijloacele electronice sau pe suport de hârtie în care partea respectivă publică anunțurile prevăzute la articolul 11.6, la articolul 11.8 alineatul (8) și la articolul 11.16 alineatul (2) și

(c) adresa sau adresele site-ului web, în cazul în care partea respectivă își publică anunțurile privind contractele atribuite în temeiul articolului 11.16 alineatul (2).

(3) Fiecare parte notifică prompt Comitetul pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol) în legătură cu orice modificare a informațiilor părții enumerate în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau, respectiv, în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

ARTICOLUL 11.6

Anunțuri

(1) Toate anunțurile (anunțurile de intenție, anunțurile succinte și anunțurile privind achizițiile publice planificate) trebuie să fie direct accesibile, prin mijloace electronice, în mod gratuit, prin intermediul unui punct unic de acces online. Anunțurile pot fi publicate, de asemenea, pe un suport de hârtie adecvat, care trebuie să fie difuzat pe scară largă și să rămână ușor accesibil publicului, cel puțin până la expirarea termenului indicat în anunț. În cazul în care anunțurile nu sunt disponibile în limba engleză, se pun la dispoziție cel puțin anunțuri succinte în limba engleză.

(2) Pentru fiecare procedură de achiziții publice reglementate, o entitate contractantă publică un anunț de intenție, cu excepția situațiilor prevăzute la articolul 11.13.

(3) Dacă nu se prevede altfel în prezentul capitol, fiecare anunț de intenție include următoarele informații, cu excepția cazului în care informațiile respective sunt furnizate în documentația de licitație care este pusă gratuit la dispoziția tuturor furnizorilor interesați în același timp cu anunțul de intenție:

(a) denumirea și adresa entității contractante și alte informații necesare în vederea contactării entității contractante și a obținerii tuturor documentelor pertinente privind achiziția publică reglementată, inclusiv informații privind costurile și condițiile de plată, dacă este cazul;

- (b) o descriere a achiziției publice reglementate, inclusiv natura și cantitatea bunurilor sau serviciilor care urmează să facă obiectul achiziției publice sau, atunci când cantitatea nu este cunoscută, cantitatea estimată;
- (c) pentru contractele recurente, o estimare, dacă este posibil, a calendarului anunțurilor ulterioare privind achizițiile publice reglementate preconizate;
- (d) o descriere a opțiunilor, dacă este cazul;
- (e) termenul prevăzut pentru furnizarea bunurilor sau a serviciilor sau durata contractului;
- (f) metoda de achiziție publică ce va fi utilizată și dacă aceasta va implica negocieri sau desfășurarea unei licitații electronice;
- (g) după caz, adresa și eventualul termen pentru depunerea cererilor de participare la procedura de achiziții publice reglementate;
- (h) adresa și termenul pentru depunerea ofertelor;
- (i) limba sau limbile în care pot fi depuse ofertele sau cererile de participare, dacă acestea pot fi depuse într-o altă limbă decât o limbă oficială a părții entității contractante;
- (j) o listă și o scurtă descriere a condițiilor pentru participarea furnizorilor, inclusiv a cerințelor privind documente sau certificări specifice care trebuie prezentate de furnizori în legătură cu aceasta, cu excepția cazului în care aceste cerințe sunt incluse în documentația de licitație care este pusă la dispoziția tuturor furnizorilor interesați odată cu anunțul de intenție;

- (k) dacă, în temeiul articolului 11.8, entitatea contractantă intenționează să selecteze un număr limitat de furnizori calificați care să fie invitați să participe la licitație, criteriile care vor fi utilizate pentru a-i selecta și, după caz, orice limită privind numărul de furnizori cărora li se va permite să depună oferte și
 - (l) o mențiune cu privire la faptul că achiziția publică este reglementată de prezentul capitol.
- (4) Pentru fiecare achiziție publică preconizată, entitatea contractantă publică un anunț succint care este ușor accesibil, în același moment în care publică anunțul de intenție, în limba engleză. Anunțul succint conține cel puțin următoarele informații:
- (a) obiectul achiziției publice reglementate;
 - (b) termenul pentru depunerea ofertelor sau, dacă este cazul, orice termen pentru depunerea cererilor de participare la procedura de achiziții publice reglementate sau de includere pe o listă multifuncțională și
 - (c) adresa de la care pot fi solicitate documentele referitoare la procedura de achiziții publice reglementate.

(5) Entitățile contractante sunt încurajate să publice, pe suportul electronic adecvat și, dacă este disponibil, pe suportul de hârtie menționat în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice), cât mai curând posibil în fiecare exercițiu financiar, un anunț privind planurile lor viitoare în materie de achiziții publice (denumit în continuare „anunțul privind achizițiile publice planificate”). Anunțul privind achizițiile publice planificate se publică, de asemenea, pe site-ul web al punctului unic de acces menționat în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau, respectiv, în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice), sub rezerva utilizării unui suport pe hârtie și electronic adecvat, astfel cum se menționează la alineatul (1). Anunțul privind achizițiile publice planificate ar trebui să includă obiectul achiziției publice reglementate și data planificată a publicării anunțului de intenție.

(6) O entitate contractantă care intră sub incidența secțiunii B sau C din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau din anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) poate utiliza un anunț privind achizițiile publice planificate ca anunț de intenție, cu condiția ca acesta să includă toate informațiile menționate la alineatul (3) de care dispune entitatea contractantă, precum și o declarație prin care furnizorii interesați ar trebui să își exprime față de entitatea contractantă interesul pentru procedura respectivă de achiziții publice reglementate.

ARTICOLUL 11.7

Condiții de participare

- (1) O entitate contractantă limitează condițiile de participare la o procedură de achiziții publice reglementate la condițiile esențiale pentru a asigura faptul că un furnizor dispune de capacitățile juridice și financiare și de abilitățile comerciale și tehnice pentru a se achita de obligațiile care îi revin în cazul în care este declarat câștigător al procedurii de achiziții publice reglementate relevante.
- (2) Atunci când stabilește condițiile de participare, o entitate contractantă:
 - (a) nu impune condiția ca, pentru ca un furnizor să participe la o procedură de achiziții publice reglementate, acesta să trebuiască să fi câștigat anterior unul sau mai multe contracte atribuite de o entitate contractantă a unei părți;
 - (b) poate solicita o experiență anterioară relevantă dacă aceasta este esențială pentru ca furnizorul să îndeplinească cerințele procedurii de achiziții publice reglementate și
 - (c) nu impune ca experiența anterioară pe teritoriul părții să fie o condiție a procedurii de achiziții publice reglementate.
- (3) Atunci când evaluează dacă un furnizor îndeplinește condițiile de participare, entitatea contractantă:
 - (a) evaluează capacitatea financiară și competențele comerciale și tehnice ale furnizorului pe baza activităților economice ale acestuia desfășurate atât pe teritoriul părții din care face parte entitatea contractantă, cât și în afara acestuia și

- (b) își bazează evaluarea pe condițiile specificate în prealabil de entitatea contractantă în anunțuri sau în documentația de licitație.
- (4) Atunci când există dovezi justificative, o parte, inclusiv entitățile sale contractante, poate exclude un furnizor pe motive precum:
 - (a) falimentul;
 - (b) falsul în declarații;
 - (c) neajunsuri semnificative sau persistente la îndeplinirea unei cerințe sau a unei obligații de fond în cadrul unui contract sau al unor contracte încheiate în prealabil;
 - (d) hotărâri definitive pronunțate cu privire la infracțiuni grave sau alte delikte grave;
 - (e) abateri profesionale sau fapte ori omisiuni care se reflectă negativ asupra integrității comerciale a furnizorului sau
 - (f) neplata impozitelor.

ARTICOLUL 11.8

Calificarea furnizorilor

- (1) O parte, inclusiv entitățile sale contractante, poate menține un sistem de înregistrare a furnizorilor în cadrul căruia furnizorii interesați sunt obligați să se înregistreze și să furnizeze anumite informații, în măsura posibilului, prin mijloace electronice.
- (2) În cazul în care o parte sau una dintre entitățile contractante ale acesteia menține, în temeiul alineatului (1), un sistem de înregistrare a furnizorilor, aceasta depune eforturi pentru a se asigura că furnizorii interesați au acces la informațiile privind sistemul de înregistrare, dacă este posibil prin mijloace electronice, și că pot solicita înregistrarea în orice moment. Autoritatea competentă informează furnizorii interesați, într-un termen rezonabil, cu privire la decizia de a aproba sau de a respinge această solicitare. În cazul în care solicitarea este respinsă, decizia trebuie să fie motivată în mod corespunzător.
- (3) Fiecare parte se asigură că:
 - (a) entitățile sale contractante depun eforturi în vederea reducerii la minimum a diferențelor în ceea ce privește propriile proceduri de calificare și
 - (b) în cazul în care entitățile sale contractante mențin sisteme de înregistrare, entitățile depun eforturi în vederea reducerii la minimum a diferențelor în ceea ce privește propriile sisteme de înregistrare.
- (4) O parte, inclusiv entitățile sale contractante, nu adoptă și nici nu aplică un sistem de înregistrare sau o procedură de calificare care are drept scop sau efect crearea de obstacole inutile în calea participării furnizorilor celeilalte părți în cadrul procedurilor sale de achiziții publice reglementate.

- (5) În cazul în care intenționează să utilizeze licitația selectivă, o entitate contractantă:
- (a) include în anunțul de intenție cel puțin informațiile prevăzute la articolul 11.6 alineatul (3) literele (a), (b), (f), (g), (j), (k) și (l) și invită furnizorii să depună o cerere de participare;
 - (b) până la începerea perioadei de depunere a ofertelor, pune la dispoziția furnizorilor calificați cel puțin informațiile de la articolul 11.6 alineatul (3) literele (c), (d), (e), (h) și (i), cărora le notifică acest lucru în conformitate cu articolul 11.11 alineatul (3) litera (b) și
 - (c) adresează invitații de depunere a unei oferte unui număr suficient de furnizori pentru a asigura o concurență efectivă.
- (6) O entitate contractantă le permite tuturor furnizorilor calificați să participe la o anumită procedură de achiziții publice reglementate, exceptând situația în care entitatea contractantă prevede în anunțul de intenție o limitare a numărului de furnizori cărora li se va permite să depună oferte și criteriile de selecție a numărului limitat de furnizori.
- (7) În cazul în care documentația de licitație nu este pusă la dispoziția publicului de la data publicării anunțului menționat la alineatul (5), entitatea contractantă se asigură că documentele respective sunt puse la dispoziție concomitent tuturor furnizorilor calificați selectați în conformitate cu alineatul (6).

(8) O entitate contractantă poate menține o listă multifuncțională a furnizorilor, cu condiția să fie pus la dispoziție un anunț prin care furnizorii interesați sunt invitați să solicite includerea pe listă, pe suportul adecvat menționat în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și, respectiv, în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

(9) Anunțul prevăzut la alineatul (8) cuprinde:

- (a) o descriere a bunurilor sau serviciilor sau a categoriilor acestora pentru care se poate folosi lista;
- (b) condițiile de participare care trebuie îndeplinite de către furnizori pentru a fi incluși pe listă și metodele pe care entitatea contractantă le va utiliza pentru a verifica îndeplinirea condițiilor de către un furnizor;
- (c) denumirea și adresa entității contractante și alte informații necesare în vederea contactării entității și a obținerii tuturor documentelor pertinente privind lista și
- (d) perioada de valabilitate a listei și mijloacele de reînnoire sau de încetare a utilizării acesteia sau, în cazul în care nu se prevede perioada de valabilitate, o menționare a metodei prin care se va notifica încetarea utilizării listei.

(10) O entitate contractantă le permite furnizorilor să solicite în orice moment să fie incluși pe o listă multifuncțională și îi include pe listă, într-un termen rezonabil, pe toți furnizorii calificați.

(11) O entitate contractantă informează prompt orice furnizor care depune o cerere de includere pe o listă multifuncțională cu privire la decizia entității contractante referitoare la respectiva solicitare sau cerere.

(12) În cazul în care o entitate contractantă respinge cererea unui furnizor de includere pe o listă multifuncțională, nu mai recunoaște un furnizor ca fiind calificat sau îl elimină de pe o listă multifuncțională, entitatea îl informează prompt pe furnizor și, la cererea acestuia, îi transmite o explicație în scris a motivelor deciziei sale.

ARTICOLUL 11.9

Specificații tehnice și documentația de licitație

(1) Nicio entitate contractantă nu pregătește, nu adoptă și nu aplică nicio specificație tehnică și nu stabilește nicio procedură de evaluare a conformității care are drept scop sau efect crearea unor obstacole inutile în calea comerțului între părți.

(2) Dacă este cazul, atunci când stabilește specificațiile tehnice pentru bunurile sau serviciile care fac obiectul procedurii de achiziții publice, entitatea contractantă:

(a) definește specificațiile tehnice mai degrabă în termeni de performanță și cerințe funcționale decât în raport cu caracteristici de proiectare sau descriptive și

(b) fundamentează specificațiile tehnice pe standarde internaționale, dacă acestea există; în caz contrar, le fundamentează pe reglementări tehnice naționale, pe standarde naționale recunoscute sau pe coduri pentru construcții.

(3) Atunci când în specificațiile tehnice se utilizează caracteristici de proiectare sau descriptive, entitatea contractantă ar trebui să indice, atunci când este cazul, că va lua în considerare ofertele de bunuri sau servicii echivalente care îndeplinesc, în mod demonstrabil, cerințele procedurii de achiziții publice reglementate, incluzând formulări precum „sau echivalent(ă)” în documentația de licitație.

(4) Entitatea contractantă nu stabilește specificații tehnice care necesită sau care fac trimitere la o anumită marcă sau denumire comercială, brevet, drept de autor, desen sau model, tip, origine specifică ori la un anumit producător sau furnizor, cu excepția cazului în care nu există o cale îndeajuns de precisă sau de inteligibilă pentru a descrie cerințele procedurii respective de achiziții publice reglementate și cu condiția includerii, în aceste cazuri, de către entitate, a unor formulări precum „sau echivalent(ă)” în documentația de licitație.

(5) Entitatea contractantă nu solicită și nici nu acceptă, într-o manieră care ar putea avea ca efect înlăturarea concurenței, recomandări care pot fi folosite la pregătirea sau adoptarea oricărei specificații tehnice pentru o anumită procedură de achiziții publice reglementate din partea unei persoane care poate avea un interes comercial în ceea ce privește procedura respectivă de achiziții publice reglementate.

- (6) Entitatea contractantă le pune la dispoziție furnizorilor documentația de licitație, care include toate informațiile necesare pentru a le permite acestora să pregătească și să depună oferte admisibile. Cu excepția cazului în care informațiile respective sunt prevăzute deja în anunțul de intenție, documentația de licitație include o descriere completă privind:
- (a) achiziția publică reglementată, inclusiv natura și cantitatea bunurilor sau serviciilor care urmează a fi achiziționate sau, în cazul în care cantitatea nu este cunoscută, cantitatea estimată și orice cerințe ce trebuie îndeplinite, inclusiv orice specificație tehnică, certificat de evaluare a conformității, planuri, desene sau materiale instructive;
 - (b) condițiile de participare care trebuie îndeplinite de către furnizori, inclusiv o listă cu informațiile și documentele pe care furnizorii trebuie să le prezinte în legătură cu condițiile de participare;
 - (c) toate criteriile de evaluare pe care entitatea le va aplica la atribuirea contractului și, exceptând cazul în care prețul este singurul criteriu, importanța relativă a criteriilor respective;
 - (d) dacă entitatea contractantă va desfășura procedura de achiziții publice reglementate prin mijloace electronice, orice cerințe privind autentificarea și criptarea sau alte cerințe legate de transmiterea informațiilor prin mijloace electronice;
 - (e) atunci când entitatea contractantă va organiza o licitație electronică, regulile, inclusiv identificarea elementelor ofertei legate de criteriile de evaluare, pe baza cărora se va desfășura licitația;
 - (f) atunci când ofertele vor fi deschise în cadrul unei ședințe publice, data, ora și locul deschiderii și, după caz, persoanele autorizate să fie prezente;

- (g) orice alte clauze sau condiții, inclusiv condițiile de plată și orice limitare a mijloacelor prin care pot fi depuse ofertele, de exemplu pe suport de hârtie sau prin mijloace electronice și
 - (h) orice date la care trebuie livrate bunurile sau furnizate serviciile.
- (7) La stabilirea oricărei date de livrare a bunurilor sau de furnizare a serviciilor care fac obiectul procedurii de achiziții publice, entitatea contractantă ține seama de anumiți factori precum complexitatea procedurii de achiziții publice reglementate, nivelul de subcontractare necesar și intervalul de timp realist necesar pentru producția, scoaterea din stoc și transportul bunurilor de la punctul de livrare sau pentru furnizarea serviciilor.
- (8) Criteriile de evaluare menționate în anunțul de intenție sau în documentația de licitație pot include, printre altele, prețul și alte elemente de cost, calitatea, avantajele tehnice, caracteristicile de mediu și condițiile de livrare. Criteriile respective, dacă este cazul, se bazează pe standarde internaționale relevante și recunoscute reciproc.
- (9) În cel mai scurt timp posibil, entitatea contractantă:
- (a) pune la dispoziție documentația de licitație pentru a se asigura că furnizorii interesați au suficient timp pentru a depune oferte admisibile;
 - (b) furnizează, la cerere, documentația de licitație oricărui furnizor interesat și
 - (c) răspunde oricărei cereri rezonabile de informații relevante, adresată de orice furnizor interesat sau participant, cu condiția ca astfel de informații să nu îi ofere furnizorului respectiv un avantaj față de ceilalți furnizori.

(10) În cazul în care, înaintea atribuirii unui contract, o entitate contractantă modifică respectivele criterii sau cerințe prevăzute în anunțul de intenție sau în documentația de licitație pusă la dispoziția furnizorilor care participă la procedură sau modifică sau republică anunțul sau documentația de licitație, aceasta transmite în scris toate aceste modificări sau anunțul ori documentația de licitație modificată sau republicată:

- (a) tuturor furnizorilor care participă la procedură în momentul modificării sau al republicării, dacă aceștia sunt cunoscuți de către entitatea contractantă, și, în toate celelalte cazuri, în același mod în care au fost puse la dispoziție informațiile inițiale și
- (b) într-un termen adecvat, care să le permită furnizorilor respectivi să își modifice ofertele și să le depună din nou, după caz.

ARTICOLUL 11.10

Consultările pieței

(1) Înainte de lansarea unei proceduri de achiziții publice reglementate, entitățile contractante pot desfășura consultări ale pieței în vederea pregătirii achiziției publice reglementate, în special pentru elaborarea specificațiilor tehnice.

(2) În acest scop, entitățile contractante pot să solicite sau să accepte consultanță de la autorități sau experți independenți sau de la participanți la piață. Respectiva consultanță poate fi utilizată la planificarea și derularea procedurii de achiziții publice, cu condiția ca o astfel de consultanță să nu aibă ca efect denaturarea concurenței și să nu ducă la o încălcare a principiilor astfel cum sunt stabilite la articolul 11.4.

ARTICOLUL 11.11

Termene

(1) O entitate contractantă le acordă furnizorilor, în funcție de propriile sale necesități rezonabile, suficient timp pentru a pregăti și a depune cereri de participare și oferte admisibile, ținând seama de factori precum:

- (a) natura și complexitatea achiziției publice reglementate în cauză;
- (b) măsura în care se anticipează că va fi necesară subcontractarea și
- (c) timpul necesar pentru a transmite oferte prin alte mijloace decât cele electronice, atât din străinătate, cât și din țara respectivă, în cazul în care nu sunt utilizate mijloace electronice.

Aceste termene, inclusiv orice prelungire a acestora, sunt aceleași pentru toți furnizorii interesați sau participanți.

(2) Entitatea contractantă care utilizează licitația selectivă stabilește că termenul pentru depunerea cererilor de participare nu este, în principiu, mai scurt de 25 de zile de la data publicării anunțului de intenție. În cazul în care respectarea unei astfel de termen nu este posibilă din cauza apariției unei situații urgente, justificate corespunzător de entitatea contractantă, termenul poate fi redus la nu mai puțin de 10 zile.

(3) Cu excepția celor prevăzute la alineatele (4), (5), (7) și (8), entitatea contractantă stabilește că termenul de depunere a ofertelor nu poate fi mai scurt de 40 de zile de la data la care:

- (a) este publicat anunțul de intenție, în cazul unei licitații deschise sau
- (b) entitatea le comunică furnizorilor că vor fi invitați să prezinte oferte, în cazul licitației selective.

(4) Entitatea contractantă poate reduce perioada pentru depunerea ofertelor prevăzută la alineatul (3) la nu mai puțin de 10 zile atunci când:

- (a) entitatea contractantă a publicat un anunț privind achizițiile publice planificate, astfel cum este descris la articolul 11.6 alineatul (6), cu cel puțin 40 de zile și cel mult 12 luni înainte de publicarea anunțului de intenție, iar anunțul privind achizițiile publice planificate conține:
 - (i) o descriere a achiziției publice reglementate;
 - (ii) termenele aproximative pentru prezentarea ofertelor sau a cererilor de participare;
 - (iii) o precizare a faptului că furnizorii interesați trebuie să își exprime interesul cu privire la achiziția publică reglementată în cauză față de entitatea contractantă;
 - (iv) adresa de la care se pot obține documentele referitoare la achiziția publică reglementată în cauză și

- (v) cât mai multe din informațiile prevăzute a fi incluse în anunțul de intenție în conformitate cu articolul 11.6 alineatul (3), în măsura disponibilității acestora;
 - (b) în cazul contractelor recurente, entitatea contractantă indică într-un anunț de intenție inițial faptul că în anunțurile ulterioare se vor prevedea termenele de depunere a ofertelor, în temeiul prezentului alineat sau
 - (c) respectarea termenului de depunere a ofertelor menționat la alineatul (3) nu este posibilă ca urmare a apariției unei situații urgente, justificate corespunzător de entitatea contractantă.
- (5) O entitate contractantă poate reduce termenul de depunere a ofertelor prevăzută la alineatul (3) cu cinci zile pentru fiecare dintre următoarele circumstanțe:
- (a) anunțul de intenție se publică prin mijloace electronice;
 - (b) toată documentația de licitație este pusă la dispoziție prin mijloace electronice la data publicării anunțului de intenție și
 - (c) entitatea contractantă acceptă depunerea de oferte prin mijloace electronice.
- (6) Aplicarea alineatului (5), coroborat cu alineatul (4), nu conduce la reducerea termenului de depunere a ofertelor menționat la alineatul (3) la mai puțin de 10 zile de la data publicării anunțului de intenție.

(7) În pofida oricăror alte dispoziții ale prezentului articol, în cazul în care o entitate contractantă achiziționează bunuri sau servicii comerciale sau o combinație a acestora, entitatea respectivă poate reduce termenul de depunere a ofertelor menționat la alineatul (3) la nu mai puțin de 13 zile, cu condiția să publice simultan prin mijloace electronice atât anunțul de intenție, cât și documentația de licitație. În plus, dacă acceptă oferte de bunuri sau servicii comerciale prin mijloace electronice, entitatea contractantă poate reduce termenul de depunere a ofertelor stabilit în conformitate cu alineatul (3) la nu mai puțin de 10 zile.

(8) În cazul în care o entitate contractantă care intră sub incidența secțiunii B sau C din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau a anexei 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) a selectat toți furnizorii calificați sau un număr limitat al acestora, termenul de depunere a ofertelor poate fi stabilit de comun acord între entitatea contractantă și furnizorii selectați. În absența unui astfel de acord, termenul nu poate fi mai mic de 10 zile.

ARTICOLUL 11.12

Negocieri

- (1) Orice parte poate prevedea ca entitățile sale contractante să desfășoare negocieri cu furnizorii:
 - (a) dacă entitatea și-a exprimat intenția de a desfășura negocieri în anunțul de intenție prevăzut la articolul 11.6 alineatul (3) sau
 - (b) dacă, din evaluare, rezultă că nicio ofertă nu este în mod clar cea mai avantajoasă în ceea ce privește criteriile specifice de evaluare stabilite în anunțul de intenție sau în documentația de licitație.
- (2) Orice entitate contractantă:
 - (a) se asigură că orice eliminare a furnizorilor care participă la negocieri se efectuează în conformitate cu criteriile de evaluare prevăzute în anunțul de intenție sau în documentația de licitație și
 - (b) în cazul în care negocierile sunt încheiate, stabilește, pentru restul furnizorilor participanți, un termen comun de depunere a oricăror oferte noi sau revizuite.

ARTICOLUL 11.13

Licitația restrânsă

(1) Cu condiția să nu utilizeze prezenta dispoziție în scopul evitării concurenței între furnizori sau într-un mod care să discrimineze furnizorii celeilalte părți sau să protejeze furnizorii interni, entitatea contractantă poate recurge la procedura de licitație restrânsă și poate alege să nu aplice articolele 11.6, 11.7 și 11.8, articolul 11.9 alineatele (6)-(10) și articolele 11.11, 11.12, 11.14 și 11.15 în oricare dintre următoarele circumstanțe:

(a) în cazul în care, ca răspuns la un anunț de intenție și cu condiția ca entitatea contractantă să nu modifice în mod substanțial cerințele din documentația de licitație:

(i) nu s-a depus nicio ofertă sau niciun furnizor nu a solicitat participarea;

(ii) nu s-a depus nicio ofertă care să îndeplinească respectivele cerințe esențiale prevăzute în documentația de licitație;

(iii) niciun furnizor nu a îndeplinit condițiile de participare sau

(iv) ofertele depuse au fost coluzive;

- (b) dacă bunurile sau serviciile pot fi furnizate numai de către un anumit furnizor și nu există bunuri sau servicii alternative sau substitutive rezonabile din oricare dintre următoarele motive:
 - (i) obiectul achiziției este o operă de artă;
 - (ii) protejarea brevetelor, a drepturilor de autor sau a altor drepturi exclusive sau
 - (iii) absența concurenței din motive tehnice;
- (c) pentru livrări suplimentare efectuate de către furnizorul inițial de bunuri sau servicii, care nu au fost incluse în procedura de achiziții publice inițială, dacă schimbarea furnizorului respectivelor bunuri sau servicii suplimentare:
 - (i) nu poate fi realizată din motive economice sau tehnice precum cerințe privind interschimbabilitatea sau interoperabilitatea cu echipamentele, programele informatice, serviciile sau instalațiile existente achiziționate în cadrul procedurii de achiziții publice inițiale și
 - (ii) ar antrena inconveniente substanțiale sau o creștere semnificativă a costurilor pentru entitatea contractantă;
- (d) dacă este strict necesar, din motive de extremă urgență apărute ca urmare a unor evenimente care nu au putut fi prevăzute de către entitatea contractantă, bunurile sau serviciile nu ar putea fi obținute la timp prin organizarea unei licitații deschise sau a unei licitații selective;
- (e) în cazul bunurilor achiziționate pe o piață de mărfuri;

- (f) dacă o entitate contractantă achiziționează un prototip sau un bun sau un serviciu nou, care a fost dezvoltat la cererea sa și pentru aceasta, în cursul unui anumit contract de cercetare, de experimentare, de studiu sau de dezvoltare inițială; dezvoltarea inițială a unui prototip sau a unui bun sau serviciu nou poate include producția sau furnizarea limitată în scopul încorporării rezultatelor testelor de pe teren și pentru a demonstra că bunul sau serviciul este adecvat pentru producția sau furnizarea pe scară largă la standarde acceptate de calitate, însă nu include producția sau furnizarea pe scară largă pentru a stabili viabilitatea comercială sau pentru a amortiza cheltuielile de cercetare și dezvoltare;
- (g) pentru achiziții efectuate în condiții extrem de avantajoase disponibile numai pentru o perioadă foarte scurtă de timp, în cadrul unor vânzări neobișnuite de bunuri, cum sunt cele care rezultă dintr-o lichidare, o administrare judiciară sau un faliment, și nu pentru achizițiile curente de la furnizori obișnuiți;
- (h) atunci când contractul este atribuit câștigătorului unui concurs, cu condiția ca:
 - (i) modul în care a fost organizat concursul să respecte principiile prezentului capitol, în special în ceea ce privește publicarea unui anunț de intenție și
 - (ii) participanții să fie evaluați de un juriu independent, în vederea atribuirii unui contract de proiectare unui câștigător sau
- (i) pentru servicii juridice, inclusiv serviciile unui arbitru, a căror necesitate nu a fost avută în vedere de entitatea contractantă, dar care sunt necesare pentru a asista entitatea contractantă în abordarea unor aspecte care nu pot fi amânate.

(2) Entitatea contractantă întocmește un raport în scris cu privire la fiecare contract atribuit în conformitate cu alineatul (1). Raportul conține denumirea entității contractante, valoarea și tipul de bunuri sau servicii care fac obiectul procedurii de achiziții și o declarație în care se precizează circumstanțele și condițiile descrise la alineatul (1) care au justificat utilizarea procedurii de licitație restrânse.

ARTICOLUL 11.14

Licitații electronice

Atunci când intenționează să organizeze o procedură de achiziții publice reglementate utilizând licitația electronică, entitatea contractantă pune la dispoziție fiecărui participant, dacă este cazul, înainte de începerea licitației electronice:

- (a) metoda de evaluare automată, inclusiv formula matematică, care se bazează pe criteriile de evaluare prevăzute în documentația de licitație și care va fi utilizată pentru clasificarea sau reclasificarea automată în timpul licitației;
- (b) rezultatele oricărei evaluări inițiale a elementelor ofertei sale atunci când contractul se atribuie pe baza criteriului ofertei celei mai avantajoase și
- (c) orice alte informații relevante referitoare la modul de desfășurare a licitației.

ARTICOLUL 11.15

Tratarea ofertelor și atribuirea contractelor

- (1) O entitate contractantă primește, deschide și tratează toate ofertele în cadrul unor proceduri care garantează echitatea și imparțialitatea procesului de achiziții publice, precum și confidențialitatea ofertelor.
- (2) Nicio entitate contractantă nu penalizează vreun furnizor a cărui ofertă este primită după termenul specificat pentru primirea ofertelor în cazul în care întârzierea se datorează exclusiv unei erori de tratare a ofertei de către entitatea contractantă.
- (3) Dacă o entitate contractantă oferă unui furnizor ocazia de a corecta erori neintenționate de formă, entitatea contractantă oferă aceeași ocazie tuturor furnizorilor participanți.
- (4) Pentru a fi luată în considerare la atribuirea contractului, o ofertă trebuie să fie elaborată în scris și, la momentul deschiderii ofertelor, trebuie să îndeplinească cerințele esențiale prevăzute în anunțuri și în documentația de licitație și să fie depusă de un furnizor care îndeplinește condițiile de participare.
- (5) Cu excepția cazului în care constată că nu este în interesul public să atribuiască un contract, o entitate contractantă atribue contractul furnizorului cu privire la care entitatea contractantă a stabilit că are capacitatea de a duce la îndeplinire contractul și că, pe baza doar a criteriilor de evaluare specificate în anunțuri și în documentația de licitație, a depus:
 - (a) cea mai avantajoasă ofertă sau

(b) atunci când prețul este singurul criteriu, oferta care prevede cel mai mic preț.

(6) În cazul în care entitatea contractantă primește o ofertă care prevede un preț neobișnuit de scăzut față de prețurile prevăzute în celelalte oferte depuse, aceasta poate verifica împreună cu furnizorul că acesta îndeplinește condițiile de participare și poate duce la îndeplinire contractul.

(7) Nicio entitate contractantă nu utilizează opțiuni, nu anulează o procedură de achiziții publice reglementate sau nu amendează contracte care au fost deja atribuite într-un mod care eludează obligațiile prevăzute în prezentul capitol.

(8) Ca regulă generală, părțile prevăd o perioadă de așteptare între atribuirea și încheierea unui contract pentru a acorda suficient timp ofertanților ale căror oferte nu au fost considerate câștigătoare să revizuiască și să conteste decizia de atribuire.

ARTICOLUL 11.16

Transparența informațiilor privind procedura de achiziții publice

(1) Entitatea contractantă aduce la cunoștința furnizorilor participanți, cu promptitudine, deciziile sale referitoare la atribuirea contractului și, la cererea unui furnizor, transmite informațiile respective în scris. Sub rezerva articolului 11.17 alineatul (2) și a articolului 11.17 alineatul (3), entitatea contractantă îi transmite, la cerere, unui furnizor a cărui ofertă nu a fost considerată câștigătoare o explicație cu privire la motivele pentru care entitatea contractantă nu a selectat oferta furnizorului respectiv și avantajele relative ale ofertei declarate câștigătoare.

(2) În termen de cel mult 30 de zile de la atribuirea fiecărui contract reglementat de prezentul capitol, entitatea contractantă publică un anunț pe suportul electronic sau pe suportul de hârtie adecvat menționat în secțiunea H din anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice). În cazul în care entitatea contractantă publică anunțul exclusiv pe suport electronic, informațiile trebuie să rămână ușor accesibile pentru o perioadă rezonabilă. Anunțul trebuie să includă cel puțin următoarele informații:

- (a) o descriere a bunurilor sau a serviciilor achiziționate;
- (b) denumirea entității contractante;
- (c) denumirea și adresa furnizorului declarat câștigător;
- (d) valoarea ofertei declarate câștigătoare sau a ofertelor cu cel mai mare și cel mai mic preț luate în considerare la atribuirea contractului;
- (e) data atribuirii contractului și
- (f) tipul metodei de achiziționare utilizate și, în cazurile în care s-a utilizat procedura de licitație restrânsă în conformitate cu articolul 11.13, o descriere a circumstanțelor care justifică utilizarea acesteia.

- (3) Fiecare entitate contractantă trebuie să păstreze, pentru o perioadă de cel puțin trei ani de la data la care atribuie un contract:
- (a) documentația și rapoartele procedurilor de achiziții și ale contractelor atribuite referitoare la achizițiile publice reglementate, inclusiv rapoartele prevăzute la articolul 11.13 și
 - (b) date prin care se asigură trasabilitatea adecvată a desfășurării achizițiilor publice reglementate prin mijloace electronice.
- (4) Părțile fac schimb periodic de statistici privind achizițiile publice reglementate.

ARTICOLUL 11.17

Divulgarea de informații

- (1) La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează cu promptitudine orice informații necesare pentru a stabili dacă procedura de achiziții publice reglementate s-a desfășurat în mod corect, imparțial și în conformitate cu prezentul capitol, inclusiv informații privind caracteristicile și avantajele relative ale ofertei declarate câștigătoare. În cazurile în care divulgarea acestor informații ar aduce atingere concurenței în cadrul viitoarelor proceduri de achiziții publice, partea care primește informațiile nu le divulgă niciunui furnizor decât după consultarea și obținerea consimțământului părții care a furnizat informațiile.

(2) În pofida oricăror alte dispoziții ale prezentului capitol, nicio parte, inclusiv entitățile sale contractante, nu îi pune la dispoziție niciunui furnizor informații care ar putea prejudicia concurența loială dintre furnizori.

(3) Nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca impunând unei părți, inclusiv entităților contractante, autorităților și organismelor sale de control jurisdicțional să divulge informații confidențiale, în cazul în care divulgarea acestora:

- (a) ar împiedica asigurarea respectării legii;
- (b) ar putea prejudicia concurența loială dintre furnizori;
- (c) ar prejudicia interesele comerciale legitime ale anumitor persoane, inclusiv protecția drepturilor de proprietate intelectuală sau
- (d) ar fi contrare în alt mod interesului public.

ARTICOLUL 11.18

Proceduri interne de reexaminare

(1) Fiecare parte prevede o procedură de reexaminare administrativă sau de control jurisdicțional efectuată în timp util, eficace, transparentă și nediscriminatorie prin care un furnizor poate reclama:

- (a) o încălcare a unei dispoziții din prezentul capitol sau

- (b) în cazul în care furnizorul nu are dreptul de a reclama în mod direct o încălcare a capitolului în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale unei părți, nerespectarea unei măsuri a unei părți de punere în aplicare a unei dispoziții din prezentul capitol

în contextul unei proceduri de achiziții publice reglementate în care furnizorul are sau a avut un interes. Normele procedurale pentru toate contestațiile se prezintă în scris și sunt puse la dispoziția publicului.

(2) În cazul în care un furnizor depune o plângere în contextul unei proceduri de achiziții publice reglementate în care furnizorul are sau a avut un interes, prin care invocă existența unei încălcări sau nerespectări, astfel cum este menționată la alineatul (1), partea entității contractante în cauză încurajează entitatea contractantă care a organizat procedura de achiziții publice reglementate și furnizorul să soluționeze plângerea prin desfășurarea de consultări. Entitatea contractantă analizează imparțial și în timp util orice astfel de plângere într-un mod care nu aduce atingere participării furnizorului în cauză la proceduri de achiziții publice reglementate în curs sau viitoare ori dreptului acestuia de a cere măsuri corective în cadrul procedurii de reexaminare administrativă sau de control jurisdicțional.

(3) Fiecărui furnizor i se acordă un interval de timp suficient pentru a pregăti și a depune o contestație, interval care este de cel puțin 10 zile de la data la care furnizorul a luat cunoștință de temeiul contestației sau ar fi trebuit, în mod rezonabil, să ia cunoștință de acesta.

(4) Fiecare parte stabilește sau desemnează cel puțin o autoritate administrativă sau judiciară imparțială, independentă de entitățile sale contractante, care să primească și să examineze o contestație privind rezultatul unui proces de achiziții publice desfășurat de un furnizor în contextul unei proceduri de achiziții publice reglementate.

(5) În cazul în care un alt organism decât una dintre autoritățile menționate la alineatul (4) examinează inițial o contestație, partea respectivă se asigură că furnizorul poate ataca decizia inițială în fața unei autorități administrative sau judiciare imparțiale care este independentă de entitatea contractantă a cărei procedură de achiziții publice reglementate face obiectul contestației.

(6) Fiecare parte se asigură că o decizie a unui organism de soluționare a contestațiilor care nu este o instanță face obiectul controlului jurisdicțional sau că organismul respectiv de soluționare a contestațiilor dispune de proceduri care prevăd că:

- (a) entitatea contractantă trebuie să răspundă în scris contestației și să divulge toate documentele relevante organismului de soluționare a contestațiilor;
- (b) participanții la proceduri (denumiți în continuare „participanții”) au dreptul de a fi audiați înainte ca organismul de soluționare a contestațiilor să ia o decizie cu privire la contestație;
- (c) participanții au dreptul să fie reprezentați și însoțiți;
- (d) participanții au acces la toate procedurile;
- (e) participanții au dreptul de a solicita ca procedurile să se desfășoare în public și să fie prezenți martori și
- (f) deciziile sau recomandările organismului de soluționare a contestațiilor se adoptă cu promptitudine, în scris, și includ o explicație a motivelor care stau la baza fiecărei decizii sau recomandări.

- (7) Fiecare parte adoptă sau menține proceduri care prevăd:
- (a) măsuri provizorii rapide pentru a menține posibilitatea unui furnizor de a participa la procedura de achiziții publice reglementate; astfel de măsuri provizorii pot duce la suspendarea procedurii de achiziții publice; procedurile pot prevedea că se poate ține cont de consecințele negative majore asupra intereselor vizate, inclusiv asupra interesului public, atunci când se decide dacă ar trebui aplicate respectivele măsuri provizorii; decizia de a nu acționa se motivează în scris și
 - (b) acțiuni corective sau compensații pentru pierderile sau daunele suferite, în cazul în care un organism de soluționare a contestațiilor a stabilit că a avut loc o încălcare sau o nerespectare menționată la alineatul (1).

ARTICOLUL 11.19

Cooperarea în domeniul achizițiilor publice

- (1) Părțile cooperează, în condiții stabilite de comun acord, cu privire la aspecte legate de achizițiile publice pentru:
- (a) o mai bună înțelegere a sistemelor și piețelor lor de achiziții publice și
 - (b) îmbunătățirea capacității părților interesate ale părților, care manifestă un interes pentru achizițiile publice.

- (2) Cooperarea menționată la alineatul (1) include:
- (a) schimbul de informații privind cele mai bune practici pentru achizițiile publice, inclusiv privind sistemele electronice de achiziții publice, încurajând participarea IMM-urilor la procedurile de achiziții publice reglementate;
 - (b) schimbul de informații cu privire la actele cu putere de lege, normele administrative și procedurile părților, precum și cu privire la orice modificări ale acestora și
 - (c) în măsura posibilului, asigurarea formării, a asistenței tehnice sau a consolidării capacităților și schimbul de informații cu privire la acestea.

ARTICOLUL 11.20

Modificări și rectificări ale domeniului de aplicare

- (1) Uniunea poate modifica sau rectifica anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice), iar Indonezia poate modifica sau rectifica anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice), în conformitate cu alineatele (2)-(9).
- (2) În cazul în care o parte intenționează să își modifice anexa menționată la alineatul (1), partea respectivă:
- (a) îi notifică acest lucru celeilalte părți în scris și

(b) include în notificare o propunere de ajustări compensatorii adecvate pentru cealaltă parte, în vederea menținerii unui nivel al domeniului de aplicare comparabil cu cel existent anterior modificării.

(3) În pofida alineatului (2) litera (b), nu este necesar ca o parte să furnizeze ajustări compensatorii în cazul în care modificarea vizează o entitate contractantă în legătură cu care partea respectivă a renunțat efectiv la exercitarea controlului sau a influenței sale. Se consideră că s-a renunțat efectiv la exercitarea controlului sau a influenței administrației publice asupra achizițiilor publice reglementate ale entităților contractante enumerate în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) în ceea ce privește achizițiile publice ale unei entități contractante, în cazul în care entitatea contractantă desfășoară o activitate concurențială.

(4) În cazul în care cealaltă parte contestă faptul că:

(a) o ajustare propusă în temeiul alineatului (2) litera (b) este adecvată sau

(b) modificarea vizează o entitate contractantă în legătură cu care partea în cauză a renunțat efectiv la exercitarea controlului sau a influenței sale în conformitate cu alineatul (3),

aceasta trebuie să obiecteze în scris în termen de 45 de zile de la primirea notificării menționate la alineatul (2) litera (a). În cazul în care nu se prezintă nicio obiecție, se consideră că partea a acceptat ajustarea sau modificarea propusă.

(5) Următoarele modificări aduse anexei 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau anexei 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) sunt considerate rectificări de natură pur formală, cu condiția ca acestea să nu afecteze domeniul de aplicare stabilit de comun acord prevăzut în anexa relevantă:

- (a) o modificare a denumirii unei entități;
- (b) o fuziune a două sau mai multe entități enumerate în anexă și
- (c) separarea unei entități enumerate într-o anexă în două sau mai multe entități, care sunt toate adăugate la entitățile menționate în aceeași anexă.

(6) În cazul propunerilor de rectificare a unei anexe, astfel cum se menționează la alineatul (1), partea respectivă îi notifică acest lucru celeilalte părți la fiecare doi ani după ce Comitetul pentru comerț ia o decizie de modificare a anexelor în temeiul articolului 24.2.

(7) O parte îi poate notifica celeilalte părți o obiecție la o propunere de rectificare în termen de 45 de zile de la primirea notificării menționate la alineatul (6). În cazul în care o parte transmite o obiecție, aceasta prezintă motivele pentru care consideră că propunerea de rectificare nu este o modificare, astfel cum se prevede la alineatul (5), și descrie efectul propunerii de rectificare asupra domeniului de aplicare stabilit de comun acord prevăzut în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice). În cazul în care, în termen de 45 de zile de la primirea notificării, nu se depune în scris nicio astfel de obiecție, se consideră că partea a fost de acord cu propunerea de rectificare respectivă.

(8) În cazul în care o parte prezintă o obiecție cu privire la modificarea propusă sau la ajustările compensatorii propuse menționate la alineatul (2) litera (b) sau la propunerea de rectificare menționată la alineatul (6), părțile încearcă să soluționeze problema prin consultări. În cazul în care nu se ajunge la un acord în termen de 120 de zile de la primirea obiecției, partea care dorește să își modifice sau să își rectifice anexa, astfel cum se menționează la alineatul (1), poate supune chestiunea respectivă soluționării litigiilor în conformitate cu capitolul 22 (Soluționarea litigiilor), pentru a se stabili dacă obiecția este justificată.

(9) Propunerea de modificare sau de rectificare intră în vigoare numai după ce părțile au convenit asupra sa sau pe baza unei decizii finale a unei comisii de arbitraj instituite în temeiul capitolului 22 (Soluționarea litigiilor).

ARTICOLUL 11.21

Comitetul pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală

Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4. În scopul punerii în aplicare efective și al funcționării prezentului capitol, atribuțiile comitetului instituit în conformitate cu articolul 24.4 includ:

(a) analiza și monitorizarea punerii în aplicare și a funcționării prezentului capitol;

- (b) schimbul de opinii privind actele cu putere de lege și normele administrative, politicile și practicile, precum și alte aspecte stabilite de comun acord cu privire la achizițiile publice;
- (c) discutarea modalităților de facilitare a cooperării dintre entitățile relevante ale părților în domeniul achizițiilor publice;
- (d) raportarea constatărilor către Comitetul pentru comerț și
- (e) îndeplinirea altor atribuții care îi pot fi delegate de Comitetul pentru comerț în conformitate cu articolul 24.2.

ARTICOLUL 11.22

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor¹

Până în momentul în care Comitetul pentru comerț ia o decizie de modificare a anexei 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și a anexei 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice) în conformitate cu articolul 24.2 în urma negocierilor desfășurate în temeiul articolului 11.23, capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică niciunui litigiu care decurge din interpretarea și aplicarea prezentului capitol în ceea ce privește achizițiile publice reglementate.

¹ Părțile convin că negocierile menționate la articolul 11.23 includ aplicarea capitolului 22 (Soluționarea litigiilor) în cazul oricărui litigiu care decurge din interpretarea și aplicarea prezentului capitol în ceea ce privește achizițiile publice reglementate.

ARTICOLUL 11.23

Negocieri ulterioare

Părțile inițiază negocieri privind accesul pe piață între părți în termen de cinci ani și cel mai devreme la trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. În urma acestor negocieri, Comitetul pentru comerț poate decide, în temeiul articolului 24.2, să modifice anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

ARTICOLUL 11.24

Consultări tehnice

(1) Părțile încearcă să soluționeze orice preocupări care decurg din punerea în aplicare a prezentului capitol prin consultări tehnice, în temeiul prezentului articol, înainte de a iniția soluționarea litigiilor în temeiul capitolului 22 (Soluționarea litigiilor). În cadrul consultărilor tehnice, se depun eforturi pentru a se ajunge la o soluționare reciproc satisfăcătoare a preocupărilor¹.

¹ Pentru mai multă certitudine, consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(2) În sensul alineatului (1), orice parte (denumită în continuare „partea solicitantă”) îi poate adresa celeilalte părți (denumită în continuare „partea solicitată”) o cerere de organizare de consultări tehnice. Cererea se formulează în scris¹ și precizează:

- (a) chestiunea sau măsura în cauză;
- (b) dispozițiile prezentului capitol care suscită preocupările și
- (c) motivele cererii, inclusiv o descriere a preocupărilor părții solicitante cu privire la măsurile sau chestiunile în cauză.

(3) La cererea oricăreia dintre părți, părțile se reunesc pentru a discuta preocupările exprimate în cerere, față în față sau prin orice mijloace tehnologice aflate la dispoziția părților. În cazul în care au loc cu prezență fizică, consultările se desfășoară în capitala părții solicitate, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(4) Părțile depun eforturi pentru a soluționa chestiunea în cauză cât mai rapid posibil în termen de 60 de zile de la data primirii cererii. În cazul în care partea solicitantă consideră că respectiva chestiune este urgentă și necesită o soluționare imediată, aceasta poate solicita un termen mai scurt. În aceste cazuri, partea solicitată examinează cererea într-un spirit pozitiv.

(5) O parte poate solicita sau face schimb de informații suplimentare relevante pentru alineatul (2), iar informațiile obținute sau comunicările dintre părți în temeiul prezentului articol sunt confidențiale, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

¹ În cazul în care cererea este transmisă prin mijloace electronice, partea solicitată confirmă cu promptitudine primirea cererii respective și nu mai târziu de 14 zile calendaristice de la primire.

(6) Comitetul pentru comerț este informat cu privire la orice rezoluție la care au ajuns părțile ca urmare a consultărilor tehnice în temeiul prezentului articol, iar aceasta nu aduce atingere drepturilor părților în cadrul oricăror proceduri ulterioare, utilizându-se numai în cadrul prezentului acord.

ARTICOLUL 11.25

Asistență internațională

În pofida dispozițiilor de la articolul 11.1 alineatul (3) litera (f) punctele (i) și (iii), în ceea ce privește orice achiziție publică sau parte a acesteia finanțată prin granturi sau împrumuturi internaționale ori alte tipuri de asistență internațională acordate de cealaltă parte, fiecare parte acordă tratament național furnizorilor, bunurilor și serviciilor părților, cu excepția cazului în care părțile convin altfel în cadrul unui acord de grant sau de împrumut relevant. Această obligație se aplică indiferent dacă achiziția este sau nu reglementată de anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) sau de anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

CAPITOLUL 12

PROPRIETATEA INTELECTUALĂ

SECȚIUNEA A

DISPOZIȚII GENERALE

ARTICOLUL 12.1

Obiective

- (1) Obiectivele prezentului capitol sunt următoarele:
 - (a) promovarea cooperării privind protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală;
 - (b) atingerea unui nivel adecvat și efectiv de protecție și de asigurare a respectării drepturilor de proprietate intelectuală;
 - (c) promovarea producției și a comercializării de produse inovatoare și creative pe teritoriul fiecărei părți și

(d) reducerea obstacolelor din calea comerțului cu bunuri și servicii inovatoare și creative și stimularea investițiilor într-un mod care să conducă la o economie mai durabilă și mai favorabilă incluziunii.

(2) Protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală ar trebui să contribuie la promovarea inovării tehnologice și la transferul și difuzarea tehnologiei, în avantajul reciproc al producătorilor și al utilizatorilor de cunoștințe tehnologice, într-un mod care să conducă la bunăstare economică și socială și să asigure echilibrul între drepturile și obligațiile în temeiul articolului 7 din Acordul TRIPS.

ARTICOLUL 12.2

Natura obligațiilor și domeniul de aplicare al acestora

(1) Prezentul capitol completează și precizează drepturile și obligațiile care îi revin fiecărei părți în temeiul Acordului TRIPS și al altor acorduri internaționale în domeniul proprietății intelectuale la care sunt părți.

(2) În sensul prezentului capitol, proprietatea intelectuală se referă cel puțin la toate categoriile de proprietate intelectuală care intră sub incidența părții II secțiunile 1-7 din Acordul TRIPS sau a articolelor 12.9-12.44 din prezentul capitol. Protecția drepturilor de proprietate intelectuală include protecția împotriva concurenței neloiale, astfel cum este menționată la articolul 10a din Convenția de la Paris pentru protecția proprietății industriale, adoptată la Paris la 20 martie 1883, astfel cum a fost revizuită și modificată ultima dată la Stockholm la 14 iulie 1967 (denumită în continuare „Convenția de la Paris”).

(3) Prezentul capitol nu împiedică o parte să aplice dispoziții din legislația părții respective care prevăd standarde mai ridicate pentru protecția sau asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală decât cele prevăzute în prezentul capitol, cu condiția ca acestea să nu contravină prezentului capitol. Fiecare parte este liberă să stabilească metoda adecvată de punere în aplicare a prezentului capitol în cadrul sistemului său juridic și al politicilor sale.

ARTICOLUL 12.3

Acordul TRIPS și sănătatea publică

(1) Părțile recunosc importanța Declarației privind Acordul TRIPS și sănătatea publică, adoptată la Doha la data de 14 noiembrie 2001 de Conferința ministerială a OMC (denumită în continuare „Declarația de la Doha”). În interpretarea și punerea în aplicare a drepturilor și obligațiilor care decurg din prezentul capitol, fiecare parte asigură coerența cu Declarația de la Doha.

(2) Nicio dispoziție din prezentul capitol nu limitează drepturile și obligațiile unei părți în temeiul articolului 31 și al articolului 31a din Acordul TRIPS, precum și al anexei la acesta și al apendicelui la anexa la Acordul TRIPS.

ARTICOLUL 12.4

Epuizare

Fiecare parte este liberă să își stabilească propriul regim de epuizare a drepturilor de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 12.5

Tratament național

(1) În ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală reglementate de prezentul capitol, fiecare parte acordă resortisanților celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă propriilor resortisanți în ceea ce privește protecția drepturilor de proprietate intelectuală, sub rezerva excepțiilor prevăzute de Convenția de la Paris, de Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice, adoptată la Berna la 9 septembrie 1886, astfel cum a fost revizuită la Paris la 24 iulie 1971 și modificată la 28 septembrie 1979 (denumită în continuare „Convenția de la Berna”), de Convenția internațională pentru protecția artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, încheiată la Roma la 26 octombrie 1961, sau de Tratatul asupra proprietății intelectuale în materie de circuite integrate, încheiat la Washington la 26 mai 1989. În privința artiștilor interpreți sau executanți, a producătorilor de fonograme și a organismelor de radiodifuziune, această obligație se aplică numai pentru drepturile prevăzute în prezentul capitol.

(2) O parte poate să se prevaleze de excepțiile permise în temeiul alineatului (1) în ceea ce privește procedurile sale judiciare și administrative, inclusiv să solicite unui resortisant al celeilalte părți să desemneze un domiciliu ales pe teritoriul său ori să numească un reprezentant pe teritoriul său, cu condiția ca excepțiile respective:

(a) să fie necesare pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale părții care nu sunt incompatibile cu prezentul capitol și

(b) să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui o restricție disimulată a comerțului.

(3) Alineatul (1) nu se aplică procedurilor prevăzute în acordurile multilaterale încheiate sub auspiciile Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (denumită în continuare „OMPI”) privind dobândirea sau menținerea drepturilor de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 12.6

Resurse genetice, cunoștințe tradiționale și expresii culturale tradiționale

(1) Părțile recunosc importanța și valoarea resurselor genetice și a cunoștințelor tradiționale asociate.

(2) Părțile recunosc că divulgarea originii sau a sursei resurselor genetice și a cunoștințelor tradiționale asociate în cererile de brevet poate promova transparența sistemului de brevete în ceea ce privește resursele genetice și cunoștințele tradiționale asociate.

(3) Părțile afirmă importanța depunerii de eforturi în vederea obținerii unui rezultat multilateral privind aspectele legate de proprietatea intelectuală aferente resurselor genetice și cunoștințelor tradiționale asociate, precum și importanța activității desfășurate cu privire la cunoștințele tradiționale și expresiile culturale tradiționale de către Comitetul interguvernamental al OMPI privind proprietatea intelectuală în materie de resurse genetice, cunoștințe tradiționale și folclor.

ARTICOLUL 12.7

Transferul de tehnologie

Părțile convin să facă schimb de opinii și informații cu privire la legislația lor și la practicile lor internaționale referitoare la protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în ceea ce privește transferul de tehnologie. Acest lucru include în special schimburi privind măsuri destinate să faciliteze fluxurile de informații, parteneriatele de afaceri, acordarea de licențe voluntare și acordurile de subcontractare. Se acordă o atenție deosebită condițiilor necesare pentru crearea unui mediu favorabil adecvat pentru transferul de tehnologie în partea care primește tehnologia, inclusiv unor aspecte precum cadrul juridic al părții respective și dezvoltarea capitalului uman.

ARTICOLUL 12.8

Acorduri internaționale

- (1) Fiecare parte își respectă angajamentele asumate în temeiul următoarelor acorduri internaționale:
 - (a) Acordul TRIPS;
 - (b) Tratatul OMPI privind dreptul de autor, adoptat la Geneva la 20 decembrie 1996;
 - (c) Tratatul OMPI privind interpretările și execuțiile și fonogramele, adoptat la Geneva la 20 decembrie 1996 și
 - (d) Tratatul de la Marrakesh pentru facilitarea accesului la operele publicate al persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate, adoptat la Marrakesh la 28 iunie 2013.
- (2) Fiecare parte depune toate eforturile rezonabile pentru ratificarea următoarelor acorduri internaționale sau pentru aderarea la acestea:
 - (a) Tratatul de la Beijing privind interpretările și execuțiile audiovizuale, adoptat la Beijing la 24 iunie 2012;
 - (b) Tratatul privind dreptul mărcilor, adoptat la Geneva la 27 octombrie 1994 sau Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor, adoptat la Singapore la 27 martie 2006 și

- (c) Actul de la Geneva al Aranjamentului de la Haga privind înregistrarea internațională a desenelor și modelelor industriale, adoptat la Geneva la 2 iulie 1999.
- (3) Fiecare parte se asigură că procedurile prevăzute în cadrul următoarelor acorduri internaționale sunt disponibile pe teritoriul său:
- (a) Tratatul de cooperare în domeniul brevetelor, adoptat la Washington la 19 iunie 1970, astfel cum a fost modificat la 28 septembrie 1979, modificat la 3 februarie 1984 și modificat ultima dată la 3 octombrie 2001 și
- (b) Protocolul referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor, adoptat la Madrid la 27 iunie 1989, astfel cum a fost modificat la 3 octombrie 2006 și la 12 noiembrie 2007.
- (4) Fiecare parte își reafirmă angajamentul față de alte acorduri internaționale sub auspiciile OMPI la care este parte, inclusiv față de Convenția de la Berna.

SECȚIUNEA B

STANDARDELE PRIVIND DREPTURILE DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

SUBSECȚIUNEA 1

DREPTURILE DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE

ARTICOLUL 12.9

Autori

- (1) Fiecare parte le acordă autorilor dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice:
 - (a) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a operelor lor;
 - (b) orice formă de distribuție către public, prin vânzarea originalului sau a copiilor operelor lor ori prin alte mijloace;

- (c) orice comunicare către public a operelor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual și
 - (d) închirierea comercială către public a originalului sau a copiilor operelor lor.
- (2) Prezentul articol nu aduce atingere articolului 12.46 privind persoanele îndreptățite să solicite aplicarea de măsuri, proceduri și acțiuni corective.

ARTICOLUL 12.10

Artiști interpreți sau executanți

- (1) Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al artiștilor interpreți sau executanți de a autoriza sau de a interzice:
- (a) fixarea¹ interpretărilor sau a execuțiilor lor;
 - (b) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;
 - (c) distribuirea către public, prin vânzare prin alte mijloace, a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor;

¹ Termenul „fixare” înseamnă încorporarea sunetelor sau a imaginilor ori a reprezentărilor acestora pe un suport care permite perceperea, reproducerea sau comunicarea lor cu ajutorul unui dispozitiv.

- (d) punerea la dispoziția publicului a fixărilor interpretărilor sau execuțiilor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual;
 - (e) radiodifuzarea fără fir și comunicarea publică a interpretărilor sau execuțiilor lor, cu excepția cazului în care interpretarea sau execuția este ea însăși deja o execuție sau interpretare radiodifuzată sau este efectuată pornind de la o fixare și
 - (f) închirierea comercială către public a fixării interpretărilor sau execuțiilor lor.
- (2) Prezentul articol nu aduce atingere articolului 12.46 privind persoanele îndreptățite să solicite aplicarea de măsuri, proceduri și acțiuni corective.

ARTICOLUL 12.11

Producători de fonograme

- (1) Fiecare parte prevede dreptul exclusiv al producătorilor de fonograme de a autoriza sau de a interzice:
- (a) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a fonogramelor lor;

- (b) distribuirea către public, prin vânzare sau în alt mod, a fonogramelor lor, inclusiv a copiilor acestora;
 - (c) punerea la dispoziția publicului a fonogramelor lor, prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual și
 - (d) închirierea comercială către public a fonogramelor lor.
- (2) Prezentul articol nu aduce atingere articolului 12.46 privind persoanele îndreptățite să solicite aplicarea de măsuri, proceduri și acțiuni corective.

ARTICOLUL 12.12

Organisme de radiodifuziune

- (1) Fiecare parte prevede pentru organismele de radiodifuziune dreptul exclusiv de a autoriza sau de a interzice:
- (a) fixarea emisiunilor lor, indiferent dacă respectivele emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir¹;

¹ Transmisia „prin mijloace cu fir sau fără fir” include transmisia prin cablu sau satelit.

- (b) reproducerea directă sau indirectă, temporară sau permanentă, totală sau parțială, prin orice mijloc și sub orice formă a fixărilor emisiunilor lor, indiferent dacă aceste emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir;
 - (c) punerea la dispoziția publicului, prin mijloace cu fir sau fără fir, a fixărilor emisiunilor lor, indiferent dacă respectivele emisiuni se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment ales în mod individual;
 - (d) distribuirea către public, prin vânzare sau în alt mod, a fixărilor emisiunilor lor, inclusiv a copiilor acestora, indiferent dacă emisiunile se transmit prin mijloace cu fir sau fără fir și
 - (e) redifuzarea prin mijloace fără fir a emisiunilor lor, precum și comunicarea publică a emisiunilor lor, dacă respectiva comunicare este realizată în locuri accesibile publicului prin plata unei taxe de intrare.
- (2) Prezentul articol nu aduce atingere articolului 12.46 privind persoanele îndreptățite să solicite aplicarea de măsuri, proceduri și acțiuni corective.

ARTICOLUL 12.13

Dreptul la remunerație pentru radiodifuzare și comunicare către public

- (1) Fiecare parte prevede că artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme beneficiază de dreptul la o remunerație echitabilă unică plătită de utilizator artiștilor interpreți sau executanți și producătorilor de fonograme dacă o fonogramă publicată în scopuri comerciale sau o reproducere a fonogramei respective este utilizată pentru radiodifuzare sau pentru orice comunicare către public.
- (2) Fiecare parte prevede că remunerația echitabilă unică menționată la alineatul (1) este solicitată utilizatorului de către artistul interpret sau executant sau de către producătorul unei fonograme sau de către ambii. În absența unui acord între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme, fiecare parte poate adopta acte cu putere de lege și norme administrative prin care să stabilească modalitățile de repartizare a remunerației echitabile unice între artiștii interpreți sau executanți și producătorii de fonograme.

ARTICOLUL 12.14

Durata protecției

- (1) Fiecare parte se asigură că:
- (a) drepturile de autor asupra unei opere literare sau artistice în sensul articolului 2 din Convenția de la Berna se aplică pe întreaga durată de viață a autorului și timp de 70 de ani după decesul autorului, indiferent de data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului;
 - (b) durata protecției unei compoziții muzicale cu text încetează după 70 de ani de la decesul autorului versurilor sau al compozitorului compoziției muzicale, în funcție de care dintre aceștia trăiește mai mult, cu condiția ca oricare dintre aceste contribuții să fi fost realizată în mod specific pentru compoziția muzicală cu text relevantă;
 - (c) în cazul unei opere comune, durata protecției încetează după cel puțin 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre autori;
 - (d) în cazul operelor anonime sau publicate sub pseudonim¹, durata protecției este de cel puțin 50 de ani de la data la care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului; cu toate acestea, în cazul în care pseudonimul adoptat de autor nu lasă nicio îndoială asupra identității autorului sau în cazul în care autorul își dezvăluie identitatea în perioada menționată în prima teză, se aplică durata protecției prevăzută la litera (a);

¹ Termenul „opere anonime sau publicate sub pseudonim” se înțelege în sensul Convenției de la Berna.

- (e) dacă o operă este publicată în volume, părți, fascicule, numere sau episoade și dacă durata protecției se aplică din momentul în care opera a fost pusă în mod legal la dispoziția publicului, durata protecției se aplică separat pentru fiecare dintre elementele respective;
- (f) durata protecției operelor cinematografice sau audiovizuale încetează:
 - (i) după 70 de ani de la decesul ultimului supraviețuitor dintre următoarele persoane, indiferent dacă acestea au fost sau nu desemnate drept coautori: realizatorul principal, autorul scenariului, autorul dialogului și compozitorul muzicii create special pentru a fi utilizată în opera cinematografică sau audiovizuală sau
 - (ii) după cel puțin 50 de ani de la momentul la care opera a fost pusă la dispoziția publicului cu acordul autorului sau, în lipsa acestuia, după cel puțin 50 de ani de la momentul la care opera a fost realizată;
- (g) drepturile organismelor de radiodifuziune încetează după cel puțin 20 de ani de la prima difuzare a unei emisiuni, indiferent dacă emisiunea respectivă este difuzată cu fir sau fără fir;
- (h) drepturile artiștilor interpreți sau executanți expiră după 50 de ani de la data fixării interpretării sau execuției; cu toate acestea, dacă fixarea interpretării sau a execuției într-o fonogramă este publicată în mod legal sau, în cazul în care acest lucru este prevăzut de una dintre părți, este comunicată în mod legal către public în perioada respectivă, durata protecției încetează după cel puțin 50 de ani de la data primei astfel de publicări sau, în cazul în care acest lucru este prevăzut de una dintre părți, de la prima astfel de comunicare către public; în cazul în care una dintre părți prevede ambele posibilități, durata protecției se calculează de la evenimentul care survine mai devreme și

- (i) drepturile producătorilor de fonograme expiră după 50 de ani de la data fixării; cu toate acestea, în cazul în care în această perioadă fonograma face obiectul unei publicări legale, drepturile încetează după 50 de ani de la data primei publicări legale; în cazul în care nu a avut loc nicio publicare legală în termen de 50 de ani de la prima fixare și în cazul în care fonograma a făcut obiectul unei comunicări publice legale în acest termen, drepturile respective încetează după cel puțin 50 de ani de la data primei comunicări publice legale.
- (2) Duratele protecției prevăzute la prezentul articol se calculează începând cu prima zi a lunii ianuarie a anului următor celui în care a avut loc faptul generator.
- (3) Fiecare parte poate stabili durate ale protecției mai îndelungate decât cele prevăzute la prezentul articol.

ARTICOLUL 12.15

Dreptul de suită

- (1) Fiecare parte depune toate eforturile rezonabile pentru a prevedea, în beneficiul autorului unei opere originale de artă grafică sau plastică, un drept de suită, definit ca un drept inalienabil la care nu se poate renunța, nici chiar anticipat, de a încasa o redevență pe baza prețului de vânzare obținut la orice revânzare a operei respective, ulterioară primei înstrăinări a operei respective de către autor.

(2) Dreptul de suită prevăzut la alineatul (1) se aplică tuturor actelor de revânzare care implică, în calitate de vânzători, cumpărători sau intermediari, profesioniști ai pieței obiectelor de artă, cum ar fi saloane, galerii de artă și, în general, orice comerciant de opere de artă.

(3) Fiecare parte poate prevedea că dreptul de suită menționat la alineatul (1) nu se aplică actelor de revânzare în cazul în care vânzătorul a achiziționat opera direct de la autorul acesteia cu mai puțin de trei ani înainte de data revânzării în cauză și atunci când prețul de revânzare nu depășește o anumită sumă minimă.

(4) Fiecare parte prevede că autorii care sunt resortisanți ai unei țări terțe și succesorii în drepturi ai acestora beneficiază de dreptul de suită în conformitate cu prezentul acord și cu actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți în cauză numai dacă actele cu putere de lege și normele administrative ale țării terțe în cauză permit protecția drepturilor de suită în țara terță respectivă pentru autorii părții în cauză și succesorii în drepturi ai acestora.

ARTICOLUL 12.16

Gestiunea colectivă a drepturilor

(1) Părțile promovează cooperarea dintre societățile lor de gestiune colectivă pentru a stimula disponibilitatea operelor și a altor obiecte protejate pe teritoriile lor și transferul veniturilor provenite din drepturi pentru utilizarea operelor sau a altor obiecte protejate de acest fel.

(2) Părțile promovează transparența societăților de gestiune colectivă, în special cu privire la veniturile provenite din drepturi pe care le colectează, deducerile pe care le aplică asupra veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează, utilizarea veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează, politica de repartizare și repertoriul lor.

(3) Fiecare parte încurajează societățile de gestiune colectivă stabilite pe teritoriul său care reprezintă o altă societate de gestiune colectivă stabilită pe teritoriul celeilalte părți prin intermediul unui acord de reprezentare să achite cu exactitate, cu regularitate și cu diligență sumele datorate societăților de gestiune colectivă reprezentate și, în același timp, să furnizeze societății de gestiune colectivă pe care o reprezintă informații privind cuantumul veniturilor provenite din drepturi pe care le colectează în numele acesteia și deducerile aplicate asupra acestor venituri provenite din drepturi.

ARTICOLUL 12.17

Excepții și limitări

(1) Fiecare parte prevede excepții sau limitări ale drepturilor exclusive numai în anumite cazuri speciale care nu aduc atingere exploatării normale a obiectului protejat și nici nu cauzează un prejudiciu nejustificat intereselor legitime ale titularilor drepturilor.

(2) Fiecare parte prevede că actele provizorii de reproducere care sunt tranzitorii sau fortuite, care reprezintă o parte integrantă și esențială a unui proces tehnologic și al căror unic scop este de a permite transmiterea, în cadrul unei rețele între terți, de către un intermediar sau utilizarea legală a unei opere sau a unui alt obiect protejat, precum și care nu au semnificație economică de sine stătătoare sunt exceptate de la dreptul de reproducere.

ARTICOLUL 12.18

Protecția măsurilor tehnologice

(1) Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva eludării oricăror măsuri tehnologice eficace, în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, pe care persoana respectivă o efectuează cu bună-știință sau având motive întemeiate să știe că urmărește acest obiectiv.

(2) Fiecare parte prevede o protecție juridică adecvată împotriva fabricării, a importului, a distribuirii, a vânzării, a închirierii, a publicității în scopul vânzării sau al închirierii ori împotriva posesiunii în scopuri comerciale a dispozitivelor, a produselor sau a componentelor ori împotriva furnizării de servicii care:

(a) fac obiectul unei promovări, publicități sau vânzări în scopul eludării oricăror măsuri tehnologice eficace;

- (b) au doar un scop comercial sau o utilizare semnificativ limitată, alta decât eludarea oricăror măsuri tehnologice eficace sau
 - (c) sunt proiectate, produse, adaptate sau realizate în principal cu scopul de a permite sau de a facilita eludarea oricăror măsuri tehnologice eficace.
- (3) Alineatul (2) nu limitează competența autorităților judiciare ale unei părți de a evalua, de la caz la caz, toate circumstanțele cauzei, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective.
- (4) În sensul prezentului articol, termenul „măsuri tehnologice” înseamnă orice tehnologie, dispozitiv sau componentă care, în cadrul funcționării sale normale, este proiectată pentru a preveni sau a limita, în ceea ce privește operele sau alte obiecte protejate, acte care nu sunt autorizate de titularul dreptului de autor sau al unui drept conex prevăzut în prezenta subsecțiune. Măsurile tehnologice sunt „eficace” dacă utilizarea unei opere protejate sau a unui alt obiect este controlată de către titularul drepturilor prin aplicarea unui control al accesului sau a unui procedeu de protecție, cum ar fi criptarea, bruieră sau alte transformări ale operei ori ale altui obiect sau prin aplicarea unui mecanism de control al copierii, care îndeplinește obiectivul de protecție.

ARTICOLUL 12.19

Obligații privind informațiile referitoare la gestionarea drepturilor

- (1) Fiecare parte asigură protecție juridică adecvată împotriva oricărei persoane care, în cunoștință de cauză, desfășoară, fără a fi abilitată în acest sens, oricare dintre următoarele acte, în cazul în care persoana respectivă știe sau are motive întemeiate să știe că, procedând astfel, provoacă, permite, facilitează sau ascunde o încălcare a unui drept de autor sau drept conex:
- (a) eliminarea sau modificarea oricăror informații în format electronic referitoare la gestionarea drepturilor; sau
 - (b) distribuirea, importul în vederea distribuirii, radiodifuzarea, comunicarea către public sau punerea la dispoziția publicului a unor opere sau a altor obiecte protejate în temeiul prezentului acord, din care au fost eliminate sau modificate fără autorizație informațiile referitoare la gestionarea drepturilor în format electronic.
- (2) În sensul prezentului articol, „informații referitoare la gestionarea drepturilor” înseamnă orice informație furnizată de titularii drepturilor care identifică opera sau alt obiect menționat în prezentul capitol, autorul sau orice alt titular al drepturilor, informații despre clauzele și condițiile de utilizare a operei sau a altui obiect, precum și orice număr sau cod care reprezintă o astfel de informație. Prima teză a prezentului alineat se aplică atunci când oricare dintre aceste informații este asociată unei copii a unei opere sau a altui obiect menționat în prezentul capitol ori apare în legătură cu o comunicare publică a operei sau a obiectului respectiv.

SUBSECȚIUNEA 2

MĂRCI

ARTICOLUL 12.20

Drepturi conferite de o marcă

- (1) O marcă înregistrată îi conferă titularului său drepturi exclusive. Titularul are dreptul să împiedice orice terț să utilizeze, fără acordul său, în cursul operațiunilor sale comerciale:
 - (a) orice semn identic cu marca pentru bunuri sau servicii identice cu cele pentru care este înregistrată marca și
 - (b) orice semn în cazul căruia, din cauza identității sau a similitudinii sale cu marca și din cauza identității sau a similitudinii bunurilor ori serviciilor aflate sub incidența mărcii respective și a semnului, există, din partea publicului, un risc de confuzie, care include riscul de asociere între semn și marca în cauză.
- (2) Titularul poate interzice în special, în temeiul alineatului (1):
 - (a) aplicarea semnului pe bunuri sau pe ambalajul acestor bunuri;

- (b) oferirea bunurilor, introducerea lor pe piață sau păstrarea lor cu această destinație sub acest semn ori oferirea sau asigurarea de servicii sub semnul respectiv;
- (c) importul sau exportul de bunuri sub acest semn;
- (d) utilizarea semnului ca denumire comercială sau ca nume de societate ori ca parte a unei denumiri comerciale sau a numelui unei societăți și
- (e) utilizarea semnului în documentele de afaceri și publicitate.

ARTICOLUL 12.21

Procedura de înregistrare

- (1) Fiecare parte stabilește un sistem pentru înregistrarea mărcilor, în care fiecare decizie de refuz¹ al înregistrării unei mărci, inclusiv de refuz parțial al înregistrării, luate de administrația competentă în materie de mărci este notificată în scris, se motivează în mod corespunzător și poate fi contestată.
- (2) Fiecare parte prevede posibilitatea de a se opune cererilor de înregistrare a unei mărci sau, după caz, înregistrărilor mărcilor. Aceste proceduri de opoziție sunt contradictorii.

¹ Decizie finală negativă.

(3) Fiecare parte furnizează o bază de date electronică disponibilă public care conține cererile de înregistrare și înregistrările mărcilor.

ARTICOLUL 12.22

Mărci notorii

Pentru a pune în aplicare protecția mărcilor notorii, astfel cum este menționată la articolul 6a din Convenția de la Paris și la articolul 16 alineatele (2) și (3) din Acordul TRIPS, fiecare parte aplică Recomandarea comună referitoare la dispozițiile privind protecția mărcilor notorii, adoptată de Adunarea Uniunii de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale și de Adunarea generală a OMPI în cadrul celei de a treizeci și patra serii de sesiuni ale adunărilor statelor membre ale OMPI, care a avut loc în perioada 20-29 septembrie 1999.

ARTICOLUL 12.23

Excepții de la drepturile conferite de o marcă

(1) Fiecare parte prevede excepții limitate de la drepturile conferite de o marcă, cum ar fi utilizarea echitabilă a termenilor descriptivi, inclusiv a indicațiilor geografice, după caz, și poate să prevadă alte excepții limitate, cu condiția ca astfel de excepții să țină seama de interesele legitime ale titularului mărcii și ale terților.

(2) Fiecare parte prevede că marca nu îndreptățește titularul să îi interzică unui terț utilizarea, în cadrul operațiunilor comerciale:

- (a) a numelui sau a adresei terțului, în cazul în care respectivul terț este o persoană fizică;
- (b) a indicațiilor privind felul, calitatea, cantitatea, destinația, valoarea, proveniența geografică sau data fabricației bunurilor sau a furnizării serviciilor sau a altor caracteristici ale bunurilor sau serviciilor sau
- (c) a mărcii, atunci când aceasta se impune pentru indicarea destinației unui bun sau a unui serviciu, în special ca accesorii sau piese de schimb.

(3) Alineatul (2) se aplică numai în cazul în care utilizarea de către terțul respectiv se face în conformitate cu practicile loiale în materie industrială sau comercială. Fiecare parte poate prevedea că utilizarea în temeiul alineatului (2) litera (a) este considerată a fi în conformitate cu practicile loiale în materie industrială sau comercială numai dacă se referă la bunuri sau servicii care nu sunt similare cu cele ale unei mărci anterioare.

ARTICOLUL 12.24

Decăderea din drepturi și anularea unei mărci

(1) Fiecare parte prevede că titularul unei mărci poate fi decăzut din drepturile sale dacă, pe o durată neîntreruptă de cel puțin trei ani, marca respectivă nu a făcut obiectul unei utilizări efective pe teritoriul relevant în cauză al unei părți pentru bunurile sau serviciile pentru care este înregistrată și dacă nu există motive întemeiate pentru neutilizare. Nicio parte nu poate pretinde ca titularul mărcii să fie decăzut din drepturi în cazul în care, între expirarea duratei de cel puțin trei ani și depunerea cererii de decădere din drepturi, marca a început sau a reînceput să fie utilizată efectiv. Începerea sau reluarea utilizării făcută în termen de trei luni înainte de depunerea cererii de decădere din drepturi, acest termen începând să curgă cel mai devreme la expirarea perioadei neîntrerupte de cel puțin trei ani de neutilizare, nu este însă luată în considerare atunci când pregătirile pentru începerea sau reluarea utilizării au loc numai după ce titularul a fost informat că poate fi depusă cererea respectivă de decădere din drepturi.

(2) Fiecare parte prevede că titularul unei mărci poate fi decăzut din drepturi și în cazul în care, după data la care a fost înregistrată:

(a) în urma activității sau inactivității titularului, marca a devenit denumirea comercială obișnuită a unor bunuri sau servicii pentru care este înregistrată sau

- (b) în urma utilizării mărcii de către titularul mărcii sau cu acordul său pentru bunurile sau serviciile pentru care este înregistrată, aceasta poate induce în eroare publicul, în special în ceea ce privește natura, calitatea sau proveniența geografică a acestor bunuri sau servicii.
- (3) Motivele de anulare a unei mărci pot fi stabilite prin actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecărei părți.

ARTICOLUL 12.25

Cererile formulate cu rea-credință

Fiecare parte prevede că o marcă poate fi declarată nulă în cazul în care cererea de înregistrare a mărcii a fost depusă cu rea-credință de către solicitant. Fiecare parte poate să prevadă, de asemenea, că o astfel de marcă nu se înregistrează.

SUBSECȚIUNEA 3

DESENE ȘI MODELE

ARTICOLUL 12.26

Protecția desenelor sau modelelor înregistrate

- (1) Fiecare parte prevede protecția desenelor sau modelelor create în mod independent, care sunt noi sau originale¹. Această protecție se obține prin înregistrare și le conferă titularilor un drept exclusiv în conformitate cu prezenta subsecțiune.
- (2) Titularul unui desen sau model înregistrat are cel puțin dreptul de a-l utiliza și de a împiedica terți care nu au consimțământul său cel puțin să utilizeze, să fabrice, să ofere spre vânzare, să vândă, să introducă pe piață, să importe, să exporte, să păstreze un produs sau să utilizeze articole care poartă sau încorporează desenul sau modelul protejat, atunci când aceste acțiuni sunt întreprinse în scopuri comerciale, aduc atingere în mod nejustificat exploatarea normală a desenului sau modelului sau nu sunt compatibile cu practicile comerciale loiale.
- (3) Unui desen sau model aplicat unui produs sau încorporat într-un produs care constituie o parte componentă a unui produs complex i se acordă protecția desenului sau modelului:
- (a) dacă, după încorporarea în produsul complex, partea componentă rămâne vizibilă în timpul utilizării normale a produsului și

¹ Părțile convin că, în cazul în care legislația Uniunii prevede acest lucru, poate fi necesar, de asemenea, caracterul individual al desenelor sau modelelor.

- (b) în măsura în care aceste caracteristici vizibile ale părții componente îndeplinesc, în sine, condițiile prevăzute la alineatul (1).
- (4) Termenul „utilizare normală” de la alineatul (3) litera (a) înseamnă utilizarea de către utilizatorul final, cu excepția întreținerii, lucrărilor de service sau de reparații.

ARTICOLUL 12.27

Durata protecției

Fiecare parte prevede că durata protecției disponibile pentru desenele sau modelele înregistrate este de cel puțin 10 ani de la data depunerii cererii. În cazul în care o parte majorează durata protecției peste 10 ani, înainte sau după intrarea în vigoare a prezentului acord, durata minimă a protecției în temeiul primei teze de la prezentul alineat se stabilește la respectivul nivel majorat al duratei, care se ridică la cel puțin 15 ani.

ARTICOLUL 12.28

Excepții și excluderi

- (1) Fiecare parte poate să stabilească excepții limitate de la protecția desenelor și modelelor, cu condiția ca aceste excepții să nu intre în conflict în mod nerezonabil cu exploatarea normală a desenelor sau modelelor protejate și să nu aducă prejudicii nerezonabile intereselor legitime ale titularului desenului sau modelului protejat, ținând seama de interesele legitime ale terților.
- (2) Protecția desenelor sau modelelor nu se extinde la desenele sau modelele impuse în mod esențial de considerente tehnice sau funcționale. În special, un desen sau un model nu conferă drepturi asupra caracteristicilor privind aspectul unui produs care trebuie reproduse în mod necesar în forma și dimensiunile lor exacte pentru ca produsul în care este încorporat desenul sau modelul sau căruia îi este aplicat desenul sau modelul să fie conectat mecanic la un alt produs sau amplasat în interiorul unui alt produs, în jurul acestuia sau în contact cu un alt produs, astfel încât oricare dintre produse să își poată îndeplini funcția proprie.
- (3) Prin derogare de la alineatul (2), un desen sau model poate să constea într-un desen sau model care are drept obiectiv să permită asamblarea sau conectarea multiplă a unor produse interschimbabile în interiorul unui sistem modular.

ARTICOLUL 12.29

Relația cu drepturile de autor

Fiecare parte se asigură că un desen sau model poate beneficia de protecție în temeiul legislației sale privind drepturile de autor începând cu data la care desenul sau modelul a fost creat sau fixat sub orice formă. Fiecare parte stabilește măsura și condițiile în care se conferă o astfel de protecție, inclusiv gradul de originalitate necesar.

SUBSECȚIUNEA 4

INDICAȚII GEOGRAFICE

ARTICOLUL 12.30

Domeniu de aplicare

(1) Prezenta subsecțiune se aplică protecției indicațiilor geografice originare de pe teritoriile părților.

(2) Indicațiile geografice ale unei părți care trebuie să fie protejate de cealaltă parte intră sub incidența prezentei subsecțiuni numai dacă se încadrează în domeniul de aplicare al actelor cu putere de lege și al normelor administrative menționate la articolul 12.31.

ARTICOLUL 12.31

Proceduri

(1) După examinarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale Indoneziei enumerate în secțiunea A din anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice), Uniunea concluzionează că aceste acte cu putere de lege și norme administrative îndeplinesc elementele prevăzute în secțiunea B din anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice).

(2) După examinarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative ale Uniunii enumerate în secțiunea A din anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice), Indonezia concluzionează că aceste acte cu putere de lege și norme administrative îndeplinesc elementele prevăzute în secțiunea B din anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice).

(3) După finalizarea unei proceduri de opoziție în conformitate cu criteriile stabilite în anexa 12-B (Criterii care trebuie incluse în procedura de opoziție) și a unei examinări a indicațiilor geografice ale Uniunii enumerate în anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)], care au fost înregistrate de Uniune în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative menționate la alineatul (2) de la prezentul articol ca indicații geografice în conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Acordul TRIPS, Indonezia protejează indicațiile geografice respective în conformitate cu nivelul de protecție prevăzut în prezenta subsecțiune.

(4) După finalizarea unei proceduri de opoziție în conformitate cu criteriile stabilite în anexa 12-B (Criterii care trebuie incluse în procedura de opoziție) și a unei examinări a indicațiilor geografice ale Indoneziei enumerate în anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)], care au fost înregistrate de Indonezia în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative menționate la alineatul (1) de la prezentul articol ca indicații geografice în conformitate cu articolul 22 alineatul (1) din Acordul TRIPS, Uniunea protejează indicațiile geografice respective în conformitate cu nivelul de protecție prevăzut în prezenta subsecțiune.

ARTICOLUL 12.32

Modificarea listei indicațiilor geografice

Părțile pot modifica lista indicațiilor geografice care urmează să fie protejate din anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)], în conformitate cu articolele 12.37 și 24.2. Se adaugă noi indicații geografice după finalizarea procedurii de opoziție și după examinarea acestora, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatul (3) sau (4), după caz.

ARTICOLUL 12.33

Protecția indicațiilor geografice

(1) Fiecare parte prevede protecția indicațiilor geografice enumerate în anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] împotriva:

(a) oricărei utilizări comerciale directe sau indirecte a unei denumiri protejate:

- (i) pentru produse comparabile care nu respectă caietul de sarcini al produsului aferent denumirii protejate sau
- (ii) în măsura în care această utilizare exploatează reputația unei indicații geografice;

- (b) utilizării abuzive, imitării sau evocării, chiar dacă este indicată adevărata origine a produsului sau dacă denumirea protejată este tradusă, transcrisă sau transliterată ori este însoțită de expresii precum „stil”, „tip”, „metodă”, „manieră”, „imitație”, „gust”, „similar” sau altele asemănătoare, inclusiv atunci când produsul este utilizat ca ingredient;
- (c) oricărei indicații false sau înșelătoare privind originea, natura sau calitățile esențiale ale produsului, care apare pe partea interioară sau exterioară a ambalajului, în materialul publicitar sau în documentele referitoare la produsul în cauză, precum și ambalarea produsului într-un ambalaj de natură să creeze o impresie eronată cu privire la originea acestuia, inclusiv atunci când produsul este utilizat ca ingredient sau
- (d) oricărei alte practici de natură să inducă în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.

(2) Indicațiile geografice enumerate în anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] nu devin generice pe teritoriile părților.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu obligă o parte să protejeze o indicație geografică a celeilalte părți care nu este protejată sau care încetează să mai fie protejată pe teritoriul celeilalte părți. Fiecare parte îi notifică celeilalte părți faptul că o indicație geografică a încetat să mai fie protejată pe teritoriul părții care transmite notificarea. Notificarea respectivă se efectuează în conformitate cu procedurile prevăzute la articolul 12.37 alineatul (5).

(4) Nicio dispoziție a prezentului acord nu aduce atingere dreptului oricărei persoane de a-și folosi, în cursul comercializării, numele propriu sau al predecesorului său, cu excepția cazului în care numele respectiv este folosit de o manieră menită să inducă în eroare publicul.

ARTICOLUL 12.34

Dreptul de utilizare a indicațiilor geografice

(1) O indicație geografică protejată în temeiul prezentului acord poate fi utilizată de orice operator care comercializează un produs care respectă caietul de sarcini corespunzător.

(2) Odată ce o indicație geografică este protejată în temeiul prezentului acord, utilizarea denumirii protejate respective nu mai face obiectul niciunei înregistrări a utilizatorilor și al niciunei alte taxe.

ARTICOLUL 12.35

Relația cu mărcile

- (1) În cazul în care o indicație geografică este protejată în temeiul prezentei subsecțiuni, fiecare parte refuză să înregistreze o marcă a cărei utilizare ar contraveni articolului 12.33 alineatul (1), cu condiția ca o cerere de înregistrare a mărcii să fie depusă după data aplicabilă de protecție a indicației geografice pe teritoriul părții în cauză. Mărcile înregistrate cu încălcarea dispozițiilor de la prezentul alineat se anulează.
- (2) În cazul indicațiilor geografice menționate la articolul 12.31, data aplicabilă a protecției menționată la alineatul (1) de la prezentul articol este data intrării în vigoare a prezentului acord.
- (3) În cazul indicațiilor geografice menționate la articolul 12.32, data aplicabilă a protecției menționată la alineatul (1) de la prezentul articol este data transmiterii către cealaltă parte a unei cereri de protecție a unei indicații geografice.

(4) Fiecare parte protejează indicațiile geografice în cazul în care există o marcă prealabilă. O marcă prealabilă înseamnă o marcă a cărei utilizare contravine articolului 12.33 alineatul (1) și care a fost solicitată, înregistrată sau consacrată prin utilizare, dacă această posibilitate este prevăzută în actele cu putere de lege și normele administrative în cauză, cu bună-credință, pe teritoriul uneia dintre părți înainte de data la care este depusă cererea de protecție a indicației geografice de cealaltă parte în temeiul prezentului acord, titularul mărcii prelabile având dreptul să utilizeze indicațiile geografice în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative respective ale unei părți. Marca respectivă poate continua să fie utilizată și reînnoită cu condiția să nu existe motive de anulare sau de decădere din drepturi în ceea ce privește marca respectivă în actele cu putere de lege și normele administrative privind mărcile ale părții relevante. În astfel de cazuri, se permite utilizarea indicației geografice protejate, precum și utilizarea mărcilor relevante.

ARTICOLUL 12.36

Asigurarea respectării dispozițiilor

Fiecare parte prevede asigurarea respectării protecției prevăzute la articolele 12.31-12.35 prin mijloace administrative și judiciare adecvate pentru a preveni sau a opri utilizarea ilegală a denumirilor de origine protejate și a indicațiilor geografice protejate. Fiecare parte asigură, de asemenea, respectarea acestei protecții la cererea unei părți interesate.

ARTICOLUL 12.37

Alte dispoziții și atribuții specifice ale comitetului

- (1) O parte nu este obligată să protejeze ca indicație geografică o denumire în temeiul prezentei subsecțiuni dacă denumirea respectivă este în contradicție cu denumirea unui soi de plante sau a unei rase de animale și, în consecință, ar putea induce în eroare consumatorul cu privire la adevărata origine a produsului.
- (2) O denumire omonimă care induce consumatorii în eroare făcându-i să creadă că produsul provine dintr-un alt teritoriu nu este protejată, chiar dacă denumirea este exactă în ceea ce privește teritoriul, regiunea sau locul efectiv din care este originar produsul în cauză. Fără a aduce atingere articolului 23 din Acordul TRIPS, părțile stabilesc de comun acord condițiile practice de utilizare care vor permite diferențierea indicațiilor geografice omonime sau parțial omonime, ținând seama de necesitatea de a asigura un tratament echitabil pentru producătorii în cauză și de a evita inducerea în eroare a consumatorilor.
- (3) În cazul în care, în contextul negocierilor bilaterale cu o țară terță, o parte propune protejarea unei indicații geografice a țării terțe respective care este omonimă sau parțial omonimă cu o indicație geografică a celeilalte părți care este protejată în temeiul prezentei subsecțiuni, partea respectivă informează cealaltă parte în acest sens și îi acordă posibilitatea de a prezenta observații înainte ca indicația geografică a țării terțe să devină protejată.

(4) Orice chestiune care decurge din caietele de sarcini ale produselor aferente indicațiilor geografice protejate este tratată în cadrul Comitetului pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală în configurația sa specifică în ceea ce privește capitolul 12 (Proprietatea intelectuală) (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol) menționat la articolul 12.61.

(5) Protecția indicațiilor geografice protejate în temeiul prezentului acord poate fi anulată numai de către partea de pe teritoriul căreia este originar produsul. O parte îi notifică celeilalte părți dacă o indicație geografică enumerată în anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] încetează să mai fie protejată pe teritoriul său. În urma unei astfel de notificări, anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] se modifică în temeiul alineatului (8) de la prezentul articol.

(6) Caietul de sarcini al produsului menționat în prezenta subsecțiune trebuie să fie cel aprobat, incluzând eventualele modificări aprobate, de asemenea, de autoritățile părții de pe teritoriul căreia este originar produsul.

(7) În sensul prezentei subsecțiuni, comitetul menționat la articolul 12.61 asigură, de asemenea, buna funcționare a prezentei subsecțiuni și poate lua în considerare orice aspect legat de punerea în aplicare și funcționarea acesteia.

(8) În sensul prezentei subsecțiuni, comitetul menționat la articolul 12.61 îi poate recomanda Comitetului pentru comerț să modifice, în temeiul articolului 24.2:

- (a) anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice) în ceea ce privește trimiterile la actele cu putere de lege și normele administrative aplicabile pe teritoriul părților și elementele pentru înregistrarea și controlul indicațiilor geografice;
 - (b) anexa 12-B (Criterii care trebuie incluse în procedura de opoziție) în ceea ce privește criteriile care trebuie incluse în procedura de opoziție; și
 - (c) anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] în ceea ce privește indicațiile geografice.
- (9) Comitetul este responsabil pentru schimbul și notificarea de informații privind indicațiile geografice în scopul examinării posibilității de protejare a acestora în conformitate cu articolul 12.33.

SUBSECȚIUNEA 5

BREVETE

ARTICOLUL 12.38

Brevete

(1) Sub rezerva dispozițiilor de la articolul 27 alineatele (2) și (3) din Acordul TRIPS, fiecare parte asigură cel puțin o protecție adecvată și eficace prin brevet a invențiilor în toate domeniile tehnologice, cu condiția ca acestea să fie noi, să implice o etapă inventivă și să poată fi aplicate industrial.

(2) Sub rezerva dispozițiilor de la articolul 65 alineatul (4), de la articolul 70 alineatul (8) și de la articolul 27 alineatul (3) din Acordul TRIPS, brevetele sunt disponibile și drepturile de brevet pot fi exercitate fără discriminare în ceea ce privește locul de origine al invenției, domeniul tehnologic și faptul că produsele sunt importate sau sunt produse la nivel local.

ARTICOLUL 12.39

Perioada de protecție efectivă în temeiul unui brevet pentru medicamente sau pentru produse de protecție a plantelor

Părțile recunosc că medicamentele sau produsele de protecție a plantelor protejate de un brevet pe teritoriul lor respectiv pot să facă obiectul unei proceduri de autorizare administrativă¹ înainte de introducerea pe piețele lor. Părțile recunosc că perioada cuprinsă între depunerea cererii de brevet și prima autorizare de a introduce produsul pe piețele lor, astfel cum se prevede în acest scop în actele cu putere de lege și normele administrative relevante, poate să reducă perioada protecției efective în temeiul brevetului.

¹ Termenul „autorizare administrativă” se referă la aprobarea oficială acordată de autoritățile de reglementare pentru a permite comercializarea medicamentelor și a produselor de protecție a plantelor. Această autorizare garantează că produsul îndeplinește toate cerințele de reglementare necesare, inclusiv în materie de siguranță și eficacitate.

SUBSECȚIUNEA 6

PROTECȚIA SECRETELOR COMERCIALE¹

ARTICOLUL 12.40

Domeniul de aplicare al protecției secretelor comerciale

(1) În îndeplinirea obligației care îi revine în temeiul articolului 2 alineatul (1) din Acordul TRIPS și, în special, al articolului 39 alineatele (1) și (2) din Acordul TRIPS, fiecare parte prevede proceduri judiciare civile și măsuri corective adecvate pentru orice deținător de secrete comerciale, cu scopul de a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial fără consimțământul deținătorului și de a obține reparații pentru acestea, ori de câte ori sunt efectuate într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale.

(2) În sensul prezentei subsecțiuni, se aplică următoarele definiții:

(a) „secret comercial” înseamnă informații care:

- (i) sunt secrete în sensul că nu sunt, ca întreg sau astfel cum se prezintă sau se articulează elementele acestora, cunoscute la nivel general sau ușor accesibile persoanelor din cercurile care se ocupă, în mod normal, de tipul de informații în cauză;

¹ Termenii „secret comercial” și „informații nedivulgate” sunt interschimbabili în sensul articolelor 12.40 și 12.41.

- (ii) au valoare comercială prin faptul că sunt secrete și
 - (iii) au făcut obiectul unor măsuri rezonabile, în circumstanțele date, luate de către persoana care deține în mod legal controlul asupra informațiilor respective, pentru a fi păstrate secrete și
- (b) „deținătorul secretului comercial” înseamnă orice persoană fizică sau juridică ce deține în mod legal controlul asupra unui secret comercial.
- (3) În sensul prezentei subsecțiuni, sunt considerate contrare practicilor comerciale loiale cel puțin următoarele comportamente:
- (a) dobândirea unui secret comercial fără acordul deținătorului secretului comercial, ori de câte ori aceasta este săvârșită prin accesul neautorizat, însușirea sau copierea oricăror documente, obiecte, materiale, substanțe sau fișiere electronice care se află în mod legal sub controlul deținătorului secretului comercial și care conțin secretul comercial sau din care poate fi dedus secretul comercial;
 - (b) utilizarea sau divulgarea unui secret comercial ori de câte ori aceasta este săvârșită fără acordul deținătorului secretului comercial, de o persoană despre care se constată că îndeplinește una dintre următoarele condiții:
 - (i) a dobândit secretul comercial într-un mod menționat la litera (a);
 - (ii) încalcă un acord de confidențialitate sau orice altă obligație de a nu divulga secretul comercial sau
 - (iii) încalcă o obligație contractuală sau de altă natură care limitează utilizarea secretului comercial și

- (c) dobândirea, utilizarea sau divulgarea unui secret comercial ori de câte ori este săvârșită de o persoană care, în momentul dobândirii, al utilizării sau al divulgării, avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință, în circumstanțele date, de faptul că secretul comercial a fost obținut, direct sau indirect, de la o altă persoană care a utilizat sau a divulgat secretul comercial în mod ilegal în sensul literei (b), inclusiv în cazul în care o persoană a influențat o altă persoană să săvârșească acțiunile menționate la litera (b).
- (4) Nicio dispoziție din prezenta subsecțiune nu se interpretează în sensul că impune vreunei părți obligația de a considera oricare din următoarele comportamente ca fiind contrar practicilor comerciale loiale:
 - (a) descoperirea sau crearea independentă, de către o persoană, a informațiilor relevante;
 - (b) ingineria inversă a unui produs de către o persoană care se află în mod legal în posesia acestuia și căreia nu i se aplică nicio obligație valabilă din punct de vedere legal de a limita dobândirea informațiilor relevante;
 - (c) dobândirea, utilizarea sau divulgarea de informații impusă sau permisă de legislația relevantă a unei părți sau
 - (d) utilizarea de către angajați a experienței și a competențelor dobândite în mod onest în cadrul desfășurării normale a activității lor profesionale.

ARTICOLUL 12.41

Proceduri judiciare civile și măsuri corective în ceea ce privește secretele comerciale

- (1) Fiecare parte se asigură că orice persoană care participă la procedurile judiciare civile menționate la articolul 12.40 alineatul (1) sau care are acces la documente ce fac parte din aceste proceduri judiciare nu are voie să folosească sau să divulge secrete comerciale sau presupuse secrete comerciale pe care autoritățile judiciare competente, ca răspuns la o cerere motivată corespunzător a unei părți interesate, le-au calificat drept confidențiale și de care a luat cunoștință în urma respectivei participări sau a respectivului acces.
- (2) În cadrul procedurilor judiciare civile menționate la articolul 12.40 alineatul (1), fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare sunt abilitate cel puțin:
- (a) să dispună măsuri provizorii, astfel cum se prevede în actele cu putere de lege și normele administrative ale părții respective, pentru a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea secretului comercial într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale;
 - (b) să emită o ordonanță președințială pentru a preveni dobândirea, utilizarea sau divulgarea secretelor comerciale într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale;
 - (c) să dispună ca persoana care avea cunoștință sau ar fi trebuit să aibă cunoștință de faptul că dobândește, utilizează sau divulgă un secret comercial într-un mod care contravine practicilor comerciale loiale să îi plătească deținătorului secretului comercial daune-interese adecvate, stabilite în funcție de prejudiciul efectiv suferit ca urmare a dobândirii, utilizării sau divulgării respective a secretului comercial;

- (d) să ia măsuri specifice pentru a proteja confidențialitatea oricărui secret comercial sau presupus secret comercial utilizat sau menționat în cadrul procedurilor civile privind presupusa dobândire, utilizare și divulgare a unui secret comercial într-un mod contrar practicilor comerciale loiale și
 - (e) să impună sancțiuni părților la proceduri sau altor persoane care aflate sub jurisdicția instanței pentru încălcarea ordinelor judecătorești privind protecția unui secret comercial sau a unui presupus secret comercial utilizat sau menționat în cadrul procedurilor respective.
- (3) O parte nu este obligată să prevadă procedurile judiciare și măsurile corective menționate la articolul 12.40 alineatul (1) dacă faptele contrare practicilor comerciale loiale sunt săvârșite, conform legislației părții respective, cu scopul de a dezvălui abateri, fapte ilegale sau activități ilegale ori în scopul protejării unui interes legitim recunoscut de legislația părții respective.

ARTICOLUL 12.42

Protecția datelor prezentate în vederea obținerii unei autorizații de introducere pe piață a unui medicament

- (1) Fiecare parte protejează informațiile comerciale confidențiale prezentate în vederea obținerii unei autorizații de introducere pe piață a medicamentelor (denumită în continuare „autorizație de introducere pe piață”) împotriva divulgării către terți, cu excepția cazului în care acest lucru este necesar pentru a proteja publicul sau a cazului în care se iau măsuri pentru a se asigura că informațiile sunt protejate împotriva utilizării comerciale neloiale.

(2) Fiecare parte prevede că, pentru o perioadă limitată de timp care urmează să fie stabilită de legislația sa, autoritatea responsabilă cu acordarea unei autorizații de introducere pe piață nu acceptă nicio cerere ulterioară de autorizație de introducere pe piață care se bazează pe rezultatele testelor preclinice sau ale studiilor clinice intervenționale prezentate în cererea adresată autorității respective pentru prima autorizație de introducere pe piață fără consimțământul explicit al titularului primei autorizații de introducere pe piață, cu excepția cazului în care acordurile internaționale aplicate de ambele părți prevăd altfel.

ARTICOLUL 12.43

Protecția datelor prezentate în vederea obținerii unei autorizații de introducere pe piață pentru produse de protecție a plantelor

(1) Fiecare parte prevede că, timp de cel puțin 10 ani de la data primei autorizații de introducere pe piață a unui produs de protecție a plantelor, rapoartele de testare sau de studiu prezentate pentru obținerea primei autorizații de introducere pe piață nu sunt utilizate în beneficiul niciunei alte persoane care dorește să obțină o autorizație de introducere pe piață pentru un produs de protecție a plantelor fără consimțământul explicit al proprietarului rapoartelor de testare sau de studiu, indiferent dacă raportul de testare sau de studiu a fost sau nu pus la dispoziția publicului.

(2) Raportul de testare sau de studiu protejat în temeiul alineatului (1) ar trebui să îndeplinească următoarele condiții:

(a) să fie necesar pentru autorizația de introducere pe piață sau pentru modificarea unei autorizații de introducere pe piață pentru a permite utilizarea produsului de protecție a plantelor pe alte culturi și

- (b) să fie recunoscut ca fiind conform cu principiile de bună practică de laborator sau de bună practică experimentală.
- (3) Fiecare parte stabilește norme pentru a se evita repetarea testelor pe animale vertebrate.

SUBSECȚIUNEA 7

SOIURI DE PLANTE

ARTICOLUL 12.44

Protecția drepturilor de proprietate asupra soiurilor de plante

Fiecare parte protejează drepturile de proprietate asupra soiurilor de plante în conformitate cu Convenția internațională pentru protecția noilor soiuri de plante, adoptată la Paris la 2 decembrie 1961, astfel cum a fost revizuită la Geneva la 19 martie 1991 (denumită în continuare „Actul UPOV din 1991”), inclusiv cu excepțiile de la dreptul amelioratorului prevăzute la articolul 15 alineatul (2) din convenția respectivă¹.

¹ Pentru mai multă certitudine, această dispoziție nu afectează înregistrarea soiurilor locale de plante în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale Indoneziei care nu intră în domeniul de aplicare al Actului UPOV din 1991.

SECȚIUNEA C

ASIGURAREA RESPECTĂRII DREPTURILOR DE PROPRIETATE INTELECTUALĂ

ARTICOLUL 12.45

Dispoziții generale

- (1) Părțile își reafirmă angajamentele asumate în temeiul Acordului TRIPS, în special al părții III a acestuia. Măsurile, procedurile și acțiunile corective complementare prevăzute în prezenta secțiune sunt necesare pentru a asigura respectarea drepturilor de proprietate intelectuală¹. Măsurile, procedurile și acțiunile corective respective trebuie să fie corecte și echitabile și să nu genereze o complexitate sau costuri inutile, termene nerezonabile sau întârzieri nejustificate.
- (2) Măsurile, procedurile și acțiunile corective menționate la alineatul (1) trebuie să fie, de asemenea, eficace, proporționale și disuasive și să se aplice într-un mod care să evite crearea de bariere în calea comerțului legitim și să instituie garanții împotriva utilizării lor abuzive.
- (3) Prezenta secțiune nu aduce atingere mecanismelor de asigurare a respectării legii, dacă există, pentru resursele genetice, cunoștințele tradiționale și expresia culturală tradițională prevăzute de legislațiile părților.

¹ În sensul prezentei secțiuni, sintagma „drepturi de proprietate intelectuală” ar trebui să includă cel puțin următoarele drepturi: drepturile de autor și drepturile conexe acestora, drepturile creatorului de topografii de produse semiconductoare, drepturile asupra mărcilor, drepturile asupra desenelor sau modelelor, drepturile de brevet, indicațiile geografice; drepturile referitoare la modelele de utilitate, drepturile de proprietate asupra soiurilor de plante și denumirile comerciale, în măsura în care acestea sunt protejate de fiecare parte.

- (4) Fiecare parte depune eforturi pentru a intensifica lupta împotriva contrafacerii și a pirateriei.

ARTICOLUL 12.46

Persoane îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, a procedurilor și a acțiunilor corective

Fiecare parte recunoaște ca persoane îndreptățite să solicite aplicarea măsurilor, a procedurilor și a acțiunilor corective menționate în prezenta subsecțiune C și în partea III a Acordului TRIPS:

- (a) titularii de drepturi de proprietate intelectuală în conformitate cu legislația unei părți;
- (b) toate celelalte persoane autorizate să utilizeze drepturile de proprietate intelectuale respective, în special licențele, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții respective și în conformitate cu aceasta;
- (c) organismele de gestiune colectivă a drepturilor de proprietate intelectuală care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții respective și în conformitate cu aceasta și
- (d) organismele de apărare a intereselor profesionale care sunt recunoscute periodic ca având dreptul de a-i reprezenta pe titularii drepturilor de proprietate intelectuală, în măsura în care acest lucru este permis de legislația părții respective și în conformitate cu aceasta.

SUBSECȚIUNEA 1

PROCEDURI CIVILE ȘI ADMINISTRATIVE PENTRU ASIGURAREA RESPECTĂRII NORMELOR

ARTICOLUL 12.47

Elemente de probă

- (1) Fiecare parte se asigură că, încă înainte de începutul procedurilor de examinare pe fond a cauzei, la cererea unei părți care a prezentat mijloace de probă accesibile în mod rezonabil în sprijinul afirmației sale conform căreia dreptul său de proprietate intelectuală a fost încălcat sau este pe cale de a fi încălcat, autoritățile judiciare competente pot dispune adoptarea de măsuri provizorii prompte și eficace pentru a conserva elementele de probă relevante în ceea ce privește presupusa încălcare, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale.
- (2) Aceste măsuri pot include descrierea detaliată, cu sau fără prelevarea de eșantioane, ori confiscarea bunurilor care fac obiectul presupusei încălcări și, în cazurile adecvate, confiscarea materialelor și a echipamentelor utilizate pentru a produce sau a distribui respectivele bunuri, precum și a documentelor referitoare la acestea.

(3) Fiecare parte ia măsurile care se impun, în cazul în care un drept de proprietate intelectuală este încălcat la nivel comercial, pentru a le permite autorităților judiciare competente să dispună, după caz și la cererea unei părți, comunicarea documentelor bancare, financiare sau comerciale aflate sub controlul părții adverse, sub rezerva protejării informațiilor confidențiale.

ARTICOLUL 12.48

Dreptul la informare

(1) Fiecare parte se asigură că, în contextul unor proceduri având ca obiect încălcarea unui drept de proprietate intelectuală și ca urmare a unei cereri a reclamantului, justificată și proporțională, autoritățile judiciare competente pot dispune ca autorul încălcării sau orice altă persoană care deține calitatea de parte la procedurile respective sau de martor în cadrul acestora să furnizeze informații privind originea și rețelele de distribuție ale bunurilor sau serviciilor care încalcă un drept de proprietate intelectuală.

(2) În sensul alineatului (1), expresia „orice altă persoană” înseamnă o persoană:

- (a) despre care s-a constatat că deține la scară comercial bunuri care încalcă drepturi de proprietate intelectuală;
- (b) despre care s-a constatat că folosește la scară comercială servicii care încalcă drepturi de proprietate intelectuală;

(c) despre care s-a constatat că furnizează la scară comercială servicii utilizate în activități care încalcă drepturi de proprietate intelectuală sau

(d) care este indicată de persoana menționată la literele (a)-(c) ca fiind implicată în producția, fabricarea sau distribuția bunurilor care încalcă drepturi de proprietate intelectuală sau în furnizarea serviciilor care încalcă drepturi de proprietate intelectuală.

(3) Informațiile menționate la alineatul (1) cuprind, după caz:

(a) numele și adresele producătorilor, fabricanților, distribuitorilor, furnizorilor și ale celorlalți deținători anteriori ai bunurilor sau serviciilor, precum și ale angrosiștilor și ale vânzătorilor cu amănuntul destinatari sau

(b) informații privind cantitățile produse, fabricate, livrate, primite sau comandate, precum și prețul obținut pentru bunurile sau serviciile în cauză.

(4) Prezentul articol nu aduce atingere legislației unei părți care:

(a) îi acordă titularului drepturilor drepturi de a primi informații mai cuprinzătoare;

(b) reglementează utilizarea în proceduri civile sau penale a informațiilor comunicate în temeiul prezentului articol;

(c) reglementează răspunderea pentru utilizarea abuzivă a dreptului la informare;

- (d) dă posibilitatea de a refuza furnizarea de informații care ar constrânge persoana menționată la alineatul (1) să recunoască propria participare sau participarea rudelor apropiate la o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală sau
- (e) reglementează protejarea confidențialității surselor de informații sau prelucrarea datelor cu caracter personal.

ARTICOLUL 12.49

Măsuri provizorii și de precauție

(1) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare pot, la cererea reclamantului, să emită împotriva presupusului autor al încălcării o măsură provizorie menită să prevină orice încălcare iminentă a unui drept de proprietate intelectuală sau să interzică, cu titlu provizoriu și sub rezerva, dacă este cazul, a unei penalități cu titlu cominatoriu, atunci când legislația părții respective prevede acest lucru, continuarea presupuselor încălcări ale dreptului în cauză sau să subordoneze continuarea respectivă constituirii unor garanții destinate să asigure despăgubirea titularului dreptului. De asemenea, se poate emite o măsură provizorie, în aceleași condiții, împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de către un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală. În sensul prezentului articol, termenul „intermediar” include furnizorii de servicii de internet.

(2) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale judiciare pot, de asemenea, la cererea reclamantului, să emită o măsură provizorie pentru a dispune sechestrarea sau predarea bunurilor suspectate de încălcarea unui drept de proprietate intelectuală pentru a împiedica introducerea sau circulația lor în circuitele comerciale.

(3) În cazul unei presupuse încălcări săvârșite la scară comercială, fiecare parte se asigură că, dacă reclamantul dovedește că există circumstanțe care ar pune în pericol recuperarea prejudiciului, autoritățile judiciare ale acesteia pot dispune sechestrul asigurător asupra bunurilor mobile și imobile ale presupusului autor al încălcării. În acest scop, autoritățile judiciare pot dispune comunicarea unor documente bancare, financiare sau comerciale ori accesul corespunzător la informațiile relevante.

ARTICOLUL 12.50

Măsuri corective

(1) Fiecare parte se asigură că, la cererea reclamantului și fără a aduce atingere daunelor-interese datorate titularului drepturilor ca urmare a încălcării săvârșite, autoritățile judiciare ale acesteia pot dispune, fără nicio despăgubire, distrugerea sau cel puțin eliminarea definitivă din circuitele comerciale a bunurilor despre care s-a constatat că încalcă un drept de proprietate intelectuală. Dacă este cazul, autoritățile judiciare dispun, de asemenea, distrugerea materialelor și a instrumentelor utilizate predominant la crearea sau fabricarea bunurilor respective.

(2) Autoritățile judiciare ale fiecărei părți au competența de a dispune ca măsurile menționate la alineatul (1) să fie puse în aplicare pe cheltuiala autorului încălcării, cu excepția cazului în care se invocă motive speciale care să împiedice acest lucru.

(3) Atunci când se examinează o cerere de măsuri corective, se iau în considerare nevoia de proporționalitate între gravitatea încălcării și măsurile corective dispuse, precum și interesele terților.

ARTICOLUL 12.51

Ordonanțe președințiale

Fiecare parte se asigură că, atunci când s-a constatat printr-o hotărâre judecătorească o încălcare a unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile judiciare competente ale acesteia pot emite o ordonanță președințială prin care se interzice continuarea încălcării împotriva autorului încălcării, precum și împotriva unui intermediar ale cărui servicii sunt utilizate de un terț pentru a încălca un drept de proprietate intelectuală.

ARTICOLUL 12.52

Măsuri alternative

Fiecare parte poate să prevadă că, în cazurile în care este necesar și la cererea persoanei susceptibile să facă obiectul măsurilor prevăzute la articolul 12.50 sau la articolul 12.51, autoritățile judiciare ale acesteia pot dispune plata unei despăgubiri bănești în favoarea părții vătămate în locul aplicării măsurilor prevăzute la articolul 12.50 sau la articolul 12.51, dacă persoana respectivă a acționat fără intenție și fără neglijență, dacă aplicarea măsurilor în chestiune i-ar cauza persoanei respective un prejudiciu disproporționat și dacă despăgubirile bănești acordate părții vătămate par a fi, în mod rezonabil, satisfăcătoare.

ARTICOLUL 12.53

Daune-interese

(1) Fiecare parte se asigură că, la cererea părții vătămate, autoritățile judiciare ale acesteia dispun ca autorul încălcării care s-a angajat cu bună-știință într-o activitate de încălcare sau care avea motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză să îi plătească titularului drepturilor daune-interese adecvate prejudiciului real suferit de titularul drepturilor ca urmare a încălcării. La stabilirea daunelor-interese, autoritățile judecătorești:

- (a) iau în considerare toate aspectele corespunzătoare, cum ar fi consecințele economice negative, inclusiv pierderea câștigurilor, suferite de partea vătămată, beneficiile realizate în mod neloial de către autorul încălcării și, după caz, alte elemente decât factorii economici, cum ar fi prejudiciul moral cauzat de încălcarea respectivă titularului drepturilor sau

(b) pot stabili, atunci când este cazul, valoarea daunelor-interese ca sumă forfetară, pe baza unor elemente cum ar fi valoarea redevențelor sau a drepturilor care ar fi fost datorate în cazul în care autorul încălcării ar fi cerut autorizația de a utiliza dreptul de proprietate intelectuală în cauză.

(2) În cazul în care autorul încălcării nu s-a angajat în activitatea de încălcare cu bună-știință sau având motive întemeiate pentru a fi în cunoștință de cauză, fiecare parte poate prevedea ca autoritățile sale judiciare să poată dispune în favoarea părții vătămate recuperarea beneficiilor sau plata unor daune-interese care pot fi prestabilite.

ARTICOLUL 12.54

Cheltuieli de judecată

Fiecare parte se asigură că, în general, partea care cade în pretenții suportă cheltuieli de judecată rezonabile și proporționale, precum și alte cheltuieli efectuate de partea care a avut câștig de cauză, cu excepția situației în care principiile de echitate nu permit acest lucru.

ARTICOLUL 12.55

Publicarea hotărârilor judecătorești

Fiecare parte se asigură că, în cadrul procedurilor judiciare inițiate ca urmare a încălcării unui drept de proprietate intelectuală, autoritățile sale judiciare pot dispune, la cererea reclamantului și pe cheltuiala autorului încălcării, măsuri adecvate pentru difuzarea informațiilor cu privire la hotărâre, inclusiv afișarea hotărârii, precum și publicarea integrală sau parțială a acesteia.

ARTICOLUL 12.56

Prezumția calității de autor sau de titular al drepturilor

Fiecare parte recunoaște că, în scopul aplicării măsurilor, a procedurilor și a acțiunilor corective prevăzute în prezenta secțiune:

- (a) pentru ca autorul unei opere literare sau artistice să fie, până la proba contrară, considerat ca atare și îndreptățit, prin urmare, să introducă o acțiune în constatarea încălcării drepturilor, este suficient ca numele autorului să fie menționat pe operă în modul obișnuit și
- (b) litera (a) se aplică *mutatis mutandis* titularilor drepturilor conexe dreptului de autor în ceea ce privește obiectul protejat de acestea.

ARTICOLUL 12.57

Proceduri administrative

În măsura în care orice acțiune corectivă civilă poate fi ordonată ca urmare a procedurilor administrative cu privire la fondul unei cauze, fiecare parte se asigură că aceste proceduri sunt conforme cu principii echivalente, pe fond, cu cele enunțate în dispozițiile relevante din prezenta secțiune.

ARTICOLUL 12.58

Inițiative voluntare ale părților interesate

Fiecare parte depune eforturi pentru a facilita inițiative voluntare ale părților interesate de reducere a încălcărilor drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv în mediul online și pe alte piețe, care să se axeze pe probleme concrete și să caute soluții practice realiste, echilibrate, proporționale și echitabile pentru toate părțile implicate, de exemplu în următoarele moduri:

- (a) fiecare parte depune eforturi pentru reunirea consensuală a părților interesate pe teritoriul său, cu scopul de a facilita inițiativele voluntare pentru găsirea de soluții și eliminarea diferențelor în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală în vederea reducerii încălcărilor;

- (b) părțile se străduiesc să facă schimb de informații cu privire la eforturile de facilitare a inițiativelor voluntare ale părților interesate pe teritoriile lor și
- (c) părțile depun eforturi pentru a promova dialogul deschis și cooperarea dintre părțile interesate ale fiecăreia dintre ele și pentru a încuraja părțile interesate să caute soluții comune și să elimine împreună diferențele în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea încălcărilor.

SECȚIUNEA D

ASIGURAREA RESPECTĂRII LEGISLAȚIEI LA FRONTIERĂ

ARTICOLUL 12.59

Măsuri de asigurare a respectării legislației la frontieră în ceea ce privește drepturile de proprietate intelectuală

- (1) În vederea punerii în aplicare a măsurilor la frontieră pentru asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale, indiferent dacă acestea intră sau nu sub incidența prezentului acord, fiecare parte asigură coerența cu obligațiile care îi revin în temeiul GATT 1994 și al Acordului TRIPS.

- (2) În ceea ce privește mărfurile aflate sub control vamal, fiecare parte adoptă sau menține proceduri pentru a-i permite unui titular al drepturilor, care suspectează că mărfurile încalcă mărci, drepturi de autor și drepturi conexe, indicații geografice, brevete, modele de utilitate, desene sau modele industriale, topografii de circuite integrate și drepturi de proprietate asupra unui soi de plante, să depună o cerere scrisă la autoritățile competente pentru suspendarea, de către autoritățile vamale, pe baza informațiilor primite, a punerii în liberă circulație sau pentru reținerea unor astfel de mărfuri. Autoritățile competente iau măsuri cu privire la o astfel de cerere, cu condiția ca respectivele cerințe prevăzute de legislația în cauză să fie îndeplinite. În sensul prezentei secțiuni, cu excepția cazului în care se prevede altfel, termenul „autorități competente” poate include autoritățile judiciare, administrative sau de aplicare a legii corespunzătoare ale părții în cauză.
- (3) Fiecare parte instituie sisteme electronice pentru gestionarea de către autoritățile vamale a cererilor de înregistrare.
- (4) Fiecare parte prevede că autoritățile sale vamale decid cu privire la aprobarea sau înregistrarea cererii într-un termen rezonabil de la depunerea acesteia.
- (5) Fiecare parte prevede că astfel de cereri se aplică transporturilor multiple.
- (6) Alineatele (3), (4) și (5) nu aduc atingere evoluțiilor tehnologice viitoare în vederea îmbunătățirii sistemelor și procedurilor relevante.
- (7) În ceea ce privește mărfurile supuse controlului vamal, fiecare parte se asigură că autoritățile sale vamale pot acționa din proprie inițiativă pentru a suspenda acordarea liberului de vamă sau pentru a reține mărfurile suspectate de încălcarea unui drept de proprietate intelectuală în temeiul legislației părții respective.

(8) Fiecare parte se asigură că autoritățile sale vamale utilizează analiza riscurilor pentru a identifica mărfurile suspectate.

(9) Fiecare parte poate institui proceduri care să permită distrugerea mărfurilor care încalcă drepturile de proprietate intelectuală, în conformitate cu legislația părții respective, fără a fi necesare proceduri administrative sau judiciare prealabile pentru stabilirea formală a încălcărilor, în cazul în care persoanele vizate sunt de acord cu distrugerea sau nu se opun acesteia. În cazul în care mărfurile cu privire la care s-a stabilit că încalcă drepturile de proprietate intelectuală nu sunt distruse, fiecare parte se asigură că, în afara circumstanțelor excepționale, astfel de mărfuri sunt îndepărtate din circuitele comerciale, astfel încât să se evite orice prejudiciu care ar putea fi adus titularului drepturilor.

(10) Nu există nicio obligație de a aplica prezentul articol importului de mărfuri introduse pe piața celeilalte părți sau a unei țări terțe de către titularii drepturilor sau cu consimțământul acestora.

(11) O parte poate exclude de la aplicarea prezentului articol mărfurile cu caracter necomercial aflate în bagajele personale ale călătorilor sau expediate în transporturi mici. Fiecare parte poate dispune de proceduri care permit distrugerea rapidă a mărcilor contrafăcute și a mărfurilor piratate transmise prin mesageria poștală sau prin serviciile de curierat.

(12) Autoritățile vamale ale fiecărei părți întrețin un dialog periodic și promovează cooperarea cu părțile interesate relevante și cu alte autorități cu atribuții în asigurarea respectării legislației în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală menționate la alineatul (2).

(13) Părțile cooperează în ceea ce privește comerțul internațional cu mărfuri suspectate și, în special, fac schimb de informații cu privire la acest tip de comerț.

(14) Fără a aduce atingere altor forme de cooperare, în ceea ce privește încălcarea legislației în materie de drepturi de proprietate intelectuală menționată la alineatul (2), a cărei asigurare a respectării este de competența autorităților vamale în conformitate cu prezentul articol, se aplică Protocolul privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal.

(15) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, în configurația sa specifică pentru capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală) pentru aspecte legate de asigurarea respectării legislației la frontieră, instituit prin articolul 24.4, este responsabil cu asigurarea funcționării și a punerii în aplicare corespunzătoare a prezentului articol, în special cu asigurarea cadrului pentru organizarea cooperării.

SECȚIUNEA F

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 12.60

Cooperare și transparență

- (1) Părțile cooperează în vederea sprijinirii punerii în aplicare a angajamentelor și obligațiilor în temeiul prezentului capitol.
- (2) Domeniile de cooperare includ următoarele activități, fără a se limita la acestea:
 - (a) schimbul de informații privind cadrul juridic referitor la drepturile de proprietate intelectuală și normele relevante în materie de protecție și de asigurare a respectării acestora;
 - (b) schimbul de experiență între părți cu privire la progresul legislativ în materie de drepturi de proprietate intelectuală;
 - (c) schimbul de experiență între părți cu privire la asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală;
 - (d) schimbul de experiență între părți cu privire la asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală la nivel central și subcentral de către autoritățile vamale, poliție, organismele administrative și judiciare;

- (e) coordonarea pentru prevenirea exporturilor de mărfuri contrafăcute, inclusiv coordonarea cu alte țări;
- (f) consolidarea capacităților, asistență tehnică, schimbul de personal și formarea personalului;
- (g) schimbul de informații și de experiență cu privire la aspectele legate de proprietatea intelectuală ale resurselor genetice, ale cunoștințelor tradiționale și ale expresiilor culturale tradiționale;
- (h) schimbul de informații și de experiență cu privire la perioada de protecție efectivă în temeiul unui brevet pentru medicamente sau pentru produse de protecție a plantelor;
- (i) protejarea și apărarea drepturilor de proprietate intelectuală și difuzarea de informații în această privință, printre altele, către mediul de afaceri și societatea civilă;
- (j) sensibilizarea consumatorilor și a titularilor drepturilor;
- (k) îmbunătățirea cooperării instituționale, în special între oficiile pentru proprietate intelectuală ale părților;
- (l) promovarea activă a sensibilizării și a educării publicului larg cu privire la politicile privind drepturile de proprietate intelectuală;

- (m) promovarea colaborării dintre sectorul public și cel privat cu implicarea IMM-urilor, inclusiv prin evenimente sau reuniuni axate pe IMM-uri, în ceea ce privește protecția și asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală și reducerea încălcărilor și
 - (n) elaborarea unor strategii eficace de identificare a categoriilor de public și a programelor de comunicare pentru a sensibiliza într-o mai mare măsură consumatorii și mijloacele de informare în masă cu privire la impactul încălcării drepturilor de proprietate intelectuală, inclusiv riscul pentru sănătate și siguranță și legătura cu criminalitatea organizată.
- (3) Fiecare parte poate pune la dispoziția publicului caietul de sarcini al produselor sau o fișă rezumat a acestuia, precum și punctele de contact relevante pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător pentru controlul sau gestionarea indicațiilor geografice ale celeilalte părți, care sunt protejate în temeiul subsecțiunii 4.
- (4) Părțile păstrează un contact permanent, fie în mod direct, fie prin intermediul comitetului menționat la articolul 12.61, cu privire la toate aspectele legate de punerea în aplicare și funcționarea prezentului capitol.

ARTICOLUL 12.61

Comitetul pentru servicii, investiții, comerț digital,
achiziții publice și proprietate intelectuală

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul instituit în temeiul articolului 24.4 examinează orice chestiune legată de punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol și are următoarele atribuții specifice:

- (a) realizează schimbul de informații și de experiență cu privire la aspecte legate de proprietatea intelectuală, inclusiv în domeniul indicațiilor geografice, inclusiv cu privire la evoluțiile legislative și în materie de politici, precum și cu privire la orice altă chestiune de interes reciproc legată de punerea în aplicare și funcționarea prezentului capitol și
- (b) îndeplinește sarcinile specifice care îi sunt atribuite prin prezentul capitol, inclusiv prin articolul 12.37.

CAPITOLUL 13

CONCURENȚĂ

SECȚIUNEA A

ANTITRUST ȘI FUZIUNI

ARTICOLUL 13.1

Principii

Părțile recunosc importanța unei concurențe nedeterminate în relațiile lor comerciale și în relațiile lor de investiții. Părțile recunosc faptul că practicile comerciale anticoncurențiale au potențialul de a denatura buna funcționare a piețelor și de a submina avantajele prezentului acord.

ARTICOLUL 13.2

Cadru legislativ

- (1) Părțile mențin o legislație în domeniul concurenței care se aplică tuturor sectoarelor economiei¹ și abordează toate practicile următoare:
- (a) acordurile orizontale și verticale dintre întreprinderi și practicile concertate care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restricționarea sau denaturarea concurenței²;
 - (b) abuzurile de poziție dominantă ale uneia sau mai multor întreprinderi și
 - (c) fuziunile și achizițiile dintre întreprinderi care împiedică în mod semnificativ concurența efectivă.
- (2) Toate întreprinderile, inclusiv întreprinderile private și publice, fac obiectul legislației în domeniul concurenței menționate la prezentul articol în măsura în care aplicarea legislației în domeniul concurenței nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea unor sarcini speciale de interes public care le pot fi atribuite întreprinderilor în cauză. Orice limitări ale aplicării legislației în domeniul concurenței a unei părți se limitează la sarcini de interes public, nu depășesc ceea ce este strict necesar pentru îndeplinirea sarcinii de interes public și sunt transparente.

¹ Pentru mai multă certitudine, normele în materie de concurență din Uniune se aplică sectorului agricol în conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 1308/2013 al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a unei organizări comune a piețelor produselor agricole și cu modificările sau înlocuirile ulterioare ale acestuia, dacă este cazul (*Jurnalul Oficial* L347/2013).

² Pentru Uniune, aceste acorduri și practici includ, de asemenea, decizii ale asociațiilor de întreprinderi.

ARTICOLUL 13.3

Punere în aplicare

(1) Fiecare parte menține și dezvoltă o autoritate independentă din punct de vedere operațional care este responsabilă cu competențele și resursele necesare pentru a asigura aplicarea deplină și asigurarea efectivă a respectării legislației în domeniul concurenței menționate la articolul 13.2 și care este dotată în mod corespunzător cu acestea.

(2) Fiecare parte aplică legislație în domeniul concurenței într-un mod transparent și nediscriminatoriu, respectând principiul echității procedurale și drepturile la apărare ale întreprinderilor în cauză, indiferent de naționalitatea lor și de modul de deținere în proprietate.

ARTICOLUL 13.4

Cooperare

(1) Pentru a îndeplini obiectivele prezentului acord și pentru a spori eficacitatea aplicării legislației în domeniul concurenței, părțile recunosc că este în interesul lor comun să consolideze cooperarea în ceea ce privește elaborarea politicii în domeniul concurenței și investigarea cazurilor antitrust și de fuziuni într-un mod compatibil cu actele cu putere de lege și normele administrative, cu interesele importante și cu resursele disponibile ale fiecăreia dintre acestea.

(2) În sensul alineatului (1), autoritățile de concurență ale părților depun eforturi pentru a consulta și a face schimb de informații neconfidențiale în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației, a politicii și a practicilor în domeniul concurenței. Atunci când este posibil și oportun, autoritățile de concurență ale părților își pot coordona activitățile de asigurare a respectării legislației în legătură cu aceleași cazuri sau cu cazuri conexe.

(3) Nicio dispoziție a prezentului articol nu limitează puterea discreționară a autorităților de concurență ale părților de a lua măsuri cu privire la anumite cazuri și de a decide dacă să ia măsuri cu privire la anumite cereri din partea autorității de concurență a celeilalte părți.

ARTICOLUL 13.5

Confidențialitate

(1) Atunci când fac schimb de informații în conformitate cu prezenta secțiune, părțile iau în considerare limitările impuse de legislația lor privind secretul profesional și de afaceri și asigură protecția secretelor de afaceri și a altor informații confidențiale.

(2) Atunci când o parte comunică informații în temeiul prezentei secțiuni, partea destinată să păstrează confidențialitatea informațiilor comunicate.

ARTICOLUL 13.6

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentei secțiuni.

SECȚIUNEA B

SUBVENȚII

ARTICOLUL 13.7

Principii

Părțile afirmă că subvențiile pot fi acordate de o parte atunci când sunt necesare pentru realizarea unui obiectiv de politică publică. Cu toate acestea, părțile recunosc că, în anumite circumstanțe, anumite subvenții pot avea potențialul de a denatura buna funcționare a piețelor și de a submina beneficiile comerțului dintre părți. Prin urmare, în principiu, părțile depun eforturi pentru a nu acorda subvenții întreprinderilor atunci când acestea pot denatura¹ piețele.

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „a denatura” din prezentul capitol este diferit de cel prevăzut în reglementările naționale ale părților privind măsurile antidumping și compensatorii. Prezentul articol nu împiedică părțile să deschidă o investigație ulterioară privind taxele antidumping sau compensatorii pentru același produs, caz în care părțile se abțin de la utilizarea condițiilor denaturate constatate în temeiul prezentului capitol ca temei juridic pentru o astfel de investigație.

ARTICOLUL 13.8

Definiție și domeniu de aplicare

- (1) În sensul prezentei secțiuni, o subvenție este o măsură care îndeplinește condițiile prevăzute la articolele 1 și 2 din Acordul SMC.
- (2) Prezenta secțiune se aplică subvențiilor acordate întreprinderilor care furnizează bunuri. Prezenta secțiune se aplică, de asemenea, subvențiilor acordate întreprinderilor care furnizează servicii în măsura prevăzută la articolele 13.10 și 13.11.
- (3) Subvențiile acordate tuturor întreprinderilor, inclusiv întreprinderilor publice și private, fac obiectul prezentei secțiuni în măsura în care aplicarea lor nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea unor sarcini speciale de interes public atribuite acestor întreprinderi. O aplicare diferită a normelor din prezentul capitol ar trebui să se limiteze la sarcinile de interes public care au fost atribuite în mod transparent.
- (4) Articolul 13.11 nu se aplică sectorului audiovizual.
- (5) Articolul 13.11 nu se aplică subvențiilor legate de comerțul cu mărfuri care intră sub incidența anexei 1 la Acordul OMC privind agricultura și la Acordul OMC privind subvențiile pentru pescuit¹.

¹ Odată ce Acordul OMC privind subvențiile pentru pescuit a intrat în vigoare pentru ambele părți și se instituie Comitetul pentru subvenții pentru pescuit, consultările în temeiul articolului 13.11 nu se aplică subvențiilor care intră în domeniul de aplicare al Acordului OMC privind subvențiile pentru pescuit.

(6) Prezenta secțiune nu se aplică:

- (a) subvențiilor acordate pentru compensarea pagubelor provocate de dezastre naturale sau provocate de om, de urgențe sau crize economice naționale sau mondiale, precum și pentru activități fără caracter economic;
- (b) subvențiilor specifice al căror quantum per beneficiar pe o perioadă de trei ani este mai mic de 350 000 de drepturi speciale de tragere sau
- (c) subvențiilor acordate la nivelul subcentral al administrației publice din Indonezia întreprinderilor care furnizează servicii.

(7) În pofida alineatului (6) litera (c), în cazul în care Uniunea consideră că este afectată în mod negativ de o subvenție acordată la nivelul subcentral al administrației publice din Indonezia întreprinderilor care furnizează servicii, Uniunea poate solicita un dialog cu Indonezia cu privire la aceste aspecte. Indonezia depune eforturi pentru a examina o astfel de cerere cu bună-credință.

ARTICOLUL 13.9

Relația cu OMC

(1) Nicio dispoziție din prezenta secțiune nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin oricăreia dintre părți în temeiul acordurilor OMC aplicabile.

(2) Părțile reexaminează chestiunea disciplinelor privind subvențiile legate de comerțul cu servicii în lumina oricăror discipline convenite în temeiul articolului XV din GATS, în vederea includerii acestora în prezenta secțiune după consultări între părți.

ARTICOLUL 13.10

Transparență

(1) Fiecare parte asigură transparența următoarelor elemente în ceea ce privește orice subvenție acordată sau menținută pe teritoriul său în ceea ce privește întreprinderile producătoare de bunuri:

(a) temeiul juridic al subvenției;

(b) forma subvenției și

(c) cuantumul subvenției sau suma înscrisă în buget pentru subvenție.

(2) Se consideră că o parte a îndeplinit cerințele de la alineatul (1) dacă subvenția în cauză este notificată în temeiul acordurilor OMC aplicabile sau dacă informațiile solicitate în temeiul alineatului (1) sunt puse la dispoziție de către partea respectivă sau în numele acesteia pe un site web accesibil publicului până la data de 31 decembrie a anului calendaristic următor anului în care subvenția a fost acordată sau menținută.

(3) La cererea celeilalte părți, o parte depune eforturi pentru a furniza informațiile disponibile cu privire la orice subvenție acordată sau menținută în cazul întreprinderilor care furnizează servicii pe teritoriul său, inclusiv:

(a) temeiul juridic al subvenției;

(b) forma subvenției și

(c) cuantumul subvenției sau suma înscrisă în buget pentru subvenție.

ARTICOLUL 13.11

Consultări

(1) În pofida cerințelor de transparență prevăzute la articolul 13.10 alineatul (1), o parte (denumită în continuare „partea solicitantă”) îi poate solicita celeilalte părți (denumită în continuare „partea solicitată”) informații suplimentare față de cele prevăzute la articolul 13.10 alineatul (1) cu privire la o subvenție acordată de partea solicitată. Partea solicitantă explică în cererea sa motivele pentru care solicită informații suplimentare. Cererea poate viza informații suficient de specifice pentru a-i permite unei părți să evalueze efectele comerciale ale subvenției și să înțeleagă funcționarea acesteia, astfel cum se prevede la articolul 25 din Acordul SMC.

(2) Partea solicitată îi furnizează în scris părții solicitante informațiile solicitate în temeiul alineatului (1) în termen de cel mult 105 zile de la data notificării cererii. În cazul în care partea solicitată nu furnizează, integral sau parțial, informațiile solicitate de partea solicitantă, partea solicitată explică motivele pentru care nu a furnizat aceste informații în răspunsul său scris astfel cum este prevăzut la prezentul alineat.

(3) În cazul în care, în orice moment după formularea unei cereri de informații suplimentare în temeiul alineatului (1), partea solicitantă consideră că o subvenție acordată de partea solicitată cu privire la întreprinderile producătoare de bunuri este de natură să îi afecteze interesele comerciale și de investiții, aceasta își poate exprima preocupările în scris către partea solicitată, împreună cu o explicație adecvată, și poate solicita consultări cu privire la această chestiune.

(4) Consultările dintre părți pentru a discuta preocupările exprimate au loc în termen de 75 de zile de la data transmiterii cererii de organizare de consultări, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(5) Părțile încearcă, în cea mai mare măsură posibilă, să ajungă la o soluționare reciproc satisfăcătoare a chestiunii.

(6) În cazul în care, în orice moment, o parte consideră că o subvenție acordată de partea solicitată cu privire la întreprinderile care furnizează servicii este de natură să îi afecteze interesele, aceasta își poate exprima preocupările în scris către partea solicitată, împreună cu o explicație adecvată, și poate solicita consultări cu privire la această chestiune, în vederea ajungerii la o soluționare amiabilă și reciproc satisfăcătoare a chestiunii respective.

(7) Orice informații obținute sau schimbate exclusiv în cursul consultărilor și al soluționării la care ajung părțile ca urmare a consultărilor în temeiul prezentului articol nu aduc atingere drepturilor părților în cadrul oricăror proceduri ulterioare și sunt utilizate numai în cadrul prezentului acord.

ARTICOLUL 13.12

Utilizarea subvențiilor

Fiecare parte se asigură că întreprinderile utilizează subvențiile pe care le acordă numai pentru obiectivul sau scopul de politică pentru care au fost acordate subvențiile¹.

ARTICOLUL 13.13

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentei secțiuni.

¹ Pentru mai multă certitudine, fiecare parte poate dispune de propriile mijloace pentru a se asigura că subvențiile sunt utilizate numai pentru un astfel de obiectiv sau scop. Atunci când o parte a instituit cadrul legislativ și procedurile administrative relevante în acest sens, obligația este considerată ca fiind îndeplinită.

SECȚIUNEA C

ÎNȚREPRINDERI DEȚINUTE DE STAT

ARTICOLUL 13.14

Definiții

În sensul prezentei secțiuni, se aplică următoarele definiții:

- (a) „întreprindere deținută de stat” înseamnă o întreprindere, inclusiv orice filială a acesteia, în care o parte:
 - (i) deține direct peste 50 % din capitalul subscris al întreprinderii;
 - (ii) controlează, direct sau indirect, mai mult de 50 % din drepturile de vot;
 - (iii) are competența de a numi mai mult de jumătate din membrii consiliului de administrație al întreprinderii sau ai oricărui alt organ de conducere echivalent sau
 - (iv) deține competența de a controla¹ deciziile strategice ale întreprinderii;

¹ Pentru stabilirea controlului, toate elementele relevante de drept și în fapt sunt luate în considerare de la caz la caz.

- (b) „activități comerciale” înseamnă activități desfășurate de o întreprindere, al căror rezultat final este producerea unui bun sau furnizarea unui serviciu care urmează să fie vândut pe piața relevantă în cantități și la prețuri stabilite de întreprinderea respectivă și care sunt întreprinse cu orientare spre profit¹;
- (c) „considerente de ordin comercial” înseamnă prețul, calitatea, disponibilitatea, vandabilitatea, transportul și alte clauze și condiții de achiziționare sau de vânzare ori alți factori care ar fi luați în considerare, în mod normal, în deciziile comerciale ale unei întreprinderi private care își desfășoară activitatea în conformitate cu principiile economiei de piață în ramura de activitate relevantă sau sectorul relevant;
- (d) „serviciu furnizat în exercitarea autorității guvernamentale” înseamnă un serviciu furnizat în exercitarea autorității guvernamentale conform definiției din GATS și, după caz, din anexa la acesta privind serviciile financiare;
- (e) „acord” înseamnă Acordul privind creditele la export care beneficiază de susținere oficială, elaborat în cadrul OCDE sau un angajament ulterior, elaborat în cadrul sau în afara cadrului OCDE, care a fost adoptat de cel puțin 12 membri inițiali ai OMC care erau participanți la acord la 1 ianuarie 1979.

¹ Pentru mai multă certitudine, aceasta exclude activitățile desfășurate de o întreprindere: (a) fără scop lucrativ; sau (b) pe principiul recuperării costurilor.

ARTICOLUL 13.15

Domeniu de aplicare

- (1) Părțile își confirmă drepturile și obligațiile care le revin în temeiul articolului XVII alineatele (1)-(3) din GATT 1994, al Înțelegerii privind interpretarea articolului XVII din GATT 1994, precum și în temeiul articolului VIII alineatele (1), (2) și (5) din GATS.
- (2) Prezenta secțiune se aplică întreprinderilor deținute de stat implicate într-o activitate comercială care ar putea afecta comerțul și investițiile dintre părți. În cazul în care întreprinderile de stat desfășoară atât activități comerciale, cât și activități necomerciale, numai activitățile lor comerciale sunt reglementate de prezenta secțiune.
- (3) Articolul 13.17 nu se aplică activităților întreprinderilor deținute de stat ale unei părți pentru care o parte a luat măsuri cu titlu temporar ca răspuns la o urgență economică națională sau mondială sau ca răspuns la un dezastru natural, la o calamitate sau la un deficit de alimente.
- (4) Prezenta secțiune nu se aplică activităților întreprinderilor deținute de stat ale unei părți care sunt legate de apărarea și securitatea națională.
- (5) Prezenta secțiune se aplică întreprinderilor de stat de la nivelul central al administrației publice în conformitate cu anexa 13-A (Norme specifice pentru Indonezia privind întreprinderile deținute de stat).

- (6) Prezenta secțiune nu se aplică situațiilor în care întreprinderile deținute de stat acționează ca entități contractante care efectuează achiziții publice în scopuri guvernamentale și nu în vederea comercializării sau în vederea utilizării pentru producerea unui bun sau pentru furnizarea unui serviciu în vederea comercializării¹.
- (7) Prezenta secțiune nu se aplică niciunui serviciu furnizat în exercitarea autorității guvernamentale.
- (8) Prezenta secțiune nu se aplică întreprinderilor deținute de stat ale căror venituri anuale provenite din activități comerciale în unul dintre cele trei exerciții financiare consecutive anterioare au fost mai mici de 200 de milioane de drepturi speciale de tragere.
- (9) Articolul 13.17 nu se aplică sectoarelor de servicii care nu intră în domeniul de aplicare al capitolului 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii).
- (10) Articolul 13.17 nu se aplică în măsura în care o întreprindere deținută de stat a unei părți efectuează achiziții sau vânzări de bunuri sau servicii în sectoare care nu intră în domeniul de aplicare al angajamentelor părții respective în temeiul articolului 8.10.
- (11) Prezenta secțiune se aplică Indoneziei sub rezerva anexei 13-A (Norme specifice pentru Indonezia privind întreprinderile deținute de stat).

¹ Acest lucru nu aduce atingere angajamentelor asumate de părți în capitolul 11 (Achiziții publice), inclusiv, în special, în anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și în anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice).

(12) Articolul 13.17 nu se aplică furnizării de servicii financiare de către o întreprindere deținută de stat în temeiul unui mandat de serviciu public, în cazul în care furnizarea respectivă de servicii financiare:

(a) sprijină exporturile sau importurile, cu condiția ca serviciile financiare respective:

(i) să nu urmărească să se substituie finanțărilor comerciale sau

(ii) să nu fie oferite în condiții mai favorabile decât cele care ar putea fi obținute pentru servicii financiare comparabile pe piața comercială;

(b) să sprijine investițiile private în afara teritoriului părții, cu condiția ca serviciile financiare respective:

(i) să nu urmărească să se substituie finanțărilor comerciale;

(ii) să nu fie oferite în condiții mai favorabile decât cele care ar putea fi obținute pentru servicii financiare comparabile pe piața comercială; sau

(c) să fie oferite în condiții compatibile cu acordul definit la articolul 13.14 litera (e), cu condiția să intre în domeniul de aplicare al acordului.

(13) Prezenta secțiune începe să se aplice la trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord.

ARTICOLUL 13.16

Dispoziții generale

- (1) Fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin fiecărei părți în temeiul prezentei secțiuni, nicio dispoziție din prezenta secțiune nu împiedică o parte să înființeze sau să mențină întreprinderi deținute de stat.
- (2) Niciuna dintre părți nu solicită și nu încurajează o întreprindere deținută de stat să acționeze într-un mod incompatibil cu prezenta secțiune.

ARTICOLUL 13.17

Tratament nediscriminatoriu și considerații de ordin comercial

- (1) Fiecare parte se asigură că întreprinderile sale deținute de stat, atunci când se angajează în activități comerciale, acționează în conformitate cu considerente comerciale în achizițiile sau vânzările lor de bunuri sau servicii, cu excepția îndeplinirii oricărui mandat de serviciu public care nu este incompatibil cu alineatul (2).

(2) Fiecare parte se asigură că, atunci când desfășoară activități comerciale, întreprinderile sale de stat:

(a) la achiziționarea unui bun sau a unui serviciu:

- (i) acordă unui bun sau serviciu furnizat de o întreprindere a celeilalte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă unui bun sau serviciu similar furnizat de întreprinderile sale și
- (ii) acordă unui bun sau serviciu furnizat de întreprinderi care sunt investiții ale investitorilor celeilalte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă unui bun sau serviciu similar furnizat de întreprinderi care sunt investiții ale investitorilor părții respective pe piața sa relevantă și

(b) la vânzarea unui bun sau serviciu:

- (i) acordă unei întreprinderi a celeilalte părți un tratament nu mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă propriilor întreprinderi și
- (ii) acordă întreprinderilor care sunt investiții ale investitorilor celeilalte părți un tratament care nu este mai puțin favorabil decât cel pe care îl acordă întreprinderilor care sunt investiții ale propriilor investitori pe piața sa relevantă.

- (3) Alineatele (1) și (2) nu împiedică întreprinderile de stat:
- (a) să achiziționeze sau să furnizeze bunuri ori servicii în condiții diferite, inclusiv privind prețul, cu condiția ca respectivele condiții diferite sau refuzul să fie în conformitate cu considerente de ordin comercial sau
 - (b) să refuze să achiziționeze sau să furnizeze bunuri ori servicii, cu condiția ca respectivele condiții diferite sau refuzul să fie în conformitate cu considerente de ordin comercial.

ARTICOLUL 13.18

Cadrul de reglementare

- (1) Fiecare parte depune eforturi pentru a utiliza în mod optim cele mai bune practici internaționale relevante în ceea ce privește administrarea întreprinderilor deținute de stat, inclusiv Orientările OCDE privind guvernanta corporativă a întreprinderilor deținute de stat.
- (2) Fiecare parte se asigură că orice organism care exercită o funcție de reglementare pe care partea respectivă o stabilește sau o menține:
 - (a) este independent de oricare dintre întreprinderile pe care le reglementează și nu răspunde în fața acestora și

- (b) acționează imparțial¹ în circumstanțe similare în ceea ce privește toate întreprinderile reglementate de organismul respectiv, inclusiv întreprinderile de stat².
- (3) Fiecare parte asigură aplicarea actelor cu putere de lege și a normelor administrative în cazul întreprinderilor deținute de stat într-un mod consecvent și nediscriminatoriu.

ARTICOLUL 13.19

Schimbul de informații

- (1) O parte care are motive să creadă că interesele sale în temeiul prezentei secțiuni sunt afectate în mod negativ de activitățile comerciale ale unei întreprinderi deținute de stat a celeilalte părți și sub rezerva domeniului de aplicare al prezentei secțiuni, astfel cum este definită la articolul 13.15, îi poate solicita celeilalte părți în scris să furnizeze informații cu privire la activitățile comerciale ale întreprinderii deținute de stat respective legate de aplicarea dispozițiilor din prezenta secțiune.

¹ Pentru mai multă certitudine, imparțialitatea organismului de reglementare trebuie evaluată în raport cu un model general sau cu o practică generală a organismului de reglementare respectiv.

² Pentru mai multă certitudine, în cazul sectoarelor în privința cărora părțile au convenit, în alte capitole, asupra unor obligații specifice referitoare la organismul de reglementare, prevalează dispoziția relevantă din celelalte capitole.

(2) Partea solicitată furnizează următoarele informații, cu condiția ca solicitarea să includă o explicație a modului în care activitățile întreprinderii deținute de stat pot aduce atingere intereselor părții solicitante în temeiul prezentei secțiuni și să precizeze care dintre următoarele informații trebuie furnizate¹:

- (a) proprietatea și structura de vot a întreprinderii deținute de stat, indicând procentul de acțiuni și procentul de drepturi de vot deținute cumulativ de partea solicitată și de oricare dintre întreprinderile sale deținute de stat, precum și procentul de drepturi de vot pe care îl dețin cumulativ în întreprinderea deținută de stat;
- (b) o descriere a oricăror acțiuni speciale sau drepturi speciale de vot sau alte drepturi speciale pe care le deține partea solicitată sau oricare dintre întreprinderile deținute de stat ale acesteia, în cazul în care aceste drepturi diferă de drepturile aferente acțiunilor ordinare generale ale unei astfel de întreprinderi deținute de stat;
- (c) o descriere a structurii organizatorice a întreprinderii deținute de stat, a componenței consiliului său de administrație sau a organului de conducere echivalent și a deținerilor reciproce și a altor legături cu alte întreprinderi deținute de stat;
- (d) informații privind departamentele guvernamentale sau organismele publice care reglementează sau monitorizează întreprinderea deținută de stat, descrierea obligațiilor de raportare care îi sunt impuse de departamentele sau organismele publice respective și drepturile și practicile departamentelor guvernamentale sau ale oricăror organisme publice în ceea ce privește numirea, revocarea sau remunerarea persoanelor cu funcție de conducere, a membrilor consiliului său de administrație, a comisarilor sau a oricărui alt organism de conducere echivalent;

¹ Pentru mai multă certitudine, în cazul în care informațiile specificate au fost publicate, obligația unei părți se consideră îndeplinită.

- (e) venitul anual pentru cea mai recentă perioadă de trei ani a întreprinderii deținute de stat;
 - (f) orice derogare, imunitate și măsură conexă de care beneficiază o întreprindere de stat în temeiul actelor cu putere de lege și al normelor administrative ale părții solicitate;
 - (g) orice informații suplimentare privind întreprinderea deținută de stat care sunt puse la dispoziția publicului, inclusiv rapoartele financiare anuale și auditurile efectuate de părți terțe.
- (3) În cazul în care partea solicitată nu dispune de informațiile solicitate, partea respectivă îi comunică motivele în acest sens în scris părții care a solicitat informațiile respective.

ARTICOLUL 13.20

Consultare tehnică

- (1) Înainte de inițierea procedurilor de soluționare a litigiilor în temeiul capitolului 22 (Soluționarea litigiilor), părțile încearcă să soluționeze orice preocupări care decurg din punerea în aplicare a prezentei secțiuni prin consultări tehnice în temeiul prezentului articol. Respectivele consultări tehnice se desfășoară în vederea găsirii unei soluții reciproc satisfăcătoare la preocupările părților¹.
- (2) În sensul alineatului (1), o parte îi poate solicita celeilalte părți să organizeze consultări tehnice.

¹ Pentru mai multă certitudine, consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(3) Cererea se formulează în scris¹ și precizează:

(a) chestiunea sau măsura în cauză;

(b) dispozițiile prezentei secțiuni care suscită preocupările și

(c) motivele cererii, inclusiv o descriere a preocupărilor părții solicitante cu privire la măsurile sau chestiunile în cauză.

(4) La cererea oricărei părți, părțile se reunesc pentru a discuta preocupările exprimate în cerere, față în față sau prin orice mijloace tehnologice aflate la dispoziția părților. În cazul în care au loc cu prezență fizică, consultările se desfășoară în capitala părții solicitate, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(5) Părțile depun eforturi pentru a soluționa preocupările în cauză cât mai rapid posibil în termen de 60 de zile de la data primirii cererii. În cazul în care partea solicitantă consideră că respectiva chestiune este urgentă și necesită o soluționare imediată, aceasta poate solicita un termen mai scurt. În astfel de cazuri, partea solicitată examinează cererea într-un spirit pozitiv.

(6) O parte poate solicita sau face schimb de informații suplimentare relevante pentru alineatul (2), iar informațiile obținute sau comunicările dintre părți în temeiul prezentului articol sunt confidențiale, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

¹ Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului articol nu limitează modul de transmitere a unei astfel de cereri în scris. În cazul în care cererea este transmisă prin mijloace electronice, partea solicitată confirmă cu promptitudine primirea unei astfel de cereri, în termen de cel mult 14 zile de la primire.

(7) Comitetul pentru comerț este informat cu privire la orice rezoluție la care au ajuns părțile ca urmare a consultărilor tehnice în temeiul prezentului articol, iar aceasta nu aduce atingere drepturilor părților în cadrul oricăror proceduri ulterioare. Rezoluția respectivă se utilizează numai în cadrul prezentului acord.

CAPITOLUL 14

ENERGIE ȘI MATERII PRIME

ARTICOLUL 14.1

Principii

(1) Fiecare parte își păstrează dreptul suveran de a stabili dacă o zonă de pe teritoriul său este disponibilă pentru explorare și producția de produse energetice și de materii prime, inclusiv în apele sale arhipelagice și teritoriale, pe platforma sa continentală și în zona sa economică exclusivă, stabilite în conformitate cu UNCLOS.

(2) În conformitate cu dispozițiile prezentului capitol, fiecare parte își rezervă dreptul de a adopta, de a menține și de a pune în aplicare măsurile necesare pentru urmărirea obiectivelor legitime de politică publică, precum asigurarea aprovizionării cu produse energetice și materii prime, protejarea societății, a mediului, a sănătății publice și a consumatorilor și promovarea securității și a siguranței publice.

ARTICOLUL 14.2

Obiective

(1) Obiectivele prezentului capitol sunt:

- (a) facilitarea și intensificarea comerțului și a investițiilor existente și viitoare și consolidarea cooperării dintre părți în domeniul energiei și al materiilor prime, inclusiv al energiei din surse regenerabile și al eficienței energetice, în vederea favorizării tranziției energetice, contribuind astfel la realizarea obiectivelor părților privind zero emisii nete de gaze cu efect de seră, inclusiv prin utilizarea tehnologiilor verzi și
- (b) îmbunătățirea durabilității mediului în domeniul energiei și al materiilor prime.

ARTICOLUL 14.3

Definiții

În sensul prezentului capitol, cu excepția cazului în care se prevede altfel:

- (a) „autorizație” înseamnă un permis, o licență, o concesiune sau un instrument administrativ ori contractual similar prin care autoritatea competentă a unei părți îi permite unei entități să desfășoare o anumită activitate economică pe teritoriul său;
- (b) „echilibrare” înseamnă toate acțiunile și procesele, în toate intervalele de timp, prin care operatorii de rețea¹ asigură, în mod continuu, menținerea frecvenței sistemului într-un interval de stabilitate predefinit și respectarea volumului rezervelor necesare cu privire la calitatea cerută;
- (c) „biocombustibili” înseamnă combustibilii lichizi produși din biomasă, care constă, printre altele, în uleiuri vegetale, inclusiv ulei de palmier, ulei de rapiță sau ulei de soia;
- (d) „produse energetice” înseamnă, în sensul prezentului acord, produsele enumerate în anexa 14-A (Lista produselor energetice);
- (e) „entitate” înseamnă orice persoană fizică sau întreprindere sau grup de întreprinderi;

¹ Pentru mai multă certitudine, în cazul Indoneziei, aceasta include și furnizorii de energie electrică în temeiul legislației indoneziene.

- (f) „client necasnic” înseamnă o entitate care utilizează, prelucrează sau tranzacționează oricare dintre materiile prime în scopul desfășurării unei activități economice.
- (g) „materii prime” înseamnă, în sensul prezentului acord, substanțele utilizate la fabricarea produselor industriale enumerate în anexa 14-B (Lista materiilor prime), cu excepția produselor pescărești prelucrate și a produselor agricole¹;
- (h) „energie din surse regenerabile” înseamnă energie, inclusiv energie electrică, produsă din surse regenerabile într-un mod durabil, cum ar fi energia eoliană, solară, geotermală, hidrotermală, a oceanelor, osmotică și ambientală, energia hidroelectrică, biomasa, biocombustibilii, gazul provenit din depozitele de deșeuri, gazul provenit din instalațiile de epurare a apelor uzate sau biogazele²;
- (i) „combustibili din surse regenerabile” înseamnă biocombustibilii, biolichidele, combustibilii din biomasă și combustibilii din surse regenerabile de origine nebiologică;
- (j) „combustibili din surse regenerabile de origine nebiologică” înseamnă combustibilii lichizi și gazoși, inclusiv hidrogenul și derivații săi, al căror conținut energetic provine din surse regenerabile, altele decât biomasa.

¹ În sensul prezentului capitol, „produse agricole” înseamnă produsele enumerate în anexa 1 la Acordul privind agricultura.

² Această definiție nu aduce atingere cerințelor de durabilitate pe care fiecare parte le poate introduce în legislația sa pentru a recunoaște energia ca fiind din surse regenerabile, cu condiția ca aceste cerințe să fie conforme cu prezentul acord și cu normele comerciale internaționale care sunt obligatorii pentru părți, în special în ceea ce privește principiul nediscriminării.

ARTICOLUL 14.4

Autorizație pentru explorare sau producția de produse energetice și materii prime

(1) În cazul în care o parte solicită o autorizație pentru a explora sau a produce produse energetice sau materii prime pe teritoriul său, partea respectivă se asigură că respectivele cerințe și proceduri pentru acordarea unei astfel de autorizații, inclusiv identificarea zonei geografice relevante sau a unei părți a acesteia, precum și data sau termenul propus pentru solicitarea sau acordarea autorizației:

- (a) sunt stabilite în prealabil;
- (b) sunt puse la dispoziția publicului într-un mod care să le permită entităților interesate să depună cereri și
- (c) nu fac discriminări între entitățile părților.

(2) O parte îi poate solicita unei entități căreia i s-a acordat o autorizație de a produce hidrocarburi în amonte să plătească o contribuție financiară sau o contribuție în natură. Această contribuție nu face discriminări între entitățile părților și este stabilită astfel încât să nu interfereze cu administrarea și cu procesul decizional al entității căreia i-a fost acordată autorizația.

(3) O parte se asigură că o entitate a celeilalte părți care a încercat fără succes să obțină o autorizație este informat cu privire la motivele respingerii cererii sale.

(4) Fiecare parte se asigură că o entitate a celeilalte părți care a încercat fără succes să obțină o autorizație are dreptul, atunci când entitatea respectivă consideră necesar, să recurgă la proceduri de exercitare a căilor de atac sau de reexaminare. Procedurile de exercitare a căilor de atac sau de reexaminare sunt publicate în prealabil.

(5) În cazul Indoneziei, alineatele (3) și (4) nu se aplică hidrocarburilor.

ARTICOLUL 14.5

Accesul la infrastructura de transport al energiei

(1) Fiecare parte se asigură că proprietarii sau operatorii rețelelor de transport și distribuție a energiei electrice și a gazelor¹ de pe teritoriul său acordă acces nediscriminatoriu la astfel de infrastructuri entităților celeilalte părți în condiții nu mai puțin favorabile decât cele aplicabile entităților părții respective care sunt autorizate să producă gaze sau energie electrică.

(2) Cu excepția cazului în care accesul la infrastructura menționată la alineatul (1) rezultă în mod automat dintr-o autorizație de producere a gazelor naturale sau a energiei electrice pentru uz propriu², acesta se acordă într-un termen rezonabil de la data solicitării unui astfel de acces. Fiecare parte trebuie să se asigure că respectivele condiții de acces și de utilizare sunt obiective, transparente, nearbitrare și nu fac discriminări între utilizatorii unei astfel de infrastructuri. Fiecare parte își rezervă dreptul de a stabili condițiile pentru dreptul de a produce gaze și energie electrică pentru uz propriu.

¹ Pentru mai multă certitudine, terminalele de gaz natural lichefiat fac parte din infrastructura de transport al gazelor, astfel cum se prevede în legislația părților, și fac obiectul articolului 14.5 în același mod precum „rețelele de transport și distribuție”.

² În cazul Indoneziei, accesul la rețelele de energie electrică se referă la energia electrică pentru producție și utilizare proprie, fie de la distanță, fie la fața locului, precum și la toate celelalte cazuri prevăzute în legislația sa.

(3) Fiecare parte menține unul sau mai multe organisme de reglementare însărcinate să abordeze sau să soluționeze în mod imparțial, într-un termen rezonabil, litigiile privind clauzele, condițiile și tarifele adecvate pentru accesul la rețelele de transport și distribuție a energiei electrice și a gazelor și pentru utilizarea acestora. Fiecare parte se asigură că entitățile celeilalte părți care sunt afectate în mod negativ de o hotărâre sau de o decizie a unui astfel de organism de reglementare au dreptul de a recurge la un organism independent de soluționare a căilor de atac, care poate fi o autoritate judiciară.

ARTICOLUL 14.6

Energie electrică produsă din surse regenerabile de energie

- (1) Părțile recunosc contribuția importantă pe care energia din surse regenerabile o poate aduce la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în vederea atenuării schimbărilor climatice.
- (2) Având în vedere alineatul (1), fiecare parte urmărește să faciliteze:
 - (a) investiții în producția de energie din surse regenerabile și
 - (b) integrarea producției de energie din surse regenerabile în sistemele de energie electrică.

(3) În ceea ce privește accesul la infrastructura de transport al energiei electrice și utilizarea acesteia¹, fiecare parte se asigură, în ceea ce privește furnizorii de energie electrică din surse regenerabile ai celeilalte părți, că proprietarii și operatorii săi de rețea²:

- (a) permit stabilirea unei conexiuni fizice între noile instalații de producere a energiei electrice din surse regenerabile și rețeaua de energie electrică;
- (b) permit utilizarea fiabilă a rețelei de energie electrică pentru a furniza energie electrică produsă de furnizorii de energie electrică din surse regenerabile ai celeilalte părți;
- (c) furnizează sau permit furnizarea de servicii de echilibrare și
- (d) iau măsuri operaționale adecvate legate de rețea și de piață pentru a reduce la minimum restricționarea energiei electrice produse din surse regenerabile.

(4) În pofida alineatului (3), fiecare parte poate adopta sau menține măsurile necesare pentru îndeplinirea unui obiectiv legitim de politică publică, cum ar fi necesitatea de a menține stabilitatea sistemului de energie electrică, cu condiția ca aceste măsuri să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii.

¹ Pentru mai multă certitudine, în cazul Indoneziei, aceasta se referă la cazurile de acces la rețelele energetice, astfel cum se prevede în legislația indoneziană.

² Pentru mai multă certitudine, în cazul Indoneziei, termenul „proprietari și operatori de rețea” poate include furnizorii de energie electrică dacă aceștia sunt responsabili pentru exploatarea sistemului de transport în temeiul legislației indoneziene.

ARTICOLUL 14.7

Cooperarea în domeniul energiei și al materiilor prime

În conformitate cu dispozițiile capitolului 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), părțile cooperează în domeniul energiei și al materiilor prime, printre altele¹:

- (a) pentru a reduce sau a elimina măsurile de denaturare a comerțului și a investițiilor în țările terțe, care afectează energia și materiile prime, menținând în același timp pe deplin drepturile suverane ale părților asupra resurselor naturale, în conformitate cu articolul 14.1;
- (b) fără a aduce atingere preferințelor lor în materie de politici publice, pentru a-și coordona, după caz, pozițiile în cadrul forurilor internaționale în care sunt discutate aspecte comerciale și de investiții legate de energie și materii prime și pentru a promova programe internaționale în domeniul eficienței energetice, al energiei din surse regenerabile și al materiilor prime;
- (c) pentru a încuraja schimbul de date de piață agregate în domeniul energiei și al materiilor prime;
- (d) pentru a promova cercetarea, dezvoltarea și inovarea în domeniul eficienței energetice, al energiei din surse regenerabile și al materiilor prime;
- (e) pentru a încuraja schimbul de informații și de bune practici cu privire la evoluțiile politicii interne în domeniul energiei din surse regenerabile și

¹ Literele (c) și (e) de la prezentul articol nu acoperă datele geologice și datele privind distribuția altor minerale.

- (f) pentru a promova standarde recunoscute la nivel internațional de siguranță și de protecție a mediului pentru operațiunile petroliere, gaziere și miniere offshore prin creșterea transparenței și prin schimbul de informații, inclusiv cu privire la siguranța industrială și la performanța de mediu.

ARTICOLUL 14.8

Evaluarea impactului asupra mediului

- (1) Fiecare parte se asigură că legislația sa impune efectuarea unei evaluări a impactului asupra mediului în conformitate cu legislația sa înainte ca partea respectivă să acorde o autorizație pentru un proiect legat de producția de produse energetice sau de materii prime, dacă proiectul respectiv, în temeiul, printre altele, al naturii, al dimensiunii sau al localizării sale, poate avea un impact semnificativ asupra aspectelor de mediu prevăzute la alineatul (2).
- (2) Evaluarea impactului asupra mediului menționată la alineatul (1) identifică și evaluează, după caz, efectele semnificative ale unui proiect asupra următoarelor aspecte de mediu¹:
- (a) populația și sănătatea umană;
 - (b) biodiversitatea;
 - (c) terenurile, solul, apa, aerul și clima și

¹ Pentru mai multă certitudine, în conformitate cu legislația indoneziană, identificarea efectelor semnificative ale proiectelor asupra aspectelor de mediu enumerate la literele (a)-(d) poate varia de la o zonă la alta.

- (d) patrimoniul cultural și peisajul, inclusiv efectele preconizate care decurg din vulnerabilitatea proiectului la riscurile de accidente majore sau dezastre care sunt relevante pentru proiectul în cauză.
- (3) Fiecare parte se asigură că entităților relevante¹ li se acordă o posibilitate rezonabilă și un termen rezonabil pentru a prezenta observații cu privire la un raport de evaluare a impactului asupra mediului efectuat în sensul cerinței menționate la alineatul (1).
- (4) Fiecare parte ține seama de constatările evaluării impactului asupra mediului și pune rezultatele procesului menționat la alineatul (3) la dispoziția entităților relevante², înainte de acordarea autorizației pentru proiectul respectiv.

ARTICOLUL 14.9

Riscurile și siguranța operațiunilor offshore

- (1) Fiecare parte se asigură că atribuțiile de reglementare legate de siguranța și protecția mediului pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore sunt exercitate independent de atribuțiile legate de dezvoltarea economică sau acordarea de licențe pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore, de exemplu prin asigurarea faptului că acestea sunt desfășurate de entități juridice separate.

¹ Pentru mai multă certitudine, entitățile relevante sunt:

- (a) pentru Uniune, „publicul interesat”, astfel cum este identificat în temeiul legislației sale și
- (b) pentru Indonezia, comunitățile direct afectate, astfel cum se prevede în legislația sa, observatorii de mediu, cercetătorii sau organizațiile neguvernamentale de sprijin care au încurajat sau au sprijinit comunitățile direct afectate ca parte a comunităților direct afectate.

² Pentru mai multă certitudine, entitățile relevante sunt:

- (a) pentru Uniune, publicul interesat; și
- (b) pentru Indonezia, comunitățile direct afectate.

(2) Fiecare parte stabilește condițiile necesare pentru siguranța activităților offshore de explorare și de producție de petrol și gaze de pe teritoriul său, în vederea protejării mediului marin și a comunităților costiere împotriva poluării. Aceste condiții se bazează pe standardele internaționale relevante de siguranță și de protecție a mediului pentru operațiunile petroliere și gaziere offshore care sunt recunoscute de către părți.

ARTICOLUL 14.10

Combustibili din surse regenerabile

- (1) Părțile recunosc contribuția importantă a combustibililor din surse regenerabile, inclusiv a combustibililor de origine nebiologică, cum ar fi hidrogenul din surse regenerabile și derivații săi, la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră pentru combaterea schimbărilor climatice.
- (2) În ceea ce privește combustibilii din surse regenerabile, inclusiv biocombustibilii produși din ulei de palmier, părțile afirmă că vor acționa în conformitate cu normele comerțului internațional pe care trebuie să le respecte, în special cu normele referitoare la principiul nediscriminării, inclusiv, după caz, cu Acordul BTC.
- (3) În conformitate cu capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), părțile cooperează, după caz, în ceea ce privește convergența sau armonizarea sistemelor de certificare pentru combustibilii din surse regenerabile, inclusiv în ceea ce privește emisiile pe durata ciclului de viață, durabilitatea și standardele de siguranță.

ARTICOLUL 14.11

Tranziția energetică

- (1) Părțile recunosc importanța creșterii rapide a implementării tehnologiilor emergente în domeniul energiei curate și a extinderii capacității de energie curată, inclusiv prin accelerarea implementării tehnologiilor „zero net”, cum ar fi energia hidroelectrică, microhidroenergia, precum și producția de energie eoliană offshore și onshore, energia solară fotovoltaică, energia solară concentrată, bioenergia durabilă, energia geotermală, oceanică și maremotrică și hidrogenul din surse regenerabile, precum și alte tipuri de energie și de tehnologii durabile și, prin urmare, își reafirmă angajamentul de a realiza o tranziție către energia curată pentru a atinge obiectivul de zero emisii nete, în conformitate cu angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris.
- (2) În sensul alineatului (1) și în temeiul capitolului 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), părțile cooperează pentru a-și oferi reciproc asistență, prin intermediul unui forum specific, în vederea realizării obiectivelor lor de tranziție către o energie curată, inclusiv prin cooperare sub formă de asistență tehnică, schimburi de bune practici, sprijin în materie de politici și dialog sau alte forme de cooperare pentru dezvoltare, după cum convin, precum și prin schimburi de opinii și de informații privind transferurile de tehnologie.
- (3) Părțile facilitează investițiile existente și viitoare, pe teritoriile celeilalte părți, care permit extinderea accesului la energie curată și fiabilă și care construiesc și modernizează o infrastructură energetică fiabilă și rezilientă, inclusiv rețele de transport și rețele inteligente, fără a aduce atingere cerințelor relevante din legislația lor.

(4) La cererea unei părți, părțile organizează consultări tehnice cu privire la cerințele relevante din legislațiile lor pe care partea solicitantă le consideră a împiedica investițiile existente sau viitoare în energia din surse regenerabile și curată, precum și cu privire la infrastructura de producere a energiei electrice a investitorilor părții solicitante. Părțile depun eforturi pentru a soluționa chestiunea în cauză cât mai rapid posibil și, în orice caz, în termen de 60 de zile de la data primirii cererii. În cazul în care partea solicitantă consideră că respectiva chestiune este urgentă și necesită o soluționare imediată, aceasta poate solicita un termen mai scurt. Într-un astfel de caz, partea solicitată examinează cererea într-un spirit pozitiv. În cazul în care părțile nu pot soluționa problema, partea solicitantă poate suspenda total sau parțial punerea în aplicare a cooperării prevăzute la alineatul (2) din prezentul articol.

(5) Consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 14.12

Măsuri de sprijin pentru comerț și investiții în producția de energie din surse regenerabile

În cazul în care o parte pune la dispoziție sprijin financiar pentru producția de energie electrică din surse regenerabile, aceasta:

(a) se asigură că acesta este acordat în mod transparent și nediscriminatoriu;

- (b) definește în mod clar specificațiile tehnice care trebuie respectate de echipamentele și de sistemele din domeniul energiei din surse regenerabile pentru a putea beneficia de sprijinul respectiv și
- (c) se asigură că un astfel de sprijin este conceput astfel încât să maximizeze integrarea energiei electrice din surse regenerabile pe piața sa de energie electrică¹.

ARTICOLUL 14.13

Cooperarea în domeniul materiilor prime

- (1) Părțile cooperează, după caz, în conformitate cu capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), în domeniul lanțurilor valorice ale materiilor prime, printre altele în vederea:
 - (a) facilitării legăturilor comerciale și de investiții pentru a asigura crearea unor lanțuri de aprovizionare cu materii prime funcționale, durabile și reziliente și
 - (b) promovării unui comportament responsabil în afaceri în conformitate cu standardele internaționale relevante care au fost aprobate sau sunt sprijinite de părți și a colaborării în vederea adoptării unor astfel de standarde internaționale în lanțurile lor de aprovizionare, inclusiv a celor care reglementează aspectele de mediu, sociale și de guvernanță (denumite în continuare „MSG”), cu scopul de a încuraja investițiile și valoarea adăugată în economiile lor.

¹ Pentru Indonezia, sprijinul s-ar reflecta în Planul de afaceri privind aprovizionarea cu energie electrică (*Rencana Usaha Penyediaan Tenaga Listrik/RUPTL*), astfel cum se prevede în legislația indoneziană.

- (2) Pentru a promova legăturile comerciale și de investiții, părțile facilitează crearea de rețele între întreprinderi care pot promova oportunitățile de investiții și pot facilita integrarea lanțurilor valorice ale materiilor prime.
- (3) La cererea unei părți, părțile organizează consultări tehnice cu privire la cerințele relevante din legislația lor pe care partea solicitantă le consideră a împiedica investițiile existente sau viitoare, precum și cu privire la legăturile comerciale sau de investiții de-a lungul lanțurilor valorice ale materiilor prime. Părțile depun eforturi pentru a soluționa chestiunea în cauză cât mai rapid posibil și, în orice caz, în termen de 60 de zile de la data primirii cererii. În cazul în care partea solicitantă consideră că respectiva chestiune este urgentă și necesită o soluționare imediată, aceasta poate solicita un termen mai scurt. Într-un astfel de caz, partea solicitată examinează cererea într-un spirit pozitiv. În cazul în care părțile nu pot soluționa problema, partea solicitantă poate suspenda integral sau parțial punerea în aplicare a cooperării prevăzute la prezentul articol.
- (4) Recunoscând că cercetarea, dezvoltarea și inovarea sunt elemente-cheie pentru dezvoltarea în continuare a eficienței, a durabilității și a competitivității lanțurilor valorice ale materiilor prime, părțile convin să coopereze, după caz, inclusiv prin:
- (a) facilitarea, de exemplu prin inițiative comune, a cercetării, a dezvoltării, a inovării și a diseminării de tehnologii, procese și practici ecologice și eficiente din punctul de vedere al costurilor în cadrul lanțurilor valorice ale materiilor prime, inclusiv prin identificarea unor soluții adecvate pentru punerea în aplicare efectivă a prezentului capitol, cum ar fi promovarea unui centru de excelență pentru materii prime durabile, bazat pe aprecierea reciprocă de către părți a progreselor înregistrate în direcția adoptării standardelor internaționale, inclusiv a considerentelor MSG în lanțurile lor de aprovizionare;

- (b) consolidarea capacităților în contextul inițiativelor de cercetare, dezvoltare și inovare;
 - (c) identificarea domeniilor de interes comun pentru cooperarea în domeniul activităților de cercetare, dezvoltare și inovare care acoperă întregul lanț valoric al materiilor prime, inclusiv tehnologiile de vârf, mineritul inteligent și minele digitale și
 - (d) facilitarea schimbului de bune practici privind licențele, autorizațiile și procedurile de exploatare minieră și de prelucrare.
- (5) Recunoscând angajamentul lor comun față de producția și aprovizionarea responsabilă și durabilă cu materii prime și interesul lor reciproc de a facilita integrarea lanțurilor valorice ale materiilor prime, părțile cooperează cu privire la orice aspect relevant de interes reciproc, cum ar fi:
- (a) practicile miniere responsabile și durabilitatea lanțurilor valorice ale materiilor prime, inclusiv contribuția lanțurilor valorice ale materiilor prime la îndeplinirea obiectivelor de dezvoltare durabilă ale ONU și asigurarea faptului că ambele părți promovează consolidarea capacităților și dezvoltarea tehnologică pentru a atinge în mod eficace aceste obiective;
 - (b) punerea în aplicare eficace și eficientă a evaluărilor impactului social și de mediu și a standardelor în acest sens pentru a sprijini procesele relevante de autorizare și de acordare a licențelor în domeniul materiilor prime și

(c) standardele de mediu, sociale și de guvernanță, inclusiv standardele de siguranță, de-a lungul lanțurilor valorice ale materiilor prime și asigurarea respectării cadrelor de reglementare pentru a încuraja aplicarea și îmbunătățirea celor mai bune tehnologii disponibile și eforturile de consolidare a capacităților, asigurându-se, în același timp, că industriile naționale nu sunt împovărate în mod nejustificat.

(6) Pentru a pune în aplicare cooperarea prevăzută la prezentul articol și în conformitate cu capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), părțile pot decide să desemneze un forum specific pentru discuții sau să întreprindă orice inițiativă comună menită să consolideze lanțurile valorice durabile, schimbul de experiență sau identificarea celor mai bune practici în domenii de interes comun.

(7) Consultările tehnice în temeiul prezentului articol nu înlocuiesc consultările în temeiul articolului 22.4 sau dialogurile în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 14.14

Prețuri la export și prețuri interne

(1) Cu excepția taxelor vamale, a impozitelor sau a altor impuneri la export care sunt permise în temeiul articolului 2.6 alineatul (2), o parte nu impune, prin nicio măsură, cum ar fi o licență sau o cerință privind prețul minim la export, un preț mai mare pentru exporturile sale de materii prime către cealaltă parte decât prețul perceput pentru aceste materii prime atunci când sunt destinate pieței interne.

(2) O parte poate reglementa prețul de furnizare a materiilor prime către un client necasnic de pe piața sa pentru a atinge un obiectiv de politică publică. Un astfel de preț reglementat se bazează pe criterii obiective, clar definite, transparente și nediscriminatorii, proporționale cu obiectivul de politică publică urmărit și puse la dispoziția publicului. La cererea celeilalte părți, partea care a introdus sau menține un preț reglementat furnizează orice informații suplimentare.

CAPITOLUL 15

COMERȚUL ȘI CREȘTEREA ȘI DEZVOLTAREA DURABILE

ARTICOLUL 15.1

Considerații generale

Părțile convin asupra prezentului capitol având în vedere următoarele considerații generale:

- (a) dorind să maximizeze sinergiile dintre oportunitățile oferite de prezentul acord pentru consolidarea durabilității și a creșterii economice și să valorifice pe deplin potențialul acestuia de a contribui la consolidarea și extinderea relațiilor lor bilaterale comerciale și de investiții într-un mod durabil;

- (b) împărtășind opinia potrivit căreia prezentul acord prezintă oportunități unice de a-și consolida parteneriatul și de a colabora pentru a răspunde provocărilor globale;
- (c) recunoscând importanța promovării comerțului și a dezvoltării durabile într-un mod care să se completeze reciproc;
- (d) recunoscând diferențele dintre nivelurile lor de dezvoltare și subliniind obiectivul lor comun de a integra în continuare dezvoltarea durabilă în promovarea relațiilor lor comerciale și de investiții;
- (e) reamintind angajamentul lor de a pune în aplicare prezentul acord într-un mod care să contribuie la creșterea economică favorabilă incluziunii, la progresul social, la tranziția verde și la protecția mediului;
- (f) recunoscând necesitatea unor acțiuni comune pentru a aborda provocările globale în materie de durabilitate, cum ar fi schimbările climatice și pierderea biodiversității și poluarea, precum și pentru a asigura eforturile de eradicare a sărăciei, a insecurității alimentare și a inegalității;
- (g) remarcând importanța consolidării rezilienței și a integrării lanțurilor de aprovizionare internaționale și ținând seama de oportunitățile pentru IMM-uri, micii fermieri și alte părți interesate relevante de ambele părți;

- (h) subliniind că este esențial să se asigure un sistem comercial internațional deschis, transparent și bazat pe norme, precum și hotărârea lor de a colabora astfel încât relațiile lor comerciale și de investiții să consolideze dezvoltarea durabilă;
- (i) reamintind importanța comerțului pentru creșterea nivelului de trai și promovarea creării de locuri de muncă și a muncii decente, precum și pentru a permite utilizarea optimă a resurselor mondiale în conformitate cu obiectivul dezvoltării durabile;
- (j) reafirmându-și angajamentele asumate în cadrul instrumentelor și al acordurilor multilaterale, cum ar fi Constituția Organizației Internaționale a Muncii (denumită în continuare „OIM”), adoptată ca partea XIII din Tratatul de la Versailles semnat la 28 iunie 1919, și convențiile fundamentale ale OIM, Acordul de la Paris, Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite asupra schimbărilor climatice, încheiată la New York la 9 mai 1992 (denumită în continuare „CCONUSC”), și Convenția privind diversitatea biologică, încheiată la Rio de Janeiro la 5 iunie 1992 (denumită în continuare „CBD”) și
- (k) urmărind să protejeze și să conserve mediul, să asigure o muncă decentă pentru toți și să consolideze mijloacele pentru a face acest lucru într-un mod compatibil cu obligațiile lor internaționale și pe baza strategiilor lor de creștere și dezvoltare.

SECȚIUNEA A

COMERȚUL ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ

ARTICOLUL 15.2

Context, obiective și domeniu de aplicare

(1) Părțile reamintesc Agenda 21 și Declarația de la Rio privind mediul și dezvoltarea, adoptată la Rio de Janeiro la 14 iunie 1992, Planul de implementare a Summitului mondial privind dezvoltarea durabilă din 2002, Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, adoptată de Conferința Internațională a Muncii (denumită în continuare „CIM”) în cadrul celei de a 97-a sesiuni, care a avut loc la Geneva la 10 iunie 2008 (denumită în continuare „Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă”) și, astfel cum a fost modificată în 2022, documentul final al Conferinței Organizației Națiunilor Unite privind dezvoltarea durabilă din 2012 intitulat „Viitorul pe care ni-l dorim”, adoptat de Adunarea Generală a ONU la 27 iulie 2012, documentul final intitulat „Transformarea lumii în care trăim: Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă” și obiectivele sale de dezvoltare durabilă (denumit în continuare „Agenda 2030”), adoptat de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 25 septembrie 2015.

(2) Părțile își afirmă angajamentul de a urmări dezvoltarea durabilă, care cuprinde trei dimensiuni: dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecția mediului, toate trei fiind interdependente și consolidându-se reciproc. Părțile promovează dezvoltarea comerțului și a investițiilor internaționale, inclusiv în relațiile lor bilaterale, într-un mod care să contribuie la obiectivul dezvoltării durabile. Părțile încurajează o mai mare coerență a politicilor comerciale, pe de o parte, și a politicilor economice, sociale și de mediu, pe de altă parte.

(3) Având în vedere cele de mai sus, cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul capitol, acesta acoperă aspectele legate de comerț și investiții aferente dezvoltării durabile, contribuind la punerea în aplicare a Agendei 2030 și a obiectivelor sale de dezvoltare durabilă.

(4) Părțile convin asupra importanței unui dialog și a unei cooperări consolidate pentru punerea în aplicare efectivă a prezentului capitol, în vederea realizării unei dezvoltări durabile a comerțului și a îmbunătățirii relațiilor lor comerciale într-un mod durabil. Părțile subliniază că punerea în aplicare a prezentului capitol nu ar trebui utilizată ca măsură comercială protecționistă și ar trebui să fie în concordanță cu obligațiile internaționale ale părților în temeiul acordului OMC și al altor acorduri internaționale relevante la care părțile sunt parte.

(5) Părțile reamintesc că, în vederea atingerii obiectivului Acordului de la Paris în temeiul CCONUSC, acestea trebuie să întreprindă și să comunice eforturi ambițioase, care să reprezinte o evoluție în timp și să reflecte cel mai înalt nivel de ambiție posibil. Acestea reamintesc, de asemenea, că Acordul de la Paris va fi pus în aplicare pentru a reflecta echitatea și principiul responsabilităților comune, dar diferențiate și al capacităților aferente, în funcție de diferitele circumstanțe naționale. Ele subliniază importanța acestui aspect ca parte a acțiunilor lor de abordare și combatere a schimbărilor climatice ca element-cheie pentru atingerea obiectivului de dezvoltare durabilă, astfel cum se reflectă în strategiile, politicile și prioritățile lor în materie de creștere și dezvoltare.

ARTICOLUL 15.3

Dreptul de a reglementa și nivelurile de protecție

(1) Părțile recunosc dreptul fiecărei părți de a-și stabili obiectivele, strategiile, politicile și prioritățile privind dezvoltarea durabilă, de a stabili nivelurile interne de protecție socială și de mediu pe care le consideră adecvate și de a adopta sau modifica în consecință legislația și politicile sale relevante, într-un mod compatibil cu standardele și acordurile recunoscute la nivel internațional la care este parte.

(2) Fiecare parte depune eforturi pentru a se asigura că actele legislative și politicile sale relevante prevăd și încurajează niveluri ridicate de protecție a mediului și socială pe plan intern și depun eforturi pentru a îmbunătăți în continuare aceste niveluri, acte legislative și politici.

ARTICOLUL 15.4

Menținerea nivelurilor de protecție

- (1) Întrucât dezvoltarea durabilă cuprinde cele trei dimensiuni reprezentate de dezvoltarea economică, dezvoltarea socială și protecției mediului, părțile subliniază că slăbirea nivelurilor de protecție a mediului și de protecție socială este în detrimentul obiectivelor prezentului capitol. În consecință, niciuna dintre părți nu trebuie să diminueze nivelurile de protecție prevăzute în legislația sa în domeniul mediului sau al muncii pentru a încuraja comerțul sau investițiile.
- (2) Niciuna dintre părți nu renunță și nu face derogări și nu se oferă să renunțe sau să facă derogări de la legislația sa în domeniul mediului sau al muncii pentru a încuraja comerțul sau investițiile.
- (3) Niciuna dintre părți nu omite, printr-o acțiune sau inacțiune susținută sau recurentă, să asigure respectarea efectivă a legislației sale în domeniul mediului sau al muncii într-un mod care să afecteze comerțul sau investițiile dintre părți.
- (4) Părțile recunosc dreptul fiecărei părți de a exercita o putere discreționară rezonabilă și de a lua decizii cu bună-credință în ceea ce privește alocarea resurselor de asigurare a respectării legislației în conformitate cu prioritățile pentru asigurarea respectării legislației sale în domeniul mediului și al muncii, cu condiția ca exercitarea acestei puteri discreționare să nu fie incompatibilă cu obligațiile care îi revin în temeiul prezentului capitol.

ARTICOLUL 15.5

Comerțul și munca

(1) Părțile recunosc importanța ocupării depline și productive a forței de muncă și a muncii decente pentru toți, în special ca răspuns la globalizare, și își reafirmă angajamentul de a promova dezvoltarea comerțului bilateral într-un mod favorabil acestor obiective, inclusiv pentru femei și tineri.

(2) În conformitate cu obligațiile sale care decurg din calitatea de membru al OIM¹ și din Declarația OIM cu privire la principiile și drepturile fundamentale la locul de muncă și măsurile subsecvente acesteia, adoptată de Conferința Internațională a Muncii la 18 iunie 1998, astfel cum a fost modificată în cadrul celei de a 110-a sesiuni din 2022, fiecare parte respectă, promovează și pune efectiv în aplicare principiile privind drepturile fundamentale la locul de muncă, astfel cum sunt definite în convențiile fundamentale ale OIM, și anume:

- (a) libertatea de asociere și recunoașterea efectivă a dreptului la negocieri colective;
- (b) eliminarea tuturor formelor de muncă forțată sau obligatorie;
- (c) abolirea efectivă a muncii copiilor;

¹ Pentru Uniune, „calitatea de membru al OIM” înseamnă calitatea de membru al OIM a statelor membre.

- (d) eliminarea discriminării cu privire la încadrarea în muncă și la profesie și
 - (e) un mediu de lucru sigur și sănătos.
- (3) Fiecare parte pune efectiv în aplicare convențiile și protocoalele OIM ratificate de Indonezia și, respectiv, de statele membre.
- (4) Fiecare parte rămâne parte, cu bună-credință, la convențiile fundamentale ale OIM ratificate de Indonezia și, respectiv, de statele membre.
- (5) Fiecare parte depune eforturi continue și susținute în vederea ratificării convențiilor fundamentale ale OIM la care nu au aderat încă.
- (6) Reamintind faptul că eliminarea muncii forțate se numără printre obiectivele Agendei 2030, părțile subliniază importanța ratificării și a punerii efective în aplicare a Protocolului din 2014 la Convenția privind munca forțată din 1930, adoptat la Geneva la 11 iunie 2014 în cadrul celei de a 103-a sesiuni a Conferinței Internaționale a Muncii.

(7) Părțile se consultă și cooperează, după caz, cu privire la aspecte legate de comerț în domeniul muncii de interes reciproc, cum ar fi interconexiunile dintre comerț și ocuparea integrală și productivă a forței de muncă, adaptarea pieței forței de muncă, standardele fundamentale de muncă, protecția socială, incluziunea socială, dialogul social și egalitatea de gen. Această cooperare se poate desfășura la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale. Părțile fac schimb periodic, după caz, în cadrul reuniunilor Comitetului pentru comerț și creștere durabilă în configurația sa specifică pentru capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) și pentru Protocolul privind consolidarea potențialului prezentului acord de sprijinire a comerțului cu ulei de palmier durabil (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol) sau cu alte ocazii de informații și experiențe privind punerea în aplicare a convențiilor multilaterale în domeniul muncii pe care fiecare parte le-a ratificat, precum și de informații privind situațiile lor în ceea ce privește ratificarea convențiilor sau protocoalelor OIM care sunt clasificate de OIM ca fiind actualizate, la care nu sunt încă părți.

(8) Reamintind Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, părțile recunosc că încălcarea principiilor și a drepturilor fundamentale la locul de muncă nu poate fi invocată sau utilizată în alt mod ca avantaj comparativ legitim și că standardele de muncă nu ar trebui folosite în scopul protecționismului comercial.

(9) Fiecare parte promovează munca decentă, astfel cum este exprimată în Declarația OIM privind justiția socială pentru o globalizare echitabilă, în special cu privire la:

(a) asigurarea unor condiții de muncă decente pentru toți, în ceea ce privește, printre altele, salariile și veniturile, timpul de lucru și alte condiții de muncă și

(b) nediscriminarea în ceea ce privește condițiile de muncă, inclusiv în privința lucrătorilor migranți.

(10) În conformitate cu convențiile relevante ale OIM la care este parte și ținând seama de recomandările conexe ale OIM, fiecare parte:

- (a) adoptă și pune în aplicare măsuri și politici privind sănătatea și securitatea în muncă, inclusiv prevenirea accidentelor de muncă sau a bolilor profesionale și acordarea de despăgubiri în cazul unor astfel de accidente sau boli și
- (b) menține un sistem eficace de inspecție a muncii pentru asigurarea respectării dispozițiilor sale în domeniul muncii.

ARTICOLUL 15.6

Comerțul și egalitatea de gen¹

(1) Părțile recunosc că politicile comerciale favorabile incluziunii contribuie la promovarea emancipării economice a femeilor și a egalității de gen, în conformitate cu obiectivele de dezvoltare durabilă ale Agendei 2030. Ele recunosc contribuția importantă a femeilor la creșterea economică prin participarea lor la activitatea economică, inclusiv la comerțul internațional. Părțile se angajează să pună în aplicare prezentul acord într-un mod care să promoveze și să consolideze emanciparea economică a femeilor și egalitatea de gen, fără a aduce atingere dreptului fiecărei părți de a-și stabili propriul domeniu de aplicare și propriile niveluri de protecție în această privință, într-un mod care să nu fie incompatibil cu angajamentele sale internaționale relevante.

¹ În sensul prezentului articol, fiecare parte poate interpreta și aplica termenul „gen” în conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative.

- (2) Părțile se angajează să își consolideze relațiile comerciale și cooperarea în moduri care să asigure efectiv egalitatea de șanse și de tratament pentru ca femeile și bărbații să beneficieze de dispozițiile prezentului acord, inclusiv în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă.
- (3) Fiecare parte pune efectiv în aplicare obligațiile care îi revin în temeiul acordurilor internaționale la care este parte care abordează egalitatea de gen și drepturile femeilor, inclusiv Convenția asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite în New York la 18 decembrie 1979, luând act în special de dispozițiile acesteia referitoare la eliminarea discriminării împotriva femeilor în viața economică și în domeniul ocupării forței de muncă.
- (4) Părțile colaborează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț aferente aspectelor reglementate de prezentul articol, printre altele, prin activități de îmbunătățire a capacității și a condițiilor pentru ca femeile, inclusiv lucrătoarele, femeile de afaceri și antreprenoarele, să aibă acces la oportunitățile create de prezentul acord și să beneficieze de acestea.
- (5) Părțile convin asupra importanței monitorizării și evaluării, în conformitate cu procedurile lor interne, a impactului punerii în aplicare a prezentului acord asupra egalității de șanse și de tratament prevăzute pentru femei în ceea ce privește comerțul.

ARTICOLUL 15.7

Acordurile multilaterale de mediu

- (1) Părțile recunosc importanța acordurilor multilaterale și a guvernanței în domeniul mediului ca răspuns al comunității internaționale la provocările globale legate de mediu și ca instrumente de facilitare a cooperării în abordarea provocărilor legate de mediu, în special necesitatea de a lua măsuri urgente pentru a aborda tripla criză planetară a schimbărilor climatice, a pierderii biodiversității și a poluării, și subliniază necesitatea de a consolida susținerea reciprocă între politicile comerciale și cele de mediu.
- (2) Fiecare parte pune efectiv în aplicare acordurile multilaterale de mediu (denumite în continuare „AMM”) și protocoalele la acordurile respective la care este parte.
- (3) Părțile fac schimb periodic, în cadrul reuniunilor comitetului și, după caz, cu alte ocazii, de informații cu privire la situația fiecăreia dintre ele în ceea ce privește ratificarea și, după caz, punerea în aplicare a AMM-urilor, inclusiv a protocoalelor la acordurile respective.
- (4) Părțile se consultă și cooperează între ele, după caz, în ceea ce privește aspectele de mediu legate de comerț de interes reciproc, inclusiv în contextul acordurilor multilaterale de mediu. Astfel de consultări și cooperări pot include schimbul de informații privind politicile și practicile și promovarea inițiativelor relevante pentru a încuraja trecerea la o economie circulară.

(5) Nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică o parte să adopte sau să mențină măsuri de punere în aplicare și de promovare a obiectivelor AMM-urilor la care este parte.

ARTICOLUL 15.8

Comerțul și schimbările climatice

(1) Părțile recunosc importanța și rolul comerțului în urmărirea obiectivului final al CCONUSC și al Acordului de la Paris, în abordarea și combaterea schimbărilor climatice prin consolidarea punerii în aplicare depline și efective a Acordului de la Paris în vederea atingerii obiectivului său privind temperatura, reflectând echitatea și principiul responsabilităților comune, dar diferențiate, și capacitățile aferente, având în vedere circumstanțele naționale diferite.

(2) În temeiul alineatului (1), fiecare parte:

- (a) pune efectiv în aplicare CCONUSC și Acordul de la Paris, inclusiv obligațiile care îi revin în ceea ce privește contribuția sa stabilită la nivel național și urmărirea măsurilor și politicilor climatice;
- (b) promovează susținerea reciprocă a politicilor și a măsurilor privind comerțul și clima, contribuind astfel la tranziția către o dezvoltare cu emisii scăzute de dioxid de carbon, cu zero emisii nete și rezilientă la schimbările climatice, către utilizarea eficientă a resurselor și către gestionarea durabilă a resurselor și

- (c) cooperează cu cealaltă parte pentru a facilita comerțul și investițiile în ceea ce privește bunurile și serviciile de o importanță deosebită pentru politicile respective de combatere a schimbărilor climatice, într-un mod compatibil cu prezentul acord.
- (3) Recunoscând rolul comerțului în ceea ce privește contribuția la răspunsul la amenințarea urgentă reprezentată de schimbările climatice, fiecare parte rămâne parte, cu bună-credință, la Acordul de la Paris. Această obligație constituie un element esențial al prezentului acord.
- (4) Părțile cooperează cu privire la aspectele privind schimbările climatice care au legătură cu comerțul la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, cum ar fi CCONUSC, OMC, Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, încheiat la Montreal la 16 septembrie 1987 (denumit în continuare „Protocolul de la Montreal”), Organizația Maritimă Internațională, Organizația Aviației Civile Internaționale și CBD. În acest sens, părțile pot colabora în domenii de interes reciproc sau prioritare, cum ar fi:
- (a) elaborarea, punerea în aplicare și promovarea unor cadre, politici și măsuri pentru acțiunile de stabilire a prețului carbonului, inclusiv a unor scheme de comercializare a certificatelor de emisii și de monitorizare a emisiilor;
- (b) promovarea piețelor interne și internaționale ale carbonului;
- (c) elaborarea, punerea în aplicare și promovarea unor cadre, politici și măsuri referitoare la energia din surse regenerabile și la dezvoltarea acesteia, inclusiv a unor mijloace de promovare a tehnologiilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon, a bioenergiei și a biocombustibililor durabili, precum și a transportului durabil;

- (d) promovarea rezilienței la schimbările climatice;
- (e) promovarea și sprijinirea eficienței energetice și a tehnologiilor cu emisii scăzute, inclusiv prin transferul de tehnologie în condiții stabilite de comun acord și consolidarea capacităților, în contextul Acordului de la Paris și al Amendamentului de la Kigali, încheiat la Kigali la 15 octombrie 2016 („Amendamentul de la Kigali”) la Protocolul de la Montreal; și
- (f) îmbunătățirea eliminării progresive a substanțelor care epuizează stratul de ozon și a reducerii treptate a hidrofluorocarburilor, astfel cum s-a convenit în Amendamentul de la Kigali la Protocolul de la Montreal privind substanțele care epuizează stratul de ozon, prin măsuri de control al producției și al consumului acestora și al comerțului cu acestea, introducerea unor alternative ecologice la acestea, actualizarea standardelor de siguranță și a altor standarde relevante și combaterea comerțului ilegal cu substanțele reglementate de protocol.

ARTICOLUL 15.9

Comerțul și diversitatea biologică

(1) Părțile recunosc importanța asigurării conservării și a utilizării durabile a diversității biologice și rolul comerțului în urmărirea acestor obiective, în conformitate cu CBD, cu Cadrul mondial pentru biodiversitate de la Kunming-Montreal (denumit în continuare „GBF”), adoptat la Montreal la 19 decembrie 2022, cu Protocolul de la Nagoya privind accesul la resursele genetice și împărțirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora la Convenția privind diversitatea biologică, adoptat la Nagoya la 29 octombrie 2010 (denumit în continuare „Protocolul de la Nagoya”), cu Convenția privind comerțul internațional cu specii ale faunei și florei sălbatice pe cale de dispariție, încheiată la Washington D.C. la 3 martie 1973 (denumită în continuare „CITES”) și cu alte instrumente internaționale relevante la care sunt părți, precum și cu deciziile adoptate în temeiul acestora.

(2) Părțile afirmă importanța asigurării legalității și a durabilității comerțului cu specii sălbatice de faună și floră, astfel cum este reglementat și facilitat în cadrul CITES, și recunosc că, prin comerțul ilegal, se subminează eforturile de conservare și gestionare durabilă a acestor resurse naturale, ceea ce are un impact economic, social și de mediu negativ.

- (3) În temeiul alineatului (1), fiecare parte:
- (a) adoptă și pune în aplicare măsuri eficace adecvate, care sunt în concordanță cu angajamentele asumate în temeiul acordurilor internaționale la care este parte, pentru a combate comerțul ilegal cu specii sălbatice de faună și floră, inclusiv în ceea ce privește țările terțe, după caz, cum ar fi măsuri de monitorizare și de asigurare a respectării legislației, campanii de sensibilizare echilibrate și imparțiale și alte inițiative;
 - (b) promovează conservarea pe termen lung și utilizarea durabilă a speciilor de animale și plante enumerate în apendicele la CITES și includerea altor specii în apendicele respective în cazul în care starea lor de conservare este considerată a fi în pericol din cauza comerțului internațional și depune eforturi pentru a efectua reexaminări periodice care pot conduce la recomandări de modificare a apendicelor la CITES pentru a se asigura că acestea reflectă în mod corespunzător nevoile de conservare ale speciilor care fac obiectul comerțului internațional;
 - (c) promovează și încurajează comerțul cu produse care rezultă din utilizarea durabilă a resurselor biologice și conservarea diversității biologice sau care contribuie la acestea în conformitate cu acordurile internaționale relevante la care este parte;
 - (d) ia măsuri pentru a asigura conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice în conformitate cu GBF și

- (e) stabilește măsuri adecvate, eficace și proporționale pentru a asigura respectarea principiilor consimțământului prealabil în cunoștință de cauză și distribuirii corecte și echitabile a beneficiilor care rezultă din utilizarea resurselor genetice și a cunoștințelor asociate.
- (4) Părțile colaborează pentru a-și consolida cooperarea în ceea ce privește aspectele legate de comerț aferente aspectelor reglementate de prezentul articol la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul CBD și al CITES. O astfel de cooperare poate viza, printre altele:
- (a) schimbul de informații cu cealaltă parte cu privire la inițiative și bune practici privind comerțul cu produse și servicii care rezultă din utilizarea durabilă a resurselor biologice în scopul conservării diversității biologice, cum ar fi strategii, inițiative de politică, programe, planuri de acțiune și campanii de sensibilizare a consumatorilor;
- (b) comerțul și conservarea și utilizarea durabilă a diversității biologice, inclusiv dezvoltarea și aplicarea de metode de contabilizare a capitalului natural și a ecosistemelor, evaluarea ecosistemelor și a serviciilor acestora, precum și instrumentele economice conexe;
- (c) combaterea comerțului ilegal cu specii sălbatice, inclusiv prin inițiative de reducere a cererii de produse ilegale derivate din specii sălbatice și prin inițiative de consolidare a schimbului de informații și a cooperării;
- (d) accesul la resursele genetice, precum și distribuirea corectă și echitabilă a beneficiilor care rezultă din utilizarea acestora în conformitate cu Protocolul de la Nagoya, inclusiv prin măsuri de abordare a situațiilor de nerespectare a legislației și a cerințelor de reglementare aplicabile și

- (e) creșterea nivelului resurselor financiare și mobilizarea resurselor interne pentru punerea în aplicare a strategiilor și a planurilor de acțiune naționale privind biodiversitatea, în conformitate cu obiectivul 19 din GBF.

ARTICOLUL 15.10

Comerțul cu lemn și produse din lemn și gestionarea durabilă a pădurilor

- (1) Părțile recunosc importanța conservării și a gestionării durabile a pădurilor în ceea ce privește contribuția la obiectivele economice, de mediu și sociale ale părților și rolul comerțului, inclusiv cu lemn și produse din lemn, în urmărirea acestui obiectiv.
- (2) În sensul alineatului (1), fiecare parte:
 - (a) pune în aplicare măsuri de combatere a exploatării forestiere ilegale și a comerțului aferent, inclusiv, după caz, în ceea ce privește țările terțe;
 - (b) încurajează conservarea și gestionarea durabilă a pădurilor, precum și comerțul și consumul de lemn și produse din lemn provenite din păduri gestionate în mod durabil și recoltate în conformitate cu legislația aplicabilă în Uniune și, respectiv, în Indonezia, în special prin punerea în aplicare efectivă și monitorizarea Acordului de parteneriat voluntar dintre Uniunea Europeană și Republica Indonezia cu privire la aplicarea legislației în domeniul forestier, guvernanta și schimburile comerciale cu produse din lemn care intră în Uniunea Europeană, încheiat la Bruxelles la 30 septembrie 2013 și

- (c) face schimb de informații cu cealaltă parte cu privire la inițiativele legate de comerț referitoare la gestionarea durabilă a pădurilor, conservarea pădurilor și guvernanta forestieră și cooperează pentru a maximiza impactul politicilor lor de interes reciproc și pentru a asigura susținerea reciprocă a acestora.
- (3) Părțile colaborează la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale cu privire la aspecte legate de comerț și de conservarea pădurilor, de combaterea exploatării forestiere ilegale, precum și de gestionarea durabilă a pădurilor, în vederea reducerii la minimum a defrișărilor și a degradării pădurilor.
- (4) Recunoscând că defrișările reprezintă unul dintre factorii determinanți ai încălzirii globale și ai pierderii biodiversității, părțile fac schimb de cunoștințe și de experiență cu privire la modalitățile de încurajare a consumului și a comerțului cu produse din lanțurile de aprovizionare care nu implică defrișări.

ARTICOLUL 15.11

Comerțul cu resurse biologice marine, gestionarea durabilă a acestora și acvacultura

- (1) Părțile recunosc importanța asigurării conservării și gestionării durabile, într-un mod coerent cu obținerea de beneficii economice, sociale și de mediu, a resurselor biologice marine și a ecosistemelor acestora, precum și a promovării unei acvaculturi responsabile și durabile și a produselor pescărești care nu provin din pescuitul ilegal, nedeclarat și nereglementat (denumit în continuare „INN”), precum și rolul comerțului în urmărirea acestor obiective.

(2) Părțile recunosc eforturile și măsurile deja întreprinse de părți pentru a combate pescuitul INN, reamintind angajamentul pe care și l-au asumat la articolul 15.5.

(3) În temeiul alineatului (1), fiecare parte:

- (a) pune în aplicare măsuri de conservare și gestionare pe termen lung și exploatarea durabilă a resurselor biologice marine, astfel cum sunt definite în UNCLOS și în alte instrumente ale ONU și ale Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (denumită în continuare „FAO”) referitoare la aceste aspecte¹;
- (b) acționează în conformitate cu principiile UNCLOS, ale Acordului Organizației Națiunilor Unite pentru aplicarea prevederilor UNCLOS în legătură cu conservarea și gestionarea populațiilor transzonale și a stocurilor de pești mari migratori, adoptat la New York la 4 august 1995, ale Codului FAO de conduită responsabilă privind activitățile din sectorul pescăresc, adoptat prin Rezoluția 4/95 din 31 octombrie 1995, și ale Acordului FAO privind măsurile de competența statului portului pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat, încheiat la Roma la 22 noiembrie 2009, și încurajează respectarea obiectivelor acestora și promovează coerența cu principalele obiective ale Acordului FAO privind promovarea respectării măsurilor internaționale de conservare și gestionare de către navele de pescuit în marea liberă, adoptat la Roma la 24 noiembrie 1993;

¹ Acordul ONU pentru aplicarea prevederilor Convenției Organizației Națiunilor Unite asupra dreptului mării din 10 decembrie 1982 în legătură cu conservarea și gestionarea populațiilor transzonale și a stocurilor de pești mari migratori din 1995, Acordul FAO privind măsurile de competența statului portului pentru prevenirea, descurajarea și eliminarea pescuitului ilegal, nedeclarat și nereglementat din 2009.

- (c) cooperează activ în activitatea organizațiilor regionale de gestionare a pescuitului (denumite în continuare „ORGP”) la care sunt membre, observatori sau părți necontractante cooperante, cu scopul de a asigura exploatarea, gestionarea și conservarea durabilă a resurselor biologice marine și a mediului marin, inclusiv prin punerea în aplicare efectivă a deciziilor, rezoluțiilor și măsurilor de conservare și gestionare adoptate;
 - (d) pune în aplicare măsuri eficace de combatere a pescuitului INN și de excludere a produselor obținute din pescuitul INN de la importul pe teritoriul său, în conformitate cu normele OMC și cu alte instrumente internaționale relevante, și cooperează cu cealaltă parte în acest scop, inclusiv prin facilitarea schimbului de informații și
 - (e) promovează dezvoltarea unei acvaculturi durabile și responsabile, ținând seama de aspectele economice, sociale și de mediu ale acesteia, inclusiv în ceea ce privește punerea în aplicare a obiectivelor și principiilor prevăzute în Codul FAO de conduită responsabilă privind activitățile din sectorul pescăresc.
- (4) Părțile colaborează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț aferente aspectelor reglementate de prezentul articol la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, inclusiv în cadrul OMC, FAO, ORGP și al altor instrumente multilaterale din acest domeniu. Această cooperare urmărește atingerea următoarelor obiective:
- (a) promovarea practicilor durabile de pescuit și acvacultură;

- (b) facilitarea comerțului cu produse pescărești durabile și a comerțului cu pește și fructe de mare provenite din activități pescărești și de acvacultură gestionate în mod durabil și
- (c) gestionarea eficace a pescuitului, inclusiv în ceea ce privește măsurile de monitorizare și inspecție a activităților de pescuit; cooperarea în acest sens poate include, după cum pot decide părțile, activități privind inspecția în domeniul pescuitului sau privind punerea în aplicare a sistemelor electronice de monitorizare și raportare, de exemplu prin schimburi de bune practici sau prin asistență tehnică și consolidarea capacităților în conformitate cu capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților).

ARTICOLUL 15.12

Comerțul și investițiile care sprijină dezvoltarea durabilă

- (1) Părțile își confirmă angajamentul de a consolida contribuția comerțului și a investițiilor la dimensiunile economice, sociale și de mediu ale dezvoltării durabile.
- (2) Părțile recunosc că sistemele sau standardele de durabilitate sau alte inițiative voluntare pot contribui la atingerea și menținerea unor niveluri ridicate de dezvoltare economică, de protecție a mediului și de dezvoltare socială și pot completa măsurile de reglementare interne.
- (3) Părțile reamintesc angajamentele pe care și le-au asumat în ceea ce privește bunurile de mediu în temeiul articolului 2.5.

- (4) Părțile reamintesc angajamentele lor respective privind serviciile de mediu și activitățile de producție în temeiul capitolului 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii).
- (5) În temeiul alineatului (1), fiecare parte depune eforturi pentru a promova și a facilita comerțul și investițiile în:
- (a) bunuri și servicii de mediu cu o relevanță deosebită pentru atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, inclusiv prin dezvoltarea unor cadre de politică favorabile sprijinirii accesului la finanțare și implementării celor mai bune tehnologii disponibile;
 - (b) bunuri care contribuie la îmbunătățirea condițiilor sociale și
 - (c) bunuri care fac obiectul unor sisteme de asigurare a durabilității credibile, transparente, concrete și care nu induc în eroare și al unor standarde voluntare în materie de durabilitate, cum ar fi sistemele de comerț echitabil și etic și etichetele ecologice.
- (6) Părțile cooperează la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale cu privire la aspectele reglementate de prezentul articol, printre altele, prin schimbul de informații, de bune practici și prin inițiative de informare. Această cooperare poate viza, printre altele:
- (a) impactul normelor comerciale și de investiții asupra legislației, reglementărilor, normelor și standardelor în domeniul muncii și al mediului, precum și impactul normelor în domeniul muncii și al mediului asupra comerțului și a investițiilor, inclusiv asupra dezvoltării de strategii și politici privind dezvoltarea durabilă;

- (b) încurajarea adoptării unor sisteme de asigurare a durabilității credibile, transparente, concrete și care nu induc în eroare, precum și promovarea acțiunilor de sensibilizare și de informare și promovarea campaniilor publice de educare, ținând seama de costurile financiare și operaționale pentru operatori, în special pentru IMM-uri și
- (c) schimbul de informații și de experiență cu privire la aspectele legate de comerț în ceea ce privește definirea și punerea în aplicare a strategiilor și politicilor de creștere ecologică, inclusiv, dar fără a se limita la acestea, producția și consumul durabile, atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea și tehnologiile ecologice.

ARTICOLUL 15.13

Comerțul și conduita responsabilă în afaceri

- (1) Părțile recunosc importanța unei conduite responsabile în afaceri, a practicilor de responsabilitate socială a întreprinderilor și a gestionării responsabile a lanțurilor de aprovizionare, precum și rolul comerțului în urmărirea acestor obiective.

- (2) În temeiul alineatului (1), fiecare parte:
- (a) promovează coerența dintre responsabilitatea socială a întreprinderilor și conduita responsabilă în afaceri și actele cu putere de lege, normele administrative și politicile sale, oferind un cadru de politică favorabil care să încurajeze adoptarea practicilor relevante de către întreprinderi, ținând seama de nevoile și circumstanțele locale și
 - (b) încurajează utilizarea instrumentelor internaționale relevante, cum ar fi Declarația tripartită de principii a OIM privind întreprinderile multinaționale și politica socială, adoptată la Geneva în noiembrie 1977, Pactul mondial al ONU, Principiile directoare ale ONU privind afacerile și drepturile omului, aprobate de Consiliul pentru Drepturile Omului în Rezoluția sa 17/4 din 16 iunie 2011, și Orientările OCDE pentru întreprinderile multinaționale, inclusiv orientările sectoriale internaționale¹, după caz.
- (3) Părțile colaborează pentru a-și consolida cooperarea cu privire la aspectele legate de comerț aferente aspectelor reglementate de prezentul articol la nivel bilateral, la nivel regional și în cadrul forurilor internaționale, după caz, printre altele, prin schimbul de informații, bune practici, inițiative de informare, activități de formare și educație, consolidarea capacităților și consiliere tehnică.

¹ De exemplu: Orientările OCDE-FAO referitoare la existența unui lanț de aprovizionare agricol responsabil, Orientările OCDE privind diligența necesară referitoare la existența unui lanț de aprovizionare responsabil în cazul minereurilor provenite din zone afectate de conflicte și cu risc ridicat și suplimentele la acestea, Orientările OCDE privind diligența necesară referitoare la implicarea semnificativă a părților interesate în sectorul extractiv, Orientările OCDE privind diligența necesară referitoare la existența unui lanț de aprovizionare responsabil în sectorul confecțiilor și încălțămintei, Principiile pentru investiții responsabile în agricultură și sistemele alimentare și Orientările voluntare privind guvernanța responsabilă a proprietății funciare, a locurilor de pescuit și a pădurilor în contextul securității alimentare naționale.

SECȚIUNEA B

COOPERAREA ÎN CEEA CE PRIVEȘTE CERINȚELE DE REGLEMENTARE ÎN MATERIE DE DURABILITATE LEGATE DE COMERȚ ȘI ALTE ASPECTE LEGATE DE DURABILITATE

ARTICOLUL 15.14

Obiective

(1) În vederea valorificării în continuare a beneficiilor care decurg din angajamentele părților privind comerțul și dezvoltarea durabilă și în vederea maximizării potențialului prezentului acord de a valorifica oportunitățile economice generate de o durabilitate sporită, în sprijinul obiectivelor și priorităților interne ale fiecărei părți în materie de creștere și dezvoltare, părțile se angajează să sprijine un mediu comercial stabil și previzibil, inclusiv prin cooperarea în ceea ce privește punerea în aplicare a cerințelor de reglementare în materie de durabilitate care pot afecta comerțul dintre ele (denumite în continuare „cerințe de reglementare în materie de durabilitate legate de comerț”). Părțile subliniază că, în conformitate cu legislația OMC, cerințele de reglementare în materie de durabilitate legate de comerț ar trebui să fie proporționale, nediscriminatorii și puse în aplicare într-un mod transparent.

(2) Părțile recunosc importanța consolidării capacităților, a cooperării în domeniul tehnologiei și al resurselor financiare și de altă natură pentru a facilita punerea în aplicare efectivă a cerințelor de reglementare în materie de durabilitate legate de comerț.

ARTICOLUL 15.15

Principii

(1) La intrarea în vigoare a prezentului acord, părțile se vor angaja în discuții suplimentare și vor institui o serie de acțiuni și activități de cooperare cu scopul de a sprijini o punere în aplicare efectivă a angajamentelor lor în temeiul prezentului capitol.

(2) Părțile consideră că prezentul acord oferă o platformă personalizată de dialog și cooperare pentru a urmări creșterea durabilă, pe baza strategiilor, a politicilor și a priorităților lor și ține seama de nivelurile lor de dezvoltare.

(3) Părțile vor colabora în ceea ce privește sporirea oportunităților de acces pe piață pentru produsele obținute în mod durabil și în conformitate cu legislația fiecărei părți, de la micii fermieri, cooperative și comunități locale. Părțile recunosc rolul pe care acești actori îl joacă în realizarea dezvoltării durabile și subliniază importanța respectării drepturilor funciare colective ale comunităților locale, în conformitate cu legislația fiecărei părți și cu angajamentele internaționale relevante.

ARTICOLUL 15.16

Facilitarea accesului pe piață

- (1) Părțile convin să discute măsuri și inițiative specifice pentru atingerea obiectivului stabilit la articolul 15.13 în cadrul comitetului. Astfel de măsuri și inițiative includ identificarea oportunităților de acces pe piață necesare pentru a stimula exportul de produse obținute sau fabricate în mod durabil, precum și măsuri și inițiative de accelerare și facilitare a comerțului cu aceste produse între părți, inclusiv:
- (a) prin schimbul de informații și cooperarea pentru a promova susținerea reciprocă a obiectivelor comerciale și de durabilitate, inclusiv, după caz, prin cooperarea cu privire la sisteme credibile, transparente, concrete și care nu induc în eroare de asigurare a durabilității, la sisteme de trasabilitate și la sprijinirea conformității; în acest context, părțile afirmă importanța sprijinirii producătorilor și a exportatorilor, inclusiv a IMM-urilor, pentru a participa la eforturile comerciale și în materie de durabilitate în temeiul prezentului acord și pentru a beneficia de pe urma acestora;
 - (b) prin acțiuni și măsuri de intensificare a comerțului cu bunuri care contribuie la îmbunătățirea condițiilor sociale și a protecției mediului, cum ar fi bunurile și serviciile care contribuie la o economie eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor, cu emisii scăzute de dioxid de carbon sau circulară sau bunurile care fac obiectul unor sisteme și mecanisme credibile, transparente, concrete și care nu induc în eroare de asigurare a durabilității; astfel de acțiuni pot include măsuri de îmbunătățire a accesului pe piață, a asistenței tehnice, a consolidării capacităților și a facilitării comerțului, după caz;

(c) prin intermediul comitetului, care:

- (i) va începe rapid, la propunerea motivată a unei părți, discuțiile privind bunurile și serviciile unei părți sau ale ambelor părți care contribuie în mod semnificativ la realizarea obiectivelor de durabilitate în sectoarele și domeniile economice prioritare, în special agricultura, silvicultura, pescuitul, energia din surse regenerabile, precum și serviciile de mediu și serviciile conexe fabricării de bunuri ecologice, pentru a spori potențialul comerțului în temeiul prezentului acord pentru creștere și dezvoltare durabile;
- (ii) discută și convine asupra sectoarelor și domeniilor economice prioritare și urmărește ulterior să convină asupra unei liste de bunuri și servicii relevante în sectoarele și domeniile respective și, după caz, să identifice stimulente suplimentare în temeiul prezentului acord pentru a promova comerțul cu aceste bunuri și servicii, și anume tratamentul tarifar preferențial, serviciile și condițiile de investiții preferențiale, asistența tehnică și consolidarea capacităților, în termen de trei ani de la intrarea în vigoare a prezentului acord, cu excepția cazului în care sunt finalizate mai devreme sau într-un termen convenit în alt mod de comitet și
- (iii) poate decide să formuleze o recomandare cu privire la această chestiune adresată Comitetului pentru comerț, care poate decide dacă sunt necesare stimulente suplimentare în temeiul literei (c) punctul (ii) de la prezentul alineat; în cazul în care Comitetul pentru comerț convine asupra unor stimulente suplimentare care ar necesita modificarea prezentului acord, se aplică procedurile relevante prevăzute în capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și comerțul cu servicii) sau capitolul 24 (Dispoziții instituționale).

(2) Măsurile și inițiativele care pot fi luate în temeiul alineatului (1) sunt examinate de comitet, la propunerea uneia dintre părți.

SECȚIUNEA C

DISPOZIȚII ORIZONTALE ȘI INSTITUȚIONALE

ARTICOLUL 15.17

Informații științifice și tehnice

(1) Atunci când stabilește sau pune în aplicare măsuri menite să protejeze mediul sau condițiile de muncă care pot afecta comerțul sau investițiile, fiecare parte ține seama de informațiile științifice și tehnice disponibile, de standardele, orientările sau recomandările internaționale relevante, cu excepția cazului în care recurgerea la astfel de standarde, orientări sau recomandări internaționale ar fi imposibilă sau inadecvată.

(2) Părțile recunosc că, în cazul în care există un risc de producere a unor daune grave sau ireversibile asupra mediului sau asupra securității și sănătății în muncă, lipsa certitudinii științifice depline nu poate fi utilizată ca motiv pentru amânarea măsurilor de precauție pentru a preveni astfel de daune. Aceste măsuri ar trebui să fie proporționale, nediscriminatorii și puse în aplicare în mod transparent, în conformitate cu legislația OMC.

ARTICOLUL 15.18

Transparență

(1) Părțile recunosc importanța aplicării normelor privind transparența și a bunelor practici în materie de reglementare în conformitate cu capitolele 19 (Bune practici în materie de reglementare) și 20 (Transparență), în special a normelor care îi oferă unei persoane posibilități rezonabile de a prezenta opinii, în conformitate cu normele și procedurile respective ale părților, cu privire la:

- (a) măsuri, inclusiv orice acte cu putere de lege și norme administrative, menite să protejeze mediul și condițiile de muncă care pot afecta comerțul sau investițiile; și
- (b) măsuri comerciale sau de investiții, inclusiv acte cu putere de lege și norme administrative, care pot afecta protecția mediului sau a condițiilor de muncă.

(2) Fiecare parte acordă atenția cuvenită comunicărilor și opiniilor unei persoane cu privire la aspecte legate de prezentul capitol, inclusiv pentru definirea și punerea în aplicare a activităților de cooperare conexe, și poate implica în continuare aceste părți interesate în activitățile respective.

(3) Fiecare parte poate transmite astfel de comunicări și opinii propriilor grupuri consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7 și poate informa, după cum consideră necesar, cealaltă parte prin intermediul punctului de contact instituit în temeiul articolului 15.20 alineatul (3).

ARTICOLUL 15.19

Analiza impactului asupra dezvoltării durabile

Părțile se angajează să analizeze, să monitorizeze și să evalueze, în comun sau individual, impactul economic, de mediu și social al punerii în aplicare a prezentului acord prin politicile, practicile, procesele participative și instituțiile lor. Părțile vor face acest lucru și prin intermediul comitetului, în special prin schimbul de informații și de experiență cu privire la metodologiile și indicatorii pentru evaluările impactului comerțului asupra dezvoltării durabile.

ARTICOLUL 15.20

Comitetul pentru comerț și creștere durabilă în configurația sa specifică pentru capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) și Protocolul privind consolidarea potențialului prezentului acord de sprijinire a comerțului cu ulei de palmier durabil și puncte de contact

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.
- (2) Comitetul este instituit în temeiul articolului 24.4.
- (3) Comitetul are următoarele atribuții:
 - (a) facilitează, monitorizează și analizează punerea în aplicare a prezentului capitol;
 - (b) îndeplinește sarcinile menționate la articolul 22.14 alineatul (3) litera (b);
 - (c) contribuie la activitatea Comitetului pentru comerț cu privire la aspectele reglementate de prezentul capitol, inclusiv în ceea ce privește subiectele de discuție cu Forumul societății civile instituit în temeiul articolului 24.2 alineatul (4) și cu grupurile consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7 și
 - (d) analizează orice alt aspect legat de prezentul capitol, după cum convin părțile.

(4) În termen de o lună de la intrarea în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează un punct de contact din cadrul administrației sale pentru a facilita comunicarea și coordonarea dintre părți cu privire la orice aspect legat de prezentul capitol. Fiecare parte îi notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului său de contact și orice modificare a acestor date de contact.

ARTICOLUL 15.21

Dialogul bilateral în materie de reglementare

(1) Părțile reamintesc obiectivele capitolelor 19 (Bune practici în materie de reglementare), 20 (Transparență) și 21 (Mecanismul de dialog bilateral) și reafirmă importanța îmbunătățirii transparenței și previzibilității mediilor lor de reglementare, inclusiv în ceea ce privește elaborarea și aplicarea măsurilor referitoare la aspectele reglementate de prezentul capitol.

(2) Atunci când fac schimb de informații, discută și cooperează cu privire la măsurile acestora referitoare la aspectele reglementate de prezentul capitol, părțile utilizează dialogul instituit în temeiul capitolului 21 (Mecanismul de dialog bilateral) sub rezerva următoarelor condiții:

(a) informațiile furnizate de părți cu privire la măsurile referitoare la aspectele reglementate de prezentul capitol în temeiul articolului 21.2 pot include informații furnizate la cererea unei părți sau din proprie inițiativă, în cazul în care partea respectivă consideră oportun acest lucru;

- (b) oricare dintre părți poate solicita un dialog cu privire la conceperea, punerea în aplicare sau aplicarea măsurilor relevante ale celeilalte părți;
- (c) atunci când se angajează în dialog, părțile desfășoară un astfel de dialog în vederea obținerii unor rezultate reciproc acceptabile, cum ar fi ajungerea la o înțelegere comună asupra măsurii, schimbul de informații relevante, clarificarea potențialelor preocupări exprimate de partea solicitantă, obținerea, dacă este posibil, a unui rezultat reciproc satisfăcător, luând în considerare orice soluții propuse, în special pe cele care pot sprijini obiectivele prezentului acord, inclusiv facilitarea comerțului, și punerea sa în aplicare și
- (d) cu excepția cazului în care părțile convin altfel, dialogul referitor la măsurile privind aspectele reglementate de prezentul capitol se desfășoară în cadrul comitetului, fără a aduce atingere competenței altor organisme instituționale instituite în temeiul prezentului acord de a discuta, de asemenea, aspectul respectiv, în cazul în care părțile convin astfel; Comitetul poate conveni să formuleze recomandări, după caz, adresate Comitetului pentru comerț.

ARTICOLUL 15.22

Proceduri prelabile soluționării litigiilor

- (1) În cazul unui dezacord sau al unei preocupări cu privire la orice aspect care decurge din prezentul capitol, o parte îi poate solicita celeilalte părți să discute aspectul respectiv în cadrul comitetului, prin transmiterea unei cereri scrise punctului de contact al celeilalte părți. Punctul de contact al părții destinatare informează Comitetul pentru comerț cu privire la orice astfel de cerere.
- (2) La primirea cererii scrise menționate la alineatul (1), comitetul inițiază imediat discuții cu bună-credință. Comitetul depune toate eforturile pentru a ajunge la o înțelegere comună și la un rezultat satisfăcător pentru ambele părți cu privire la aspectul respectiv.
- (3) Discuțiile se consideră încheiate în termen de 30 de zile de la primirea cererii scrise menționate la alineatul (1), cu excepția cazului în care acestea se încheie mai devreme. În orice moment pe parcursul acestor discuții, comitetul poate decide, în temeiul articolului 24.4 alineatul (5), să formuleze o recomandare cu privire la aspectul respectiv adresată Comitetului pentru comerț, în temeiul articolului 24.4 alineatul (5).
- (4) În cazul în care comitetul nu ajunge la un rezultat satisfăcător pentru ambele părți, o parte poate recurge la procedurile prevăzute în capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) pentru orice litigiu privind interpretarea și aplicarea prezentului capitol în termen de 30 de zile de la data încheierii discuțiilor în cadrul comitetului.

(5) În exercitarea atribuțiilor sale în temeiul articolului 24.2 alineatul (1) litera (d), Comitetul pentru comerț poate, în orice moment, să caute modalități și metode adecvate de prevenire a dezacordurilor sau de soluționare a litigiilor care pot apărea în domeniile reglementate de prezentul capitol.

CAPITOLUL 16

SISTEME ALIMENTARE DURABILE

ARTICOLUL 16.1

Obiectiv

(1) Recunoscând importanța consolidării politicilor și a definirii programelor care contribuie la dezvoltarea unor sisteme alimentare durabile, favorabile incluziunii, sănătoase, echitabile și reziliente, obiectul prezentului capitol este de a stabili o cooperare în vederea angajării în eforturi comune pentru realizarea unei tranziții către sisteme alimentare durabile pentru fiecare parte (denumite în continuare „SAD”).

(2) Prezentul capitol se aplică fără a aduce atingere drepturilor părților în temeiul altor capitole din prezentul acord referitoare la sistemele alimentare sau la durabilitate, în special capitolele 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare), 7 (Bariere tehnice în calea comerțului) și 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile).

ARTICOLUL 16.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică în ceea ce privește cooperarea dintre părți în vederea depunerii unor eforturi de colaborare pentru dezvoltarea și asigurarea durabilității sistemelor lor alimentare.
- (2) Prezentul capitol include dispoziții referitoare la cooperarea privind aspecte specifice ale SAD, astfel cum se prevede la articolele 16.4 și 16.5.

ARTICOLUL 16.3

Definiție

- (1) Părțile recunosc că definiția și conceptul de SAD evoluează la nivel național și internațional și că, în prezent, nu prevalează un singur concept sau o singură definiție în această privință. În sensul prezentului capitol, părțile convin că „SAD” se referă la un sistem alimentar care asigură securitatea alimentară și nutriția pentru toți, într-un mod care urmărește să sprijine bazele economice, sociale și de mediu pentru a se asigura că nu sunt compromise securitatea alimentară și nutriția pentru generațiile viitoare.

(2) Fără a aduce atingere actelor cu putere de lege, normelor administrative și practicilor interne ale părților, SAD poate include următoarele caracteristici:

- (a) durabilitatea producției alimentare;
- (b) durabilitatea prelucrării, a distribuției și a comercializării alimentelor;
- (c) sustenabilitatea consumului de alimente, inclusiv o alimentație sănătoasă și
- (d) prevenirea și reducerea pierderilor și a risipei de alimente.

ARTICOLUL 16.4

Durabilitatea producției, a prelucrării și a comercializării alimentelor, sustenabilitatea consumului
de alimente
și reducerea pierderilor și a risipei de alimente

(1) Ținând seama de prioritățile și circumstanțele lor respective, părțile depun eforturi pentru a coopera cu obiectivul de a spori durabilitatea și reziliența sistemelor lor alimentare, prin:

- (a) asigurarea unei producții alimentare durabile, promovând utilizarea durabilă a pesticidelor și a îngrășămintelor chimice, de exemplu prin reducerea utilizării acestora și prin atenuarea efectelor lor dăunătoare în lanțul alimentar, după caz și în funcție de diferențele dintre circumstanțele și condițiile agronomice ale părților;

- (b) reducerea la minimum a posibilului impact asupra mediului și climei al producției alimentare pentru a sprijini tranziția către o producție alimentară mai durabilă, care să contribuie la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră legate de sistemele alimentare, la creșterea absorbantilor de carbon și la inversarea declinului biodiversității;
 - (c) elaborarea unor planuri de urgență pentru a asigura securitatea aprovizionării cu alimente în perioade de criză;
 - (d) promovarea unor servicii durabile de prelucrare a alimentelor, de transport, de comerț angro, de comerț cu amănuntul și de alimentație;
 - (e) promovarea adoptării unei alimentații sănătoase și sustenabile;
 - (f) abordarea eforturilor de elaborare a politicilor în materie de siguranță alimentară și
 - (g) prevenirea și reducerea pierderilor și a risipei de alimente, în conformitate cu ținta 12.3 a obiectivelor de dezvoltare durabilă ale Organizației Națiunilor Unite.
- (2) Cooperarea dintre părți menționată la alineatul (1) poate include colaborarea în domeniul cercetării și al inovării și schimbul de informații, cunoștințe de specialitate și experiență relevante și disponibile.

ARTICOLUL 16.5

Acțiuni de colaborare

- (1) În abordarea domeniilor relevante pentru SAD, sunt necesare acțiuni de colaborare pentru a facilita și mai mult realizarea obiectivului prevăzut la articolul 16.1. Prin urmare, părțile cooperează în continuare în domeniul SAD, inclusiv în domeniul siguranței alimentare, al combaterii fraudei agroalimentare, al rezistenței la antimicrobiene și al bunăstării animalelor.
- (2) Părțile fac schimb de informații relevante pentru practicile și experiențele lor în domeniile menționate la alineatul (1).
- (3) Cooperarea dintre părți poate include colaborarea în domeniul cercetării și inovării și schimbul de cunoștințe de specialitate bazate pe date științifice în domeniile menționate la alineatul (1).

ARTICOLUL 16.6

Plan de acțiune

- (1) În urmărirea obiectivelor prezentului capitol și pentru a monitoriza rezultatele obținute în urma punerii sale în aplicare, părțile stabilesc un plan de acțiune anual privind domeniile menționate în prezentul capitol.

(2) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, stabilirea și monitorizarea planului de acțiune menționat la alineatul (1) este în conformitate cu articolul 17.5 și va include obiective și etape pentru fiecare dintre acțiunile incluse în acesta.

ARTICOLUL 16.7

Comitetul pentru comerț și creștere durabilă în configurația sa specifică pentru capitolul 16 (Sisteme alimentare durabile).

- (1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.
- (2) Comitetul pentru comerț și creștere durabilă, în configurația sa specifică pentru capitolul 16 (Sisteme alimentare durabile) (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), este responsabil pentru punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol.
- (3) În ceea ce privește prezentul capitol, comitetul poate stabili priorități de cooperare și planuri de lucru pentru punerea în aplicare a acestor priorități.

ARTICOLUL 16.8

Cooperarea în cadrul forurilor bilaterale, multilaterale sau internaționale

- (1) Ținând seama de prioritățile și circumstanțele lor naționale, părțile cooperează pentru a aborda chestiunile de interes comun legate de punerea în aplicare a prezentului capitol.
- (2) Cooperarea părților poate avea loc la nivel bilateral sau în cadrul forurilor multilaterale și internaționale.

ARTICOLUL 16.9

Dispoziții suplimentare

- (1) Comitetul stabilește norme de atenuare a potențialelor conflicte de interese ale participanților la reuniunile sale.
- (2) Prezentul capitol se aplică fără a aduce atingere pozițiilor părților în cadrul oricăror lucrări sau negocieri în curs în forurile relevante.
- (3) Orice activitate desfășurată în temeiul prezentului capitol intră în responsabilitatea părților și nu afectează independența autorităților lor în ceea ce privește stabilirea normelor și atenuarea potențialelor conflicte de interese.

(4) Respectând pe deplin dreptul de reglementare al părților, nicio dispoziție a prezentului capitol nu se interpretează ca obligând o parte:

- (a) să își modifice cerințele de import;
- (b) să se abată de la procedurile sale interne de pregătire și de adoptare a măsurilor de reglementare;
- (c) să ia măsuri care ar submina sau ar împiedica adoptarea la timp a măsurilor de reglementare necesare pentru a-și atinge obiectivul său de politică publică sau
- (d) să adopte un anumit rezultat în materie de reglementare.

ARTICOLUL 16.10

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 17

COOPERARE ECONOMICĂ ȘI CONSOLIDAREA CAPACITĂȚILOR

ARTICOLUL 17.1

Principii de bază

- (1) Părțile recunosc importanța cooperării economice în temeiul prezentului acord și promovează cooperarea în domenii de interes reciproc, ținând seama de nivelurile diferite de dezvoltare și capacitate ale părților.
- (2) Cooperarea economică promovează dezvoltarea durabilă favorabilă incluziunii și contribuie la realizarea Agendei 2030 pentru dezvoltare durabilă. Părțile recunosc importanța cooperării economice pentru a sprijini punerea în aplicare a prezentului acord, cu obiectivul de a maximiza beneficiile acestuia pentru ambele părți și de a aprofunda integrarea acestora în lanțurile valorice globale.
- (3) Părțile cooperează în domenii de interes reciproc, cu scopul de a obține beneficii reciproce. Părțile încurajează implicarea părților interesate relevante în punerea în aplicare a cooperării economice și a consolidării capacităților în temeiul prezentului acord.

(4) Părțile desfășoară activități de cooperare economică și de consolidare a capacităților în limitele cadrului instituțional și juridic existent stabilit prin acordul-cadru, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele administrative ale fiecăreia. Părțile urmăresc, pe cât posibil, să reducă la minimum suprapunerea activităților în curs și a utilizării resurselor, în special din cadrul altor programe de cooperare comercială și economică.

ARTICOLUL 17.2

Domeniu de aplicare

Prezentul capitol stabilește principiile de bază și orientările operaționale pentru cooperarea economică și consolidarea capacităților în temeiul prezentului acord.

ARTICOLUL 17.3

Relațiile cu alte capitole

Prezentul capitol se aplică tuturor dispozițiilor privind cooperarea dintre părți incluse în alte capitole din prezentul acord, cu excepția cazului în care se prevede altfel. Aplicarea prezentului capitol nu aduce atingere aplicării dispozițiilor privind cooperarea dintre părți incluse în alte capitole din prezentul acord.

ARTICOLUL 17.4

Domenii și forme de cooperare

- (1) Cooperarea economică și consolidarea capacităților acoperă activități din domenii de interes reciproc și se desfășoară în moduri care urmează să fie convenite de către părți.
- (2) Cooperarea se poate realiza prin:
 - (a) asistență tehnică;
 - (b) formare;
 - (c) schimburi de date și informații;
 - (d) seminare și ateliere;
 - (e) schimbul de bune practici;
 - (f) studii;
 - (g) cercetare și inovare;
 - (h) sensibilizarea cu privire la oportunitățile comerciale și de investiții și

- (i) alte forme de cooperare convenite de către părți.
- (3) Părțile convin că acțiunile de cooperare se pot axa pe următoarele domenii:
- (a) aspectele legate de comerț aferente agriculturii, pescuitului, produselor marine și acvaculturii, precum și industriei prelucrătoare;
 - (b) domenii relevante pentru anumite capitole din prezentul acord, inclusiv:
 - (i) capitolul 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor);
 - (ii) capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii);
 - (iii) capitolul 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului);
 - (iv) capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare);
 - (v) capitolul 7 (Bariere tehnice în calea comerțului);
 - (vi) capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii);
 - (vii) capitolul 10 (Comerțul digital);

- (viii) capitolul 11 (Achiziții publice);
 - (ix) capitolul 12 (Proprietatea intelectuală);
 - (x) capitolul 13 (Concurență);
 - (xi) capitolul 14 (Energie și materii prime);
 - (xii) capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile);
 - (xiii) capitolul 16 (Sisteme alimentare durabile); și
 - (xiv) capitolul 18 (Întreprinderi mici și mijlocii);
- (c) orice alte domenii stabilite de comun acord de către părți.

ARTICOLUL 17.5

Programul de lucru

- (1) În scopul punerii în aplicare a prezentului capitol, Comitetul pentru comerț și creștere durabilă, în configurația sa specifică pentru capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), instituit în temeiul articolului 24.4 (denumit în continuare „comitetul” în sensul prezentului capitol), stabilește un program de lucru anual care va servi drept ghid pentru formularea de propuneri de activități de cooperare economică și de consolidare a capacităților.
- (2) Programul de lucru trebuie să fie în concordanță cu principiile stabilite la articolul 17.1 și să se bazeze pe propunerile prezentate de părți pentru domeniile prioritare de cooperare. Astfel de propuneri pot include, de asemenea, trimiteri la forme de cooperare, obiective și puncte de contact tehnice pentru punerea lor în aplicare.

ARTICOLUL 17.6

Resurse pentru cooperarea economică și consolidarea capacităților

- (1) Părțile depun eforturi pentru a pune la dispoziție resursele necesare pentru punerea în aplicare a prezentului capitol.

(2) Resursele pentru cooperarea economică și consolidarea capacităților în temeiul prezentului capitol sunt furnizate astfel cum s-a convenit de către părți.

ARTICOLUL 17.7

Dispoziții instituționale

(1) Prezentul articol completează și detaliază articolul 24.4.

(2) Comitetul este responsabil pentru punerea în aplicare efectivă și funcționarea prezentului capitol. Comitetul poate organiza reuniuni specifice pentru a-și îndeplini atribuțiile prevăzute în prezentul capitol.

(3) În ceea ce privește prezentul capitol, atribuțiile comitetului includ:

- (a) stabilirea programului anual de lucru menționat la articolul 17.5; primul program de lucru se stabilește în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord;
- (b) monitorizarea și analizarea activităților de cooperare întreprinse în temeiul prezentului capitol, pentru a asigura punerea în aplicare efectivă a acestuia și pentru a sprijini realizarea obiectivelor sale preconizate;
- (c) schimbul de informații cu privire la toate activitățile relevante legate de prezentul capitol și

- (d) discutarea oricărei chestiuni care decurge din prezentul capitol.

ARTICOLUL 17.8

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 18

ÎNTREPRINDERI MICI ȘI MIJLOCII

ARTICOLUL 18.1

Principii generale

- (1) Părțile recunosc că IMM-urile contribuie în mod semnificativ la comerț, la creșterea economică, la ocuparea forței de muncă și la inovare. Părțile urmăresc să sprijine creșterea și dezvoltarea IMM-urilor prin consolidarea capacității acestora de a participa la oportunitățile create de prezentul acord și de a beneficia de acestea.

(2) Părțile recunosc importanța accesului la informații specifice comerțului și a disciplinelor în materie de transparență pentru a facilita includerea IMM-urilor în comerțul internațional. Părțile recunosc, de asemenea, că, pe lângă dispozițiile prezentului din prezentul capitol, există și alte dispoziții ale prezentului acord care urmăresc să consolideze cooperarea dintre părți cu privire la aspecte legate de IMM-uri sau care, în alt mod, pot aduce beneficii deosebite IMM-urilor. Aceste activități de cooperare se desfășoară în conformitate cu dispozițiile capitolului 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților).

ARTICOLUL 18.2

Schimbul de informații

(1) Fiecare parte stabilește sau menține un site web propriu, accesibil publicului, care conține informații referitoare la prezentul acord, inclusiv:

(a) un rezumat al prezentului acord și

(b) informații destinate IMM-urilor, care conțin:

(i) o descriere a dispozițiilor prezentului acord pe care partea respectivă le consideră importante pentru IMM-urile ambelor părți și

(ii) orice informație suplimentară pe care partea respectivă o consideră utilă pentru IMM-urile interesate să beneficieze de oportunitățile oferite de prezentul acord.

- (2) parte include linkuri de pe site-ul web prevăzut la alineatul (1) către:
- (a) textul prezentului acord, inclusiv către toate anexele la acesta, în special către listele tarifare și regulile de origine specifice produselor;
 - (b) site-ul web echivalent al celeilalte părți și
 - (c) site-urile web ale autorităților sale guvernamentale și ale altor entități adecvate despre care partea respectivă consideră că ar furniza informații utile persoanelor interesate de comerț, investiții sau afaceri pe teritoriul părții în cauză.
- (3) Fiecare parte include linkuri de pe site-ul web prevăzut la alineatul (1) către site-urile web ale propriilor autorități, care conțin informații referitoare la următoarele:
- (a) reglementările privind importul, exportul și tranzitul, precum și o descriere a regimurilor de import, export și tranzit, care să informeze cu privire la etapele practice necesare și la formularele, documentele și alte informații necesare pentru importul pe teritoriul vamal al părții respective, exportul de pe acesta sau tranzitul prin acesta;
 - (b) reglementările și procedurile referitoare la drepturile de proprietate intelectuală, inclusiv la indicațiile geografice;

- (c) reglementările tehnice, inclusiv, dacă este necesar, procedurile obligatorii de evaluare a conformității, titlurile standardelor, respectiv trimiterile la standardele selectate pentru a fi utilizate ca referință în cadrul reglementărilor tehnice sau utilizate în legătură cu acestea sau propuse pentru o astfel de utilizare, precum și linkurile către listele organismelor de evaluare a conformității, în cazurile în care evaluarea conformității de către o terță parte este obligatorie;
- (d) măsurile sanitare și fitosanitare referitoare la import și export;
- (e) normele privind achizițiile publice, o bază de date care conține anunțurile de achiziții publice, precum și alte informații relevante privind oportunitățile de achiziții publice;
- (f) procedurile de înregistrare a întreprinderilor;
- (g) nivelul taxelor și al impozitelor de orice tip pe care le aplică pentru import sau export ori în legătură cu acestea;
- (h) taxele și impunerile prevăzute de către organismele guvernamentale sau pentru acestea asupra importului, a exportului sau a tranzitului ori în legătură cu acestea;
- (i) rambursarea sau amânarea taxelor vamale sau alte tipuri de exonerare care permit reducerea sau rambursarea taxelor vamale ori scutirea de acestea;
- (j) normele pentru clasificarea produselor în scopuri vamale sau determinarea valorii lor în vamă; și
- (k) alte informații despre care partea respectivă consideră că ar putea fi de ajutor IMM-urilor.

(4) Fiecare parte include un link de pe site-ul web menționat la alineatul (1) către o bază de date care este accesibilă pentru căutare electronică în funcție de codul din nomenclatura tarifară și care include următoarele informații privind accesul la piața sa:

- (a) nivelurile taxelor vamale și ale contingentelor, inclusiv în temeiul clauzei națiunii celei mai favorizate (denumite în continuare „CNF”), nivelurile taxelor vamale aplicabile țărilor care nu sunt incluse în regimul clauzei națiunii celei mai favorizate, nivelurile tarifare preferențiale și contingentele tarifare preferențiale;
- (b) accizele;
- (c) taxele și impozitele (inclusiv taxa pe valoarea adăugată, impozitul pe venit aferent importurilor sau taxa pe vânzări aplicabilă bunurilor de lux);
- (d) regulile de origine;
- (e) alte măsuri tarifare;
- (f) informațiile necesare pentru procedurile de import și
- (g) informații referitoare la măsurile sau reglementările netarifare.

(5) Fiecare parte actualizează, periodic sau la solicitarea celeilalte părți, informațiile și linkurile menționate la alineatele (1)-(4), pentru a se asigura că sunt actualizate și exacte.

(6) Fiecare parte se asigură că informațiile prevăzute la prezentul articol sunt prezentate într-un mod ușor de utilizat de către IMM-uri. Fiecare parte depune eforturi pentru a pune informațiile la dispoziție în limba engleză.

(7) Niciuna dintre părți nu aplică o taxă persoanelor oricăreia dintre părți pentru accesul la informațiile furnizate în temeiul alineatelor (1)-(4).

ARTICOLUL 18.3

Puncte de contact pentru IMM-uri

(1) La intrarea în vigoare a prezentului acord, fiecare parte desemnează unul sau mai multe puncte de contact pentru punerea în aplicare a prezentului capitol (denumite în continuare în prezentul capitol „puncte de contact pentru IMM-uri”) și îi notifică celeilalte părți datele de contact ale punctului de contact pentru IMM-uri respectiv. Fiecare parte îi notifică celeilalte părți, cu promptitudine, orice modificare a acestor date de contact.

(2) Punctele de contact pentru IMM-uri:

(a) se asigură că nevoile IMM-urilor sunt luate în considerare la punerea în aplicare a prezentului acord, astfel încât IMM-urile ambelor părți să poată beneficia de noile oportunități oferite de prezentul acord;

- (b) examinează modalitățile de consolidare a cooperării dintre părți cu privire la chestiuni relevante pentru IMM-uri, pentru a spori oportunitățile comerciale și de investiții pentru IMM-uri;
- (c) identifică modalități și fac schimb de informații pentru ca IMM-urile din Uniune și din Indonezia să profite de noile oportunități în temeiul prezentului acord;
- (d) monitorizează și se asigură că informațiile menționate la articolul 18.2 sunt actualizate și relevante pentru IMM-uri;
- (e) examinează orice aspect relevant pentru IMM-uri în legătură cu punerea în aplicare a prezentului acord, inclusiv:
 - (i) făcând schimb de informații pentru a-i oferi asistență Comitetului pentru comerț în sarcina sa de monitorizare și punere în aplicare a aspectelor legate de IMM-uri din prezentul acord;
 - (ii) acordând asistență și participând, după caz, la activitatea altor comitete, puncte de contact și grupuri de lucru, inclusiv a celor care se ocupă de dispozițiile privind cooperarea în materie de reglementare, coerența în materie de reglementare și aspectele netarifare stabilite prin prezentul acord, în ceea ce privește identificarea și analizarea chestiunilor de interes pentru IMM-uri, pentru a îmbunătăți capacitatea IMM-urilor de a se angaja în activități de comerț și de investiții între părți;
- (f) elaborează, în comun sau separat, rapoarte periodice privind activitățile realizate, inclusiv eventuale sugestii, care să fie prezentate spre examinare Comitetului pentru comerț;

- (g) examinează orice altă chestiune care decurge din prezentul acord și care se referă la IMM-uri, după cum convin părțile, și
 - (h) se reunesc de comun acord și, după caz, o dată pe an și își desfășoară activitatea prin canalele de comunicare stabilite de părți, care pot include poșta electronică, videoconferința sau alte mijloace.
- (3) Fiecare punct de contact pentru IMM-uri poate sugera informații suplimentare pe care cealaltă parte le poate include pe site-urile sale web pentru a fi menținute în conformitate cu articolul 18.2.
- (4) Pentru derularea activității proprii în conformitate cu prezentul capitol, punctele de contact pentru IMM-uri pot solicita cooperarea cu experți și organizații externe, după caz.

ARTICOLUL 18.4

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 19

BUNE PRACTICI ÎN MATERIE DE REGLEMENTARE

ARTICOLUL 19.1

Principii generale

- (1) Fiecare parte este liberă să își stabilească abordarea cu privire la bunele practici în materie de reglementare prevăzute în prezentul acord într-un mod compatibil cu cadrul juridic, cu practicile juridice și cu principiile juridice fundamentale, printre care și principiul precauției, care stau la baza sistemului său de reglementare.
- (2) Nicio dispoziție din prezentul capitol nu se interpretează ca obligând vreuna dintre părți:
 - (a) să se abată de la procedurile sale interne de pregătire și de adoptare a măsurilor de reglementare;
 - (b) să ia măsuri care ar submina sau ar împiedica adoptarea la timp a măsurilor de reglementare necesare pentru a-și atinge obiectivele de politică publică sau
 - (c) să obțină un anumit rezultat în materie de reglementare.

(3) Prezentul capitol nu se aplică autorităților de reglementare și nici măsurilor, practicilor sau abordărilor de reglementare ale statelor membre ale Uniunii.

(4) Prezentul capitol nu se aplică autorităților de reglementare și nici măsurilor, practicilor sau abordărilor de reglementare ale provinciilor, districtelor și municipalităților din Indonezia.

ARTICOLUL 19.2

Definiții

În sensul prezentului capitol:

(a) „autoritate de reglementare” înseamnă:

(i) pentru Uniune: Comisia Europeană și

(ii) pentru Indonezia: administrația publică centrală a Indoneziei.

(b) „măsuri de reglementare” înseamnă:

(i) pentru Uniune:

(A) regulamentele și directivele, astfel cum sunt prevăzute la articolul 288 din TFUE
și

(B) actele de punere în aplicare și actele delegate, astfel cum se prevede la articolele 290 și, respectiv, 291 din TFUE;

(ii) pentru Indonezia:

(A) legi;

(B) reglementări guvernamentale și

(C) reglementările prezidențiale și ministeriale, în măsura în care legile prevăd o împuternicire pentru astfel de măsuri.

ARTICOLUL 19.3

Domeniu de aplicare

Prezentul capitol se aplică măsurilor de reglementare luate de autoritățile de reglementare cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord.

ARTICOLUL 19.4

Coordonarea internă a elaborării reglementărilor

Fiecare parte menține procese sau mecanisme interne de coordonare cu privire la măsurile de reglementare pe care le pregătesc autoritățile sale de reglementare. Aceste procese sau mecanisme ar trebui să urmărească, printre altele:

- (a) să promoveze bunele practici în materie de reglementare, inclusiv pe cele prevăzute în prezentul capitol;
- (b) să identifice și să evite suprapunerile inutile și incompatibilitatea cerințelor între măsurile de reglementare ale părții respective;
- (c) să asigure respectarea obligațiilor internaționale în materie de comerț și investiții și
- (d) să promoveze luarea în considerare a impactului măsurilor de reglementare în curs de pregătire, inclusiv al celor asupra IMM-urilor.

ARTICOLUL 19.5

Procese și mecanisme de reglementare

Fiecare parte pune la dispoziția publicului descrieri ale proceselor și mecanismelor utilizate de către autoritatea sa de reglementare pentru pregătirea, evaluarea sau reexaminarea măsurilor de reglementare. Descrierile respective fac trimitere la orientările, normele sau procedurile relevante, inclusiv la cele privind posibilitățile de care dispune publicul pentru a formula observații.

ARTICOLUL 19.6

Informarea timpurie privind măsurile de reglementare planificate

(1) Fiecare parte pune la dispoziția publicului, cel puțin o dată pe an, o listă a măsurilor de reglementare majore planificate pe care autoritățile sale de reglementare preconizează în mod rezonabil că le vor adopta în cursul unui an.

(2) În ceea ce privește fiecare măsură de reglementare majoră inclusă în lista menționată la alineatul (1), fiecare parte ar trebui să pună la dispoziția publicului, cât mai curând posibil:

(a) o descriere succintă a domeniului său de aplicare și a obiectivelor sale și

- (b) după caz, calendarul estimat pentru adoptarea acesteia, inclusiv posibilitățile de consultări publice.

ARTICOLUL 19.7

Consultări publice

- (1) Atunci când pregătește o măsură de reglementare majoră, în conformitate cu normele și procedurile sale, fiecare parte:
 - (a) publică fie proiectele de măsuri de reglementare, fie documente de consultare care conțin suficiente detalii cu privire la măsurile de reglementare aflate în curs de pregătire pentru a-i permite oricărei persoane să evalueze dacă și în ce mod interesele sale ar putea fi afectate semnificativ;
 - (b) îi oferă oricărei persoane, în mod nediscriminatoriu, posibilități rezonabile de a formula observații și
 - (c) ia în considerare observațiile prezentate, cu condiția ca acestea să fie relevante pentru consultare.
- (2) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți ar trebui să utilizeze mijloace electronice de comunicare și să urmărească să utilizeze și să mențină un portal electronic creat special și, în măsura disponibilității, unic, în scopul furnizării de informații și al primirii de observații referitoare la consultările publice.

(3) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți depune eforturi pentru a pune la dispoziția publicului un rezumat al rezultatelor consultărilor și pune la dispoziția publicului toate observațiile relevante primite, cu excepția cazului în care este necesar să se protejeze informații confidențiale sau să se omită date cu caracter personal ori un conținut inadecvat.

ARTICOLUL 19.8

Analiza de impact

(1) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți își afirmă intenția de a efectua, în conformitate cu normele și procedurile sale, o evaluare a impactului măsurilor de reglementare majore pe care le elaborează.

(2) Atunci când efectuează o evaluare a impactului, autoritatea de reglementare a fiecărei părți stabilește și menține procese și mecanisme care promovează luarea în considerare a următorilor factori:

- (a) necesitatea elaborării măsurii de reglementare respective, inclusiv natura și importanța problemei pe care aceasta urmărește să o abordeze;
- (b) măsurile alternative de reglementare fezabile și adecvate și, în măsura posibilului, măsurile alternative fără caracter de reglementare, inclusiv opțiunea de a nu reglementa, dacă este cazul, care ar atinge obiectivul de politică publică al părții;

- (c) în măsura în care este posibil și relevant, impactul social, economic și de mediu potențial al acestor măsuri alternative, inclusiv asupra comerțului și investițiilor internaționale și asupra IMM-urilor și
 - (d) măsura în care opțiunile avute în vedere se corelează cu standardele internaționale relevante, dacă există, inclusiv motivele eventualelor divergențe, după caz.
- (3) Pentru orice evaluare a impactului efectuată de o autoritate de reglementare pentru o măsură de reglementare, fiecare parte întocmește un raport final în care prezintă în detaliu factorii luați în considerare în evaluarea sa și constatările relevante. Raportul respectiv este pus la dispoziția publicului, în măsura posibilului, cel târziu la data la care măsura de reglementare la care se referă este pusă la dispoziția publicului.

ARTICOLUL 19.9

Evaluare retrospectivă

- (1) Autoritatea de reglementare a fiecărei părți menține procese sau mecanisme de promovare a evaluărilor retrospective ale măsurilor de reglementare în vigoare.
- (2) Atunci când efectuează o evaluare retrospectivă, autoritatea de reglementare a unei părți analizează, printre altele, dacă există oportunități de a atinge într-un mod mai eficace obiectivele de politică publică și de a reduce sarcinile de reglementare inutile, inclusiv pentru IMM-uri.

(3) Fiecare parte pune la dispoziția publicului planurile sale privind o astfel de evaluare retrospectivă și rezultatele acesteia.

ARTICOLUL 19.10

Registrul de reglementare

Fiecare parte se asigură că măsurile de reglementare care sunt în vigoare sunt publicate într-un registru desemnat, care identifică măsurile de reglementare respective în funcție de subiect și care este pus la dispoziția publicului prin intermediul unui site web cu acces gratuit. Site-ul web respectiv ar trebui să permită căutarea unei măsuri de reglementare utilizând citate sau un anumit cuvânt. Fiecare parte își actualizează periodic registrul.

ARTICOLUL 19.11

Schimbul de informații privind bunele practici în materie de reglementare

Părțile depun eforturi pentru a face schimb de informații cu privire la bunele lor practici în materie de reglementare, astfel cum se prevede în prezentul capitol.

ARTICOLUL 19.12

Neaplicarea dispozițiilor în materie de soluționare a litigiilor

Capitolul 22 (Soluționarea litigiilor) nu se aplică prezentului capitol.

CAPITOLUL 20

TRANSPARENȚĂ

ARTICOLUL 20.1

Obiectiv

- (1) Recunoscând impactul pe care mediul lor de reglementare îl poate avea asupra comerțului și a investițiilor dintre ele, părțile urmăresc să ofere un mediu de reglementare previzibil și proceduri eficiente pentru operatorii economici, în special pentru IMM-uri.
- (2) Reafirmându-și angajamentele asumate în temeiul Acordului OMC, părțile prevăd în prezentul acord clarificări și modalități îmbunătățite pentru a asigura transparența, consultarea și o mai bună administrare a măsurilor cu aplicabilitate generală.

ARTICOLUL 20.2

Definiții

În sensul prezentului capitol:

- (a) „decizie administrativă” înseamnă o decizie sau o acțiune cu efect juridic care se aplică unei anumite persoane, unui anumit bun sau unui anumit serviciu într-un caz individual și acoperă, de asemenea, neadoptarea unei decizii administrative, astfel cum se prevede în legislația și în sistemul juridic al părții în cauză și
- (b) „măsură cu aplicare generală” înseamnă acte cu putere de lege, norme administrative, hotărâri judecătorești, proceduri și decizii administrative cu aplicare generală referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord.

ARTICOLUL 20.3

Publicare

Fiecare parte se asigură că o măsură cu aplicare generală cu privire la orice aspect care intră sub incidența prezentului acord:

- (a) este publicată cu promptitudine prin mijloace de comunicare desemnate oficial și, dacă este posibil, prin mijloace electronice sau este pusă la dispoziție în alt mod, astfel încât să permită oricărei persoane să ia cunoștință de aceasta;
- (b) oferă o explicație a obiectivului și a temeiului acestei măsuri și
- (c) prevede un interval de timp suficient, în măsura posibilului, între publicarea și intrarea în vigoare a actelor cu putere de lege și a normelor administrative, cu excepția cazului în care acest lucru nu este posibil din motive de urgență; această dispoziție nu se aplică în ceea ce privește hotărârile judecătorești și deciziile administrative.

ARTICOLUL 20.4

Cereri de informații

- (1) Fiecare parte instituie sau menține mecanisme adecvate, în limita resurselor sale disponibile, pentru a răspunde cererilor de informații ale oricărei persoane cu privire la orice acte cu putere de lege sau norme administrative referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord.
- (2) La cererea unei părți, cealaltă parte furnizează cu promptitudine informații, în măsura în care este posibil, și răspunde cu promptitudine la întrebările cu privire la actele cu putere de lege sau la normele administrative, în vigoare sau planificate, referitoare la orice aspect reglementat de prezentul acord, cu excepția cazului în care este instituit un mecanism specific în temeiul unui alt capitol din prezentul acord.

ARTICOLUL 20.5

Administrarea măsurilor cu aplicare generală

- (1) Fiecare parte administrează toate măsurile cu aplicare generală cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord în mod obiectiv, imparțial și rezonabil, ținând seama de actele sale cu putere de lege și de normele sale administrative.

(2) La aplicarea acestor măsuri în cazul unor persoane, bunuri sau servicii individuale ale celeilalte părți în cazuri specifice, fiecare parte:

- (a) depune eforturi să transmită, atunci când se inițiază o procedură, un preaviz rezonabil, în conformitate cu actele cu putere de lege și normele sale administrative, persoanelor care sunt direct afectate de procedura administrativă, inclusiv o descriere a naturii procedurii, o declarație a autorității juridice în temeiul căreia este inițiată procedura, precum și o descriere generală a oricăror aspecte litigioase și
- (b) le acordă acestor persoane o posibilitate rezonabilă de a prezenta fapte și argumente în sprijinul pozițiilor lor înaintea adoptării oricărei decizii administrative definitive, în măsura în care timpul, natura procedurii și interesul public o permit.

ARTICOLUL 20.6

Reexaminare și căi de atac

(1) În conformitate cu actele sale cu putere de lege și normele sale administrative, fiecare parte stabilește sau menține instanțe sau proceduri judiciare, arbitrale sau administrative cu scopul de a asigura o reexaminare promptă și, dacă este cazul, corectarea deciziilor administrative cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord. Fiecare parte se asigură că procedurile sale de exercitare a căilor de atac sau de reexaminare sunt efectuate în mod nediscriminatoriu și imparțial de către instanțele sale. Aceste instanțe trebuie să fie imparțiale și independente de autoritatea însărcinată cu asigurarea respectării normelor administrative și să nu aibă niciun interes în ceea ce privește soluționarea problemei.

- (2) Fiecare parte se asigură că părțile la procedurile menționate la alineatul (1) au dreptul la:
- (a) o posibilitate rezonabilă de a-și susține sau apăra pozițiile și
 - (b) o decizie bazată pe probele și pe elementele depuse la dosar sau, dacă legislația sa prevede acest lucru, pe dosarul constituit de autoritatea administrativă.
- (3) Fiecare parte se asigură că decizia menționată la alineatul (2) litera (b) este pusă în aplicare, sub rezerva unei căi de atac sau a unei reexaminări ulterioare prevăzute în legislația sa, de către autoritatea investită cu competențe de asigurare a respectării normelor administrative.

ARTICOLUL 20.7

Relația cu alte capitole

Dispozițiile prezentului capitol completează normele specifice prevăzute în alte capitole ale prezentului acord.

CAPITOLUL 21

MECANISMUL DE DIALOG BILATERAL

ARTICOLUL 21.1

Domeniu de aplicare, obiectiv și principii

- (1) Părțile urmăresc să își consolideze cooperarea și dialogul cu privire la chestiuni de interes în contextul relațiilor lor comerciale și de investiții, în vederea realizării obiectivelor comune în promovarea dezvoltării lor economice și a maximizării utilizării oportunităților de angajament bilateral, inclusiv prin deliberări care vizează obținerea unui consens, în temeiul prezentului acord, pentru a facilita comerțul și investițiile bilaterale într-un mod reciproc avantajos.
- (2) În sensul alineatului (1), se instituie mecanismul de dialog bilateral pentru a spori transparența, previzibilitatea și cooperarea cu privire la mediile de reglementare ale fiecărei părți, pe baza obiectivelor și principiilor din capitolul 19 (Bune practici în materie de reglementare).
- (3) Dialogul nu se suprapune cu alte mijloace de discuție între părți, care includ schimbul de informații și consultările tehnice, stabilite în alte capitole din prezentul acord. Părțile pot alege împreună oricare dintre aceste mijloace pentru a aborda orice aspect de interes în relațiile lor comerciale și de investiții.

ARTICOLUL 21.2

Schimbul de informații

(1) Prin intermediul punctelor de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător instituite în temeiul articolului 24.6, o parte poate să îi transmită celeilalte părți o solicitare de informații¹ cu privire la măsurile existente sau viitoare ale celeilalte părți pe care le consideră relevante pentru relațiile comerciale sau de investiții bilaterale dintre părți. Partea care depune cererea respectivă include în aceasta o motivare argumentată care prezintă considerațiile sale subiacente legate de comerț sau de investiții.

(2) În termen de 15 zile² de la primirea unei solicitări în temeiul alineatului (1), cu excepția cazului în care părțile convin altfel, partea solicitată răspunde la aceasta în mod corespunzător. Părțile se pot angaja într-un schimb de informații pe această bază.

(3) Un schimb de informații în temeiul alineatului (2) are loc în vederea ajungerii la o înțelegere comună cu privire la măsura sau măsurile menționate în solicitare. Acesta se poate desfășura față în față, în scris, inclusiv prin transmiterea de întrebări și răspunsuri scrise sau prin orice alte mijloace convenite de părți. Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, acest schimb de informații nu depășește 30 de zile de la data primirii răspunsului furnizat de partea solicitată.

¹ Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție a prezentului alineat nu obligă o parte să divulge informații, proiecte sau documente pe care le-a clasificat drept confidențiale în temeiul actelor sale cu putere de lege și al normelor sale administrative.

² În sensul prezentului capitol, termenul „zile” se referă la zile lucrătoare.

ARTICOLUL 21.3

Discuții ulterioare

- (1) În cazul în care a avut loc un schimb de informații în temeiul articolului 21.2, iar partea solicitantă, astfel cum se menționează la articolul 21.2 alineatul (1), exprimă preocupări cu privire la faptul că măsura sau măsurile discutate în temeiul acestuia pot restricționa în mod nejustificat comerțul sau investițiile bilaterale, aceasta poate continua schimbul de informații prin prezentarea unei propuneri de dialog pentru a identifica un rezultat reciproc acceptabil.
- (2) O propunere de dialog prezentată în temeiul alineatului (1) trebuie să indice aspectul de interes și preocupările legate de comerț sau de investiții și poate include propuneri de soluții.
- (3) Prezentarea unei propuneri în temeiul alineatului (1) nu aduce atingere dreptului părților de a organiza schimburi suplimentare de informații, de a solicita sau de a furniza clarificări suplimentare cu privire la măsura sau măsurile în cauză sau de a modifica soluțiile propuse, după caz.

ARTICOLUL 21.4

Aspecte procedurale

- (1) În urma prezentării unei propuneri în temeiul articolului 21.3, părțile depun toate eforturile pentru a ajunge la un rezultat reciproc acceptabil, ținând seama de elementele specificate la articolul 21.3 alineatul (2) și, după caz, la articolul 21.3 alineatul (3).

- (2) Părțile inițiază dialogul în temeiul articolului 21.3 alineatul (1) cu bună-credință, față în față sau prin orice alt mijloc de comunicare, fără întârzieri nejustificate și într-un termen convenit de părți.
- (3) În cazul în care dialogul se desfășoară cu prezență fizică, acesta are loc alternativ în Uniune sau în Indonezia, cu excepția cazului în care se convine altfel.
- (4) Dialogul se desfășoară între reprezentanții părților și este coprezidat de un reprezentant al fiecărei părți.
- (5) Dialogul intră în sfera de competență a organismului instituțional prevăzut de prezentul acord responsabil pentru obiectul măsurii sau al măsurilor în discuție și se desfășoară în conformitate cu procedurile relevante ale organismului respectiv, cu excepția cazului în care părțile convin altfel. În cazul în care măsura sau măsurile în discuție nu intră în sfera de competență a niciunuia dintre organisme instituționale prevăzute de prezentul acord, dialogul se desfășoară în conformitate cu procedurile relevante din prezentul capitol.
- (6) Părțile pot conveni să își invite părțile interesate relevante, inclusiv pe cele care participă la grupurile consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7, la reuniunile organizate în timpul dialogului.
- (7) Părțile pot conveni să modifice calendarul, locul desfășurării și componența reprezentanților în orice moment al dialogului.

(8) Părțile iau în considerare orice soluție propusă, în special soluțiile care ar sprijini obiectivele prezentului acord, inclusiv facilitarea comerțului bilateral, și punerea sa în aplicare și depun eforturi pentru a ajunge la un rezultat reciproc acceptabil, astfel cum se menționează la articolul 21.3 alineatul (1).

(9) Rezultatul reciproc acceptabil poate lua forma unei recomandări adresate Comitetului pentru comerț, care poate include activități de cooperare relevante în temeiul prezentului acord sau alte forme de punere în aplicare sau orice altă formă convenită de părți.

ARTICOLUL 21.5

Alte dispoziții

(1) Utilizarea dialogului cu privire la o măsură nu aduce atingere conformității măsurii respective cu prezentul acord.

(2) Prezentul capitol nu aduce atingere aplicării capitolului 22 (Soluționarea litigiilor).

(3) O parte utilizează orice informație furnizată de cealaltă parte în temeiul prezentului capitol în conformitate cu articolele 21.2 și 21.3 exclusiv în scopul acestui dialog.

(4) În sensul prezentului capitol, punctele de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător ale fiecărei părți sunt cele instituite în temeiul articolului 24.6.

CAPITOLUL 22

SOLUȚIONAREA LITIGIILOR

SECȚIUNEA A

OBIECTIV ȘI DOMENIU DE APLICARE

ARTICOLUL 22.1

Obiectiv

Obiectivul prezentului capitol este de a stabili un mecanism eficace și eficient de evitare sau de soluționare a litigiilor dintre părți referitoare la interpretarea și aplicarea prezentului acord, pentru a se ajunge, dacă este posibil, la o soluție stabilită de comun acord.

ARTICOLUL 22.2

Domeniu de aplicare

- (1) Prezentul capitol se aplică oricărui litigiu dintre părți cu privire la interpretarea și aplicarea dispozițiilor prezentului acord (denumite în continuare „dispozițiile vizate”)¹.
- (2) Dispozițiile vizate includ toate dispozițiile prezentului acord, cu excepția: secțiunilor A și B din capitolul 5 (Instrumente de apărare comercială), a secțiunilor A și B din capitolul 13 (Concurență), a capitolului 16 (Sisteme alimentare durabile), a capitolului 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților), a capitolului 18 (Întreprinderi mici și mijlocii) și a capitolului 19 (Bune practici în materie de reglementare).

ARTICOLUL 22.3

Definiții

- (1) În sensul prezentului capitol și al anexelor 22-A (Regulamentul de procedură) și 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori):
- (a) „personal administrativ” înseamnă persoanele aflate sub coordonarea și controlul unui arbitru, altele decât asistenții;

¹ Pentru mai multă certitudine, plângerile care nu vizează încălcări nu sunt permise în temeiul prezentului acord.

- (b) „consilier” înseamnă o persoană angajată de una dintre părți pentru a consilia sau a asista respectiva parte în cadrul procedurii de arbitraj;
- (c) „asistent” înseamnă o persoană care, în temeiul mandatului unui arbitru și sub coordonarea și controlul unui arbitru, desfășoară activități de documentare sau îl asistă pe respectivul arbitru în activitatea sa;
- (d) „candidat” înseamnă o persoană al cărei nume se află pe lista de arbitri menționată la articolul 22.7 și care este luată în considerare pentru a fi selectată ca arbitru în temeiul articolului 22.6;
- (e) „parte reclamantă” înseamnă orice parte care solicită instituirea unei comisii de arbitraj în conformitate cu articolul 22.5;
- (g) „mediator” înseamnă o persoană care a fost selectată ca mediator în conformitate cu articolul 22.29;
- (h) „comisie de arbitraj” înseamnă o comisie instituită în temeiul articolului 22.6;
- (i) „arbitru” înseamnă un membru al unei comisii de arbitraj;
- (j) „parte pârâtă” înseamnă partea acuzată de încălcarea unei dispoziții vizate și

- (k) „reprezentant al unei părți” înseamnă un angajat sau orice persoană numită de un minister, de o agenție guvernamentală sau de orice altă entitate publică a unei părți, care reprezintă partea respectivă în cadrul unui litigiu care intră sub incidența prezentului acord.

SECȚIUNEA B

CONSULTĂRI

ARTICOLUL 22.4

Consultări

- (1) Părțile depun eforturi pentru soluționarea oricărui litigiu menționat la articolul 22.2, prin inițierea de consultări cu bună-credință, cu scopul de a ajunge la o soluție stabilită de comun acord.
- (2) O parte solicită consultări printr-o cerere scrisă transmisă celeilalte părți, inclusiv pe cale electronică, în care identifică măsura pusă în discuție și dispozițiile vizate pe care le consideră aplicabile.

(3) Partea căreia îi este adresată cererea de organizare de consultări răspunde cu promptitudine cererii respective, dar nu mai târziu de 10 zile de la data primirii sale. Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, consultările se organizează în termen de 30 de zile de la data primirii cererii de organizare de consultări și au loc pe teritoriul părții căreia i se adresează cererea. Consultările se consideră încheiate în termen de 60 de zile de la data primirii cererii sau în termen de 90 de zile de la data respectivă în cazul în care litigiul se referă la capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), cu excepția cazului în care părțile convin să continue consultările.

(4) Consultările cu privire la chestiuni pe care partea care solicită consultările le consideră urgente, inclusiv cele privind mărfurile perisabile sau bunurile sau serviciile sezoniere, se organizează în termen de 20 de zile de la data primirii cererii. Consultările sunt considerate încheiate în termenul fixat de 20 de zile, cu excepția cazului în care părțile convin să le continue.

(5) În cursul consultărilor, fiecare parte furnizează suficiente informații concrete pentru a permite o examinare completă a modului în care măsura în cauză ar putea afecta aplicarea prezentului acord. Fiecare parte depune eforturi pentru a asigura participarea unor membri ai personalului din cadrul autorităților sale publice competente care dețin cunoștințe de specialitate în privința chestiunii care face obiectul consultărilor.

(6) În cazul în care litigiul se referă la dispozițiile capitolului 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) care se referă la acordurile sau instrumentele multilaterale menționate în capitolul respectiv, părțile iau în considerare informațiile furnizate de OIM sau de organizațiile sau organismele relevante instituite în temeiul AMM pentru a promova coerența între activitatea părților și cea a acestor organizații sau organisme. Atunci când este relevant, părțile solicită consiliere din partea unor astfel de organizații sau organisme ori din partea oricărui alt expert sau organism pe care îl consideră adecvat. Fiecare parte poate solicita, de asemenea, dacă este cazul, opiniile grupurilor consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7 sau orice altă consultanță de specialitate.

(7) Consultările, inclusiv toate informațiile prezentate și toate pozițiile adoptate de către părți pe parcursul consultărilor, sunt confidențiale și nu aduc atingere drepturilor de care beneficiază părțile în cadrul oricăror proceduri ulterioare.

SECȚIUNEA C

PROCEDURILE DE ARBITRAJ

ARTICOLUL 22.5

Inițierea procedurilor de arbitraj

- (1) Partea care a solicitat consultări în temeiul articolului 22.4 poate solicita instituirea unei comisii de arbitraj în cazul în care:
- (a) partea căreia i se adresează cererea în temeiul articolului 22.4 alineatul (3) nu răspunde la cererea de organizare de consultări în termen de 10 zile de la data primirii acesteia;
 - (b) consultările nu au loc în termenele menționate la articolul 22.4 alineatul (3) sau (4);
 - (c) părțile convin să nu organizeze consultări sau
 - (d) consultările s-au încheiat și nu s-a ajuns la nicio soluție stabilită de comun acord.

(2) Cererea de instituire a unei comisii de arbitraj se formulează prin intermediul unei cereri scrise transmise celeilalte părți, inclusiv pe cale electronică. În cererea sa, partea reclamantă identifică măsura în cauză și explică motivul pentru care măsura respectivă constituie o încălcare a dispozițiilor vizate, într-un mod suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii.

(3) În cazul în care se formulează o cerere în temeiul alineatului (1), se instituie o comisie de arbitraj în conformitate cu articolul 22.6.

(4) Comitetul pentru comerț poate decide, în cazul în care consideră necesar și adecvat, să încredințeze unui organism extern sarcina de a asista comisiile de arbitraj în temeiul prezentului capitol, inclusiv de a oferi sprijin administrativ și juridic¹.

ARTICOLUL 22.6

Instituirea unei comisii de arbitraj

(1) O comisie de arbitraj este formată din trei arbitri.

(2) În termen de 10 zile de la data primirii de către partea pârâtă a cererii scrise de instituire a unei comisii de arbitraj, inclusiv pe cale electronică, părțile se consultă pentru a conveni asupra componenței comisiei de arbitraj.

¹ Aceasta include furnizarea de asistență în materie de documentare și cunoștințe de specialitate pentru arbitri cu privire la chestiuni juridice pe tot parcursul procesului de soluționare a litigiilor.

(3) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la componența comisiei de arbitraj în termenul prevăzut la alineatul (2), fiecare parte numește, în termen de cinci zile de la expirarea termenului prevăzut la alineatul (2), un arbitru:

(a) din sublista părții respective întocmită în temeiul articolului 22.7 sau

(b) în cazul în care litigiul se referă la capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), din sublista părții respective din lista CDD stabilită în temeiul articolului 22.7.

(4) În cazul în care o parte nu numește un arbitru din sublista sa în termenul prevăzut la alineatul (3), copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă selectează prin tragere la sorți, în termen de cinci zile de la expirarea termenului respectiv, arbitrul din sublista părții respective. Copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă poate delega această selecție prin tragere la sorți a arbitrului.

(5) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la președintele comisiei de arbitraj în termenul prevăzut la alineatul (2), copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă selectează prin tragere la sorți, în termen de cinci zile de la expirarea termenului respectiv, președintele comisiei de arbitraj:

(a) din sublista președinților întocmită în temeiul articolului 22.7 sau

(b) în cazul în care litigiul se referă la capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), din sublista președinților din lista CDD stabilită în temeiul articolului 22.7.

Copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă poate delega această selecție prin tragere la sorți a președintelui comisiei de arbitraj.

(6) Comisia de arbitraj se consideră a fi instituită la 15 zile după ce cei trei arbitri selectați au acceptat numirea lor în conformitate cu regula 6 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură), cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

(7) În cazul în care o persoană selectată pentru a îndeplini funcția de arbitru nu este disponibilă sau nu acceptă numirea sa în termenul prevăzut la regula 6 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură), se selectează o nouă persoană în conformitate cu aceeași metodă de selecție utilizată pentru selectarea persoanei care nu a fost disponibilă sau care nu a acceptat numirea.

(8) În cazul în care oricare dintre listele prevăzute la articolul 22.7 nu a fost întocmită sau în cazul în care o sublistă nu conține nicio persoană disponibilă, în momentul în care trebuie efectuată o selecție prin tragere la sorți în temeiul alineatului (4) sau (5), arbitrii sunt trași la sorți dintre persoanele care au fost propuse în mod oficial de către una dintre părți sau de către ambele părți, în conformitate cu anexa 22-A (Regulamentul de procedură), în termen de cinci zile de la expirarea termenului prevăzut la alineatul (2) sau după confirmarea faptului că nicio persoană nu este disponibilă, după caz.

ARTICOLUL 22.7

Liste de arbitri

- (1) Comitetul pentru comerț adoptă, în termen de cel mult șase luni de la data intrării în vigoare a prezentului acord, o decizie pentru a stabili:
 - (a) o listă cu cel puțin 15 persoane care doresc și sunt în măsură să îndeplinească funcția de arbitri și
 - (b) o listă separată cu 15 persoane care doresc și sunt în măsură să îndeplinească funcția de arbitri în litigii care intră sub incidența capitolului 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) (denumită în continuare „lista CDD”).
- (2) Fiecare dintre listele menționate la alineatul (1) este compusă din trei subliste:
 - (a) o sublistă a persoanelor întocmită pe baza propunerilor Uniunii;
 - (b) o sublistă a persoanelor întocmită pe baza propunerilor Indoneziei și
 - (c) o sublistă a persoanelor care nu sunt cetățeni ai niciunei părți și care vor îndeplini funcția de președinte al unei comisii de arbitraj.
- (3) Fiecare sublistă cuprinde cel puțin cinci persoane. Comitetul pentru comerț se asigură că fiecare sublistă este menținută permanent la acest număr minim de persoane.

(4) Comitetul pentru comerț poate întocmi liste suplimentare de persoane cu cunoștințe de specialitate în sectoarele specifice reglementate de prezentul acord. Sub rezerva acordului părților, aceste liste suplimentare se utilizează pentru a alcătui comisia de arbitraj în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 22.6.

ARTICOLUL 22.8

Cerințe pentru arbitri

- (1) Fiecare arbitru trebuie:
 - (a) să aibă o experiență confirmată în domeniul dreptului, al comerțului internațional și în alte domenii vizate de prezentul acord;
 - (b) să fie independent față de fiecare parte, să nu fie afiliat niciuneia dintre părți¹ și să nu primească instrucțiuni din partea niciuneia dintre ele;
 - (c) să își exercite funcția în nume propriu și să nu accepte instrucțiuni din partea niciunei organizații sau a niciunui administrații publice în ceea ce privește aspectele legate de litigiu și
 - (d) să respecte anexa 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori).
- (2) Președintele trebuie să aibă, de asemenea, experiență în procedurile de soluționare a litigiilor.

¹ Pentru mai multă certitudine, faptul că o persoană primește un venit de la administrația publică a unei părți, a fost angajată anterior de administrația publică a unei părți sau are o relație de familie cu un funcționar public al unei părți nu este în sine un motiv pentru a se considera că este afiliată părții respective.

(3) Prin derogare de la alineatul (1) litera (a) și de la alineatul (2), fiecare arbitru de pe lista CDD trebuie să aibă cunoștințe de specialitate sau experiență în dreptul muncii sau al mediului, în legătură cu aspectele abordate în capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) sau în soluționarea litigiilor care decurg din acorduri internaționale.

(4) În funcție de obiectul unui anumit litigiu, părțile pot conveni să deroge de la cerințele enumerate la alineatul (1) litera (a).

ARTICOLUL 22.9

Atribuțiile comisiei de arbitraj

Comisia de arbitraj:

- (a) evaluează în mod obiectiv chestiunea care i-a fost sesizată, inclusiv elementele concrete ale cazului, aplicabilitatea dispozițiilor vizate și conformitatea cu acestea;
- (b) expune, în deciziile și rapoartele sale, faptele constatate, aplicabilitatea dispozițiilor vizate și motivele care au stat la baza constatărilor și a concluziilor sale și
- (c) se consultă la intervale regulate cu părțile și oferă oportunități adecvate pentru a ajunge la o soluție stabilită de comun acord.

ARTICOLUL 22.10

Mandatul

(1) Cu excepția cazului în care părțile au convenit altfel, în termen de cinci zile de la data instituirii comisiei de arbitraj, acestea îi revine mandatul:

„de a examina, din perspectiva dispozițiilor relevante ale Acordului de parteneriat economic cuprinzător dintre Uniunea Europeană și Republica Indonezia (denumit în continuare «acordul») menționate de părți, chestiunea menționată în cererea de instituire a comisiei de arbitraj, de a formula constatări cu privire la conformitatea măsurii în cauză cu dispozițiile menționate la articolul 22.2 din acord și de a prezenta un raport în conformitate cu articolele 22.12 și 22.13 din acord”.

(2) În cazul în care convin asupra unui alt mandat, părțile notifică mandatul convenit comisiei de arbitraj în termenul prevăzut la alineatul (1).

ARTICOLUL 22.11

Decizia privind chestiunile urgente

- (1) În cazul în care o parte solicită acest lucru, comisia de arbitraj decide, în termen de 10 zile de la data instituirii sale, dacă respectivul litigiu privește chestiuni urgente.
- (2) În cazul în care comisia de arbitraj decide că litigiul privește chestiuni urgente, după consultarea părților, aceasta reduce termenele aplicabile prevăzute în secțiunea C din prezentul capitol, cu excepția termenelor prevăzute la articolele 22.6 și 22.10.

ARTICOLUL 22.12

Raportul intermediar

- (1) În măsura posibilului, în termen de cel mult 90 de zile de la data instituirii sale, comisia de arbitraj transmite părților un raport intermediar. În cazul în care comisia de arbitraj consideră că acest termen-limită nu poate fi respectat, președintele comisiei de arbitraj le notifică părților, în scris, acest lucru, inclusiv pe cale electronică, precizând motivele întârzierii și data la care comisia de arbitraj intenționează să transmită raportul său intermediar. Comisia de arbitraj nu ar trebui în niciun caz să transmită raportul său intermediar mai târziu de 120 de zile de la data instituirii sale. În cazul în care partea reclamantă alege să transmită o a doua comunicare scrisă în temeiul regulii 11 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură), termenele prevăzute la prezentul alineat se prelungesc cu 30 de zile.

(2) Fiecare parte îi poate adresa comisiei de arbitraj o cerere scrisă, inclusiv pe cale electronică, de reexaminare a unor aspecte precise ale raportului intermediar în termen de 10 zile de la primirea acestuia. O parte poate prezenta observații cu privire la cererea celeilalte părți în termen de șase zile de la primirea cererii respective.

ARTICOLUL 22.13

Raportul final

(1) În măsura posibilului, în termen de 120 de zile de la data instituirii sale, comisia de arbitraj transmite părților raportul său final. În cazul în care comisia de arbitraj consideră că acest termen-limită nu poate fi respectat, președintele comisiei de arbitraj le notifică părților, în scris, acest lucru, inclusiv pe cale electronică, precizând motivele întârzierii și data la care comisia de arbitraj intenționează să transmită raportul său final. Comisia de arbitraj nu ar trebui în niciun caz să transmită raportul său final mai târziu de 150 de zile de la data instituirii sale. În cazul în care partea reclamantă alege să transmită o a doua comunicare scrisă în temeiul regulii 11 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură), termenele prevăzute la prezentul alineat se prelungesc cu 30 de zile.

(2) Raportul final include o discuție cu privire la orice cerere scrisă, inclusiv pe cale electronică, formulată de o parte cu privire la raportul intermediar și răspunde cu claritate la observațiile părților.

ARTICOLUL 22.14

Măsuri de conformare

- (1) Partea pârâtă adoptă orice măsură necesară pentru a se conforma cu promptitudine constatărilor și concluziilor din raportul final, astfel încât să respecte dispozițiile vizate.
- (2) În termen de cel mult 30 de zile de la primirea raportului final, partea pârâtă transmite o notificare părții reclamante cu privire la măsurile pe care le-a luat sau pe care intenționează să le ia pentru a se conforma.
- (3) În plus, în cazul în care litigiul privește capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile):
 - (a) în termen de cel mult 30 de zile de la data transmiterii raportului final, partea pârâtă își informează grupurile consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7 cu privire la măsurile de conformare pe care le-a luat sau pe care intenționează să le ia și

- (b) Comitetul pentru comerț și creștere durabilă, în configurația sa specifică pentru capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) și Protocolul privind consolidarea potențialului prezentului acord de sprijinire a comerțului cu ulei de palmier durabil, monitorizează punerea în aplicare a măsurilor de conformare. Grupurile consultative interne instituite în temeiul articolului 24.7 pot prezenta observații Comitetului pentru comerț și creștere durabilă în configurația sa specifică pentru capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) și pentru Protocolul privind consolidarea potențialului prezentului acord de sprijinire a comerțului cu ulei de palmier durabil în această privință.

ARTICOLUL 22.15

Perioada rezonabilă

- (1) În cazul în care nu este posibilă conformarea imediată, partea pârâtă transmite, în termen de cel mult 30 de zile de la data primirii raportului final, o notificare părții reclamante cu privire la durata perioadei rezonabile de care va avea nevoie pentru a se conforma. Părțile depun eforturi pentru a conveni asupra perioadei rezonabile necesare pentru a se conforma raportului final.
- (2) În cazul în care părțile nu au ajuns la un acord cu privire la durata perioadei rezonabile, partea reclamantă poate, cel mai devreme la 20 de zile de la primirea notificării menționate la alineatul (1), să îi solicite în scris comisiei de arbitraj inițiale, inclusiv pe cale electronică, să stabilească durata perioadei rezonabile. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 30 de zile de la data primirii cererii.

- (3) Partea pârâtă transmite părții reclamante o notificare scrisă, inclusiv pe cale electronică, referitoare la progresele pe care le-a realizat în vederea conformării cu raportul final cu cel puțin 30 de zile înainte de încheierea perioadei rezonabile.
- (4) Părțile pot conveni să prelungească perioada rezonabilă.

ARTICOLUL 22.16

Reexaminarea conformității

- (1) Cel târziu la data expirării perioadei rezonabile, partea pârâtă transmite o notificare părții reclamante cu privire la orice măsură pe care a adoptat-o pentru a se conforma raportului final.
- (2) În cazul în care părțile consideră că nu au fost întreprinse măsuri în vederea conformării sau că aceste măsuri nu sunt compatibile cu dispozițiile vizate, partea reclamantă poate transmite, inclusiv pe cale electronică, o cerere scrisă comisiei de arbitraj inițiale, solicitându-i să se pronunțe în această privință. În cererea respectivă se precizează care este măsura în cauză și se explică motivul pentru care măsura respectivă constituie o încălcare a dispozițiilor vizate într-un mod suficient de detaliat pentru a prezenta cu claritate temeiul juridic al plângerii. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 46 de zile de la data primirii cererii.

ARTICOLUL 22.17

Măsuri corective temporare

- (1) La cererea părții reclamante și după consultarea acesteia, partea pârâtă prezintă o ofertă de compensație temporară în cazul în care:
 - (a) partea pârâtă îi notifică părții reclamante că nu este posibilă conformarea cu raportul final;
 - (b) partea pârâtă nu notifică nicio măsură întreprinsă în vederea conformării în termenul-limită menționat la articolul 22.14 sau înainte de data expirării perioadei rezonabile;
 - (c) comisia de arbitraj constată că nu a fost luată nicio măsură în vederea conformării sau
 - (d) comisia de arbitraj constată că măsura luată în vederea conformării este incompatibilă cu dispozițiile vizate.
- (2) În cazul în care litigiul se referă la capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), prezentul articol se aplică dacă:
 - (a) intervine oricare dintre împrejurările prevăzute la alineatul (1) literele (a), (b) sau (c), iar raportul final întocmit în temeiul articolului 22.13 a constatat o încălcare a obligației menționate la articolul 15.5 sau a obligației menționate la articolul 15.8 sau

(b) intervin împrejurările prevăzute la alineatul (1) litera (d), iar decizia comisiei de conformitate în temeiul articolului 22.16 a constatat o încălcare a obligației menționate la articolul 15.5 sau a obligației menționate la articolul 15.8.

(3) În oricare dintre împrejurările prevăzute la alineatul (1) literele (a)-(d) și la alineatul (2) literele (a) și (b), partea reclamantă poate transmite o notificare scrisă, inclusiv pe cale electronică, părții pârâte cu privire la intenția sa de a suspenda aplicarea obligațiilor care îi revin în temeiul dispozițiilor vizate dacă:

(a) partea reclamantă decide să nu transmită o cerere în temeiul alineatului (1) sau (2) sau

(b) părțile nu ajung la un acord cu privire la compensația temporară în termen de 30 de zile de la expirarea perioadei rezonabile sau de la transmiterea deciziei comisiei de arbitraj în temeiul articolului 22.16 atunci când se formulează o cerere în temeiul alineatului (1).

În notificare se precizează nivelul suspendării preconizate a obligațiilor.

(4) Partea reclamantă poate suspenda obligațiile cel mai devreme la 20 de zile de la data primirii notificării menționate la alineatul (3), cu excepția cazului în care partea pârâtă a formulat o cerere în temeiul alineatului (6).

(5) Suspendarea obligațiilor nu depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare.

- (6) În cazul în care consideră că nivelul notificat de suspendare a obligațiilor depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare, partea pârâtă poate adresa o cerere scrisă comisiei de arbitraj inițiale, inclusiv pe cale electronică, înainte de expirarea perioadei de 20 de zile prevăzute la alineatul (4), solicitându-i să se pronunțe în această privință. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa cu privire la nivelul suspendării obligațiilor în termen de 30 de zile de la data cererii. Obligațiile nu se suspendă până când comisia de arbitraj nu își pronunță decizia. Suspendarea obligațiilor trebuie să fie conformă cu această decizie.
- (7) Suspendarea obligațiilor sau compensația menționată la prezentul articol este temporară și nu se aplică după ce:
- (a) părțile au ajuns la o soluție stabilită de comun acord în temeiul articolului 22.33;
 - (b) părțile au convenit că măsura întreprinsă în vederea conformării asigură conformitatea părții pârâte cu dispozițiile vizate sau
 - (c) o măsură adoptată în vederea conformării pe care comisia de arbitraj a considerat-o incompatibilă cu dispozițiile vizate a fost retrasă sau modificată astfel încât să se asigure conformitatea părții pârâte cu dispozițiile respective.

ARTICOLUL 22.18

Reexaminarea oricărei măsuri luate în vederea conformării după adoptarea măsurilor corective temporare

(1) Partea pârâtă transmite o notificare părții reclamante cu privire la orice măsură pe care a întreprins-o pentru a se conforma în urma suspendării obligațiilor sau în urma aplicării compensației temporare, după caz. Cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (2), partea reclamantă încetează suspendarea obligațiilor în termen de 30 de zile de la data primirii notificării. În cazurile în care s-a aplicat o compensație și cu excepția cazurilor prevăzute la alineatul (2), partea pârâtă poate înceta aplicarea compensației respective în termen de 30 de zile de la data primirii notificării privind conformarea sa.

(2) În cazul în care părțile nu ajung la un acord cu privire la faptul că măsura notificată asigură conformitatea părții pârâte cu dispozițiile vizate în termen de 30 de zile de la data primirii notificării menționate la alineatul (1), partea reclamantă transmite comisiei de arbitraj inițiale o cerere scrisă, inclusiv pe cale electronică, solicitându-i să se pronunțe în această privință. Comisia de arbitraj transmite părților decizia sa în termen de 46 de zile de la data primirii cererii. În cazul în care comisia de arbitraj constată că măsura întreprinsă în vederea conformării este conformă cu dispozițiile vizate, suspendarea obligațiilor sau, după caz, aplicarea compensației încetează. Dacă este cazul, partea reclamantă ajustează nivelul suspendării obligațiilor sau nivelul compensației în funcție de decizia comisiei de arbitraj.

(3) În cazul în care consideră că nivelul suspendării pus în aplicare de către partea reclamantă depășește nivelul echivalent cu anularea sau reducerea avantajelor cauzată de încălcare, partea pârâtă poate transmite comisiei de arbitraj inițiale o cerere scrisă, inclusiv pe cale electronică, solicitându-i să se pronunțe în această privință.

ARTICOLUL 22.19

Înlocuirea arbitrilor

În cazul în care, în cursul unei proceduri de soluționare a litigiilor, un arbitru nu poate participa, se retrage sau trebuie înlocuit deoarece nu respectă cerințele prevăzute în anexa 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori), se aplică procedura prevăzută la articolul 22.6. Termenul pentru transmiterea raportului sau a deciziei comisiei de arbitraj se prelungește cu perioada necesară pentru numirea noului arbitru.

ARTICOLUL 22.20

Regulamentul de procedură pentru soluționarea litigiilor

Procedurile de arbitraj sunt reglementate în prezentul capitol și în anexa 22-A (Regulamentul de procedură).

ARTICOLUL 22.21

Suspendarea și încetarea

- (1) La cererea ambelor părți sau a părții reclamante, comisia de arbitraj își suspendă în orice moment activitatea pentru o perioadă convenită de părți, care nu depășește 12 luni consecutive.
- (2) Comisia de arbitraj își reia activitatea înainte de expirarea perioadei de suspendare la cererea scrisă, inclusiv pe cale electronică, a ambelor părți sau a părții reclamante sau la expirarea perioadei de suspendare, la cererea scrisă, inclusiv pe cale electronică, a oricăreia dintre părți. Partea solicitantă transmite o notificare celeilalte părți în acest sens. În cazul în care o parte nu solicită reluarea activității comisiei de arbitraj la expirarea perioadei de suspendare, autoritatea comisiei de arbitraj expiră, iar procedura de soluționare a litigiilor încetează.
- (3) În cazul suspendării activității comisiei de arbitraj, termenele relevante prevăzute în secțiunea C din prezentul capitol se prelungesc cu aceeași perioadă pentru care a fost suspendată activitatea comisiei de arbitraj.

ARTICOLUL 22.22

Primirea informațiilor

- (1) La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, comisia de arbitraj poate solicita părților informațiile relevante pe care le consideră necesare și adecvate. Părțile răspund cu promptitudine și complet la orice solicitare de astfel de informații transmisă de comisia de arbitraj.
- (2) La cererea unei părți sau din proprie inițiativă, comisia de arbitraj poate solicita orice informație pe care o consideră adecvată din orice sursă. Comisia de arbitraj poate, de asemenea, să ceară avizul experților, dacă îl consideră necesar, sub rezerva eventualelor termene și condiții convenite de părți, după caz.
- (3) În cazul în care litigiul se referă la dispozițiile capitolului 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) care vizează respectarea acordurilor și a instrumentelor multilaterale menționate în capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), orice informație sau aviz al experților solicitat de comisia de arbitraj ar trebui să includă informații și avize din partea OIM sau a organismelor sau organizațiilor relevante instituite în temeiul AMM-urilor.
- (4) Comisia de arbitraj ia în considerare comunicările *amicus curiae* primite de la persoane fizice ale unei părți sau de la persoane juridice stabilite pe teritoriul unei părți, în conformitate cu anexa 22-A (Regulamentul de procedură).
- (5) Orice informație sau aviz al experților obținut de comisia de arbitraj în temeiul prezentului articol se comunică părților, iar părțile pot prezenta observații cu privire la acestea.

ARTICOLUL 22.23

Reguli de interpretare

(1) Comisia de arbitraj interpretează dispozițiile vizate în conformitate cu normele obișnuite de interpretare a dreptului internațional public, inclusiv cu cele codificate în Convenția de la Viena privind dreptul tratatelor.

(2) Comisia de arbitraj ia în considerare și interpretările relevante din rapoartele grupurilor speciale de soluționare a litigiilor ale OMC și ale Organului de apel al OMC, adoptate de Organul de soluționare a litigiilor al OMC.

ARTICOLUL 22.24

Rapoartele și deciziile comisiei de arbitraj

(1) Deliberările comisiei de arbitraj rămân confidențiale. Comisia de arbitraj face tot posibilul pentru ca rapoartele elaborate și deciziile pronunțate să fie adoptate prin consens. În cazul în care acest lucru nu este posibil, comisia de arbitraj decide cu majoritate de voturi. În niciun caz nu se fac publice opiniile separate ale arbitrilor.

(2) Deciziile și rapoartele comisiei de arbitraj sunt acceptate necondiționat de către părți.

(3) Rapoartele și deciziile comisiei de arbitraj nu pot extinde sau restrânge drepturile și obligațiile părților prevăzute în prezentul acord. Acestea nu creează drepturi sau obligații în ceea ce privește persoanele fizice sau juridice.

(4) Comisia de arbitraj și părțile tratează drept confidențială orice informație transmisă de o parte comisiei de arbitraj în conformitate cu anexa 22-A (Regulamentul de procedură).

ARTICOLUL 22.25

Alegerea forului

(1) În cazul în care apare un litigiu referitor la o anumită măsură care constituie o presupusă încălcare a unei dispoziții vizate și a unei obligații în mod substanțial echivalente care decurge dintr-un alt acord internațional la care ambele părți au aderat, inclusiv Acordul OMC, partea care solicită măsuri reparatorii alege forul care soluționează litigiul.

(2) Odată ce o parte a ales forul și a inițiat procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul secțiunii C din prezentul capitol sau al unui alt acord internațional, partea nu inițiază proceduri de soluționare a litigiilor în temeiul niciunui alt acord cu privire la măsura specifică menționată la alineatul (1), cu excepția cazului în care forul ales inițial nu se pronunță din motive procedurale sau jurisdicționale.

(3) În sensul prezentului articol:

- (a) procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul secțiunii C din prezentul capitol se consideră a fi inițiate în urma cererii de instituire a unei comisii de arbitraj formulate de una dintre părți în temeiul articolului 22.5;
- (b) procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul Acordului OMC se consideră a fi inițiate în urma cererii unei părți de instituire a unei comisii de arbitraj în temeiul articolului 6 din MSL și
- (c) procedurile de soluționare a litigiilor în temeiul oricărui alt acord internațional se consideră a fi inițiate în conformitate cu dispozițiile relevante din respectivul acord.

(4) Fără a aduce atingere alineatului (2), nicio dispoziție a prezentului acord nu împiedică o parte să suspende obligațiile autorizate de Organul de soluționare a litigiilor al OMC sau autorizate în temeiul procedurilor de soluționare a litigiilor prevăzute de un alt acord internațional la care au aderat părțile aflate în litigiu. Acordul OMC sau vreun alt acord internațional încheiat între părți nu poate fi invocat pentru a împiedica o parte să suspende obligații în temeiul secțiunii C din prezentul capitol.

SECȚIUNEA D

MECANISMUL DE MEDIERE

ARTICOLUL 22.26

Obiectiv

Obiectivul mecanismului de mediere este de a facilita găsirea unei soluții stabilite de comun acord la un litigiu, prin intermediul unei proceduri complete și rapide, cu asistență din partea unui mediator.

ARTICOLUL 22.27

Solicitarea de informații

(1) Înainte de inițierea procedurii de mediere, oricare dintre părți poate transmite o solicitare scrisă, inclusiv pe cale electronică, în orice moment, de informații cu privire la o măsură care are un impact negativ asupra comerțului sau a investițiilor dintre părți. Partea căreia i se adresează o astfel de solicitare transmite, în termen de 21 de zile de la data primirii solicitării, un răspuns scris, inclusiv pe cale electronică, în care sunt incluse observațiile sale cu privire la informațiile solicitate.

(2) În cazul în care estimează că nu va fi în măsură să transmită un răspuns în termen de 21 de zile de la data primirii solicitării, partea căreia i se adresează solicitarea de informații îi notifică imediat părții solicitante acest lucru, precizând motivele întârzierii și furnizând o estimare a celui mai scurt termen în care va fi în măsură să transmită răspunsul.

(3) În mod normal, este de așteptat ca o parte să se prevaleze de această dispoziție înainte de inițierea procedurii de mediere.

ARTICOLUL 22.28

Inițierea procedurii de mediere

(1) O parte poate solicita în orice moment participarea la o procedură de mediere cu privire la orice măsură luată de o parte care are un impact negativ asupra comerțului sau a investițiilor dintre părți.

(2) Cererea se formulează prin intermediul unei cereri scrise, inclusiv pe cale electronică, transmise celeilalte părți. Cererea trebuie să fie suficient de detaliată pentru a expune în mod clar preocupările părții solicitante și trebuie:

- (a) să stabilească măsura specifică aflată în discuție;
- (b) să conțină o expunere a efectelor negative pe care, în opinia părții solicitante, le are sau le va avea măsura asupra comerțului sau a investițiilor dintre părți și

- (c) să explice modul în care partea solicitantă consideră că respectivele efecte sunt legate de măsura în cauză.
- (3) Procedura de mediere nu poate fi inițiată decât prin acordul părților, pentru a se putea analiza soluții stabilite de comun acord și pentru a se lua în considerare eventualele recomandări și soluții propuse de mediator.
- (4) Partea căreia i se adresează cererea examinează cu bună-credință cererea și transmite în scris părții solicitante acceptarea sau respingerea acesteia, inclusiv pe cale electronică, în termen de 10 zile de la primirea acesteia. În caz contrar, cererea se consideră respinsă.

ARTICOLUL 22.29

Selectarea mediatorului

- (1) Părțile depun eforturi pentru a conveni asupra unui mediator în termen de 10 zile de la inițierea procedurii de mediere.
- (2) În cazul în care părțile nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la mediator în termenul prevăzut la alineatul (1), oricare dintre părți îi poate solicita copreședintelui Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă să selecteze mediatorul prin tragere la sorți, în termen de cinci zile de la data cererii, din sublista președinților întocmită în temeiul articolului 22.7. Copreședintele Comitetului pentru comerț desemnat de partea reclamantă poate delega această selecție prin tragere la sorți a mediatorului.

- (3) În cazul în care sublista președinților menționată la articolul 22.7 nu este întocmită în momentul formulării unei cereri în temeiul articolului 22.28, mediatorul este selectat prin tragere la sorți dintre persoanele care au fost propuse în mod oficial de una dintre părți sau de ambele părți pentru sublista respectivă.
- (4) Mediatorul nu poate fi resortisant al niciuneia dintre părți și nici angajat al vreuneia dintre părți, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.
- (5) Mediatorul trebuie să respecte anexa 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori).

ARTICOLUL 22.30

Regulamentul procedurii de mediere

- (1) În termen de 10 zile de la numirea mediatorului, partea care a solicitat procedura de mediere transmite mediatorului și celeilalte părți, în scris, o descriere detaliată a preocupărilor sale, descriind în special modul de funcționare al măsurii în cauză și potențialele efecte negative ale acesteia asupra comerțului sau a investițiilor. În termen de 20 de zile de la primirea acestei descrieri, cealaltă parte poate prezenta observații scrise cu privire la descrierea respectivă. Fiecare parte poate include orice informație pe care o consideră relevantă în descrierea sau în observațiile sale.

- (2) Mediatorul oferă asistență părților în mod transparent, în vederea clarificării măsurii în cauză și a potențialelor efecte ale acesteia asupra comerțului sau a investițiilor. În special, mediatorul poate să organizeze reuniuni ale părților, să consulte părțile împreună sau individual, să solicite asistență sau consultanță din partea experților relevanți și a părților interesate și să furnizeze orice sprijin suplimentar solicitat de părți. Mediatorul se consultă cu părțile înainte de a solicita asistență sau de a se consulta cu experții relevanți și cu părțile interesate.
- (3) Mediatorul poate acorda consiliere și poate propune o soluție care să fie analizată de părți. Părțile pot accepta sau respinge soluția propusă sau pot conveni asupra unei soluții diferite. Mediatorul nu acordă consiliere și nu formulează observații referitoare la conformitatea măsurii în cauză cu prezentul acord.
- (4) Procedura de mediere are loc pe teritoriul părții căreia i-a fost adresată cererea sau, de comun acord, în orice alt loc sau prin orice alt mijloc.
- (5) Părțile depun eforturi pentru a ajunge la o soluție stabilită de comun acord în termen de 60 de zile de la numirea mediatorului. În așteptarea unui acord final, părțile pot lua în considerare posibile soluții provizorii, în special în cazul în care măsura se referă la mărfuri perisabile sau la produse sau servicii sezoniere.
- (6) Soluția stabilită de comun acord poate fi adoptată printr-o decizie a Comitetului pentru comerț. Oricare dintre părți poate condiționa soluția de îndeplinirea procedurilor interne necesare în acest scop.

(7) La cererea oricăreia dintre părți, mediatorul transmite părților un proiect de raport factic care cuprinde:

(a) un scurt rezumat al măsurii în cauză;

(b) procedurile urmate și

(c) după caz, soluția stabilită de comun acord, inclusiv posibilele soluții provizorii.

(8) Mediatorul stabilește un termen de 15 zile în care părțile pot să trimită observații privind proiectul de raport. După examinarea observațiilor primite de la părți, mediatorul transmite părților, în termen de 15 zile, un raport factic final. Raportul factic nu include nicio interpretare a dispozițiilor prezentului acord.

(9) Procedura de mediere se încheie:

(a) prin adoptarea unei soluții stabilite de comun acord de către părți, la data adoptării acestei soluții;

(b) prin acordul părților, în orice etapă a procedurii, la data respectivului acord;

(c) printr-o declarație scrisă a mediatorului, după consultarea părților, indicând faptul că orice continuare a medierii ar fi inutilă, la data respectivei declarații sau

- (d) printr-o declarație scrisă a uneia dintre părți, după examinarea soluțiilor stabilite de comun acord în cadrul procedurii de mediere și după examinarea recomandărilor și a soluțiilor propuse de mediator, la data respectivei declarații.

ARTICOLUL 22.31

Confidențialitate

Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, toate etapele procedurii de mediere, inclusiv orice recomandare sau soluție propusă, sunt confidențiale. Oricare dintre părți poate divulga publicului faptul că are loc o procedură de mediere.

ARTICOLUL 22.32

Relația cu procedurile de soluționare a litigiilor

- (1) Procedura de mediere nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor părților prevăzute în secțiunile B și C sau în cadrul procedurilor de soluționare a litigiilor prevăzute în orice alt acord.

(2) O parte nu introduce ca probe și nu se bazează, în alte proceduri de soluționare a litigiilor în temeiul prezentului acord sau al oricărui alt acord, pe următoarele elemente, iar comisia de arbitraj nu ia în considerare:

- (a) pozițiile adoptate de cealaltă parte în cursul procedurii de mediere sau informațiile colectate exclusiv în temeiul articolului 22.30 alineatul (2);
- (b) faptul că cealaltă parte și-a arătat disponibilitatea de a accepta o soluție pentru măsura supusă medierii sau
- (c) consilierea acordată sau propunerile formulate de mediator.

(3) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, un mediator nu poate îndeplini funcția de arbitru în cadrul procedurilor de soluționare a litigiilor în temeiul prezentului acord sau al oricărui alt acord care implică aceeași chestiune pentru care a avut calitatea de mediator.

SECȚIUNEA E

DISPOZIȚII COMUNE

ARTICOLUL 22.33

Soluția stabilită de comun acord

- (1) Părțile pot ajunge, în orice moment, la o soluție stabilită de comun acord în privința oricărui litigiu menționat la articolul 22.2.
- (2) În cazul în care se ajunge la o soluție stabilită de comun acord în cursul procedurii de arbitraj sau al procedurii de mediere, părțile notifică în comun soluția respectivă președintelui comisiei de arbitraj, respectiv mediatorului. După efectuarea acestei notificări, procedura de arbitraj sau procedura de mediere încetează.
- (3) Fiecare parte ia măsurile necesare pentru a pune în aplicare, în termenul convenit, soluția stabilită de comun acord.
- (4) Cel târziu la expirarea termenului convenit, partea care pune în aplicare soluția stabilită de comun acord informează cealaltă parte în scris, inclusiv pe cale electronică, în legătură cu orice măsură pe care a luat-o pentru a pune în aplicare soluția stabilită de comun acord.

ARTICOLUL 22.34

Transparență

- (1) Fiecare parte face publice cu promptitudine:
 - (a) o cerere de organizare de consultări în temeiul articolului 22.4 alineatul (2);
 - (b) o cerere de instituire a unei comisii de arbitraj în temeiul articolului 22.5 alineatul (2);
 - (c) data instituirii unei comisii de arbitraj în conformitate cu articolul 22.6 alineatul (6), termenul pentru comunicările *amicus curiae* stabilit de comisia de arbitraj în conformitate cu regula 38 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură) și limba de lucru pentru procedura de arbitraj stabilită în conformitate cu regula 42 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură);
 - (d) comunicările sale în cadrul procedurii de arbitraj sau o parte poate, de asemenea, decide altfel și face public un rezumat al comunicărilor sale într-o perioadă scurtă de timp după publicarea raportului comisiei de arbitraj;
 - (e) o soluție stabilită de comun acord la care s-a ajuns în temeiul articolului 22.30 alineatul (6) sau al articolului 22.33, cu excepția cazului în care părțile convin altfel și sub rezerva protejării informațiilor confidențiale și
 - (f) rapoartele finale și deciziile comisiei de arbitraj.

- (2) Orice audiere a comisiei de arbitraj este închisă publicului pe durata discutării informațiilor confidențiale. În afara acestei situații, audierea este deschisă publicului, cu excepția cazului în care părțile aflate în litigiu convin altfel.
- (3) Persoanele fizice ale unei părți sau persoanele juridice stabilite pe teritoriul unei părți pot prezenta comisiei de arbitraj comunicări *amicus curiae* în conformitate cu regula 38 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură).
- (4) Alineatele (1) și (2) fac obiectul protecției informațiilor confidențiale, astfel cum se prevede la regulile 33-35 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură).

ARTICOLUL 22.35

Termene

- (1) Toate termenele prevăzute în prezentul capitol se calculează în zile calendaristice începând cu ziua următoare actului la care se referă.
- (2) Orice termen menționat în prezentul capitol poate fi modificat prin acordul părților.
- (3) O comisie de arbitraj instituită în temeiul secțiunii C din prezentul capitol le poate propune în orice moment părților să modifice orice termen menționat în prezentul capitol, precizând motivele care stau la baza propunerii.

ARTICOLUL 22.36

Cheltuieli

- (1) Fiecare parte suportă cheltuielile și costurile juridice aferente participării sale la procedura de arbitraj sau la procedura de mediere.
- (2) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, părțile suportă împreună remunerația și cheltuielile arbitrilor și ale mediatorilor. Părțile suportă această remunerație și aceste cheltuieli în mod egal. Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, remunerația și cheltuielile arbitrilor și ale mediatorilor se stabilesc în conformitate cu regula 8 din anexa 22-A (Regulamentul de procedură).
- (3) Cu excepția cazului în care părțile convin altfel, celelalte cheltuieli legate de desfășurarea procedurilor sunt suportate în părți egale de către părțile aflate în litigiu.

ARTICOLUL 22.37

Anexe

Comitetul pentru comerț poate modifica anexele 22-A (Regulamentul de procedură) și 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori) în temeiul articolului 24.2.

CAPITOLUL 23

EXCEPȚII

ARTICOLUL 23.1

Excepții generale

(1) În sensul capitolului 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), al capitolului 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului), al secțiunii B din capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), al capitolului 10 (Comerțul digital), al secțiunii C din capitolul 13 (Concurență) și al capitolului 14 (Energie și materii prime), articolul XX din GATT 1994, inclusiv notele explicative și dispozițiile suplimentare ale acestuia, este încorporat în prezentul acord și face parte integrantă din acesta *mutatis mutandis*.

(2) Sub rezerva cerinței ca astfel de măsuri să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între țări în care există condiții similare sau o restricție disimulată a liberalizării investițiilor sau a comerțului cu servicii, nicio dispoziție din secțiunile B, C, D și E din capitolul 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), capitolul 10 (Comerțul digital), secțiunea C din capitolul 13 (Concurență) și capitolul 14 (Energie și materii prime) nu se interpretează ca împiedicând adoptarea sau aplicarea de către oricare dintre părți a măsurilor:

- (a) necesare pentru protejarea securității publice¹ sau a moralității publice ori pentru menținerea ordinii publice²;
 - (b) necesare pentru protejarea vieții sau a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor;
 - (c) necesare pentru a asigura respectarea actelor cu putere de lege sau a normelor administrative care nu contravin dispozițiilor prezentului acord, inclusiv a celor referitoare la:
 - (i) prevenirea practicilor înșelătoare și frauduloase sau care sunt necesare pentru remedierea efectelor nerespectării contractelor;
 - (ii) protecția vieții private a persoanelor fizice în legătură cu prelucrarea și difuzarea datelor cu caracter personal și protecția confidențialității înregistrărilor și conturilor persoanelor sau
 - (iii) siguranța.
- (3) Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că:
- (a) măsurile menționate la articolul XX litera (b) din GATT 1994 și la alineatul (2) litera (b) din prezentul articol includ măsurile de mediu care sunt necesare pentru protejarea vieții și a sănătății oamenilor, animalelor sau plantelor și

¹ Pentru mai multă certitudine, securitatea publică poate acoperi măsurile luate pentru a proteja infrastructura critică publică (indiferent dacă este deținută de stat sau de sectorul privat), inclusiv infrastructura de comunicații, de energie electrică și de alimentare cu apă, împotriva încercărilor deliberate menite să o pună în imposibilitatea de a funcționa sau să deterioreze o astfel de infrastructură.

² Excepțiile legate de securitatea publică și ordinea publică pot fi invocate doar în cazul în care există o amenințare reală și suficient de gravă la adresa unuia dintre interesele fundamentale ale societății.

(b) articolul XX litera (g) din GATT 1994 se aplică măsurilor legate de conservarea resurselor naturale biologice și nebiologice epuizabile.

(4) Pentru mai multă certitudine, părțile înțeleg că prezentul articol poate fi invocat numai în ceea ce privește măsurile care sunt incompatibile în alt mod cu dispozițiile capitolelor sau secțiunilor menționate la alineatele (1) și (2).

ARTICOLUL 23.2

Excepții de securitate

Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează:

- (a) ca impunând unei părți obligația de a furniza sau de a oferi acces la orice informație a cărei divulgare este considerată de partea respectivă contrară intereselor sale esențiale în domeniul securității;
- (b) ca împiedicând oricare dintre părți să întreprindă o acțiune pe care partea respectivă o consideră necesară pentru protecția intereselor sale esențiale în domeniul securității:
 - (i) legată de producerea sau traficul de arme, muniții și material de război, precum și de traficul și tranzacțiile cu alte produse și materiale, servicii și tehnologii și de activitățile economice, efectuate direct sau indirect, în scopul aprovizionării unei unități militare;

- (ii) legată de materialele fisionabile și fuzionabile ori de materialele din care sunt obținute acestea sau
 - (iii) întreprinsă pe timp de război sau în alte situații de urgență în relațiile internaționale sau
- (c) ca împiedicând oricare dintre părți să ia orice măsură pentru îndeplinirea obligațiilor care îi revin în temeiul Cartei Organizației Națiunilor Unite în scopul menținerii păcii și securității internaționale.

ARTICOLUL 23.3

Fiscalitate

- (1) În sensul prezentului articol, se aplică următoarele definiții:
- (a) „reședință” înseamnă reședința fiscală și

- (b) „convenție fiscală” înseamnă o convenție care vizează evitarea dublei impuneri sau orice alt acord sau aranjament internațional care se referă în întregime sau în principal la fiscalitate și la care a aderat Uniunea sau oricare dintre statele sale membre sau Indonezia.

Un „impozit” și o „măsură fiscală” nu includ o taxă vamală astfel cum este definită la articolul 1.3 litera (e).

(2) Fiecare parte își păstrează dreptul de a reglementa măsurile fiscale, fără a aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin în temeiul prezentului acord.

(3) Nicio dispoziție a prezentului acord nu aduce atingere drepturilor și obligațiilor care îi revin Indoneziei sau Uniunii sau oricăruia dintre statele sale membre în temeiul vreunei convenții fiscale. În cazul existenței oricărei neconcordanțe între prezentul acord și orice astfel de convenție fiscală, respectiva convenție fiscală prevalează în ceea ce privește o astfel de neconcordanță.

(4) Articolele 2.6, 8.9 și 8.15 nu se aplică unui avantaj acordat de una dintre părți în temeiul unei convenții fiscale. Pentru a evita orice îndoială, nicio dispoziție a prezentului acord nu obligă vreuna dintre părți să îi acorde celeilalte părți avantajul unui tratament, al unei preferințe sau al unui privilegiu care decurge din orice convenție fiscală existentă sau viitoare pe care partea respectivă este obligată să o respecte.

(5) Sub rezerva cerinței ca măsurile fiscale să nu fie aplicate într-un mod care ar constitui un mijloc de discriminare arbitrară sau nejustificată între țări în care există condiții similare sau o restricție disimulată a comerțului și investițiilor, nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează ca împiedicând vreuna dintre părți să adopte, să mențină sau să aplice o măsură care:

(a) urmărește să asigure impunerea sau colectarea echitabilă sau eficace¹ a impozitelor directe;

¹ Măsurile care urmăresc să asigure impunerea sau colectarea echitabilă sau eficace a impozitelor directe includ măsurile luate de una dintre părți în temeiul regimului său fiscal care:

- (i) se aplică investitorilor și furnizorilor de servicii nerezidenți pentru recunoașterea faptului că obligația fiscală a nerezidenților este determinată în privința elementelor impozabile care au sursa sau sunt situate pe teritoriul părții respective;
- (ii) se aplică nerezidenților pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor pe teritoriul părții;
- (iii) se aplică nerezidenților sau rezidenților pentru a împiedica evitarea obligațiilor fiscale sau evaziunea fiscală, inclusiv măsurile de asigurare a conformității;
- (iv) se aplică respectivilor consumatori de servicii furnizate pe teritoriul celeilalte părți sau provenite de pe teritoriul celeilalte părți pentru a asigura impunerea sau colectarea impozitelor datorate de acești consumatori, provenite din surse aflate pe teritoriul părții;
- (v) fac distincție între investitorii și furnizorii de servicii supuși impozitării elementelor impozabile la nivel mondial și alți investitori și furnizori de servicii, în virtutea diferenței referitoare la tipul de bază impozabilă care există între aceștia sau
- (vi) determină, atribuie sau repartizează veniturile, profitul, câștigurile, pierderile, deducerile sau creditele persoanelor fizice sau ale sucursalelor rezidente sau între persoanele asociate sau sucursale ale aceleiași persoane, în scopul menținerii bazei impozabile a părții.

Termenii sau noțiunile referitoare la fiscalitate folosite în prezentul alineat și în prezenta notă de subsol sunt determinate în conformitate cu definițiile și conceptele referitoare la fiscalitate sau cu definițiile și conceptele echivalente sau similare, conținute în legislația părții care ia respectiva măsură.

- (b) urmărește prevenirea evitării obligațiilor fiscale sau a evaziunii fiscale în conformitate cu dispozițiile oricărei convenții fiscale sau ale legislației fiscale ale părții respective sau
- (c) face distincție între contribuabilii care nu se găsesc în aceeași situație, în special în ceea ce privește domiciliul lor sau locul unde sunt investite capitalurile lor.

ARTICOLUL 23.4

Divulgarea de informații

- (1) Nicio dispoziție din prezentul acord nu se interpretează ca impunând uneia dintre părți să pună la dispoziție informații confidențiale a căror divulgare ar împiedica aplicarea legii, ar fi contrară interesului public într-un alt mod sau ar aduce atingere intereselor comerciale legitime ale anumitor întreprinderi publice sau private, cu excepția cazului în care o comisie de arbitraj solicită astfel de informații confidențiale în cadrul procedurii de soluționare a litigiilor prevăzute la capitolul 22 (Soluționarea litigiilor). În astfel de cazuri, comisia de arbitraj asigură protecția deplină a confidențialității.

(2) Atunci când o parte transmite Comitetului pentru comerț sau comitetelor specializate informații care sunt considerate confidențiale conform actelor sale cu putere de lege și normelor sale administrative, cealaltă parte tratează aceste informații ca fiind confidențiale, cu excepția cazului în care partea care prezintă informațiile decide altfel.

ARTICOLUL 23.5

Derogări OMC

În cazul în care un drept sau o obligație prevăzut(ă) în prezentul acord se suprapune cu un drept sau o obligație prevăzut(ă) în Acordul OMC, orice măsură luată în conformitate cu o derogare adoptată în temeiul articolului IX din Acordul OMC este considerată a fi conformă cu dispoziția suprapusă din prezentul acord.

CAPITOLUL 24

DISPOZIȚII INSTITUȚIONALE

ARTICOLUL 24.1

Comitetul pentru comerț

- (1) Părțile înființează un Comitet pentru comerț compus din reprezentanți ai părților.
- (2) Comitetul pentru comerț se reunește în termen de cel mult un an de la intrarea în vigoare a acordului. Ulterior, Comitetul pentru comerț se reunește anual, cu excepția cazului în care copreședinții Comitetului pentru comerț convin altfel.
- (3) Reuniunile Comitetului pentru comerț au loc alternativ în Uniune sau în Indonezia, cu excepția cazului în care reprezentanții părților convin altfel. Comitetul pentru comerț se poate reuni față în față sau prin alte mijloace de comunicare adecvate, după cum convin copreședinții Comitetului pentru comerț.
- (4) Comitetul pentru comerț este coprezidat de un reprezentant al Indoneziei la nivel ministerial și de membrul Comisiei Europene responsabil cu comerțul sau de persoane desemnate de aceștia.

ARTICOLUL 24.2

Atribuțiile Comitetului pentru comerț

- (1) Pentru a asigura funcționarea corectă și eficace a prezentului acord, Comitetul pentru comerț:
 - (a) analizează modalitățile de îmbunătățire suplimentară a comerțului și a investițiilor dintre părți;
 - (b) supraveghează și facilitează punerea în aplicare și executarea prezentului acord;
 - (c) supraveghează, ghidează și coordonează activitatea tuturor comitetelor specializate și grupurilor de lucru, precum și a altor organisme instituite în temeiul prezentului acord și le recomandă acestor comitete specializate, grupuri de lucru și altor organisme orice măsuri necesare;
 - (d) fără a aduce atingere capitolelor 2 (Tratatul național și accesul pe piață al mărfurilor), 5 (Instrumente de apărare comercială), 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare), 7 (Bariere tehnice în calea comerțului), 9 (Circulația capitalurilor, plăți și transferuri), 11 (Achiziții publice), 13 (Concurență), 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile), 21 (Mecanismul de dialog bilateral), 22 (Soluționarea litigiilor) și 25 (Dispoziții finale), caută modalități și metode adecvate de prevenire a problemelor care pot apărea în domeniile reglementate de prezentul acord sau de soluționare a litigiilor care pot apărea cu privire la interpretarea sau aplicarea prezentului acord;

(e) examinează orice altă chestiune de interes pentru un domeniu reglementat de prezentul acord și

(f) își adoptă propriul regulament de procedură în cadrul primei sale reuniuni.

(2) Comitetul pentru comerț poate:

(a) decide să înființeze sau să desființeze comitete specializate, inclusiv configurațiile specifice ale acestora, grupuri de lucru sau alte organisme decât cele instituite în temeiul prezentului capitol și poate stabili componența, mandatul și sarcinile acestora;

(b) aloca sau delega responsabilități comitetelor specializate, grupurilor de lucru sau altor organisme în temeiul prezentului acord;

(c) recomanda părților orice modificare a prezentului acord;

(d) adopta decizii de modificare a prezentului acord în conformitate cu articolul 24.3, în următoarele cazuri:

(i) articolul 2.6 alineatul (2);

(ii) durata perioadei menționate la articolul 2.14 alineatul (1);

- (iii) anexa 2-A (Eliminarea taxelor vamale), inclusiv apendicele 2-A-1 (Lista tarifară a UE) și apendicele 2-A-2 (Lista tarifară a Indoneziei);
- (iv) anexa 2-B [Lista contingentelor pentru taxe la export în temeiul articolului 2.6 alineatul (2) litera (b)];
- (v) capitolul 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii) și anexa 3-A [Note introductive la lista din anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului)], inclusiv apendicele la aceasta, anexa 3-B (Reguli de origine specifice produsului), anexa 3-C (Textul atestatului de origine), anexa 3-D (Note explicative), anexa 3-E (Aspecte privind Principatul Andorra) și anexa 3-F (Aspecte privind Republica San Marino) în temeiul articolului 3.29 alineatul (2) litera (a) punctul (ii);
- (vi) în ceea ce privește autorizarea importurilor, schimbul de informații, transparența, recunoașterea regionalizării, echivalența și măsurile alternative menționate la articolul 6.15 alineatul (7);
- (vii) anexa 7-A (Lista organismelor internaționale de standardizare), punctul 1 din anexa 7-B (Declarația de conformitate a furnizorului – Domenii și modalități) și anexa 7-C (Autovehicule, echipamente și părți ale acestora);
- (viii) adoptarea de acorduri sub forma unei anexe în temeiul articolului 7.9 alineatul (4) litera (b) sau al articolului 7.9 alineatul (5);
- (ix) adoptarea unui acord privind recunoașterea reciprocă în temeiul articolului 8.27 alineatul (4);

- (x) anexa 11-A (Lista Uniunii privind accesul pe piața achizițiilor publice) și anexa 11-B (Lista Indoneziei privind accesul pe piața achizițiilor publice);
- (xi) Anexa 12-A (Cerințe pentru actele cu putere de lege și normele administrative privind indicațiile geografice), anexa 12-B (Criterii care trebuie incluse în procedura de opoziție) și anexa 12-C [Indicații geografice pentru produse, astfel cum se menționează la articolul 12.31 alineatele (3) și (4)] în temeiul articolului 12.37;
- (xii) anexa 13-A (Norme specifice pentru Indonezia privind întreprinderile deținute de stat);
- (xiii) anexa 22-A (Regulamentul de procedură) și anexa 22-B (Codul de conduită pentru arbitri și mediatori);
- (xiv) Protocolul privind asistența administrativă reciprocă în domeniul vamal și
- (xv) orice altă dispoziție, orice altă anexă sau orice alt apendice cu privire la care prezentul acord prevede explicit posibilitatea unei astfel de decizii;
- (e) adopta, prin decizii, interpretări obligatorii ale dispozițiilor prezentului acord, în conformitate cu articolul 24.3;

- (f) exceptând în ceea ce privește prezentul capitol, până la sfârșitul celui de al patrulea an de la intrarea în vigoare a prezentului acord, poate adopta decizii de modificare a prezentului acord, în cazul în care aceste decizii sunt necesare pentru corectarea erorilor ori remedierea omisiunilor sau a altor deficiențe¹;
 - (g) adopta orice decizie avută în vedere în prezentul acord sau formula recomandări, astfel cum se prevede la articolul 24.3 și
 - (h) comunica în ceea ce privește aspectele legate de prezentul acord cu toate părțile interesate, inclusiv cu întreprinderile, cu sindicatele și cu organizațiile societății civile.
- (3) În sensul alineatului (2) litera (e), astfel de interpretări intră în vigoare în momentul schimbului de notificări în conformitate cu procedurile respective ale părților. Acestea sunt obligatorii pentru părți și pentru toate organismele instituite în temeiul prezentului acord, inclusiv pentru comisiile de arbitraj menționate la capitolul 22 (Soluționarea litigiilor).

¹ Pentru mai multă certitudine, termenul „omisiuni sau alte deficiențe” se referă la omisiuni verificabile de redactare, materiale, tehnice, de traducere sau la alte deficiențe comparabile și nu include nicio modificare substanțială a drepturilor sau a obligațiilor părților.

(4) Comitetul pentru comerț face schimb de opinii pe teme legate de punerea în aplicare a prezentului acord cu reprezentanții societății civile care participă la un forum al societății civile. Comitetul pentru comerț convine, la prima sa reuniune, asupra orientărilor operaționale pentru desfășurarea Forumului societății civile. Forumul societății civile se reunește în paralel cu reuniunea Comitetului pentru comerț, cu excepția cazului în care reprezentanții părților convin altfel. Reprezentanții părților facilitează organizarea Forumului societății civile, inclusiv participarea prin mijloace virtuale. Forumul societății civile include membri ai grupurilor consultative interne menționate la articolul 24.7 și este deschis altor organizații independente relevante ale societății civile stabilite pe teritoriile părților. Fiecare parte promovează o reprezentare echilibrată a grupurilor de interese în chestiuni economice, sociale și de mediu, cu domenii de activitate și cunoștințe de specialitate direct legate de domeniul de aplicare al prezentului acord, după caz. Părțile pot publica, împreună sau individual, orice declarații oficiale făcute în cadrul Forumului societății civile.

(5) Comitetul pentru comerț raportează periodic Comitetului mixt instituit în temeiul articolului 41 din acordul-cadru cu privire la activitățile sale, inclusiv cu privire la cele ale comitetelor sale specializate, după caz, în cadrul reuniunilor periodice ale Comitetului mixt. Informațiile care trebuie raportate pot fi, de asemenea, furnizate Comitetului mixt de către reprezentanții desemnați de Comitetul pentru comerț sau în scris.

ARTICOLUL 24.3

Deciziile și recomandările Comitetului pentru comerț

- (1) În vederea realizării obiectivelor prezentului acord, Comitetul pentru comerț are competența de a adopta decizii, astfel cum se prevede în prezentul acord. Deciziile adoptate de Comitetul pentru comerț sunt obligatorii pentru părți și intră în vigoare după notificarea în scris a finalizării cerințelor și procedurilor lor juridice aplicabile. Fiecare parte ia toate măsurile necesare pentru a pune în aplicare deciziile adoptate de Comitetul pentru comerț.
- (2) În scopul realizării obiectivelor prezentului acord, Comitetul pentru comerț poate formula recomandări adecvate cu privire la toate aspectele reglementate de prezentul acord.
- (3) Comitetul pentru comerț adoptă deciziile și formulează recomandările prin consens.

ARTICOLUL 24.4

Comitete specializate

- (1) Se instituie următoarele comitete specializate, sub auspiciile Comitetului pentru comerț:
 - (a) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare;

(b) Comitetul pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală și

(c) Comitetul pentru comerț și creștere durabilă.

(2) Fiecare dintre comitetele specializate menționate la alineatul (1) este convocat în configurații specifice pentru a-și îndeplini sarcinile, după cum urmează:

(a) Comitetul pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare se reunește în configurații specifice cu privire la:

(i) capitolele 2 (Tratatul național și accesul pe piață al mărfurilor), 5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului);

(ii) capitolul 6 (Măsuri sanitare și fitosanitare); și

(iii) capitolele 3 (Reguli de origine și proceduri de determinare a originii), 4 (Proceduri vamale și facilitarea comerțului) și 12 (Proprietatea intelectuală) pentru aspecte legate de asigurarea respectării legislației la frontieră;

(b) Comitetul pentru servicii, investiții, comerț digital, achiziții publice și proprietate intelectuală se reunește în configurații specifice în ceea ce privește:

(i) capitolele 8 (Liberalizarea investițiilor și a comerțului cu servicii), 10 (Comerțul digital), 11 (Achiziții publice) și 12 (Proprietatea intelectuală) și

- (c) Comitetul pentru comerț și creștere durabilă se reunește în configurații specifice cu privire la:
- (i) capitolul 15 (Comerțul și creșterea și dezvoltarea durabile) și Protocolul privind consolidarea potențialului prezentului acord de sprijinire a comerțului cu ulei de palmier durabil;
 - (ii) capitolul 17 (Cooperare economică și consolidarea capacităților) și
 - (iii) capitolul 16 (Sisteme alimentare durabile).
- (3) Componenta comitetelor specializate în configurațiile lor specifice, precum și mandatul, sarcinile și funcționarea acestora sunt cele definite în capitolele și protocoalele relevante ale prezentului acord sau de către Comitetul pentru comerț în temeiul articolului 24.2 alineatul (2) litera (a).

(4) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord sau se convine altfel de către reprezentanții părților, comitetele specializate se reunesc în fiecare configurație specifică o dată pe an sau fără întârzieri nejustificate, la cererea Comitetului pentru comerț sau a copreședintelui Comitetului pentru comerț al oricăreia dintre părți. Acestea sunt coprezidate, la un nivel corespunzător, de reprezentanți ai părților. Fiecare parte numește un copreședinte pentru fiecare configurație specifică a fiecărui comitet specializat, în conformitate cu procedurile sale. Reuniunile au loc alternativ în Uniune sau în Indonezia sau prin orice alte mijloace de comunicare adecvate, după cum convin copreședinții fiecărei configurații specifice a comitetelor specializate. Fiecare comitet specializat convine, în fiecare configurație specifică, asupra calendarului reuniunilor sale și își stabilește ordinea de zi. Fiecare comitet specializat poate decide cu privire la propriul regulament de procedură, în absența căruia se aplică *mutatis mutandis* regulamentul de procedură al Comitetului pentru comerț. De asemenea, pot avea loc reuniuni între configurațiile specifice din cadrul comitetelor specializate, astfel cum au convenit reprezentanții părților.

(5) Comitetele specializate pot formula, în fiecare configurație specifică, recomandări sau pot prezenta propuneri de decizii care să fie adoptate de Comitetul pentru comerț.

(6) Comitetele specializate informează Comitetul pentru comerț, în fiecare configurație specifică, cu privire la calendarele și ordinele lor de zi cu suficient timp înainte de reuniunile lor și raportează Comitetului pentru comerț cu privire la rezultatele și concluziile fiecăreia dintre reuniunile respective. Crearea sau existența unui comitet specializat nu împiedică o parte să prezinte orice chestiune referitoare la un domeniu reglementat de prezentul acord direct Comitetului pentru comerț.

(7) Fiecare parte se asigură că, atunci când un comitet specializat se reunește în oricare dintre configurațiile sale specifice, sunt reprezentate toate autoritățile competente pentru fiecare punct de pe ordinea de zi, astfel cum consideră adecvat fiecare parte și în conformitate cu configurația specifică în care se reunește comitetul specializat, precum și că fiecare aspect poate fi discutat la nivelul adecvat de competență.

ARTICOLUL 24.5

Grupuri de lucru

(1) Se instituie Grupul de lucru pentru autovehicule, echipamente și părți ale acestora, sub supravegherea Comitetului pentru comerțul cu mărfuri, aspecte vamale și chestiuni sanitare și fitosanitare, în configurația sa specifică pentru capitolele 2 (Tratamentul național și accesul pe piață al mărfurilor), 5 (Instrumente de apărare comercială) și 7 (Bariere tehnice în calea comerțului).

(2) Sub supravegherea comitetelor specializate într-o configurație specifică, grupurile de lucru asistă comitetele specializate în îndeplinirea sarcinilor lor și, în special, pregătesc lucrările acestora și îndeplinesc orice sarcină care le este încredințată.

(3) Grupurile de lucru sunt alcătuite din reprezentanți ai fiecărei părți și sunt coprezidate de aceștia.

(4) Fiecare grup de lucru poate decide cu privire la propriul regulament de procedură, în absența căruia se aplică *mutatis mutandis* regulamentul de procedură al Comitetului pentru comerț. Fiecare grup de lucru convine asupra calendarului reuniunilor sale și își stabilește ordinea de zi de comun acord.

ARTICOLUL 24.6

Puncte de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător

- (1) Fiecare parte desemnează un „punct de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător” pentru a facilita comunicarea între părți cu privire la aspecte legate de prezentul acord și notifică celeilalte părți detaliile punctului său de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător în termen de 30 de zile de la intrarea în vigoare a prezentului acord.
- (2) Punctele de contact pentru Acordul de parteneriat economic cuprinzător:
 - (a) cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord sau se convine altfel de către copreședinții Comitetului pentru comerț, transmit și primesc toate notificările și informațiile care urmează să fie furnizate între părți în temeiul prezentului acord;
 - (b) facilitează comunicările dintre părți cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord, precum și cu privire la punerea sa în aplicare
 - (c) coordonează pregătirile pentru reuniunile Comitetului pentru comerț și ale comitetelor specializate;

- (d) răspund la orice cerere de informații primită în temeiul dispozițiilor relevante din prezentul acord; și
- (e) mențin o listă actualizată a punctelor de contact specifice capitolului care urmăresc aspectele legate de punerea în aplicare a capitolelor relevante din prezentul acord.

ARTICOLUL 24.7

Grupuri consultative interne

- (1) Fiecare parte creează un grup consultativ intern nou sau desemnează un grup consultativ intern existent în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentului acord, având sarcina de a oferi consiliere, inclusiv din proprie inițiativă, cu privire la aspecte legate de punerea în aplicare a acordului. Componenta fiecărui grup consultativ intern asigură o reprezentare echilibrată a organizațiilor independente ale societății civile¹, pe baza unei abordări multipartite, care include grupuri de interese relevante pentru chestiuni economice, sociale și de mediu.
- (2) Fiecare parte se întrunește cu grupul său consultativ intern cel puțin o dată pe an și analizează consilierea sau recomandările pe care grupul le poate oferi. Fiecare parte poate decide cu privire la acțiunile întreprinse ca urmare a consilierii sau a recomandărilor grupului său consultativ intern. Grupul consultativ intern poate fi convocat în diferite configurații pentru a discuta punerea în aplicare a diferitelor capitole sau dispoziții ale prezentului acord.

¹ Societatea civilă include organizații neguvernamentale, organizații profesionale și patronale, precum și sindicate.

(3) Părțile promovează sensibilizarea publicului cu privire la grupurile lor consultative interne și încurajează interacțiunea dintre acestea. În acest scop, fiecare parte pune la dispoziția publicului informații relevante privind componența grupului său consultativ intern și face schimb de informații cu cealaltă parte cu privire la punctul de contact al propriului grup consultativ intern.

CAPITOLUL 25

DISPOZIȚII FINALE

ARTICOLUL 25.1

Modificări

(1) Părțile pot conveni în scris să modifice prezentul acord. Modificările aduse prezentului acord fac parte integrantă din acesta.

(2) Modificările respective intră în vigoare în prima zi din a doua lună sau la o dată ulterioară convenită de către părți care îi urmează datei la care părțile își transmit notificări scrise prin care confirmă că și-au îndeplinit cerințele legale aplicabile pentru intrarea în vigoare a modificărilor în cauză.

(3) În pofida alineatului (1), Comitetul pentru comerț poate, în conformitate cu cerințele legale aplicabile ale părților, să modifice prezentul acord în cazurile prevăzute la articolul 24.2 alineatul (2) litera (d).

ARTICOLUL 25.2

Intrare în vigoare

(1) Părțile aprobă prezentul acord în conformitate cu propriile cerințe și proceduri legale aplicabile.

(2) Prezentul acord intră în vigoare în prima zi din a doua lună care îi urmează datei la care părțile își transmit notificări scrise prin care confirmă că și-au îndeplinit cerințele legale aplicabile pentru intrarea în vigoare a prezentului acord. Părțile pot conveni asupra unei alte date de intrare în vigoare a prezentului acord.

(3) Notificările menționate la alineatul (2) se trimit Secretarului General al Consiliului Uniunii Europene și Ministerului Afacerilor Externe al Indoneziei sau succesorilor acestora.

ARTICOLUL 25.3

Durată și denunțare

(1) Prezentul acord rămâne în vigoare, cu excepția cazului în care este denunțat în conformitate cu alineatul (2).

(2) O parte poate denunța prezentul acord prin notificare scrisă adresată celeilalte părți. Această notificare se transmite Secretarului General al Consiliului Uniunii Europene și Ministerului Afacerilor Externe al Indoneziei sau succesorilor acestora. Denunțarea intră în vigoare la șase luni de la data primirii notificării respective, cu excepția cazului în care părțile convin altfel.

ARTICOLUL 25.4

Revizuire generală

Fără a aduce atingere dispozițiilor specifice privind revizuirile din alte capitole ale prezentului acord, Comitetul pentru comerț efectuează o revizuire generală a punerii în aplicare și a funcționării prezentului acord în termen de 10 ani de la intrarea sa în vigoare și, ulterior, în momentele convenite de Comitetul pentru comerț.

ARTICOLUL 25.5

Îndeplinirea obligațiilor

- (1) Fiecare parte este pe deplin responsabilă pentru respectarea tuturor dispozițiilor din prezentul acord.
- (2) Fiecare parte ia toate măsurile generale sau specifice necesare pentru a-și îndeplini obligațiile care îi revin în temeiul prezentului acord. Fiecare parte asigură, pe teritoriul său, respectarea tuturor obligațiilor și angajamentelor asumate în temeiul prezentului acord de către administrațiile sale publice și autoritățile sale centrale, regionale și locale respective, precum și de către organismele neguvernamentale în exercitarea competențelor guvernamentale care le-au fost delegate.
- (3) În cazuri de maximă urgență, astfel cum sunt definite la articolul 44 alineatul (4) din acordul-cadru, o parte poate lua măsurile corespunzătoare cu privire la prezentul acord. A rămâne parte, cu bună-credință, la Acordul de la Paris constituie un element esențial al prezentului acord în temeiul articolului 15.8 alineatul (3) și o parte ia măsurile corespunzătoare cu privire la prezentul acord pentru încălcări ale acestuia. Respectivele măsuri adecvate se iau în conformitate cu procedura prevăzută la articolul 44 din acordul-cadru. În alegerea căilor de acțiune se acordă prioritate acelorora care afectează cel mai puțin aplicarea prezentului acord.

ARTICOLUL 25.6

Persoanele care își exercită autoritatea guvernamentală delegată

Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, fiecare parte se asigură că orice persoană, inclusiv întreprinderile deținute de stat, întreprinderile publice, o întreprindere căreia i s-au conferit drepturi sau privilegii speciale sau un monopol desemnat, căreia i-a fost delegată o autoritate de reglementare, administrativă sau o altă autoritate guvernamentală de către o parte, la orice nivel de guvernare, acționează, în exercitarea autorității respective, în conformitate cu obligațiile care îi revin părții în temeiul prezentului acord.

ARTICOLUL 25.7

Absența efectelor directe

- (1) Nicio dispoziție a prezentului acord nu se interpretează ca acordând drepturi sau impunând obligații asupra persoanelor, altele decât cele constituite între părți în temeiul dreptului internațional public, și nici ca permițând invocarea directă a prezentului acord în sistemele juridice ale părților.
- (2) Niciuna dintre părți nu prevede în mod expres un drept de acțiune în temeiul legislației sale împotriva celeilalte părți pe motiv că o măsură a celeilalte părți este incompatibilă cu prezentul acord.

ARTICOLUL 25.8

Raportul cu alte acorduri

- (1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, acordurile existente dintre statele membre ale Uniunii sau Comunitatea Europeană sau Uniune și Indonezia nu sunt înlocuite sau denunțate prin prezentul acord.
- (2) Prezentul acord face parte integrantă din relațiile bilaterale globale reglementate de acordul-cadru și se înscrie în cadrul instituțional comun.
- (3) Părțile își afirmă drepturile și obligațiile pe care le au una față de cealaltă în temeiul Acordului OMC. Pentru mai multă certitudine, nicio dispoziție din prezentul acord nu obligă vreo parte să acționeze într-un mod incompatibil cu obligațiile care îi revin în temeiul Acordului OMC.
- (4) În cazul existenței unei neconcordanțe între prezentul acord și orice acord, altul decât Acordul OMC, la care au aderat ambele părți, părțile se consultă imediat în vederea găsirii unei soluții reciproc avantajoase.
- (5) În cazul în care o dispoziție din Acordul OMC pe care părțile au încorporat-o în prezentul acord se modifică, părțile se consultă în vederea găsirii unei soluții reciproc avantajoase, dacă este necesar.

ARTICOLUL 25.9

Trimiteri la acte cu putere de lege, norme administrative și alte acorduri

(1) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, orice trimitere din prezentul acord la actele cu putere de lege sau normele administrative ale unei părți se interpretează ca incluzând modificările aduse acestora.

(2) Cu excepția cazului în care se prevede altfel în prezentul acord, în cazul în care acordurile internaționale sunt menționate în prezentul acord sau sunt încorporate în acesta, integral sau parțial, acestea se interpretează ca incluzând modificările aduse acestora sau acordurile care le succed și care intră în vigoare pentru ambele părți la data semnării prezentului acord sau după această dată.

ARTICOLUL 25.10

Aderări viitoare la Uniune

(1) Uniunea îi notifică Indoneziei orice cerere de aderare a unei țări la Uniune.

(2) În cursul negocierilor dintre Uniune și țara care solicită aderarea, Uniunea ar trebui să furnizeze, la cererea Indoneziei și în măsura posibilului, orice informație relevantă cu privire la orice aspect reglementat de prezentul acord.

(3) Pentru mai multă certitudine, prezentul acord se aplică investițiilor și comerțului dintre noul stat membru al Uniunii și Indonezia de la data aderării acestui nou stat membru la Uniune.

(4) Pentru a facilita punerea în aplicare a alineatului (3), Comitetul pentru comerț examinează orice efect al aderării la Uniune asupra prezentului acord și decide cu privire la modificările necesare ale prezentului acord, precum și cu privire la orice măsuri de adaptare sau de tranziție necesare, cu suficient timp înainte de data aderării noului stat membru la Uniune. Această decizie intră în vigoare la data aderării noului stat membru la Uniune.

(5) Uniunea îi notifică Indoneziei intrarea în vigoare a oricărei aderări la Uniune.

ARTICOLUL 25.11

Aplicare teritorială

(1) Prezentul acord se aplică:

(a) în ceea ce privește Uniunea, teritoriilor în care se aplică Tratatul privind Uniunea Europeană și TFUE, în condițiile stabilite în respectivele tratate și

(b) în ceea ce privește Indonezia, teritoriului său, care este definit ca teritoriile terestre, apele interioare, apele arhipelagice, marea teritorială, inclusiv fundul mării și subsolul marin, și spațiul aerian de deasupra acestor teritorii și ape, precum și platforma continentală și zona economică exclusivă, asupra cărora Indonezia are suveranitate, drepturi suverane sau jurisdicție, astfel cum sunt definite în legislația sa și în conformitate cu dreptul internațional, inclusiv cu UNCLOS.

(2) În ceea ce privește dispozițiile referitoare la tratamentul tarifar al mărfurilor, inclusiv regulile de origine și procedurile de determinare a originii, prezentul acord se aplică, de asemenea, în ceea ce privește Uniunea, acelor zone de pe teritoriul vamal al Uniunii, astfel cum sunt definite la articolul 4 din Regulamentul (UE) nr. 952/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 9 octombrie 2013 de stabilire a Codului vamal al Uniunii, care nu intră sub incidența alineatului (1) litera (a).

(3) Trimiterile la „teritoriu” din prezentul acord se interpretează în conformitate cu alineatele (1) și (2), cu excepția cazului în care se prevede altfel în mod expres.

ARTICOLUL 25.12

Anexe, appendice și protocoale

- (1) Anexele, appendicele și protocoalele la prezentul acord fac parte integrantă din acesta.
- (2) Fiecare dintre anexele la prezentul acord, inclusiv appendicele la acestea, face parte integrantă din capitolul care face trimitere la anexa respectivă sau la care se face trimitere în anexa respectivă.

ARTICOLUL 25.13

Texte autentice

Prezentul acord este redactat în dublu exemplar și este autentic în limba în care a fost negociat.